

**Euroopa Liidu
struktuuritoetus**

Eesti tuleviku heaks

RAKENDUSKAVA	Eesmärk 1 (Objective 1)
	Abikõlblik piirkond: Eesti
	Periood: 2007 – 2013
	CCI number: 2007EE161PO002
	Rakenduskava nimi: Elukeskkonna arendamise rakenduskava
SEIRE	Aruande aasta: 2010
AASTAARUANNE	Seirekomisjoni poolt kinnitatud: 9.06.2011

Sisukord

1. LÜHIKOKKUVÕTE	8
2. EXECUTIVE SUMMARY	15
3. EARK ELLUVIIMINE	21
3.2 Ülevaade EARK elluviimisel tekkinud märkimisväärsetest probleemidest.....	22
3.4 EARK panus Lissaboni strateegia eesmärkidesse	28
3.5 EARK panus riiklikusse struktuurivahendite kasutamise strateegiasse	29
3.6 EARK seos Läänemere strateegiaga	30
3.6.1 EARK mõju horisontaalsetele teemadele.....	32
4. JÄRELEVALVE.....	42
4.1 Avastatud rikkumised ja tagasinõutud toetus	42
4.2 Läbiviidud kontrollid.....	44
4.2.1 KA järelevalve	44
4.2.2 Järelevalvetegevused.....	45
5. JUHTIMIS- JA KONTROLLISÜSTEEMID	48
5.1 Läbiviidud juhtimis- ja kontrollisüsteemide auditid.....	48
5.2 Läbiviidud projektauditid	50
5.3 JKS muudatused 2010.a	52
6. SEIRE JA HINDAMINE	53
6.1 KA tegevused seiresüsteemi tugevdamisel	53
6.2 N+2 reegli täitmine.....	53
6.3 Seirekomisjoni ning prioriteetsete suundade juhtkomisjoni koosseis	54
6.4 Hindamised.....	55
6.4.2 Kommunikatsiooniplaanide hindamine	56
6.5 Seirekomisjoni ettepanekute elluviimine	57
7. PRIORITEETSETE SUUNDADE ELLUVIIMINE	63
7.1 Rakendamine prioriteetses suunas “Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine”	63
7.1.1 EARK indikaatorite ja eesmärkide täitmine	64
7.1.2 Prioriteetse suuna finantsprogress.....	67
7.1.3 Ülevaade direktiivide täitmisest.....	68
7.1.4 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendus.....	70
7.1.5 Hinnang	70
7.2 Rakendamine prioriteetses suunas „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine“	76
7.2.1 EARK eesmärkide ja indikaatorite täitmine	76
7.2.2 Prioriteetse suuna finantsprogress.....	79
7.2.3 Ülevaade direktiivide täitmisest.....	81
7.2.4 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendus.....	82
7.2.5 Hinnang	83
7.3 Rakendamine prioriteetse suunas „Energiamajanduse arendamine“.....	89
7.3.1 EARK indikaatorite ja eesmärkide täitmine	89
7.3.2 Prioriteetse suuna finantsprogress.....	91
7.3.3 EL direktiividega pandud kohustused.....	92

7.3.4	Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus.....	92
7.3.5	Hinnang.....	93
7.4	Rakendamine prioriteetses suunas „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“.....	97
7.4.2	Prioriteetse suuna finantsprogress.....	100
7.4.3	Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus.....	101
7.4.4	Hinnang.....	102
7.5	Rakendamine prioriteetse suunas „Hariduse infrastruktuuri arendamine“	107
7.5.1	EARK eesmärkide ja indikaatorite täitmine	107
7.5.2	Prioriteetse suuna finantsprogress.....	110
7.5.3	Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus.....	111
7.5.4	Teise fondi tüüpi kulutused.....	112
7.5.5	Hinnang.....	112
7.6	Rakendamine prioriteetses suunas „Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine“.....	115
7.6.1	EARK eesmärkide ja indikaatorite täitmine	115
7.6.2	Prioriteetse suuna finantsprogress.....	117
7.6.3	Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus.....	118
7.6.4	Hinnang.....	119
7.7	Rakendamine prioriteetsetes suundades 7 ja 8 „Horisontaalne tehniline abi“ ja „Tehniline abi“	123
7.7.1	EARK eesmärkide ja indikaatorite täitmine	123
7.7.2	Hinnang.....	124
8.	SUURPROJEKTIDE RAKENDAMINE.....	126
8.1	Suurprojektide indikatiivne loetelu	126
8.2	Muudatused projektide indikatiivses loetelus	126
8.3	Suurprojektide rakendamine aruaruandlusperioodi lõpu seisuga.....	127
8.4	Mahukate projektide elluviimine.....	129
9.	TEAVITAMINE JA KOMMUNIKATSIOON	131
9.1	Saavutused aruandlusperioodi lõpu seisuga	131
9.2	Parimad näited	134
9.3	Hinnang	135
10.	ETTEPANEKUD JA SOOVITUSED.....	140
LISAD		142
LISA 1: PAIKVAATLUSED		142
LISA 2: TAOTLEMISE JA RAKENDAMISE SEIS MAAKONDADE LÕIKES		145
LISA 3: VAIDED		147
LISA 4: RAKENDAMINE PRIORITEETSETES SUUNDADES.....		149
LISA 5: TEAVE ABIKÕLBLIKE KULUDE JAOTUMISE KOHTA SEKKUMISVALDKONDADESSE.....		151
LISA 6: NÕUKOGU (EÜ) MÄÄRUSE 1083/2006 art 67 JÄRGNE RAHASTAMISTABEL		154
LISA 7. TUUMIKINDIKAATORITE SAAVUTUSTASEMED		155
LISA 8: STRUKTUURIVAHENDITE VALIKUKRITEERIUMITE HINDAMISSOOVITUSED.....		156

LISA 9: ÜLE 2000 I.E REOSTUSKOORMUSEGA REOVEEKOGU-MISALADE PROJEKTIDE RAHASTAMINE	164
LISA 10: MEETME „VEEMAJANDUSE INFRASTRUKTUURI ARENDAMINE“ I JA II TAOTLUSVOORUS RAHASTATUD PROJEKTIDE VASTAVUS ASULAREOVEE DIREKTIIVI JA JOOGIVEE DIREKTIIVI NÕUETE TÄITMISE OSAS	166
LISA 11: FINANTSTABEL EARK MEETMETE PANUSEST LMSi.....	179
LISA 12: ÜLEVAADE TAASTUVENERGIA POLIITIKAST JA MEETMETEST 180	
LISA 13: EARK FINANTSSEIS.....	181
LISA 14: SERTIFITSEERITUD ABIKÕLBLIKUD KULUD	183

Tabelid

Tabel 1. Projektid EARKs, millel on positiivne mõju horisontaalsetele teemadele...	33
Tabel 2. Rakenduskavade ülene kokkuvõte kõrgetest riskidest	41
Tabel 3. OLAFi raporteeritud rikkumised	42
Tabel 4. Rikkumiste tõttu tagasinõutud toetus (kumulatiivselt).....	43
Tabel 5. Läbiviidud projektauditid EARKs	52
Tabel 6. N+ reegli täitmine EARKs EL Nõukogu (EÜ) määruse artikkel 93 kohaselt 53	
Tabel 7. Prioriteetse suuna 1 meetmed.....	63
Tabel 8. Indikaatorite saavutustasemed prioriteetses suunas 1	72
Tabel 9. Prioriteetse suuna 2 meetmed.....	76
Tabel 10. Saavutused prioriteetses suunas 2	85
Tabel 11. Prioriteetse suuna 3 meetmed.....	89
Tabel 12. Saavutused prioriteetse suunas 3	95
Tabel 13. Prioriteetse suuna 4 meetmete rakendamine	97
Tabel 14. Saavutused prioriteetses suunas 4	104
Tabel 16. Saavutused prioriteetses suunas 5	113
Tabel 17. Prioriteetse suuna 6 meetmed.....	115
Tabel 18. Saavutused prioriteetses suunas 6	120
Tabel 19. Prioriteetsete suundade 7 ja 8 meetmed	123
Tabel 20. Saavutused prioriteetses suunas 8	125
Tabel 21. Suurprojektide indikatiivne loetelu	126
Tabel 22. Suurprojektide rahastamistabel (kumulatiivne, EUR).....	127
Tabel 23. Mahukad projektid	129
Tabel 24. Kommunikatsiooni saavutused aruandlusperioodi lõpu seisuga.....	131
Tabel 25. Avalikkuse teadlikkus struktuurivahenditest.....	135
Tabel 26. Teavitustegevused	136

Tabel 27. Läbiviidud paikvaatlused	142
Tabel 28. Taotlemise ja rakendamise seis maakondade kõikes	145
Tabel 29. 2010. a esitatud vaided	147
Tabel 30. Rakendamine prioriteetsetes suundades	149
Tabel 31. Teave abikõlblike kulude jaotumise kohta sekkumisvaldkondadesse	151
Tabel 32. Finantsteave	154
Tabel 33. Tuumikindikaatorite saavutustasemed (kumulatiivselt).....	155
Tabel 34. Hindamissoovitused	156
Tabel 35. Üle 2000 ie reostuskoormusega reoveekogumisalade projektide rahastamine.....	164
Tabel 36. Direktiivide täitmine prioriteetses suunas 1	166
Tabel 37. LMS finantstabel	179
Tabel 38. Ülevaade taastuvenergia poliitikast ja meetmetest.....	180
Tabel 39. EARK finantsteave	181
Tabel 40. Sertifitseeritud abikõblikud kulud	183

Joonised

Joonis 1. EARK struktuur.....	9
Joonis 2. EARK finantsseis (EUR).....	11
Joonis 3. Eesti SKP kasv ja tarbijahinnaindeksi muutus	22
Joonis 4. Prioriteetse suuna 1 finantsprogress (01.01.2007 – 31.12.2010)	68
Joonis 5. Prioriteetse suuna 2 finantsprogress (01.01.2007 – 31.12.2010)	81
Joonis 6. Prioriteetse suuna 3 finantsprogress (01.01.2007 – 31.12.2010)	92
Joonis 7. Prioriteetse suuna 4 finantsprogress (01.01.2007 – 31.12.2010)	101
Joonis 8. Prioriteetse suuna 5 finantsprogress (01.01.2007 – 31.12.2010)	111
Joonis 9. Prioriteetse suuna 6 finantsprogress (01.01.2007 – 31.12.2010)	118
Joonis 10. Uuringu vastused	137
Joonis 11. Infokanalid.....	138
Joonis 12. Eurotoetuse jagamise selgus ja arusaadavus	138
Joonis 13. EARK rahuldatud taotluste arv maakondade lõikes.....	146
Joonis 14. Kinnitatud projektide eelarved ja tehtud väljamaksed maakondade lõikes (absoluutsumma)	146
Joonis 15. Kinnitatud projektide eelarved ja tehtud väljamaksed maakondade lõikes (inimese kohta).....	146

LÜHENDID

EARK - Elukeskkonna arendamise rakenduskava
EAS – Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus
EE – Eesti Energia
EK – Euroopa Komisjon
EL – Euroopa Liit
ERF – Euroopa Regionaalarengu Fond (*European Regional Development Fund*)
ERM – Eesti Rahva Muuseum
ESK – Krediidid- ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutuse KredEx Energiasäästu kompetentsikeskus
EUR – Euro
HEV - Hariduslikud erivajadused
HTM - Haridus- ja Teadusministeerium
IE – inimekvivalent
IEE – Intelligent Energy Europe
IMPLEMENT - IEE poolt rahastatav projekt hoonete energiatõhususe direktiivi rakendamise kampaaniate tegemiseks
Innove - Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus Innove
JM –juhtministeerium
JKS – Juhtimis- ja kontrollisüsteem
KA – korraldusasutus
KATA – meede „Kohalike avalike teenuste arendamine“
KIK – SA Keskkonnainvesteeringute Keskus
KKI – Keskkonnainspeksioon
KKM – Keskkonnaministeerium
KOIT - üleriigiline kohaliku omavalitsuse investeeringutoetuste kava
KOV – Kohalik omavalitsus
KredEx - Sihtasutus KredEx
LMS – Läänemere strateegia
LPA – meede “Linnaliste piirkondade arendamine”
MKM – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
MTÜ – Mittetulundusühing
OKAS – objekti kontrollimise andmekogu infosüsteem
OLAF – Euroopa Komisjoni Euroopa Pettustevastane amet
PKT – meede „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine”
RA – rakendusasutus
RAK – Eesti riiklik arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks 2004-2006
RHS – Riigihangete seadus
RM – Rahandusministeerium
RSKS - riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia
RÜ - rakendusüksus
SA TÜK - Sihtasutuse Tartu Ülikooli Kliinikum
SF – Struktuurifondid
SFCS – Struktuurifondide registri kesksüsteem
SFOS – Struktuurifondide registri operatiivsüsteem
SIM – Siseministeerium
SOM – Sotsiaalministeerium
STS – Perioodi 2007 – 2013 struktuuritoetuse seadus

TRO – taotluse rahuldamise otsus
TA – tehniline abi
VAKO – Riigihangete Vaidlustuskomisjon
VFO – Keskkonnaministeeriumi välisfinantseerimise osakond
VMT – väljamakse taotlus
VV – Vabariigi Valitsus
ÜF – Ühtekuuluvusfond (*Cohesion Fund*)

1. LÜHIKOKKUVÕTE

Aruanne hõlmab nii finantsilist kui ka sisulist informatsiooni prioriteetsete suundade rakendamise kohta. Aruandes kajastatakse esmalt rakendamist elukeskkonna arendamise rakenduskava (EARK) tasandil ning seejärel prioriteetsete suundade kaupa täpsemalt. Välja tuuakse EARK eesmärkide indikaatorite sihttasemetete täitmine, finantsprogress, antakse ülevaade tekkinud probleemidest ning järelevalve ja seire tulemustest. Eraldi alapeatükid annavad ülevaate suurprojektide rakendamise hetkeseisust ning teavitamise tegevustest.

EARK juhtministeeriumiks (JM) on Keskkonnaministeerium (KKM). Seirearuanne tugineb prioriteetsete suundade rakendusasutuste (RA) poolt (KKM, Siseministeerium (SIM), Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM), Haridus- ja Teadusministeerium (HTM), Sotsiaalministeerium (SOM), Rahandusministeerium (RM)) koostatud prioriteetsete suundade seirearuannetele, kasutatud on päringuid struktuurifondide registri operatiivsüsteemist (SFOS) ja kesksüsteemist (SFCS). Seirearuandes kajastatud informatsioon on esitatud seisuga 31.12.2010. Aruanne on kumuleeruv ja koostatud lähtudes põhimõttest, et varasemates aruannetes sisaldunud informatsiooni üldiselt ei taasesitata.

Seirekomisjoni koosolekul 09.06.2011. a osales 18 seirekomisjoni liiget või asendusliiget, lisaks 2 vaatlejat EK-st, 1 vaatleja Euroopa Investeerimispanngast ning 24 vaatlejat ministeeriumidest ja partneritelt.

Vastuvõetud otsused:

- 2010.a EARK seirearuanne heaks kiita.

EARK jaguneb kaheksaks prioriteetseks suunaks ning omakorda 36 meetmeks, iga prioriteetne suund sisaldab eraldi prioriteetse suuna valdkonnaga seotud eesmärke, indikaatoreid ja toetatavaid tegevusi, prioriteetsete suundade üleseid eesmärke ega indikaatoreid ei ole sätestatud (vt joonis 1).

2010.a lõpu seisuga on EARK 36-st meetmest avanemata kaks meetet:

- Programm „Keskkonnaseire korralduse täiustamine ning veemajanduskavade tugisüsteemide arendamine“ (programmi väljatöötamine otsustati 2010.a. peaks avanema 2011.a II kvartalis);
- Meede „Internetiühenduste kättesaadavuse parandamine uue põlvkonna elektroonilise side võrgu kasutuselevõttuga piirkondades“ (valdkonna katmata vajadused on välja selgitatud, meede avaneb 2011.a¹).

Ülejäänud 34 meetet on avatud ning rakendamisel (meetmest „Põlevkivienergeetika jäätmeheidlate sulgemine ja tuhaärastussüsteemi uuendamine“ on võimalik toetust taotleda ainult ühele põlevkivituha ladestuspaiga sulgemise projektile, kuna Eesti Energia Narva Elektri jaamad AS tuhaärastussüsteemi uuendamise projektide toetamiseks on vajalik riigiabi luba, mis on menetlemisel).

---

¹ Määrus jõustus 18.02.2011. a

Elukeskkonna arendamise rakenduskava

Maht 1 839 535 646 EUR, Ühenduse osaluse määr 84%

Prioriteetne suund 1 – Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine	Prioriteetne suund 2 – Säastva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine	Prioriteetne suund 3 – Energiamaajanduse arendamine	Prioriteetne suund 4 – Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	Prioriteetne suund 5 – Hariduse infrastruktuuri arendamine	Prioriteetne suund 6 – Tervishoiu ja hoolkande infrastruktuuri arendamine	Prioriteetne suund 7 – Horisontaalne tehniline abi	Prioriteetne suund 8 – Tehniline abi
<p>Maht 736 863 713 EUR, Ühenduse osaluse määr 85%</p>	<p>Maht 101 782 433 EUR, Ühenduse osaluse määr 90%</p>	<p>Maht 72 859 278 EUR, Ühenduse osaluse määr 39%</p>	<p>Maht 457 156 262 EUR, Ühenduse osaluse määr 85%</p>	<p>Maht 213 953 606 EUR, Ühenduse osaluse määr 99%</p>	<p>Maht 220 567 871 EUR, Ühenduse osalus 77%</p>	<p>Maht 33 592 351 EUR, Ühenduse osaluse määr 83%</p>	<p>Maht 2 759 832 EUR, Ühenduse osaluse määr 100%</p>
<p>Meetmed: * Veemajanduse infrastruktuuri arendamine</p> <ul style="list-style-type: none"> * Vooluvõrgude seisundi parandamine (investeeringute kava) * Vooluvõrgude seisundi parandamine (avatud taotlemine) * Tõkestusrajatiste inventariseerimine vooluvõrgudel kalade rändeliikumise parandamiseks * Jäätmevõrgu liivideerimine endistel sõjaväe- ja tööstusalaudel * Nõuetele mitte vastavate vajajateprigilade sulgemine ja Põlevhüdroostu nõuetele mitte vastavate prügilade sulgemine ja korrasdamine * Jäätmete kogumise, sortimise ja taaskasutusse suunamise arendamine * Ladestusalaga jäätmekäitluskustade ladesuutluse laiendamine * Põlevhüdroostu jäätmehooldate sulgemine ja tuhaarastussüsteemi uuendamine * Ladestusalaga jäätmekäitluskustade rajamine Kagu-Eestisse 	<p>Meetmed: * Looduse mitmekesistuse säilitamine (investeeringute kava);</p> <ul style="list-style-type: none"> * Looduse mitmekesistuse säilitamine (avatud taotlemine); * Kaitselade kaitsekorralduskavade ja liikide tegevuskavade koostamine looduse mitmekesistuse säilitamiseks * Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine * Keskkonnajäreleva arendamine; * Keskkonnaseire arendamine; * Keskkonnaseire korralduse täistamine ning veemajanduskavade tugisüsteemide arendamine; * Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine; 	<p>Meetmed: * Täiustatud energiaalike laadid kasutamine energia tootmiseks</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kortereid renoveerimishet * Elanike teavitamine elanike energiasäästlikkusest * Energiaauditi ja ehitise eluperioodi tegemise ning ehitusprojekti koostamise toetamine 	<p>Meetmed: * Kohalike avalike teenuste arendamine</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kohalike avalike teenuste arendamine * Linnalaste piirkondade arendamine * Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine * Kompetentsikeskuste arendamine * Internetiühenduste kättesaadavuse parandamine uue põlvkonna elektroonilise side võrgu kasutuselevõtu piirkondades * Üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjektide väljarendamine 	<p>Meetmed: * Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine;</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kutsuõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine; * Hariduslike ettevõtjate õppelaste õppikeskkonna kaasajastamine; 	<p>Meetmed: * keske- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine</p> <ul style="list-style-type: none"> * õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine * riiklike hooldekandrasutuste reorganiseerimine 	<p>Meede: * Horisontaalne tehniline abi.</p>	<p>Meede: * Tehniline abi.</p>
<p>RA: KKM RÜ: KIK</p>	<p>RA-d: KKM, SIM RÜ: KIK</p>	<p>RA: KKM, MKM RÜ: KIK, Kredex</p>	<p>RA: SIM RÜ: EAS</p>	<p>RA: HTM RÜ: Innove</p>	<p>RA: SOM RÜ: SOM</p>	<p>RA: RM RA: RM</p>	<p>RA: RM RA: RM</p>

Joonis 1. EARK struktuur

1.1.1 EARK finantsprogress

2010.a lõpu seisuga on EARK rakendamine saanud suurema hoo sisse – kohustusi on kõigis prioriteetsetes suundades (va horisontaalne – ja tehniline abi) võetud üle 60% ja väljamakseid on ka tehtud võrreldes eelneva perioodiga mitu korda enam (joonis 2). Aruandlusperioodi lõpu seisuga on EARK peale kokku võetud kohustusi 1 445 592 490 EUR ulatuses, mis on 79% EARK eelarvest. Väljamakseid on tehtud 389 017 146 EUR ehk 21% perioodi kogueelarvest (lisa 13). Enim on võetud kohustusi prioriteetses suunas „Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine“ (110%). Väljamakseid on enim tehtud prioriteetses suunas „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ (36%).

Samas on siiski paljudes suundades (eriti prioriteetsetes suundades 1 ja 3) olnud probleeme riigieelarvesse prognoositud väljamaksete summa täitmisega. Eeskujulikult rakendatakse alasuunda „Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine“ ning tervikuna prioriteetset suunda 5, kus ületati prognoositud väljamakseid.

Prioriteetses suunas 1 „Veemajanduse ja jäätmeäitluse infrastruktuuri arendamine“ mõjutab finantsprogressi enim EARK rahaliselt mahukaim meede „Veemajanduse infrastruktuuri arendamine“, mille mahust ca 95% on kohustustega kaetud, mille põhjal võib öelda, et meetme prioriteetsete tegevuste rahastamine on läinud rahuldavalt. Ka teiste veemajanduse meetmete kohustustega katmise osas on oldud edukad. Lepingutega on kaetud 25% prioriteetse suuna planeeritud eelarvest. Rahule ei saa jääda jäätmemajanduse meetmete kohustuste võtmise ja väljamaksete edenemisega. Erinevatest mõjuritest tingitud viivitused meetmete käivitamisel on projektide reaalselt rakendamist oluliselt edasi lükanud, samuti on prioriteetses suunas palju kohustustega katmata vahendeid. Reaalsete väljamaksete prognoostaseme saavutamine prioriteetses suunas 1 on olnud mitterahuldav, kuna esineb probleeme projektide elluviimisel. Peamised probleemid, mis rakendamise edenemist takistavad, on toetuse saajate omafinantseeringu tagamise võimekus, riigihangete vaidlustamine ning ka ehitushangete hindade kõikumine. On võimalik, et 2011. a jooksul tuleb teha valikud jäätmevaldkonna vahendite ümbersuunamiseks teistesse meetmetesse.

Prioriteetses suunas 2 „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine“ on suuna meetmete finantsprogressile hinnang rahuldav. Suurem osa kinnitatud kogueelarvest on kohustustega kaetud. Ka lepingutega on kaetud 47% prioriteetse suuna planeeritud eelarvest. Osa meetmeid on käivitunud hästi, mõningate meetmete puhul jäi 2010.a väljamaksete prognoos täitmata. Põhjuseks olid küsimused võimalike tegevuste kattuvuste osas teiste rahastamisallikatega ja hangete läbiviimise korrektsuse osas (looduskaitse alasuund), viivitused projektide rakendamisel, riigihangete vaidlustused ja pakkujate vähesus.

Prioriteetses suunas 3 „Energiamajanduse arendamine“ võib suuna finantsprogressi tervikuna hinnata rahuldavaks - kohustusi on võetud üle 102% planeeritud eelarvest, mis tuleneb taotluste suuremast omafinantseeringust. Samas ei täidetud peaaegu poole ulatuses väljamaksete prognoosi, mis oli tingitud koostootmisjaamade projektide rakendamise takerdumisest seoses aruteluga taastuvenergia toetuste muutmise üle ning raskustest elektrivõrguga liitumisel. Lepingutega on kaetud 41% prioriteetse suuna planeeritud eelarvest.

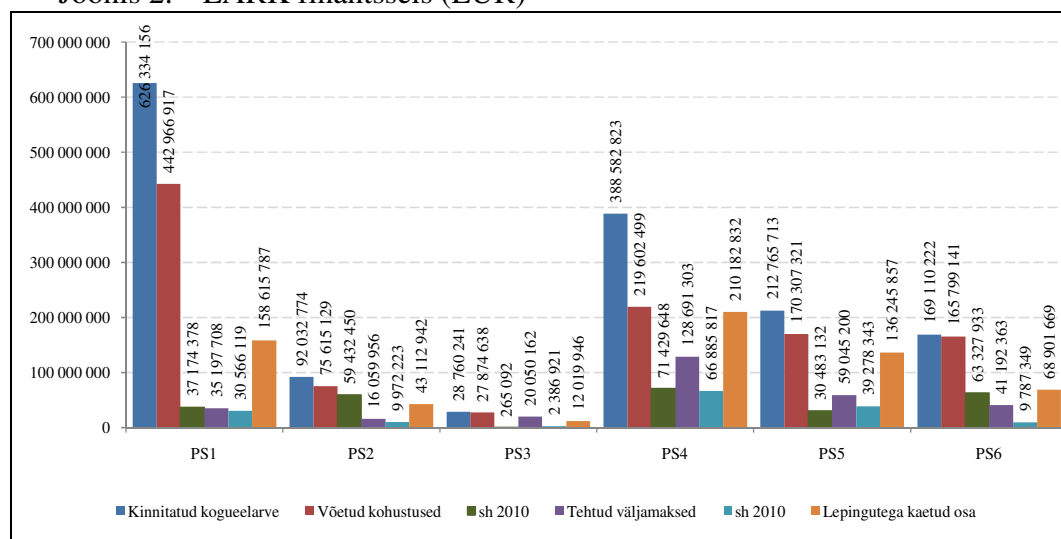
Prioriteetses suunas 4 „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ võib hinnata suuna rakendamist aruandeperioodil heaks. Väljamaksete voog 2010. aastal vastas prognoositule, seda enamiku meetmete lõikes. 2011. a on prognoositav väljamaksete kasv, mis peaks kulmineeruma 2012. aastal. Kuna väljamaksete maht on otseselt seotud ka taotlejate suutlikkusega ettenähtud ajal tegevused ellu viia, peab muutumas majanduskeskkonnas olema valmis siiski ka projekti lõpptähtaegade edasi lükkumiseks. Lepingutega on kaetud 54% prioriteetse suuna planeeritud eelarvest.

Prioriteetses suunas 5 „Hariduse infrastruktuuri arendamine“ võib hinnata suuna rakendamist aruandeperioodil väga heaks. Meetmete rakendamine toimus tõhusalt ja toetuse väljamaksmise dünaamika oli hea. Olulisemateks õnnestumiseks võib nimetada meetme „Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine“ rakendamist, kus aasta väljamaksed ületasid 2010. a. prognoosi (143%), kuna ehitusturu seisund (tööjõu kättesaadavus) võimaldas töövõtjail objekte kiiremini lõpuni viia. Lepingutega on kaetud 64% prioriteetse suuna planeeritud eelarvest.

Prioriteetses suunas 6 „Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine“ võib hinnata prioriteetse suuna finantsprogress on heaks, kuna kohustusi on võetud 110% ulatuses planeeritud eelarvest, mis on tingitud taotlejate suurematest omafinantseeringu määradest. Samas oli probleeme planeeritud väljamaksete taseme saavutamisel (76% planeeritust) kuna nt meetmes „Riiklike hoolekandeesutuste reorganiseerimine“ tekkisid toetuse saajatel probleemid hangete vaidlustamise ning kokkulepete sõlmimisega. Lepingutega on kaetud 41% prioriteetse suuna planeeritud eelarvest.

Prioriteetsetes suundades 7 „Horisontaalne tehniline abi“ ja 8 „Tehniline abi“ võib hinnata finantsprogressi rahuldavaks, kuna horisontaalses tehnilises abis projektide kinnitatud eelarvetest on tehtud väljamakseid 73%. Samas on väljamakstud summad väga väikesed, mis võib olla tingitud suurematest ootustest tegevuste elluviimisel ja ebapiisavast planeerimisoskusest. KA eeldab, et kasutamiskiivsus suureneb lähiaastatel, kui viiakse läbi suuremaid uuringuid tehnilise abi vahenditest.

Joonis 2. EARK finantsseis (EUR)

Allikas: SFCS (26.04.2011)

1.1.2 EARK rakendamise seis

Enamikus alasuundades hindavad RAd EARK-s püstitatud eesmärkide saavutamist tõenäoliseks, kuid 2010.a kontrolltasemeid ei saavutatud mitmegi indikaatori puhul. EARKs on 59 eesmärkide täitmist kirjeldavat indikaatorit, millest 25 puhul ei ole 2010.a kontrolltasemeid saavutatud ning 6 puhul ei ole 2010.a saavutustaseme näitajat veel laekunud.

Prioriteetses suunas 1 ei ole kontrolltasemeid saavutanud 6 indikaatorit, mis on tingitud sellest, et projektide elluviimine planeeritud mahus on alanud viivitustega. Samuti on selles suunas 3 indikaatorit, mille kohta ei ole riikliku statistika hilisema laekumise tõttu veel 2010.a andmeid kajastatud. Reoveepuhastite väljundindikaatori puhul on tekkinud vajadus ka indikaator peale vahehindamist üle vaadata, kuna seoses tehniliste lahenduste muutmisega ei ole võimalik saavutustasemeid aastate lõikes võrrelda. **Prioriteetses suunas 2** ei ole kontrolltasemeid saavutanud 5 indikaatorit, mis on põhjustatud indikaatori sisu ebakorrektselt seadmisest (1 indikaator), projektide hilisemast rakendamisest võrreldes planeerituga (2 indikaatorit) ning meetmete sisu muutumisest (2 indikaatorit). **Prioriteetses suunas 3** on kontrolltasemeid saavutamisel tekkinud probleem elamumajanduse indikaatori kontrolltasemeid saavutamise, mis on tingitud programmi sisu muudatustest. Kolme energeetika indikaatori puhul laekuvad andmed 2010.a saavutustasemete kohta hilinenult seoses riikliku statistika toimimistsükliga. **Prioriteetses suunas 4** on kontrolltasemeid saavutamata 6 indikaatorit, mis on tingitud vastavate valdkondade toetuse taotluste vähesusest või planeeritust suuremas rahalises mahust, mis ei võimalda väljundindikaatori arvulist kontrolltasemeid täita. Samuti on projektid rakendunud planeeritust aeglasemalt. **Prioriteetses suunas 5** on 6 indikaatori puhul kontrolltasemeid täitmata projektide rakendamise viivituste tõttu (riigihangete vaidlustused), ühe indikaatori puhul on vaja ka vaadata üle indikaatori sisu, kuna toetuse saajate arusaam sellest on ebaühtlane, mis ei võimalda andmeid võrrelda. **Prioriteetses suunas 6** on kontrolltasemeid saavutamata ühe hoolekande indikaatori puhul, mis on tingitud meetme hilisema rakendamise algusajast võrreldes kavandatuga ning erihoolekodude reorganiseerimisega.

Probleemid võrreldes EARK-s sätestatuga võivad tekkida järgmiste alasuundade eesmärkide indikaatorite sihttasemete saavutamise, mis on kokkuvõtlikult tingitud seatud indikaatorite ebaasjakohasusest, sihttasemete ebakorrektselt seadmisest või muutunud toimimiskeskonnast:

- Prioriteetses suunas 2 alasuunas „Looduse mitmekesisuse säilitamine“ eesmärgi „Tagatud on ohustatud liikide- ja elupaigatüüpide soodne looduskaitseline seisund“ väljundindikaatori „Taastamis- ja hooldustehnika masinate arv“ kontroll- ja sihttaseme (vastavalt 10 ja 15) saavutamine ei ole võimalik, kuid selle saavutamine ei olekski tänases majandussituatsioonis mõistlik - arutelude käigus on jõutud tõdemuseni, et tehnika soetamisega kaasneks risk varade sihtotstarbelise kasutamise osas, samuti on majanduslikult ebaotstarbekas soetada tehnikat tööde teostamiseks, kui sama teenust on turult võimalik soodamatel tingimustel tellida. EARK seirekomisjon on võtnud indikaatori muutmisvajaduse teadmiseks.
- Prioriteetses suunas 2 alasuunas „Keskkonnajärelevalve arendamine“ eesmärgi „Keskkonna-inspektsiooni kasvanud järelevalve võimekus“ seatud väljundindikaatori „Keskuse ehitamine ja käivitamine“ sihttasemeid ei saavutata, kuid EARK muutmise protsessis on esitatud ettepanek selle

indikaatori muutmiseks. Keskkonnainspektiooni (KKI) arengu edasise kavandamise käigus jõuti järeldusele, et ühe koolituskeskuse asemel tuleks arendada regionaalseid juhtimiskeskusi, mis võimaldaksid paremini tagada keskkonnajärelevalve operatiivsust.

- Prioriteetse suuna 2 alasuunas „Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine“ eesmärgi „Merereostuse avastamise ja likvideerimise võimekust on suurendatud“ reostustõrje laeva väljundindikaatori puhul on EKd teavitatud otsusest esialgu soetada vaid üks laev, sest meetmele ettenähtud eelarve eest saab osta vaid ühe laeva.
- Prioriteetse suuna 3 alasuunas „Taastuenergiaallikate laialdasem kasutamine ja välisõhu kaitse“ eesmärgi „Alternatiivsete transpordikütuste kasutamine suureneb aasta-aastalt“ puhul ei saavutata tõenäoliselt sihttasest, kuna turuosalistel puuduvad piisavad majanduslikud stiimulid biokütuste kasutuselevõtuks transpordis. Meede, mille mõju tulemusena oodati suurimat biokütuste osakaalu suurenemist transpordis (biokütuste aktsiisivabastus), on ajaliselt piiratud riigiabi loa kehtivusega kuni 2011. aasta juuli lõpuni ning RMi hinnangul ei olnud aktsiisivabastuse meede piisavalt efektiivne ning Eesti maksupoliitika printsiipidega kooskõlas, et kavandada selle jätkamist.
- Prioriteetse suuna 3 alasuunas „Elamumajanduse arendamine“ korterelamu renoveerimislaenu indikaatori „ERF osalusega renoveeritud korterelamute osakaal kõigest enne 1993. aastat ehitatud korterelamutest“ puhul ei ole antud vahendite hulgaga kavandatud sihttasemete saavutamine võimalik, kuna mais 2009 programmi tehtud muudatusega kaotati varem kehtinud laenu maksimumpiir 63 900 EUR korterelamu kohta ning seati sisse terviklahenduse nõue, mis suurendab projekti keskmist maksumust.
- Prioriteetse suuna 4 alasuunas „Kohalike avalike teenuste arendamine“ eesmärgi „Avalike teenuste kättesaadavus ja kasutusefektiivsus maakondades on paranenud“ kvalitatiivselt paranenud infrastruktuuriobjektide arvu väljundindikaatori sihttase võib vähesel määral jääda alla prognoositule, seoses projektide kavandatust suurema keskmise rahalise mahuga.
- Prioriteetse suuna 4 alasuunas „Linnaliste piirkondade arendamine“ eesmärgi „Atraktiivsem ja paremat elukvaliteeti võimaldav avalik linnaruum“ rajatud koostatud ja kehtestatud planeeringutega määratud avalike rohe- ja puhkealade pindala indikaatori puhul on sihttaseme saavutamine ebatõenäoline, kuna investeeringute kavaga kinnitamata vahendite hulk on väike ning siiani on antud tegevused vaid ühe projekti koosseisus. Sihttaseme tõenäolise mittetäitmise põhjuseks tuleb pidada vastavateemaliste esitatud taotluste minimaalset arvu.
- Prioriteetse suuna 4 alasuunas „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ eesmärgi „Piirkonnas on atraktiivsemad investorite, kvalifitseeritud tööjõu ja külastajate jaoks“ külastusobjektide ja oskusteavet arendavate projektide arvu indikaatorite sihttase jääb tõenäoliselt saavutamata, kuna rahastatud on rahalise mahu mõistes keskmiselt suuremaid taotlusi ja loodavad külastusobjektid ei ole suunatud niivõrd suure mahu just kohalikkude oskusteabe arendamisele. Samuti ei ole vastava valdkonna taotlusi esitatud piisavalt või ei ole projektide hindamisel leitud meetme eesmärkide seisukohast piisavat kvaliteeti või mõju.
- Prioriteetses suuna 6 alasuunas „Tervishoiu infrastruktuuri arendamine“ eesmärgi „Aktiivravi infrastruktuur loob eeldused haiglate funktsionaalselt terviklikuks toimimiseks“ puhul ei ole lõplik sihttase saavutatav, kuna meetme

eelarve ei ole piisav, et toetada vajalikus mahus haiglavõrgu arengukava haiglaid, mille funktsionaalsed üksused paiknevad eraldiasetsevates hoonekompleksides. Õendus- ja hooldusteenuseks osutatavat pinda ehitatakse (rekonstrueeritakse) vähem, kui on planeeritud sihttaseme indikaatorina, kuna mitmete projektide puhul ehitatakse hooldusravi kompleks olemasoleva hoone juurde, kus on vajalik üldkasutatav pind (toitlustamine, pesukäitlus jne) juba olemas, mille täpset mahtu ei olnud võimalik ette näha indikaatoreid planeerides.

Detailsem analüüs prioriteetsete suunade eesmärkide indikaatorite kontroll- ja sihttasemete täitmisest on leitav prioriteetsete suundade elluviimise peatükkide all.

EARK rakendamist tervikuna võib hinnata rahuldavaks, sest rakendamine on saanud hoo sisse – kohustusi on võetud 79% ulatuses planeeritud eelarvest ning välja on makstud 21% eelarvest. Samas on elluviimine (nii finantsprogress kui ka eesmärkide täitmist mõõtvate indikaatorite kontrolltasemete täitmine) olnud mõningatel juhtudel problemaatiline mõjutatuna toimimiskeskkonnas esilekerkivatest probleemidest (riigihangete läbiviimine, ehitushindade kõikumine, omafinantseeringu probleemid).

2. EXECUTIVE SUMMARY

The report includes both financial and substantial information on the implementation of priority axes. Firstly, the report covers the implementation on the level of the Operational Programme for the Development of the Living Environment, and then more precisely, by priority axes. It includes the compliance with the target levels of the indicators of the Operational Programme for the Development of the Living Environment, financial progress, an overview of the emerging problems, as well as the results of verification and monitoring. Separate subchapters provide an overview of the current state of the implementation of major projects and information activities.

The lead ministry of the Operational Programme for the Development of the Living Environment is the Ministry of the Environment. The monitoring report is based on the monitoring reports of priority axes, compiled by the implementing agencies of the priority axes (Ministry of the Environment, Ministry of Internal Affairs, Ministry of Economic Affairs and Communications, Ministry of Education and Research, Ministry of Social Affairs, Ministry of Finance), queries from the operating system (SFOS) and from the central system (SFCS) of the registry of structural funds have been used. Information in the monitoring report has been given as of 31 December 2010. The report is cumulative and has been compiled on the principle of generally not repeating information given in previous reports.

18 members or alternate members of the monitoring committee plus 2 observers from the European Commission (EC), 1 observer from the European Investment Bank, and 24 observers of the ministries and partners took part of the meeting of the monitoring committee on 9 June 2011.

Resolutions passed:

- To approve the 2010 monitoring report of the Operational Programme for the Development of the Living Environment.

Operational Programme for the Development of the Living Environment is divided into eight priority axes and, further, into 36 measures; each priority axis contains separate objectives, indicators and supporting actions related to the area of the priority axis; objectives nor indicators across the priority axes have not been provided (see Figure 1).

At the end of 2010, two measures of the Operational Programme for the Development of the Living Environment out of 36 were not yet opened:

- Programme “Improvement of the organisation of environmental monitoring and development of water management plan support systems“ (development of the programme was decided in 2010, it should open in the second quarter of 2011);
- Measure “Improving access to Internet connection through the introduction of next-generation electronic communications network in the regions“ (the unfulfilled needs of the area have been identified, the measure shall open in 2011²).

The remaining 34 measures are open and being implemented (from the measure “Closing oil shale power industry waste disposal sites and renovation of the ash removal system”, it is possible to apply for a grant to close only one oil shale ash

---

2 Regulation entered into force on 18 February 2011

landfill, as the support for ash removal system renovation projects of Eesti Energia Narva Elektriijaamad AS requires a state aid permit, which is being processed).

Financial progress of the Operational Programme for the Development of the Living Environment

At the end of 2010, the implementation of the Operational Programme for the Development of the Living Environment has been progressing faster – commitments under every priority axes (except for horizontal and technical assistance) exceed 60% and payments have multiplied several times as compared to the previous period (Figure 2). By the end of the reporting period, the total of commitments under the Operational Programme for the Development of the Living Environment is 1,445,592,490 EUR, which is 79% of the Operational Programme's budget. Payments have been made in the amount of 389,017,146 EUR or 21% of the total budget for the period (Annex 13). The greatest number of commitments falls under the priority axis “Development of health and welfare infrastructure” (110%). The greatest amounts have been disbursed in the priority axis “Integral and balanced development of regions” (36%).

Nevertheless, there have been problems in many axes (particularly in the priority axes 1 and 3) with reaching the actual amount of payments foreseen in the state budget. The implementation is exemplary in the sub-axis “Improvement of preparedness for environmental emergencies” and in the priority axis 5 as a whole, in which the forecasted payments were exceeded.

In the priority axis 1 “Development of water and waste management infrastructure”, financial progress is greatly affected by the financially most high-volume measure of the Operational Programme – “Development of water management infrastructure”, which is committed to the extent of ca 95%, on the basis whereof it can be said that the financing of priority actions of the measure has been satisfactory. The coverage of other water management measures has also been successful. 25% of the planned budget of the priority axis has been covered by contracts. The promotion of making of commitments and payments is unsatisfactory in case of waste management measures. Delays in implementing measures, caused by various factors, have notably put off the actual start of projects, and the priority axis contains a great number of funds not covered by commitments. Achieving the forecasted level of actual payments in the priority axis 1 has been unsatisfactory as there are many problems with the implementation of projects. The main obstacles to the progress in implementation are the recipients' ability to guarantee self-financing, contesting of public procurements, and fluctuation in the prices of public building contracts. It is possible that during 2011, choices must be made to redirect the funds of the waste area to other measures.

In the priority axis 2 “Development of infrastructures and support systems for sustainable use of the environment”, the assessment of the financial progress of the measures is satisfactory. The majority of the approved total budget has been committed. 47% of the planned budget of the priority axis has been covered by contracts. Some of the measures have started well, but in a few cases, the projected payment rate for 2010 was not achieved. The reasons for this were issues with the possible overlap of actions with other sources of funding, and with the regularity of procurement procedures (nature protection sub-axis), delays with project

implementation, contesting of public procurements, and a limited number of tenderers.

In the priority axis 3 “Development of energy sector”, the financial progress of the axis as a whole could be evaluated as satisfactory – the commitments exceed 102% of the planned budget, which is due to the greater self-financing of applications. At the same time, the payment forecast was not fulfilled even to the extent of 50%, since the implementation of combined heat and power plant projects was deterred by the discussion over the changes in the support for renewable energies, and by the difficulties in connecting with the power network. 41% of the planned budget of the axis has been covered by contracts.

In the priority axis 4 “Integral and balanced development of regions”, the implementation of the axis in the reporting period could be considered good. The flow of payments in 2010 was in accordance with the projection in the majority of measures. In 2011, payments are forecasted to increase, and the process should culminate in 2012. As the volume of payments is directly linked to the applicants’ ability to carry out the activities in the specified period, we have to be prepared for the postponement of project deadlines in the changing economic environment. 54% of the planned budget of the priority axis has been covered by contracts.

In the priority axis 5 “Development of education infrastructure”, the implementation of the axis in the reporting period could be considered very good. Measures were implemented efficiently and the dynamic of the payment of grants was good. The most notable success was the implementation of the measure “Modernisation of open youth centres, information and counselling centres and hobby schools”, in which the annual payments exceeded the projection for 2010 (143%), as the state of the construction market (availability of labour) enabled the contractors to complete the construction projects faster. 64% of the planned budget of the priority axis has been covered by contracts.

In the priority axis 6 “Development of health and welfare infrastructure”, the financial progress of the priority axis could be considered good, since the commitments cover 110% of the planned budget, which is the result of the greater self-financing rates of applicants. However, there were problems with reaching the planned level of payments (76% of the plan), since for instance in the measure “Reorganisation of state welfare institutions”, the beneficiaries had trouble with the contesting of procurements and conclusion of agreements. 41% of the planned budget of the priority axis has been covered by contracts.

In the priority axes 7 “Horizontal technical assistance” and 8 “Technical assistance”, the financial progress could be assessed as satisfactory, as the payments from the approved budgets of the projects under horizontal technical assistance form 73%. At the same time, the disbursed amounts are rather small, which could be caused by greater expectations in the implementation of actions and insufficient planning skills. The management authority presumes that the use becomes more active in the near future, when more extensive surveys will be conducted about the funding from technical assistance.

Status of the implementation of the Operational Programme for the Development of the Living Environment

In most sub-axes, the implementing agencies consider the achievement of the objectives set in the Operational Programme for the Development of the Living Environment likely, even though the 2010 reference levels were not reached with several indicators. Operational Programme includes 59 indicators that describe the fulfillment of objectives; in case of 25 of these indicators, the reference level for 2010 was not achieved, and in case of 6 the indicator of the 2010 achievement level has not yet been submitted.

In the **priority axis 1**, six indicators have not reached the reference level, which comes from the delays in the implementation of projects in the planned extent. This axis also includes 3 indicators, which do not reflect the data for 2010 due to late submission of official statistics. In relation to the output indicator of wastewater treatment plants, a need has arisen to review the indicator after the interim evaluation, since due to the change in technical solutions it is not possible to compare achievement levels by years. In the **priority axis 2**, the reference level has not been achieved with 5 indicators, which has been caused by inaccurate specification of the indicator's content (1 indicator), delayed implementation of projects as compared to initial plans (2 indicators), and changes in the content of measures (2 indicators). In the **priority axis 3**, the achievement of the reference level has been problematic in case of the housing sector indicator, which was due to changes in the content of the programme. In case of three energy indicators, the submission of the data on 2010 levels is delayed because of the operating cycle of official statistics. In the **priority axis 4**, reference levels have not been reached with 6 indicators, mainly because of the limited number of applications for grants in respective areas, or larger financial volumes than planned, which make it impossible to fulfill the numeric reference level of the output indicator. Projects have been implemented slower than planned as well. In the **priority axis 5**, reference levels have not been attained with 6 indicators due to delays in the implementation of projects (contested public procurements); in case of one indicator, the content needs to be reviewed, as the beneficiaries seem to understand it differently, which makes the comparison of data impossible. In the **priority axis 6**, the reference level has not been reached in case of one welfare indicator, which is the result of delayed implementation of the measure and the reorganisation of special care homes.

Problems as compared to the provisions of the Operational Programme for the Development of the Living Environment could arise with the achievement of the following reference levels of the indicators of the objectives of sub-axes, the causes of which can be summarised as the irrelevance of set indicators, incorrect determination of target levels, or altered project environment:

- It is not possible to attain the reference and target levels (10 and 15, respectively) of the output indicator “Number of machinery items for restoration and maintenance” of the objective “Favourable conservation status of threatened species and habitat types ensured” of the sub-axis “Maintenance of biological diversity” under the priority axis 2; however, these levels would not even be sensible in the present economic situation. In discussions, an agreement has been reached that the acquisition of machinery would endanger the designated use of assets; it is also economically unreasonable to acquire machinery for the completion of tasks if the same service could be purchased on the market on more favourable conditions. The

monitoring committee of the Operational Programme has acknowledged the need to amend the indicator.

- The target levels of the output indicator “Construction and putting into operation of the centre” set in the objective “Improved environmental supervision capacity of the Environmental Inspectorate” of the sub-axis “Development of environmental supervision” under the priority axis 2 will not be attained, but a proposal has been submitted in the Operational Programme's amendment process to change this indicator. In the planning of further activities of the Environmental Inspectorate a conclusion was drawn that instead of one training centre, regional management centres should be developed, which would facilitate the operational environmental supervision.

- In relation to the marine spill containment vessel output indicator of the objective “Capacity for detecting and cleaning up marine pollution has been increased” of the sub-axis “Improvement of preparedness for environmental emergencies” under priority axis 2, the European Commission has been notified of the decision to purchase only one vessel for the time being, as the budget prescribed for the measure is sufficient for the acquisition of only one ship.

- The target level of the objective “The use of alternative transportation fuels is expanding year by year” of the sub-axis “Broader use of renewable energy sources and protection of ambient air” under priority axis 3 will probably be not achieved, since the market participants lack sufficient economic incentives to start using biofuels in transportation. The measure, which was expected to have an effect of the greatest increase in the share of biofuels in the field of transportation (exemption from excise duty for biofuels), is temporally limited with the validity of the state aid permit until the end of July 2011, and according to the assessment of the Ministry of Finance, the measure of exemption from excise duty was not sufficiently efficient and in compliance with the principles of Estonian tax policy to plan its continuation.

- In case of the block house renovation indicator “Share of block houses renovated with ERDF support in the total housing stock built before 1993” of the sub-axis “Development of housing” under the priority axis 3, the achievement of planned target levels is not possible with the given funds, as the amendment to the programme made in May 2009 removed the earlier maximum loan limit of 63,900 EUR per block house and introduced the requirement of the integral solution, which raises the average cost of projects.

- The target level of the “Number of infrastructure objects in a qualitatively improved condition” output indicator of the objective “Availability and use efficiency of public services in counties has increased” of the sub-axis “Development of local public services” under the priority axis 4 can remain a little below the forecasted level because of the larger than planned average financial volume of projects.

- In case of the indicator “Area of public green and recreation areas designated by spatial plans drawn up and enacted” of the objective “More attractive public urban space enabling a better quality of life” of the sub-axis “Development of urban regions” under the priority axis 4, the target level is unlikely to be attained, as the amount of funds not endorsed by an investment plan is negligible, and so far, actions have been given within the context of only one project. The likely failure to reach the target level is caused by the minimal number of submitted applications in the area.

- The target level of the indicators of the number of visitor sites and projects enhancing regional know-how of the objective “Regions are more attractive to investors, qualified workforce and visitors” of the sub-axis “Strengthening of the competitiveness of regions” under the priority axis 4 will probably not be attained, as

financing has been given to larger than average applications from financial point of view, and the visitor sites to be created are not directed at the development of local know-how to such a great extent. The number of applications received in the area is not sufficient or the projects have been assessed to lack in quality or effectiveness from the viewpoint of the objectives of the measure.

- In case of the objective “Acute care infrastructure will create prerequisites for functionally integrated performance of hospitals” of the sub-axis “Development of health infrastructure” under the priority axis 6, the final target level cannot be reached, since the budget of the measure is not sufficient to support in the extent needed the hospitals listed in the Hospital Network Development Plan whose functional units are located in separate building complexes. The space built (reconstructed) for the provision of nursing and care services will be smaller than planned as the target level indicator, as in several projects the inpatient care complex will be built as an annex to the existing building, where the necessary public space (catering, laundry services, etc.) already exists, but the exact extent of which was not possible to foresee during the planning of indicators.

A more detailed analysis about the fulfillment of reference and target levels of the indicators of the objectives under priority axes can be found from the chapters on the implementation of priority axes.

The implementation of the Operational Programme for the Development of the Living Environment as a whole could be said to be satisfactory, as the implementation is moving along nicely – commitments have been made to the extent of 79% of the planned budget and 21% of the budget has been disbursed. At the same time, implementation (both financial progress and the achievement of reference levels of the indicators measuring the fulfillment of objectives) has been problematic in a few cases as a result of the issues arising in the project environment (organisation of public procurements, fluctuation of construction prices, problems with self-financing).

3. EARK ELLUVIIMINE

3.1 Ülevaade majandusarengust

Pärast kaks aastat kestnud sügavat langust pöördus Eesti majandus 2010. aastal taas tõusule, mis tervikuna mõjutas ka EARK rakendamist. Aastases võrdluses kestis langus üheksa kvartalit järjest – 2008. aasta esimesest kvartalist kuni 2010. aasta esimese kvartalini. Sesoonselt korrigeeritult läbis kogutoodang oma põhja aga juba 2009. aasta kolmandas kvartalis ning eelmise kvartaliga võrreldes taastus kasv 2009. aasta lõpus. Pärast 13,9% langust 2009. aastal kujunes 2010. aasta majanduskasvuks 3,1%. Kasvu taastumisse panustasid 2010. aastal netoeksport ja varude suurenemine ning viimases kvartalis ka kapitali kogumahutus ning eratarbimine.

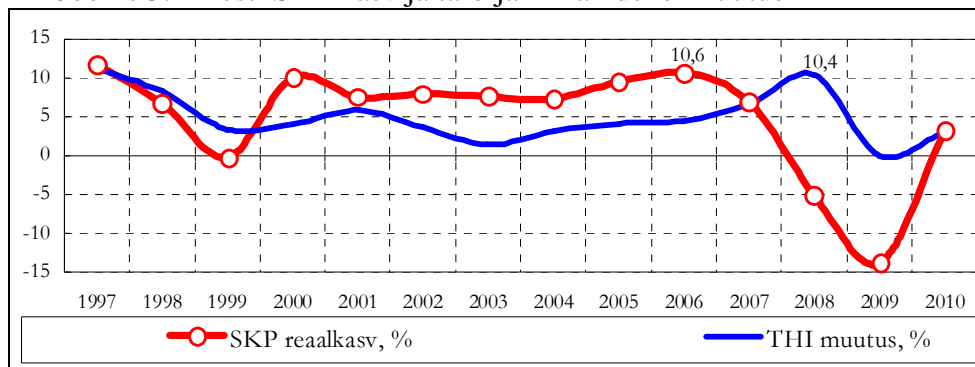
Majandussektorite lõikes mõjutas 2010. aasta SKP kasvu kõige enam ettevõtete sektor, kus suurenes lisandväärtus 2009. aastaga võrreldes 5%. Välisnõudluse paranemise toel suurenesid tööde mahud nii tööstussektoris kui ka enamikes teenindusharudes, mis tõi kaasa müügitulude kasvu ja kasumlikkuse taastumise. Oluline mõju oli ettevõtete tegevuskulude ja ennekõike tööjõukulude kärpimisel, millega kaasnes efektiivsuse kasv ja konkurentsivõime suurenemine. Tegevusaladest oli kõige suurema mõjuga töötlev tööstus, mis panustas SKP kasvu 2,6 protsendipunkti. Lisandväärtus suurenes tugeva ekspordi tõttu enamikes töötleva tööstuse harudes, kuid kõige enam mõjutas kasvu elektroonikaseadmete tootmise lisandväärtuse suurenemine (1,6 korda). Olulisel määral mõjutas SKP suurenemist veel energeetika, kinnisvara, rentimine ja äritegevus, metsamajandus ning veondus ja laondus, mille lisandväärtus suurenes välis- ja sisenõudluse paranemise koosmõjul. Kiiresti kasvas ka finantsvahenduse lisandväärtus, mõjutatuna peamiselt pankade teenustasutulude ja intressitulude suurenemisest. Kõige enam vähenes lisandväärtus ehituses (10%), mis oli tingitud ehitusmahtude langusest kohalikul ehitusturul.

2010. aasta märksõnaks oli toorainete kallinemine rahvusvahelistel turgudel, mis tõstis hinnataset nii Eestis kui euroalal. See avaldus ka riigihangete pakkumuste kallinemises EARK meetmetes. Suurriikide mahukad abipaketid majanduste turgutamiseks, arenevate riikide kiire kriisijärgne taastumine ning ka ebasoodsad ilmastikutingimused põhjustasid toorainete märgatava kallinemise möödunud aastal. Lisaks mõjutasid tarbijahindu eelarvepositsiooni parandamiseks tehtud maksumeetmed ning kaupmeeste marginaalide järk-järguline taastamine langusperioodi madaltasemelt. Neil põhjustel kiirenes inflatsioon kogu möödunud aasta vältel ja 2010. aasta kokkuvõttes ulatus 3,0%ni. Nafta hind tõusis möödunud aastal eelmainitud põhjustest tingitud nõudluse kasvu tõttu ligemale kolmandiku võrra, seejuures euro odavnemine võimendas veelgi mõju Eesti tarbijahindadele. Tarbimiskorvist üle poole moodustavate teenuste ja tööstuskaupade hinnatõususurved olid möödunud aastal tagasihoidlikud.

2008. aasta lõpus alguse saanud ehitusressursside hinnalangus jätkus ka 2010. aastal, ulatudes 2,8%ni, kuigi langustempo aeglustus. Kui esimesel poolaastal olid veel languses kõigi ehitusressursside hinnad, siis aasta teisel poolel pöördusid ehitusmaterjalide ja tööjõuressursside hinnad kasvule. Pakkumispoolne konkurents Eesti ehitusturul oli mullu endiselt tugev, kuid vaatamata sellele liikusid reaalhinnad

ehituses alates kevadest tõususuunas. Võrreldes ehitusturu põhjaga 2009. aastal, kasvasid pakkumishinnad ehituses mullu hinnanguliselt 10-15%. Enim mõjutas tõusu ehitusmaterjalide kallinemine, mis on tingitud toorme- ja kütuse kallinemisest maailmaturul ja ehitusmaterjalitööstuse hinnasurvest. Samuti on tööjõuhindade langus asendunud tõusutrendiga, mõjutatuna väljarände tõttu vähenenud oskustööliste arvust kohalikul ehitusturul.

Joonis 3. Eesti SKP kasv ja tarbijahinnaindeksi muutus

Allikas: Statistikaamet

3.2 Ülevaade EARK elluviimisel tekkinud märkimisväärsetest probleemidest

EARK rakendamisel on ilmenud teatavaid takistusi, mis on tingitud nii üldisest majanduskeskkonnast (riigihanked, taotlejate finantseerimisvõimekus, ehitushinnad) kui ka spetsiifilisematest valdkonnaga seotud probleemidest, mida RAd ja RÜd püüavad oma võimaluste piires lahendada.

EARK prioriteetsete suundade rakendamisel võib üldisemate mureküsimustena välja tuua:

- *Omafinantseeringu tagamine (prioriteetsetes suundades 1,2,4):* Taotlejate eelarvemahtude vähenemine ja kõrged laenukoormused on tekitanud probleeme toetuse saajate, eriti kohalike omavalitsuste projektide omafinantseeringu katmisel, mis võib seada ohtu EARK eesmärkide saavutamise. Nii mõnelgi taotlejal tekkis defitsiit lisanduvate rahaliste kohustuste võtmisel st. eelarvemahtude vähenemisega ei ole võimalik võtta lisakohustusi juba kinnitatud projektide elluviimiseks ilma, et ei satutaks vastuollu valla- ja linnaeelarve seadusega või kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusega. Seoses ka teistest struktuurivahendite meetmetest toetuse taotlemisega on taotlejad järjest enam sunnitud tegema valikuid oma projektide vahel ning lükkama projektide elluviimist ka edasi. Samas võib praeguste andmete alusel öelda, et eesmärkide lõplikku saavutamist ei peaks see probleem mõjutama, pigem tekitab see tõrkeid projektidega alustamisel ja elluviimisel.

Prioriteetses suunas 4 on SIM investeringukavade meetmete tingimustesse sisse kirjutatud ka võimalus kavas nimetatud projekti rakendamise alguse tähtaja edasi lükkamiseks vajadusel kuni 1 aasta võrra. Samuti saab vajadusel projektide elluviimist ajatada mitme aasta peale, et taotleja saaks paindlikumalt omafinantseeringut kavandada. Investeringukavade puhul on

lahenduseks ka reservnimekirjad nende projektide asendamiseks, mida ei ole võimalik (näiteks puuduva omafinantseeringu tõttu) toetada.

- *Riigihangete läbiviimine (kõikides prioriteetsetes suundades)*: märkimisväärse hulga projektide elluviimine on veninud riigihangete vaidlustamise tagajärjel, mis on tingitud turul valitsevast ülepakkumisest ning ehitussektori majanduslanguse järgsest taastumisest, mis tekitab väga tiheda konkurentsi ning soovi iga hinna eest ehitustööde hankeid võita. Näitena võib tuua Narva veemajandusprojekti, kus torude ehitustöö hange on veninud aasta või Tartu Ülikooli Kliinkumi projekt, kus projekteerimise riigihanke vaidlustused on tegevusi edasi lükanud 1,5 a. Teine aspekt on komplitseeritud riigihangete seadus, mis oma tihti üldsõnalise regulatsiooniga annab palju ruumi tõlgendamiseks olukorrast sõltuvalt. Rolli mängib ka toetuse saajate ning nende projektijuhtide kogenumatus hankedokumentide ettevalmistamisel ja riigihangete läbiviimisel. Antud probleem võib küll põhjustada tõrkeid ja viivitusi projektide elluviimisel, kuid lõplikke EARK eesmärkide saavutamist probleem loodetavasti ei mõjuta.

Riigihangete pädevuse tõstmiseks on KA välja töötanud kontroll-lehe, mis peaks aitama kaasa puuduste hõlpsamale avastamisele. Samuti jätkatakse riigihangete alase pädevuse arendamist nii toetuse saajail kui projekti menetleval administratsioonil. Prioriteetse suuna 5 kahe meetme puhul peab hankedokumentatsiooni eelnevalt kooskõlastama HTM'iga. Lahenduseks on ka veelgi täpsustatavate hankedokumentide koostamine, et pakkujatel oleks võimalikult vähe võimalusi eksida (esitada mittevastavaid pakkumusi). KIK on ka välja töötanud hangete raamtingimused toetuse saajaile, et vähendada eksimuste võimalusi.

- *Ehitushindade kõikumine (prioriteetsetes suundades 1,2,4)*: Ehitushinnad on ehitussektori kõikumise tõttu hakanud 2010. aastal vaikselt tõusma, mis avaldas survet ka projektide eelarvetele. Kui eelmistel aastatel oli küsimus pigem selles, kuidas ära kasutada projektide odavnemistest laekuvaid vahendeid, siis 2010 näitas juba ehitushindade järkjärgulist kallinemist, mis võib tekitada sarnaselt 2004-2006 programmiperioodile vahendite puudujääke eesmärkide saavutamiseks.
- *Alapakkumised (prioriteetsetes suundades 1,2,4)*: 2010. aastal tuli mitme projekti puhul maitsta eelmistel aastatel ehitusturul valitsenud ehitustööde alapakkumiste vilju. Enamus ehitushankeid teostatakse peatöövõtu korras, mistõttu alapakkumise teinud ettevõtte ei leia piisavalt usaldusväärseid ja kvaliteetseid alltöövõtjaid, millest tulenevalt on töövõtja viivitanud projekti valmimisega või öelnud lepingu üles. Esines ehitustööde mittetähtaegset lõpetamist, mille peamiseks põhjuseks oli eelarvelise hinnaga alltöövõtjate mitte leidmine, materjalide tarnete venimine. Antud probleem võib küll takerdada projektide elluviimist, kuid loodetavasti see projektide lõplikku elluviimist ei takista.

SIM meetme määrustesse on sisse viidud muudatus, mis lubab avatud hankemenetluse tõttu kulude kallinemisel investeringukava projektide rahuldamisotsuses toodud toetuse summat tõsta kuni investeringukavas toodud maksimaalse summani. Nimetatud muudatus leevendab riske projekti

katkemiseks, sest vähendab ka toetuse saajale hanke nurjumisest tekkinud finantskahju.

- *Pakkujate vähesus*: eraldi võib välja tuua „Keskkonnajärelevalve arendamise“ ja „Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamise“ meetme elluviimisel esinenud raskused, mis on seotud väga spetsiifiliste seadmete hangetega, kus riigihanke pakkujate ring on väga piiratud, mis on tekitanud mõningasi tõrkeid hangete läbiviimisel, kuid EARK eesmärkide lõplikku täitmist ei tohiks see mõjutada.
- *KIK ülekoormatus (prioriteetsetes suundades 1,2,3)*: perioodi alguses oli KIK tööjõuressursi planeerimisel ettevaatlik, mistõttu on praegusel hetkel, kui taotluste hindamine ja projektide rakendumine on hüppeliselt hoogustunud, tekkinud inimressursi nappus, mis tekitab kohati viivitusi rakendamisel ning suurendab riski vigade tekkimisel. Personali hulka KIKs on nüüdseks suurendatud.
- *Madal taotlemisaktiivus jäätmemajanduse meetmetes*: Jäätmeäritlussektor on hetkel suures muutuses eelkõige Eesti Energia plaani tõttu rajada kogu jäätmeäritlusturgu mõjutav Iru jäätmeprõletustehas. Probleemiks on taotlejate (nii kohalike omavalitsuste kui erasektori) vähene huvi taotlemisel ja võimekus juba toetuse saanud projekte kiiresti ellu viia. Selle vältimiseks teeb KIK otseturundust tavajäätmeprõgilate sulgemise meetmes, et veel sulgemisotsuseta prõgilaid omavad kohalikud omavalitsused taotlema tuleks. Samuti viib KKM 2011.a läbi hindamise, et välja selgitada põhjused, miks jäätmete taakasutamise meetmes on ettevõtjate huvi taotlemise vastu nii madal. Madal taotlemisaktiivsus võib mõjutada EARK jäätmete äritlemise, taakasutamise ja vähenenud jäätmetekke eesmärki, kuid koostöös teiste jäätmemajandust mõjutavate teguritega (Iru jäätmeprõletustehas) saab eesmärk täidetud.
- *Energeetikasektori ebastabiilsus*:
  - 2010. a toimus arutelu taastuvenergia toetuste määra muutmise üle, mis muutis investeerimiskeskkonna ebastabiilseks nii projektide arendajatele kui ka projekti finantseerivatele pankadele, kuna need ei saanud enam arvestada oma majandustegevuse planeerimisel toetustega. 2011. aastaks on arutelud vaibunud ja projektide elluviimist jätkatakse.
  - Probleemaatiline on olnud planeeritavate jaamade elektrivõrguga liitumine, sest Eesti Energia Jaotusvõrk OÜ ja Elering OÜ ei ole suutnud alati omavahel koostööd teha. Kehtivas võrgueeskirjas on nõuded, millele paljud generaatorite tootjad ei suuda elektrivõrgu modelleerimiseks vajalikke sisendandmeid anda. KIK hinnangul on probleemid tõenäoliselt lahenemas ning projektide rakendamine kulgeb hästi.
- *RÜ vahetus*: Programmi „Elanike teadlikkuse tõstmine ealmete energiasäästlikkusest“ rakendajaks oli planeeritud algselt Kredexi Energiasäästu Kompetentsikeskus (ESK), kuid RÜ sisemise ümberkorralduse käigus liideti ESK KENA-ga, kellele anti 2010. aastal üle ka meetme rakendamise alane tegevus ja vastav eelarve. 2010. aastal osales KENA ühel üritusel ja korraldas ühe sisekliimat tutvustava meediakampaania, kuid programmi eesmärgid jäid 2010. a osaliselt saavutamata. Programmi tegevustega jätkab KredEx ning edasisised programmi tegevused viiakse

tõenäoliselt ellu ning elamumajanduse eesmärgi saavutamist see probleem ei mõjuta.

- *Detailplaneeringute koostamisest tingitud viivitused:* tegevus on seotud peamiselt hoolekande alasuunaga erihooldekodude projektide rakendamisel. Kuna detailplaneeringute koostamist korraldavad kohalikud omavalitsused, siis on selle protsessi täpse lõppaja prognoosimine komplitseeritud. Seetõttu on projektide rakendamise esialgses ajakavas mõnekuine mahajäämus, kuid lõppeesmärgi saavutamist see probleem ei tohiks mõjutada.

RÜde üldisteks parendustegevusteks probleemide ennetamisel ja lahendamisel on kõigi taotlejate individuaalne eelnõustamine nii koosolekutel taotlejate juures kui ka telefonitsi ning e-kirja teel ning operatiivne tegutsemine probleemide lahendamisel.

RAD seiravad meetme rakendamisel tekkivaid probleeme või tõrkeid ning on valmis vajadusel nõustama RÜd või taotlejat, samuti tegema korrektiivse meetme rakendamise õigusraamistikus.

3.3 Oluliseimad muudatused EARK elluviimise kontekstis

Oluliseimad 2010.a EARK toimimiskeskonna muudatused on:

- 2010. a suvel jäätmeseaduse muutmine korraldatud jäätmevedu puudutavate sätete osas, mis mõjutab prioriteetse suuna 1 jäätmemajanduse alasuuna rakendamist, kuna taotlejad on ebakindlad tuleviku suhtes. Tavajäätmete (eelkõige segajäätmete) käitlusega seoses ootavad Eestit lähiaastatel ees suured muutused. Samaaegselt arendatakse nii suurt segajäätmete põletustehast, kui ka mitut segajäätmete mehhaanilis-bioloogilise käitluse lahendust, mis loovad eelduse, et aastal 2013 väheneb senine tavajäätmete (sh ka biolagunevate jäätmete) ladestamine;
- looduskaitse arengukava eelnõu valmimine, mis koondab erinevate looduskaitse suundade arenguvisionid ühtseks dokumendiks ning kus üheks prioriteediks on sarnaselt EARK prioriteetse suuna 2 looduskaitse alasuunaga liikide ja elupaigatüüpide soodsa seisundi saavutamine;
- Prioriteetses suunas 3 mõjutavad järgmised energeetikasektori muudatused projektide elluviimist:
  - o elektrituru avamine suurtarbijatele, põhivõrguettevõtja OÜ Elering eraldamine Eesti Energia AS'ist;
  - o suuremahuliste toetuskeemide käivitamine korterelamute ja avalike hoonete rekonstrueerimise ning tuuleparkide rajamise toetamiseks;
  - o „Eesti taastuvenergia tegevuskava aastani 2020” heakskiitmine Vabariigi Valitsuse poolt 26.11.2010.a korraldusega nr 452.

3.3.1 EARK muudatused

Rakenduskavade muutmise protsessi algatas RM 2009. aasta algul, lähtudes nii EK majanduse elavdamise teatisest "*European Economic Recovery Plan*" (26. novembrist 2008) kui ka Eesti konvergentsiprogrammis (detsembris, 2008) antud suunisest kaaluda võimalusi välisvahendite kasutamise optimeerimiseks. Eesmärgiks oli ühiskonnas ning majanduses aktuaalseimate probleemide taustal kaaluda vajadust struktuurivahenditest rahastatavate tegevuste/meetmete ümber planeerimiseks ja vajadusel teha sellest tulenevalt ettepanekud struktuurivahendite ümbersuunamiseks.

2010.a toimus seirekomisjoni kirjaliku otsuse vastuvõtmise protseduur LMSi puudutava alapeatüki lisamiseks EARKsse, mis lisati täiendavalt EARK muudatuspaketi koosseisu (ülejäänud muudatused kiideti heaks EARK seirekomisjonis 04.12.2009), mis kinnitati Vabariigi Valitsuses 18.05.2010 ning esitati Euroopa Komisjoni kinnitamiseks 19.05.2010.

Täpsemalt vt EARK muutmise põhjendusi ning protsessi kirjeldust EARK 2009. a seirearuandest, lk 62-65 (http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1127740/EARK_seirearuane_2009_loplik.pdf)

3.3.2 Muudatused õigusaktides

2010. aastal muudeti meetme määruste ülestest õigusaktidest kulude abikõlblikkuse määrust, teavitamismäärus, toetuse tagasinõudmise ja -tagasimaksete määrust ning toetuse väljamaksmise määrust.

Abikõlblikkuse määruse muudatused jõustusid 2010. aasta sügisel. Täpsustati toetusest hüvitatavate kulude personalikulu abikõlblikkuse reegleid ning kohaliku omavalitsuse poolt kehtestatud maksud, näiteks müügitaks, ja sundvõõranditasu nimetati sõnaselgelt abikõlblikuna. Samuti muudeti lihtsamaks toetuse väljamaksete korda sellega, et kui kulude analüüs on KAga kooskõlastatud, siis toetuse saaja ei pea kulusid täiendavalt kuldokumentidega tõendama. Muudatuste abil loodetakse, et väheneb rikkumiste ja toetuse väljamaksmisest keeldumise ning toetuse tagasinõuete hulk.

Teavitamismääruse muudatused jõustusid veebruaris 2010. Peamised muudatused seisnesid KA ja JMde rolli selgemas jaotamises kommunikatsioonitegevuste planeerimisel ja korraldamisel. Muudatustega sätestati, et JMdel tuleb KAga kooskõlastada iga-aastased kommunikatsioonikavade tegevusplaanid ning arvestada sealjuures KA ettepanekutega. Muudatuse eesmärk oli tagada tõhusam KA ülesannete täitmine rakenduskavade ülese teavitamistegevuse osas. Toetuse saajate jaoks muudeti lihtsamaks logo kasutamise reegleid - väiksemõõtmeliste esemete tähistamiseks nähti ette väiksem logo, millel on Euroopa lipu kujutis koos sõnadega „Euroopa Liit“ ning kui projekti on rahastatud kahest või kolmest fondist (s.o fondiüleste tegevuste korral), siis võib fondide täisnimede asemel kasutada logo all kirjet „Euroopa Liidu struktuuritoetus“.

Tagasimaksete määruse muudatused jõustusid augustis 2010. Muudatusega lihtsustati nii toetuse andjate kui ka toetuse saajate olukorda sellega, et sätestati konkreetsed juhtumid, sealhulgas seoses riigihangete läbiviimisega, mida peetakse rikkumisteks. Sealjuures fikseeriti rikkumiste mõju ehk tagasinõude määrad. Sisuliselt ühtlustati tagasinõuete määrad EK finantskorrektsiooni reeglite juhendis tooduga. Juhtumipõhine reguleerimine loob aluse toetuse saajate võrdseks kohtlemiseks ning püütakse vältida olukorda, kus EK kontrollimisel tuvastatakse, et RÜ poolt teostatud tagasinõue ei olnud EK jaoks proportsionaalne rikkumise suhtes.

Väljamaksete määruse muudatused jõustusid juunis 2010, eelkõige puudutasid muudatused RÜ ülesandeid. RÜdele seati sõnaselge kohustus, et isegi projekti jooksul võib toetuse osakaal olla mõnevõrra erinev, siis viimase väljamakse juures tuleb jälgida, et toetuse andmise otsusega määratud fondi ja riikliku struktuuritoetuse

vahendite proportsiooni ei ületata. Selleks, et vältida arusaamatusi hangete ja sealhulgas riigihangete läbiviimise kontrollimise kohustuse osas, lisati RÜdele kohustuseks kulude abikõlblikkuse tuvastamisel kontrollida ka riigihangete läbiviimisreeglite täitmist. Toetuse saaja jaoks sõnastati ettemaksete tegemist prognoosi alusel selgemaks. Samas lühendati ettemaksete ärakasutamise tõendamise aega - nii peab vähemalt kord kvartalis esitama ettemaksete ärakasutamise tõendid.

2010.a muudeti ka EARK **meetme tingimuste määruseid**, palju oli täpsustusi taotlemise lihtsustamiseks, menetlemise optimeerimiseks ja määruste tekstide ühtlustamiseks tulenevalt horisontaalsete õigusaktide sõnastuste muutmisest. Olulisemad muudatused 2010.a olid:

- Muudeti meetme "Looduse mitmekesisuse säilitamine" (investeeringute kava) määrust, millega anti võimalus kolme investeeringute kava koostamiseks. See võimaldab kasutada programmi „Kaitsekorralduskavade ja liikide tegevuskavade ettevalmistamine looduse mitmekesisuse säilitamiseks” tulemusi – koostatatud kaitsekorralduskavasid ja tegevuskavasid investeeringukava koostamisel.
- Lisandus võimalus taotleda toetust vooluveekogude seisundi parandamiseks ka avatud taotlemise kaudu, et toetust oleks võimalik saada ka eramaadel paiknevate tõkestusrajatiste nõuetele vastavusse viimiseks.
- Teine uus suund vooluveekogude seisundi parandamisel oli tõkestusrajatiste inventariseerimiseks programmi kinnitamine. Programmi eesmärk on inventariseerida kõik Eesti vooluveekogudel asuvad paisud ning valmistada ette tehniline materjal (eelprojekt, keskkonnamõju eelhindang, riigihanke dokumentatsioon jms materjal) riigimaal asuvate paisude (88 tükki) keskkonnanõuetele vastavusse viimiseks. Riigimaal asuvate paisude tehniline dokumentatsioon loob eeldused paisudega kaasnevate probleemide lahendamiseks läbi investeeringute kava. Kahe meetme lisandumine aitas luua alternatiivseid võimalusi seatud eesmärgi saavutamiseks.
- Meetme „Keskkonnaseire arendamine” rakendamist muudeti seoses organisatsiooniliste muudatustega ja seireandmete kasutajate võrgu laiendamisega. Hakati väljatöötama programmi „Keskkonnaseire korralduse täiustamine ning veemajanduskavade tugisüsteemide arendamine“, mille tingis põhjalikuma eeluuringu ja andmekogudest ülevaate saamiseks tehtava töö ja töödeldava info maht ja vajadus.
- Täiendati ka korterelamute renoveerimislaenu programmi, kus muudeti sihtgrupi määratlust ning energiaauditi mõistet, täpsustati nõutud energiasäästumäära arvutamise valemit, lisandusid mõisted „terviklahendus“ ja „tervikprojekt“ ning abikõlblike kulude nimekirja täiendati – lisati energiaauditi, projekteerimise ja omanikujärelevalvega seotud kulud.
- Prioriteetse suuna 4 investeeringukavadega meetmete puhul viidi sisse erisätted, mis võimaldaksid taotluse rahuldamise otsuses toodud toetuse summa suurendamist vajadusel rohkem kui 30% kuni investeeringukavas toodud toetuse summani, juhul kui on toimunud tegevuste kallinemine avatud hankemenetluse kaudu. Meetme „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ määruse 2010 muudatused olid seotud eelkõige külustuskeskkonna ja ettevõtluskeskkonna projektide taotlusvoorude avamisega ning ettevõtluskeskkonna projektide, mille rakendamise tulemusena lisandub

piirkonda tootlik investeering vähemalt 6 391 165 euro ulatuses, jooksva taotlemise väljakuulutamisega.

3.4 EARK panus Lissaboni strateegia eesmärkidesse

EL on seadnud endale Lissaboni strateegia raames eesmärgiks saada maailma juhtivaks teadmispõhiseks majanduseks. Osana majanduskasvu ja tööhõivet käsitlevast uuendatud Lissaboni partnerlusest võttis EK 2007.a detsembris vastu ettepaneku Lissaboni programmi kohta aastateks 2008 - 2010, milles esitatakse ühenduse tasandil kümme põhieesmärki ja nendega seotud meetmed.

Majanduskasvu ning edasiste arenemisvõimaluste eelduseks on kvaliteetse elukeskkonna säilitamine ning nüüdisaegse keskkonnainfrastruktuuri olemasolu. Edu sõltub ka sellest, kuidas tullakse toime ressurssidega seonduvate keskkonna-probleemidega, mis tähelepanuta jätmise korral hakkavad majanduskasvu pidurdama. Nõuetele vastava keskkonnainfrastruktuuri olemasolu on üks peamisi tegureid Euroopa ja selle piirkondade muutmiseks atraktiivseks investeerimis- ja elukeskkonnaks. Keskkonnakaitse ja majanduskasvu sünergia tugevdamisel on esmase tähtsusega ülesannete hulgas veevarustuse, jäätme- ja heitveekäitluse infrastruktuuride väljaehitamine, aga ka maa-alade saastest puhastamine, et seda uueks majandustegevuseks ette valmistada. EARK **prioriteetne suund 1** ongi suunatud veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamisele, samuti jääkreostuse likvideerimisele. Suuremahulised projektid veemajanduse ja jäätme-majanduse sektoris panustavad majanduskasvu ja tööhõive suurendamisse nii uue kaasaegse infrastruktuuri loomisega, mis on vajalik nii ettevõtetele kui elanikele, kui ka elanike terviseriskide vähendamisega ning uute töökohtade säilitamise ja loomisega.

Prioriteetse suuna 1 kõigi meetmete tegevused panustavad otseselt prioriteedi „jätkusuutlik majanduskasv: ressursitõhusama, loodussäästlikuma ja konkurentsivõimelisema majanduse arendamine“ eesmärkide saavutamisse.

Keskkonnakaitse ja majanduskasvu sünergia tugevdamiseks on olulised loodusvarade säästva haldamise tagamine ja nende kaitse mitmesuguste riskide eest. Nende ülesannete lahendamisele keskendub **prioriteetne suund 2**. „Majanduskasvu ja töökohtade loomise komplekssetes suunistes (2008-2010)“ tuuakse välja bioloogilise mitmekesisuse säilimise olulisus majanduskasvu tagamiseks. Liigirikkuse säilitamine soodustab turismi (sh Eesti potentsiaalseks tugevuseks oleva spetsiifilisema loodusturismi) arengut ja loob seeläbi uusi töökohti teenindussektoris. Eesmärgi saavutamisele on suunatud alasuuna „Loodusliku mitmekesisuse säilitamine“ meetmed. „Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamise“ meede panustab strateegia eesmärkide täitmisel – keskkonnakahjustusi püütakse ära hoida läbi keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamise. Haldussüsteemi suutlikkuse suurendamise, keskkonnainfrastruktuuri arendamise ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtu kaudu vähendatakse survet keskkonnale ning aidatakse kaasa bioloogilise mitmekesisuse säilimisele. Selleks on võtmetähtsusega ettevõtjate ja elanikkonna keskkonnateadlikkuse kasv, millele aitab kaasa meede „Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine“.

Prioriteetse suuna 3 raames elluviidavad tegevused panustavad Lissaboni strateegia eesmärki 8 – Ühendus viib lõpule energieetika siseturu loomise ning võtab vastu

kliimamuutuste paketi, et kehtestada raamistik, mille eesmärk on saavutada vähemalt 20% kasvuhooonegaaside heitkoguste vähenemine ning saavutada 2020. aastaks taastuvenergia turuosaks 20% ja eesmärki 9 - Ühendus edendab säästvate tootmisele ja tarbimisele suunatud tööstuspoliitikat, keskendudes taastuvenergiatele ning vähese süsinikusisaldusega ja energiatõhusatele toodetele, teenustele ja tehnoloogiatele. Toetatakse taastuvaid energiaallikaid kasutavate soojus- ja/või elektrijaamade ja katlamajade rajamise investeeringuid (välja arvatud suured koostootmisjaamad ja kaugkütte-katlamajad). Alasuuna "Energiasäästu arendamine elamumajanduses" raames elluviidavad tegevused panustavad läbi energiasäästu edendamise strateegia üheksanda eesmärgi saavutamisse.

Prioriteetne suund 3 panustab otseselt ka Euroopa 2020. aasta strateegia raames püstitatud eesmärki - vähendada kasvuhooonegaaside heitkogust 1990. aasta tasemega võrreldes vähemalt 20 % või sobivate tingimuste korral 30 %, suurendada taastuvate energiaallikate osakaalu energia lõpptarbimises 20%-ni ning suurendada energiatõhusust 20 % võrra.

Prioriteetse suuna 4 meetmed panustavad Lissaboni strateegia eesmärkidesse: konkurentsivõime, ettevõtluskeskkond, tööhõive, peamiselt läbi meetme „Kompetentsikeskuste arendamine“, mis aitab kaasa EN määruse nr 1083/2006 lisa IV prioriteetse suuna „Teadusuuringud ja tehnoloogia arendamine (TTA), innovatsioon ja ettevõtlus“ elluviimisele.

Prioriteetse suuna 5 raames toetatavad tegevused panustavad Lissaboni strateegia peamise eesmärgi saavutamisse – liikumist konkurentsivõimelise ja teadmispõhise majanduse suunas, sh ennekõike elukestva õppe ja tööhõive sihtide saavutamise osas.

EL Lissaboni strateegia raames seatud kahe peamise ülesande lahendamisele – tugevama, kestva majanduskasvu saavutamisele ning arvukamate ja paremate töökohtade loomisele aitab **prioriteetses suunas 6** kaasa meede õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamise meede ning ka hoolekandeasutuste ja teenuste reorganiseerimine, kuna projektide raames on kavandatud juurde luua õdede ja hooldajate töökohti seoses meetme raames kavandatud juurde loodavate hooldusravi ja hooldusabi voodikohtadega. Hetkel on näiteks erihoolekandeasutustes vähem töötajaid kui sätestatud nõuetes ette on nähtud. Seetõttu värvatakse reorganiseerimise käigus lisaks olemasolevatele tegevusjuhendajatele ja psühhiaatriaõdedele töötajaid juurde täitmaks seni vakantseid kohti. Samaaegselt on kavas tõsta töötajate kvalifikatsiooni läbi erinevate koolituste.

3.5 EARK panus riiklikusse struktuurivahendite kasutamise strateegiasse

Prioriteetse suuna 1 veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamise meetmed panustavad riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia (RSKS) prioriteeti 4: säästev keskkonnakasutus. Nimetatud prioriteedi üheks peamiseks tegevuseks on muu hulgas ka veekasutuse ja -kaitse ning jäätmekäitluse arendamine. Oluliseks peetakse just EL direktiivide nõuete täitmist – prioriteetse suuna meetmed on valdavas enamuses suunatud just direktiividega seatud nõuete täitmiseks. Samuti panustavad suuna meetmed eesmärki „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“, kuna suuna projektid on üldiselt regionaalselt tasakaalustava mõjuga

parandades elutingimusi ja tõstes piirkondade konkurentsivõimet väljaspool Tallinnat.

Prioriteetse suuna 2 meetmed panustavad otseselt RSKS eesmärki „Säästev keskkonnakasutus“ läbi keskkonnanahoiu arendamise ja keskkonnanahariduse edendamise. Mõju avaldub ka piirkondade tervikliku arengu ja haldusvõimekuse suurendamisel, sest meetmete projektid toimuvad valdavalt väljaspool Tallinna ning toetuse saajate seas on ka MTÜsid. Keskkonnanahariduse võimaluste arendamine panustab otseselt ka prioriteeti „Haritud ja tegus rahvas“.

Prioriteetse suuna 3 meetmed panustavad otsesemalt prioriteedi nr 4 „Säästev keskkonnakasutus“ eesmärkide saavutamisse, kuna alasuuna meetmed aitavad eelkõige kaasa globaalsele keskkonnanahoiule, energiaressursside säästlikumale kasutamisele ja riigi energiapuudulikkuse kasvu. Kaudsemalt panustatakse ka eesmärki „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“, kuna läbiviidavad projektid toimuvad ka maapiirkondades. Eesmärki „Teadus ja arendustegevuse võimekuse ning ettevõtete uuendusmeelsuse ja tootlikkuse kasv“ panustatakse kaudselt läbi energiatõhususe kasvu.

Prioriteetse suuna 4 meetmed panustavad otseselt prioriteedi „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ elluviimisse, kuna kõik suuna meetmed panustavad regionaalse arengu tasakaalustatusele ning sealsete probleemide lahendamisele. Prioriteetse suuna meetmed panustavad ka RSKS üldeesmärgi saavutamisse läbi sotsiaalse sidususe, keskkonna säästvuse ning majanduse konkurentsivõime kasvu toetamise. Eesmärki „Teadus ja arendustegevuse võimekuse ning ettevõtete uuendusmeelsuse ja tootlikkuse kasv“ panustavad kohaliku ettevõtluskeskkonna arendamisprojektid, samuti internetiühenduste toetus.

Prioriteetses suunas 5 rahastatavad meetmed panustavad otseselt prioriteedi 1 „Haritud ja tegus rahvas“ tegevuste elluviimisesse. Õppe kvaliteet sõltub paljuski õppetingimustest, prioriteetse suuna raames jätkatakse õppeasutuste (kutseõppeasutuste, hariduslike erivajadustega laste koolide) õppekeskkonna kaasajastamist. Rahastatakse noorsootöö infrastruktuuri (avatud noortekeskused, teavitamis- ja nõustamiskeskused ja huvikoolid) arendamist ja luuakse võimalused noorte kaasamiseks nende elu puudutavatesse otsustusprotsessidesse. Kvalifitseeritud tööjõu pikaajalise pakkumise suurendamiseks tegeletakse töötuse ja mitteaktiivsuse ennetamisega, kus võtmetegevusteks on kutse- ja karjäärinõustamise arendamine, mida toetavad noorsootöö infrastruktuuri ja kutsehariduse infrastruktuuri meetmed.

Prioriteetse suuna 6 meetmed panustavad eesmärki „Haritud ja tegus rahvas“ läbi inimeste vajadustele vastava tervishoiuteenuse kättesaadavuse ning viienda prioriteedi „Piirkondlik terviklik ja tasakaalustatud areng“ täitmisse, tagades tervishoiu- ja hoolekandeteenuste ühtlase kättesaadavuse kõigis Eesti piirkondades.

3.6 EARK seos Läänemere strateegiaga

EARK panustab Läänemere strateegiasse (LMS) läbi mitmete otseste ja kaudsete meetmete, sest EARK toetatavad tegevused omavad mõju elukeskkonnale tervikuna, mis parandab Eesti, kui Läänemere äärsed riigi, elukvaliteeti ning atraktiivsust.

Kuna LMS võeti vastu 2009.a lõpus, kui enamik EARK meetmeid oli juba väljatöötatud, siis ei arvestatud projektide valikul otseselt LMS seosega, kuid kuna mitmed riiklikud ning ka nt Helsingi Komisjoni (HELCOM) prioriteedid vastavad LMSi eesmärkidele, siis saavad valitud projektid ikkagi elluviidud kooskõlas LMSi eesmärkidega.

EARK meetmed panustavad LMSi eesmärkidesse läbi järgmiste meetmete (finantsteave LMSi panustamise kohta on toodud lisas 11):

- Meetme "Veemajanduse infrastruktuuri arendamine" raames ellu viidavad projektid panustavad otseselt prioriteetsesse valdkonda 1 „Vähendada merre sattuvate toitainete koguseid vastuvõetava tasemeni”.
- Meetmete "Vooluveekogude seisundi parandamine" (investeeringute kava), "Vooluveekogude seisundi parandamine" (avatud taotlemine) ja "Tökestusrajatiste inventariseerimine vooluveekogudel kalade rändetingimuste parandamiseks" raames elluviidavad projektid panustavad otseselt prioriteetsesse valdkonda 2 „Säilitada looduslikud alad ja bioloogiline mitmekesisus, sh kalandus“. Meetmed panustavad ka juhtprojekti 2.3 „Kehtestada meetmed siirdekalade liikide rände ja reproduktsiooni hõlbustamiseks“.
- Meetme "Jääkreostuse likvideerimine endistel sõjaväe- ja tööstusaladel" raames elluviidav projekt panustab kaudselt prioriteetset valdkonda 3 „Vähendada ohtlike ainete kasutust ja mõju“.
- Meetmete "Nõuetele mittevastavate tavajäätmeprügilate sulgemine", "Põlevkivitööstuse nõuetele mittevastavate prügilate sulgemine ja korrastamine" ja "Põlevkivienergeetika jäätmeohustuse sulgemine ja tuhaarastussüsteemi uuendamine" raames elluviidavad projektid panustavad kaudselt LMS prioriteetsete valdkondade 1 „Vähendada merre sattuvate toitainete koguseid vastuvõetava tasemeni” ja 3 „Vähendada ohtlike ainete kasutust ja mõju“ eesmärkide saavutamisse, kuna prügilate sulgemisega vähendatakse toitainete ja ohtlike ainete sattumist põhja- ja pinnavette.
- Meede „Kaitsealade kaitsekorralduskavade ja liikide tegevuskavade koostamine looduse mitmekesisuse säilitamiseks“ panustab kaudselt prioriteetsesse valdkonda 2 „Säilitada looduslikud alad ja bioloogiline mitmekesisus, sh kalandus“.
- Meetme "Keskkonnaseire arendamine" raames elluviidav Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudi (EMHI) projekt "Hüdromeetrilise, meteoroloogilise ja rannikumere seirevõrgu moderniseerimine keskkonnaseire võimekuse tõhustamiseks" panustab otseselt prioriteetsesse valdkonna 13 „Kujundada piirkond maailma juhtiva mereohutuse ja -julgeoleku alaks“.
- Meetme „Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine“ raames elluviidavad projektid panustavad kaudselt LMS samba „Läänemere piirkonna keskkonnasäästlikuks piirkonnaks kujundamine“ kõigi 5 prioriteetse valdkonna eesmärkide saavutamisse.
- Meetme „Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine“ raames toetatavad projektid panustavad otseselt prioriteetsesse valdkonda 14 „Tugevdada hädaolukordi ennetavat tegevust merel ja maismaal“.
- Meetme "Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks" raames toetatavad projektid panustavad otseselt prioriteetsesse valdkonda 5 „Leevendada kliimamuutuse mõju ja kohaneda sellega“.

- Meetmete „Korterelamute renoveerimislaen“, „Elanike teavitamine elamute energiasäästlikkusest“, „Energiaauditi ja ehitise ekspertiisi tegemise ning ehitusprojekti koostamise toetamine“ toetatavad projektid panustavad otseselt prioriteetse valdkonna 5 „Leevendada kliimamuutuse mõju ja kohaneda sellega“ alaeesmärki edendada efektiivse energiakasutusega elamumajandust.
- Meetmed "Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine" "Üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjektide väljaarendamine" panustavad kaudselt LMS prioriteetse valdkonna 12 "Säilitada ja suurendada Läänemere piirkonna atraktiivsust, eelkõige hariduse, noorsoo, turismi, kultuuri ja tervishoiu valdkonna meetmete kaudu" alaeesmärki turism.
- Meetmed "Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine" ja "Linnaliste piirkondade arendamine" panustavad kaudselt LMS prioriteetsesse valdkonda 11 „Parandada nii sise- kui ka välistranspordivõrku“ .
- Meetme „Internetiühenduste kättesaadavuse parandamine uue põlvkonna elektroonilise side võrgu kasutuselevõtuga piirkondades“ raames elluviidavad projektid panustavad kaudselt LMSi horisontaalsesse meetmesse „Tagada kiire lairibaühendus maapiirkondades“.
- Meetmete "Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine" raames toetatavad projektid panustavad kaudselt prioriteetsesse valdkonda 12 "Säilitada ja suurendada Läänemere piirkonna atraktiivsust, eelkõige hariduse, noorsoo, turismi, kultuuri ja tervishoiu valdkonna meetmete kaudu”.

Täpsem ülevaade EARK meetmete panustamisest EARKi 2010.a on esitatud 15.03.2011 EKle (leitav <http://www.struktuurifondid.ee/laanemerestrategie/>).

3.6.1 EARK mõju horisontaalsetele teemadele

EARK seirekomisjonis kinnitati 27.09.2007 prioriteetsete suundade üldised valikukriteeriumid, mille koostamisel arvestati ka eeldatava mõju vajadusega horisontaalsetele teemadele. Prioriteetse suuna üldiste valikukriteeriumide kehtestamise eesmärgiks oli tagada projektide üldine hea kvaliteet ja leida projektid, mis kõige enam aitavad kaasa RSKS prioriteetide, prioriteetsete suundade, horisontaalsete teemade ja meetmete eesmärkide täitmisele.

EARK-s kirjeldatud horisontaalsete teemade mõju arvestatakse meetmete tingimuste väljatöötamisel läbi toetatavate tegevuste ja potentsiaalsete taotlejate määratlemise ja projektide taotluste vastavus- ja hindamiskriteeriumide kehtestamisel. Kõikide meetmete koostamisel on arvestatud, et meede ei tohi omada negatiivset mõju horisontaalsetele teemadele, küll aga on mõningatel meetmetel ja prioriteetsetel suundadel neutraalne mõju. Projektide mõju horisontaalsetele teemadele seiratakse SFCS kaudu, RÜ sisestab SFOSi projekti lõpparuannete alusel kõigi lõpetatud projektide kohta andmed, sh projekti mõju horisontaalsetele teemadele.

EARK raames ellu viidud projektid avaldavad horisontaalsetest teemadest kõige enam positiivset mõju keskkonnahoiule (ca 95% projektidest). Regionaalsele arengule, infoühiskonna, võrdsete võimaluste ja kodanikuühiskonna edendamisele on positiivset mõju avaldanud väike osakaal rakendusakava raames teostatud projektidest (vt tabel 1).

Tabel 1. Projektid EARKs, millel on positiivne mõju horisontaalsetele teemadele

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju horisontaalsele teemale	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)
Mõju keskkonnanahoiule	1623	94,69%
Mõju võrdsete võimaluste edendamisele	62	3,62%
Mõju infoühiskonna edendamisele	72	4,20%
Mõju regionaalsele arengule	154	8,98%
Mõju kodanikuühiskonna arengule	52	3,03%

Allikas: SFCS (15.04.11)

Keskkonnahoid

Prioriteetse suuna 1 ja 2 kõik meetmed on otseselt suunatud keskkonnaseisundi parandamisele ning rahastatakse ainult projekte, millel on otsene positiivne keskkonnamõju. Näiteks veemajanduse infrastruktuuri meetmes tuleb taotlemise hetkel esitada keskkonnamõtjude eelhindang, mis moodustab ühe hindamisaluse – kui mõjuhinnangu tulemused ei näita positiivset või minimaalselt neutraalset mõju, siis projekti ei rahastata. **Prioriteetse suuna 3** meetmed, mis omavahel on põimunud, aitavad omakorda avaldada positiivset mõju keskkonnanahoiule tervikuna, kuna elamute kütteks on vaja vähem energiaressursse, säilivad erinevad loodusvarad, samuti väheneb keskkonna saastatus – säilivad erinevad loodusvarad. Elanike teavitamine elamute energiasäästlikkusest aitab kaudselt kaasa kogu ühiskonna teadlikkuse tõstmisele ja harjumuste ümberkujundamisele ning sellel on keskkonnanahoiu suhtes positiivne mõju.

Prioriteetse suuna raames tutvustatakse meetmeid (taotlusvõimalusi) ja nende eesmärged potentsiaalsetele kasusaajatele ning laiemale avalikkusele. Kuna kõik meetmed on otseselt prioriteetsetes suundades 1 ja 2 suunatud otseselt keskkonnaseisundi parandamiseks omab meetmetest **teavitamine** kaudset mõju keskkonnanahoiu horisontaalsele teemale.

Prioriteetse suuna 4 rakendamisega aidatakse kaasa keskkonnaseisundi parandamisele ja loodusvarade säästlikumale kasutamisele - piirkondade konkurentsivõime tugevdamise alasuunas toetatakse kultuuriliselt ja looduslikult väärtuslike objektide väljaarendamist külastusobjektideks ja nende keskkonnasäästlikumat kasutust sealsete sanitaar- ja jäätmehooldustingimuste parandamisega. Linnaliste piirkondade arendamise alasuund toetab loodusliku mitmekesisuse kaitsmist ning suurendab tervislikuma elukeskkonna osa linnaruumis läbi tegevuste, mis on suunatud rohe- ja rekreatsioonialade väljaarendamisele ning avalikuks kasutuseks mõeldud alade planeeringute koostamisele linnaruumis ja linnade lähiümbruses. Meetmete taotlusvormides küsitakse taotlejalt projekti mõju keskkonna seisundile. Meetmete läbiva valikukriteeriumi „projekti jätkusuutlikkus“ hindamisel arvestatakse ka säästva arengu põhimõtteid. Infrastruktuuri

kaasajastamisel tagatakse keskkonnanõuete järgimine projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus.

Prioriteetse suuna 5 infrastruktuuri kaasajastamisel tagatakse keskkonnanõuete järgmine projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus. Innove on rakendajatel palunud koostada keskkonnasõbralikkuse moodsiku (http://www.geo.ut.ee/ehitusmoodik/Ehitusmoodik_yld.xls) taotlemise faasis. Kui tulemus on olnud üle 60%, siis loeb RÜ projekti keskkonnasõbralikuks. Kõigist 50st lõppenud projektist on 6 projekti ehk 12% keskkonnasõbralikud.

Prioriteetses suunas 6 arvestatakse tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri planeerimisel ja kaasajastamisel võimalike keskkonnamõjudega. Meetme määruste kohaselt on toetata tegevus keskkonnamõjude hindamise korraldamine. Projektide taotluste esitamisel investeringute kavasse saamiseks tuli esitada andmed projekti võimalike keskkonnamõjude kohta taotluse vormikohase lisana ja kirjeldada võimalike negatiivsete keskkonnamõjude ennetamiseks, leevendamiseks või kompenseerimiseks kavandatavaid meetmeid. Projektide hindamisel hinnati hindamiskriteeriumi alusel, projektide elluviimisega seotud riskide hindamisel sh võimalike keskkonnamõjudega seotud riske. Projektide lõpparuandes esitatakse vastavalt aruande vormile projekti mõju keskkonnahoiule koos selgitustega. Projekteeritavate hoonete vastavus „Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses“ esitatud nõuetele tagatakse kohalike omavalitsuste poolt antava ehitusloa väljastamisel. Tervishoiu ja hoolekandeesutuste kaasajastamise tulemusel paraneb hoonete energiasäästlikkus, mis aitab kaasa keskkonnakoormuse vähendamisele. Meetme „Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine“ projektide teostatavuse hindamisel andis projekte hinnanud ehitusekspert hinnangu ka projektiga seotud võimalike keskkonnamõjudega seotud riskidele. Toetuse taotluse lisana esitasid kõik taotlejad vormikohased andmed projekti võimalike keskkonnamõjude kohta, kus kirjeldati võimalike negatiivsete keskkonnamõjude ennetamiseks, leevendamiseks või kompenseerimiseks kavandatavaid meetmeid. Kõikide ehitusprojektide puhul järgitakse üldises korras „Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest“, „Planeerimisseadusest“, „Ehitusseadusest“ tulenevaid nõudeid. Meetme raames ei dubleerita riiklikul tasandil reguleeritud ehitustegevusega seotud hindamisi. Meetme „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine“ valikukriteeriumi „Projekti teostatavus, jätkusuutlikkus ning toetuse vajalikkus tegevuse edukaks elluviimiseks“ põhikriteeriumi projekti puhul hinnati tehnilist, rahalist ja ajalist teostatavust ning projekti elluviimisega seotud riske sh võimalikke keskkonnamõjudega seotud riske.

EARK lõpetatud projektidest omab keskkonnahoiule positiivset mõju 95% lõpetatud projektidest.

Regionaalne areng

Prioriteetse suuna 1 ja 2 meetmed on seotud regionaalarenguga, mõjutades infrastruktuuri arendamise ning elukeskkonna parandamise kaudu piirkondlikku konkurentsivõimet, kuid projektide hindamisel ei ole regionaalne mõõde eraldi kriteeriumiks. Positiivset mõju regionaalsel tasandil avaldavad enim ohtlike põlevkivitööstuse ja põlevkivienergeetika jäätmeheidlate sulgemiseks suunatud

investeeringud, mis on seatud riiklikuks prioriteediks, et aidata järele Ida-Viru piirkonda, muutes sealset elukeskkonda ohutumaks ning atraktiivsemaks. Investeeringute kava alusel suunatakse ressursid piirkonda, mis vajab järeleaitamist ning mis on oma tööstusliku eripära tõttu vähemarenenud, samuti on piirkonda jäetud „pärandina“ lahendamiseks mitmeid probleemvaldkondi, sh tööstusjäätmed.

Prioriteetses suunas 2 on paljud meetmed regionaalset arengut mõjutavad – kõik looduse mitmekesisuse säilitamisele suunatud projektid on regionaalse suunitlusega, sest kõik projektid viiakse ellu maapiirkondades. Otsest mõju regionaalarengule omab ka meede „Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine”, sest meetme eesmärgiks on keskkonnahariduse kättesaadavuse suurendamine ning igas maakonnas on plaanitud arendada välja vähemalt üks keskkonnahariduse keskus. Taotluste hindamise kriteeriumid andsid eelise jätkusuutlikele üleriigilist keskkonnahariduse keskuste võrgustikku väljaarendavatele projektidele (RMK, Keskkonnaamet), eesmärgiga vähendada regioonipõhist ebavõrdsust keskkonnahariduse kättesaadavusel. Samuti andsid hindamiskriteeriumid eelise sellistele projektidele, mis arendavad välja keskused, mille tegevuste mõjuala ulatub üle asuhoamaakonna piiride (Tallinna Loomaaed, TÜ Loodusmuuseum jt) ja mis parandavad selle kaudu keskkonnahariduse kättesaadavust mitmes maakonnas.

Kaugküttevõrkude renoveerimine **prioriteetses suunas 3** avaldab positiivset mõju regionaalsele arengule, sest jätkusuutlik kaugküte tagab piirkondades elukeskkonna atraktiivsuse. Toetuse andmisel eelistati projekte, mis viiakse läbi madalamate sissetulekutega piirkondades – vastava hindamiskriteeriumi all sai maksimumpunkte projekt, kus elanike keskmine sissetulek oli kõige madalam taotlusvooru esitatud projektidest. Energiasäästu saavutamine elamumajanduses parandab enam linnaelanike elutingimusi, kuna linnades on kortermajade osatähtsus elamufondis suurem. Kuna toetustegevused on kasutatavad üle-eestiliselt, loob see võimaluse ka vähem edukatel piirkondadel panustada elamufondi korrastamisse, vähendada energiatarbimisest tingitud majanduslikke raskusi ning samuti elavdada töajuturгу läbi toetatavatele tegevustele (toetatakse energiaauditi tegemist ja laenu võtmist) järgneva konkreetse ehitustegevuse. Kuna meede on üle-eestiline, siis regionaalset arengut valikukriteeriumis seatud ei ole. Energiasäästu saavutamine elamumajanduses on suunatud regionaalselt kõikidele piirkondadele, valikukriteeriumites ei ole piirkondlikke eelistusi välja toodud.

Prioriteetse suuna 4 projektid on otseselt suunatud regionaalse arengu tasakaalustamisele, regionaalse ja kohaliku iseloomuga probleemide lahendamisele ning kohalike arengueelduste tõhusama ärakasutamise toetamisele. Seetõttu on projektide hindamiskriteeriumid üles ehitatud meetmete eesmärkide seisukohast regioonidesse mõjusimate ja jätkusuutlikumate projektide valikuks.

Ka Eesti regionaalarengu strateegiasse 2005-2015 panustavad otseselt prioriteetse suuna 4 kõik meetmed ning kaudselt ka teised EARK meetmed, mis toetavad projekte väljaspool pealinnapiirkonda. Prioriteetse suuna 4 meetmete kavandamise üheks alusdokumendiks oli regionaalarengu strateegia ning meetmed panustavad oma tegevustega otseselt eesmärgi “tagada kõigi piirkondade jätkusuutlik areng, tuginedes piirkondade sisestele arengueeldustele ja eripäradele ning pealinnaregiooni ja teiste linnapiirkondade konkurentsivõime kvalitatiivsele arendamisele”. Kavandatavad konkreetsemad tegevused haakuvad eeskätt strateegia alaeesmärkide “inimeste

põhivajaduste parem tagatus igas Eesti paigas” ning “piirkondade püsiva konkurentsivõime tagamine” elluviimiseks kavandatud tegevussuundadega. Prioriteetsete suundade 1 ja 2 tegevused haakuvad strateegia eesmärgi „inimeste põhivajaduste parem tagatus igas Eesti paigas“ alategevusega „elukeskkonna parema kvaliteedi ja kõrgema heaolu tagamine“. Prioriteetse suuna 6 tegevused panustavad alaeesmärgi „töö, hariduse, erinevate teenuste ja eneseteostusega seotud valikuvõimaluste suurendamine ja ühtlustamine“.

Prioriteetse suuna 5 rakendamisel (projektikavandite hindamisel ning investeringute kava koostamisel) arvestati õppeasutuste ja noortekeskuste paiknemist, hariduse ja teenuste kättesaadavust ning nende mõju kohalikule tööturule. Kutseõppekeskused on olulised regionaalarengu seisukohalt, nende kaasajastamine avaldab positiivset mõju ümberkaudsele piirkonnale. Noortekeskuste arendamine väljaspool suuri keskusi avardab tunduvalt maanoorte eneseteostuse võimalusi. Hariduse infrastruktuuri kaasajastamine annab olulise impulsi Eesti erinevate regioonide arenguks, kuna õppe- ja noorsootöö asutused paiknevad üle Eesti ja üheks strateegiliseks sihiks hariduse infrastruktuuri arendamisel on ka tänapäevaste õppe- ja nõustamisvõimaluste tagamine kõigis Eesti maakondades. Sel juhul tugevneb oluliselt ka perspektiiv, et tulevikus võiksid kutseõppekeskustest välja kujuneda kas regionaalsed või valdkondlikud arenduskeskused. Neile lisaks tegutseksid regioonides noorte avatud ja nõustamiskeskused, mille ülesandeks on tagada noorsootöö teenuste mitmekesisus, kvaliteet ja kättesaadavuse.

Piirkondade tervikliku ja tasakaalustatud arengu eesmärgil on vajadus tagada **prioriteetses suunas 6** toetatavate tervishoiu- ja hoolekandeteenuste ühtlane kättesaadavus kõigis Eesti piirkondades. Meetme „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine“ meetme tingimuste määramises sätestati meetme eelarve osas igale maakonnale arvestuslik eelarve, mille üheks aluseks oli maakonnas elavate 65-aastaste või vanemate isikute osakaal üleriigiliselt 65-aastaste või vanemate isikute koguarvust. Taotluse rahuldamise otsuste (TRO) otsuste kohaselt on projektidega kaetud kõik maakonnad. Meetme raames on kavandatud juurde luua hooldusravi ja hooldusabi voodikohti on mitmetes projektides kavandatud juurde luua õdede ja hooldajate töökohti, mis mõjutab positiivselt regionaalset arengut.

Meetme „Riiklike hoolekandetasutuste reorganiseerimine“ projektide valimisel investeringute kavva oli üheks kriteeriumiks piirkondlik teenuse vajadus, mis seondub teenuse ühtlase kättesaadavusega erinevates regioonides. Erihoolekande projektide valikul arvestati ka avalike teenuste kättesaadavuse paranemist, mis tähendab seda, et uute hoonete asukohtade valikul arvestatakse rohkem ka piirkonnas olemasoleva infrastruktuuriga.

Kaudselt arvestatakse ka **teavituses** regionaalse arengu horisontaalse teemaga. Taotlusvõimalusi tutvustavad infopäevad toimuvad üle Eesti ning ametlikud kuulutused avaldatakse üleriigilistes päevalehtedes, et kõikide piirkondade potentsiaalsetele taotlejatel oleks võimalus taotlusvoorudes osaleda. Suuremate teavitusprikkidega (vahelehed, ajakirjad, kampaaniad jne) on samuti eesmärk jõuda kogu Eesti avalikkuseni ning kasutatakse palju just maakondlikke lehti ning infokandjaid informatsiooni edastamiseks. 2010. aastal tehtud projektide toetuse taotluste rahuldamise otsuseid kajastati aktiivselt nii üleriigilistes kui ka maakondlikes meedia väljaannetes.

EARK lõpetatud projektidest omab ligi 9% positiivset mõju regionaalarengule. Enim on EARKs toetusi rahuldatud Harju maakonnas, kuid elaniku kohta enim Järva maakonnas. Absoluutsummana on projekte enim kinnitatud ja ka toetusi välja makstud küll Harju maakonnas, kuid inimese kohta vastavalt Järva ning Valga maakonnas (lisa 2).

Infoühiskonna edendamine

Infoühiskonda edendav mõju on **prioriteetses suunas 2** eelkõige keskkonnaseire arendamisele suunatud meetmel, mille abil kujundatakse välja ühtne automatiseeritud keskkonnainfosüsteem. Riigi poolt on rahvusvahelisel tasandil võetud kohustused, mis eeldavad liikmesriikidelt tugevat panust informatsiooni, sh keskkonnaalase informatsiooni andmehõive ühtlustamise siseriiklikul ja rahvusvahelisel tasandil. Rahaliste vahendite efektiivsemaks kasutamiseks on mõistlik need vahendid suunata ühtse lahenduse loomiseks. Selline lahendus parandab andmekasutust ja kättesaadavust kõigil, kes EARKs on nimetatud potentsiaalsete toetuse saajatena.

Prioriteetses suunas 4 aitab infoühiskonna arendamisele otseselt kaasa alavaldkond kohaliku ettevõtluskeskkonna arendamine, mille raames on tegevused suunatud teiste hulgas investeringute toetamisele andmesideühenduste parandamiseks turutõrkepiirkondades, kus looduslike iseärasuste või muude asjaolude tõttu puudub või on häiritud interneti- ja muu andmesideühendus. Prioriteetse suuna rakendamine aitab seeläbi parandada ligipääsu digitaalsele teabele piirkondades, kus ebapiisavate ühendusvõimaluste tõttu on infoühiskonna arengust seni vähem osa saadud.

Prioriteetne suund 5 aitab kaasa õppeasutuste infotehnoloogilise varustatuse parandamisele. Eelkõige on infoühiskonna edendamisele kaasa aidanud õppeseadmete ja -inventari soetamisega seotud projektid.

Prioriteetses suunas 6 arvestatakse tervishoiu infrastruktuuri planeerimisel ja kaasajastamisel infoühiskonna edendamisest, eelkõige e-tervise teenuste arendamisest tulenevate võimalustega, mis loovad soodsa keskkonna tervishoiuteenuse osutajate infovahetuse ja koostöö edendamiseks ning ressursside optimaalsemaks kasutamiseks.

EARK lõpetatud projektidest omab infoühiskonna edendamisele mõju 4,2%.

Võrdsed võimalused

Korterelamute energiatõhususe tõstmine **prioriteetses suunas 3** parandab rohkem väiksema sissetulekuga elanikkonna majanduslikku olukorda, kuna küttekulude osakaal nende kulutustes on suurem. Energiatõhususe saavutamise meetmete mõju on suunatud elukeskkonna parandamisele, toetused on avatud kõigile sihtgruppi kuuluvatele taotlejatele ning toetuse saamiseks on võrdsed võimalused tagatud. Hindamisel ei ole spetsiaalseid kriteeriume seatud, mille alusel hinnata võrsete võimaluste tagamist, samuti ei hinnata mõju tagantjäre, seetõttu võib panust nimetada kaudseks.

Otseselt võrsete võimaluste tagamisele on suunatud **prioriteetses suunas 4** kohalike avalike teenuste infrastruktuuri arendamine, sealhulgas tegevused sotsiaalse turvalisuse parandamisega seotud avaliku infrastruktuuri arendamiseks

(lastehoiuasutuste, hooldekodude, laste- ja naiste turvakodude jm sotsiaal-, tervishoiu- ja tööhõiveteenuste osutamiseks vajalike avalike infrastruktuuride investeringud). Piirkondade konkurentsivõime tugevdamisele ja kohalike avalike teenuste arendamisele suunatud projektid aitavad enamuses kaasa võrdsete võimaluste suurendamisele, kuna neis lähtutakse naiste ja meeste vajadustest kohalikul tasandil, parandamaks avalike teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning inimeste sotsiaal-, majandus- ja kultuurielus osalemise võimalusi.

Prioriteetse suuna 5 rakendamisel on samuti otsene mõju võrdsetele võimalustele. Erivajadustega inimeste juurdepääsu suurendamiseks kohandatakse renoveeritavad kutseõppeasutused liikumispuudega inimeste vajadustele vastavaks. Hariduslike erivajadustega õpilaste üldhariduskooli õpperuumide renoveerimisel ja kaasajastamisel arvestatakse kehtivate nõuetega. Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamisel kohandatakse ehitised liikumispuudega inimeste vajadustele vastavaks. Kuna prioriteetse suuna projektid on suunatud eelkõige kaasaegsete füüsiliste tingimuste loomisele, siis projektid ei avalda otsest mõju soolise võrdõiguslikkusele.

Tervishoiu- ja hoolekandeteenuste kättesaadavus **prioriteetses suunas 6** peab olema õiglane ja kõigile ühiskonnagruppidele tagatud ühetaoliselt vastavalt vajadusele. Eestis kehtib solidaarne ravikindlustuse süsteem, mis tagab kõigile ühiskonnagruppidele vastavalt vajadusele ühetaoliselt tervishoiuteenuste osutamise. Et haiglaravi oleks regiooniti võrdselt kättesaadav hinnati projektide eelistusnimekirja koostamisel projekti piirkonna sotsiaal-majanduslikku olukorda, projekti mõju piirkonna sotsiaalsele turvalisusele ja sotsiaal-majanduslikule arengule, tervishoiuteenuste kättesaadavusele piirkonnas ja projekti mõju sellele. Erihooldekodude reorganiseerimisel on arvestatud avalike teenuste kättesaadavuse paranemist, mis tähendab seda, et uute hoonete asukohtade valikul arvestatakse rohkem piirkonnas olemasoleva infrastruktuuriga. Nimetatud kriteerium on sätestatud ka meetme määruses, mis oli üheks aluseks projektide nimetamisel investeringute kavva. Samas ei saa alati selles lähtuda kuna mõneti sõltub see ka klientide eripärast (näiteks on kliendigruppe, kes vajavad rahulikumat keskkonda).

EARK lõpetatud projektidest omab võrdsete võimaluste edendamisele mõju 3,6%.

Energiatõhusus

Energiatõhususe mõõtmisel **prioriteetses suunas 3** on peamisteks indikaatoriteks KredExi poolt väljastatud laenude arv³ ja kogumahult läbiviidud tegevused ning keskmine saavutatav energiasääst. Kortere lamute renoveerimislaenu programmi tulemusena saavutatakse elamutes vähemalt 20%-line energiasääst lõpptarbija juures. Täpsemad hindamiskriteeriumid, mis tagavad energiasäästu, on kinnitatud toetuse saamiseks meetme juhendis ja avatud taotlemise puhul programmides. Näiteks on auditi toetuse puhul kriteeriumiks vastavus eesmärkidele (energiasääst) ning ekspertiisitegija vastavus nõuetele. Renoveerimislaenu taotlemisel peab eelnevalt tehtud olema audit, et oleks näha planeeritav energiasääst ning finantseeritakse auditis välja toodud rekonstrueerimistöid. Laenuga on lubatud teha vaid tegevusi, mis tagavad energiasäästu (nt fassaadid, katus, kütteseadmed). Energiasääst oli oluline

³ Kortere lamu võib võtta laenu ka mitu korda ning iga kord peab olema energiasääst mõõdetav ning muutuv.

kriteerium ka meetme „Taastuenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks” raames esitatud taotluste vastavaks tunnistamisel (nõutav oli energiakadude vähendamine vähemalt 10% ulatuses kaugküttetorustikku sisestatud soojusenergiast) ning pingeritta seadmisel (enegiasäästu kaudu saavutatud süsinikdioksiidi heitmete vähendamine on kolmekordse väärtusega võrreldes fossiilkütuse asendamise kaudu saavutatud süsinikdioksiidi heitmete vähendamisega).

Prioriteetses suunas 6 arvestatakse hoolekandeesutuste reorganiseerimisel energiasäästlikkuse nõuetega, mis sätestatakse täpsemalt hanketingimustes. Vanade nõukogude aegsete hoonete energiatõhususarv on umbes 300kWh/(m²a). Uute projekteeritavate hoonete energiatõhususarvuks on planeeritud 180-120kWh/(m²a) [klass „D“ kuni „A”], mis toob kaasa energiasäästu ja alandab ekspluatatsiooni kulusid üle 30%.

Kodanikuühiskonna areng

Prioriteetses suunas 4 aidatakse kodanikuühiskonna arengule kaudselt kaasa seeläbi, et mittetulundusühingud ja sihtasutused on potentsiaalsete toetusesaajate seas. Projektide elluviimine suurendab mittetulundusühenduste võimekust projektide kavandamisel, juhtimisel ning hindamisel. Sel viisil kasvab organisatsioonide võimekus nii oma valdkonnas tegutsemiseks kui tulemuslikuks partnerluseks.

Prioriteetses suunas 5 on meetme „Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasjastamine“ projektid enamikus positiivse mõjuga kuna rakendajad on kohalikud omavalitsused ja MTÜ-d, mistõttu kodanikuühiskond on just neisse projektidesse hästi kaasatud. Ka noorsootöö infrastruktuuri meetmes on mittetulundusühingud ja sihtasutused toetuse saajate seas. See aitab kaudselt kaasa kodanikuühiskonna arengule, kuna struktuuriabi soodustab saaja organisatsioonide võimekuse kasvu projektide kavandamisel, juhtimisel ning hindamisel.

EARK lõpetatud projektidest omab kodanikuühiskonna arendamisele mõju 3%.

3.7 Riskid

Võrreldes 2009. aastaga toimus 2010. aastal riskide hindamise protsessis positiivseid arenguid, mis võimaldavad tulevikus saavutada tulemuslikumat tervikut. Paranenud on järgmised valdkonnad:

- Täpne ja selge riskide määratlemine;
- Pidevad tegevused ja töö maandavate meetmetega riski omaniku tasandil (sh koostöö erinevate asutuste vahel);
- Juhtkonna vahetu kaasatus ja huvi riskide hindamise protsessi;
- Efekttiivne süsteem lihtsalt uuendavata hindamissüsteemiga võimaldab jälgida riskitasemete muutust ajas;
- Ühtlustatud infotase – konsolideeritud tulemused võimaldavad saada võrreldavat infot (uued riskivaldkonnad, allüksuste prioriteedid rakenduskavade lõikes jms).

Protsessi tulemusena moodustus asutuste valdkondlik tegevusplaan (peamiselt kõrgete riskide maandamise osas). 2009. aasta näitas, et suurem osa planeeritud tegevusi on olnud probleemi lahendamisele keskendunud ning on aidanud

konkreetselt riskitaset vähendada. Siiski on mõned kõrged riskid jätkuvalt kõrged ning vajavad pidevat suunatud tähelepanu ja tegevusi (sh riigihanked, personal jms).

Viimane hindamisprotsess viidi läbi 2010. a sügisel. Tegemist oli RA ja RÜ tasandil individuaalse hindamisprotsessiga, sisaldades riskide tuvastamist, olemasoleva olukorra hindamist, muutusi jms. Protsessi tulemusena moodustus asutuste valdkondlik tegevusplaan (peamiselt kõrgete riskide maandamise osas). Maandavad tegevused viiakse läbi peamiselt riski omanike poolt ja neid käsitletakse sisendina rakenduskavade paremaks elluviimiseks, vältides ja ennetades probleeme/riske võimalikult vara.

EARKs on tuvastatud kaks ühist kõrget riski, mis on välja tulnud erinevate asutuste riskide hindamisel:

1. Struktuurivahendite rakendamine on aeglane ja vahendid jäävad kasutamata (N+2 reegel), (KKM-KIK, SIM riskide hindamine)

Prioriteetses suunas 1 on risk seotud jäätmete kogumise, sortimise ja taaskasutusse suunamise arendamise meetmega ning asjaoluga, et potentsiaalsed toetuse saajad ei tule meetmest taotlema, mistõttu on ohus EARK eesmärkide täitmine. RAI on raske anda hinnangut, mis võib olla passiivsuse põhjuseks, kuna tegemist on toetusega, mida jagatakse ettevõtetele seadusest tulenevate nõuete täitmiseks. Probleemi tagamaade väljaselgitamiseks on tellimisel hindamine, et otsustada meetme edasine käekäik ja nõudlus meetme järele. Hindamise tulemustest, mis selguvad 2011.a II kvartalis, peaks nähtuma vajadus meetme vahendid operatiivselt ümber suunata või kavandada ümber toetatavad tegevused.

Meetmes „Keskkonna-hädaolukordadeks valmisoleku parandamine” tuvastati SIMs samuti kõrge N+2 reeglist tulenev risk, mille jääkriski tase 2011. aasta alguses on aga siiski madal. Päästeameti projektid lõpevad 2011. aasta II poolel ja PPA suurprojekti osas on tegevused kulgenud ajaplaani kohaselt.

Prioriteetse suuna 2 teiste meetmetega seonduvate riskide hindamisel selgus samuti risk, et projektide aeglase rakendamise korral on oht, et vahendid jäävad kasutamata. KIK panustab riski ennetamisel ja maandamisel praktilise rakendamise kogemuste ja teadmiste kasutamisele meetme tingimuste väljatöötamisel, KKM operatiivsele teavitamisele vabanenud vahenditest ning senisest fokuseeritumale taotlejate ja toetuse saajate teavitamisele. Jätkatakse koostööd RA ja RÜ vahel ning senisest rohkem tähelepanu pööratakse KIKi poolt meetme määrustes olevatest kitsaskohtadest teavitamisele, et saaks vajadusel teha muudatusi, mis hõlbustaksid rakendusprotsessi. KA on 2011.a läbi viimas kas struktuurivahendite vahehindamist, kus püütakse välja selgitada rakendamise kitsaskohti ning võimalusi neile reageerida.

Ka prioriteetses suunas 4 tuvastati risk, et osa struktuurivahendeid võib jääda perioodi lõpuks kasutamata (n+2/3 täitmatajätmine). Selle ennetamiseks on vajalik piisav teavitus projektide ettevalmistuseks, TROde õigeaegne tegemine, operatiivne projektide progressi seire ja riski realiseerumise hindamine (sh. kvartaalne aruandlus juhtkonnale), sanktsioonid ja tehniline tugi projektidele, reservprojektide käivitamine.

2. Riigihangetega seotud riskid (SIM, HTM riskide hindamine).

Prioriteetse suunas 4 on riigihangete risk seotud riigihangete vaidlustamise ja sellest johtuva projektide venimisega. Abinõuna kasutatakse projektide progressi pidevat seiret, sanktsioone ja tehnilist tuge projektidele.

Prioriteetses suunas 5 on risk seoses elluviijate vähese teadlikkusega riigihangete läbiviimisest, mis võib tuua kaasa kulude mitteabikõlblikkuse. Seda ennetatakse pidevate koolitustega RÜ ja KA poolt, samuti on HTM hallatavatest riigiasutustest toetuse saajate puhul kohustus kooskõlastada hankeid HTMga.

2010. aastal tuvastati kõikide rakenduskavade peale kokku üle 50% vähem kõrgeid riske ning umbes 30% vähem keskmisi riske kui 2009. aastal. Riskide sisu on informatiivsem ning erinevate asutuste vahel paremini võrreldav ning valdkondlikul tasandil oluline abivahend ka JMde jaoks rakenduskavade elluviimisel.

Tabel 2. Rakenduskavade ülene kokkuvõte kõrgetest riskidest

Valdkond	Kirjeldus
Planeerimine ja poliitikate kujundamine	Vahendite lõppemine meetmetes, hoolimata reaalsest vajadusest.
	Meetmete raames läbiviidavad projektida ei garanteeri rakenduskavade eesmärkide saavutamist.
Projektitaotluste valik ja hindamine	Taotlejate huvipuudus (vähene kaasfinantseerimise võimekus, konkurents erinevate meetmete vahel jms), seab ohtu rakenduskava eesmärkide täitmise
Järelevalve	Riigihangete seaduse mitmeti tõlgendamine toob kaasa rikkumised, elluviimise tähtaegade edasilükkumised ja mitteabikõlblikud kulud

Allikas: KA

4. JÄRELEVALVE

4.1 Avastatud rikkumised ja tagasinõutud toetus

Avastatud rikkumised on seotud peamiselt mitteabikõlblike kulude ning riigihangete reeglite mittetäitmisega (tabel 3), esitatud on ka valeandmeid. Riigihangete rikkumiste puhul ei ole võimalik väga konkreetseid üldistusi teha ja pigem tuleb põhjuseid otsida riigihanke seaduse (RHS) sätete keerukusest ning taotlejate vähesest kogemusest riigihankeid läbi viia.

2010 rikkumiste puhul osutus süsteemseks veaks MTÜde ja SAde riigihangete kohuslus. Nimelt muutus RMi poolne RHS §11 lg 1 p1 tõlgendus, mille järgi MTÜ/SA-d, kes ei ole avaliku sektori valitseva mõju all, on enam kui 50% toetuse saamisel hankekohuslased RHS mõistes. Varasemalt on teistmoodi nõustatud toetuse saajate seas 6 MTÜ-d KKM-i ja 5 MTÜ-d SIM-i meetmetes, kes ei ole oma projektide raames läbiviidavate ehitustööde osas teinud RHSile vastavaid riigihankeid, mille tulemusena on tuvastatud rikkumine. SIM-is on ühtlasi on jõutud arusaamani, et kuna tegemist ei ole toetuse saajate veaga, vaid struktuurivahendite administratsiooni eksimusega, ei ole õiguspärane tagasinõude esitamine toetuse saajate vastu, mistõttu kompenseeritakse rikkumisega seotud tagasinõuded Vabariigi Valitsuse reservist. Selliste eksimuste vältimiseks peaks KA tugevdama koostööd RM riigihangete ja riigiabi osakonnaga.

Riigihangete probleemi lahendamiseks ning RÜ poolse riigihangete kvaliteedi kontrollimise ulatuse määramiseks on RM koostanud koostanud riigihangete kontrolliprotseduuri näidise (03.02.2010) ja vähendatud kontroll-lehe, mille alusel saab kindlaks määrata taotlejate ja toetuse saajate hankekohuslust vastavalt RHSle. Edaspidisteks rikkumiste vähendamiseks on vajalik pidev riigihangetealase kompetentsi täiendamine nii taotlejate kui administratsiooni tasandil. Korraldatakse ka koolitusi KA ja RÜ-de poolt.

Tabel 3. OLAF-i raporteeritud rikkumised

Avastamise aasta	Rikkumise number	Rikkumise OLAF-i number	Prioriteetne suund	Meede	Rikkumise liik	Rikkumise finantsmõju (EL)
2009	INN/2007-2013/09/04/02	10017	Hariduse infrastruktuuri arendamine	Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine	614	35447,94
2009	INN/2007-2013/09/03/01	10018	Hariduse infrastruktuuri arendamine	Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine	614	34622,33
2009	EAS/2007-2013/09/03/01	10019	Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	614	178757,68
2010	SOM/2007-2013/10/01/02	10042	Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine	614	67024,36

2010	KIK/2007-2013/10/01/02	10033	Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine	Looduse mitmekesisuse säilitamine	325	182438,23
2010	EAS/2007-2013/10/40/01	10041	Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	Kohalike avalike teenuste arendamine	614	15265,21
2010	EAS/2007-2013/10/35/01	10027	Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	Kohalike avalike teenuste arendamine	614	29433,23
2010	EAS/2007-2013/10/29/01	10030	Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	Kohalike avalike teenuste arendamine	614	15038,02
2010	EAS/2007-2013/10/22/02	10029	Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	614	19901,96
2010	INN/2007-2013/10/09/04	10013	Hariduse infrastruktuuri arendamine	Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine	614	12032,50
2010	INN/2007-2013/10/07/03	10004	Hariduse infrastruktuuri arendamine	Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine	325	12715,97
2010	EAS/2007-2013/10/08/02	10001	Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	325	49349,06
2010	INN/2007-2013/10/10/02	10021	Hariduse infrastruktuuri arendamine	Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine	614	24226,99
2010	EAS/2007-2013/10/23/01	10022	Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	614	107026,10
2010	EAS/2007-2013/10/24/01	10023	Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	614	103195,58
2010	EAS/2007-2013/10/25/02	10024	Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	614	309548,11
2010	EAS/2007-2013/10/26/02	10028	Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	614	69612,59
2010	INN/2007-2013/10/06/04	10003	Hariduse infrastruktuuri arendamine	Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine	614	332869,70
KOKKU						1598505,56

Allikas: KA (16.05.2011)

Tagasinõudeid tehti seoses riigihangete ning mitteabikõlblike kuludega seotud rikkumistega.

Tabel 4. Rikkumiste tõttu tagasinõutud toetus (kumulatiivselt)

Prioriteetne suund / meede	Fond	Tagasinõuded (EL osalus, EUR)
----------------------------	------	-------------------------------

2.2 Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine	ERDF	30 491
Looduse mitmekesisuse säilitamine (Investeeringute kava)	ERDF	30 491 ⁴
2.3 Energiamajanduse arendamine	ERDF	1 772
Elanike teavitamine elamute energiasäästlikkusest	ERDF	1 324
Energiaauditi ja ehitise ekspertiisi tegemise ning ehitusprojekti koostamise toetamine	ERDF	447
2.4 Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	ERDF	225 093
Kohalike avalike teenuste arendamine	ERDF	34 226
Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	ERDF	190 867
2.5 Hariduse infrastruktuuri arendamine	ERDF	1 491 784
Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine	ERDF	250 458
Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine	ERDF	1 129 843
Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekeskkonna kaasajastamine	ERDF	111 483
2.6 Tervishoiu- ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	ERDF	67 024
Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine	ERDF	67 024
2.7 Tehniline abi	ERDF	36 472
Tehniline abi	ERDF	36 472
KOKKU		1 816 164

Allikas: SFCS (15.04.2011)

4.2 Läbiviidud kontrollid

4.2.1 KA järelevalve

2010. aastal keskendus KA järelevalvetegevuste osas RÜ kontrolliprotseduuride vastavuse väljaselgitamise, riigihangete kontrollimise, paikvaatluste läbiviimise ja väljamaksetaotluste menetlemise valdkonnas.

2010. a veebruaris valmisid miinimumnõuded riigihangete kontrolli protseduuride osas ning valdavalt võtsid RÜd KA poolt sätestatud nõuded ka 2010. a jooksul üle. 2010. a jätkati riigihangete teemaliste koolituste läbiviimisega. Kui 2009. aastal viidi administratsioonisiseselt läbi kaks koolitust, kus osalejaid oli kokku 140, siis 2010. aastal suurenes see arv oluliselt: struktuurivahendite administratsioonile korraldati taas kaks koolitust (131 osalejaga), kuid sellele lisandus viis koolitust üle Eesti toetuse saajatele, kus kokku osales 562 inimest. Riigihangete koolitustega jätkatakse ka 2011. aastal. KA jätkab jooksvalt administratsiooni nõustamist riigihangete valdkonnas.

Paikvaatluste läbiviimise ja väljamaksetaotluste menetlemise kontrollimise protsessiga alustati 2009. a lõpus ning tegevused jätkusid kogu 2010. a jooksul. KA kaardistas RÜ funktsioone täitvate asutuste olemasolevad protseduurid ning koostas kaardistuse alusel ja seda täiendades protseduuride üldise kontroll-lehe. Kontroll-lehte kasutas KA 2010. a I pooles toimuvateks RÜde protseduuride parendamiseks. Kõikide RÜde (v.a Riigikantselei) vastavad protseduurid vaadati kontroll-lehtede valguses üle, vajadusel toimusid kahepoolsed kohtumised protseduuride täiendamise teema. 2010. a lõpuks on kõik RÜd oma kontrolliprotseduure täiendanud.

Sarnaselt varasematele aastatele jätkas KA 2010. a kvartaalseid kontrole süsteemi toimivuse üle. Kui 2009. a lõpuni pidid RAd ja RÜd esitama kord kvartalis KAlle

⁴ Toetuse saaja vabatahtlik tagasimakse

teatise süsteemide toimivuse kohta, siis alates 2010. aastast saab KA sisendi makseasutusele teatise esitamiseks SFOSi projektauditi ja paikvaatluse moodulist, JKS auditi järeloimingute tabelist ning KA kontrollide tulemustest. Iga kvartal esitab KA teatise makseasutusele, milles kinnitatakse JKS vastavust ja toimimist. Jätkusid ka regulaarsed seirekohtumised RAdega jooksvate probleemide kaardistamiseks ja neile lahenduse leidmiseks.

Alates 2008. a lõpust on toimunud järelevalve töörühma koosolekud. Töörühm, kuhu kuuluvad kõikide RAde ja RÜde esindajad, kogunes 2010. a ühe korra (juunis). Aasta teisel poolel otsustati eraldi töörühma koosolekut mitte kokku kutsuda, vaid liita järelevalve teemad rikkumiste ja tagasimaksete) seminariga, kuna see seminar on samuti suunatud paljuski järelevalve teemadele ning nii on võimalus kõiki rikkumiste, tagasimaksete ja järelevalvega seotud küsimusi ühel põhjalikul seminaril arutada. 2010. a II poolaastas toimus seminar detsembris.

2011. a keskendub KA oma järelevalvetegevustega RAdele, analüüsides nende järelevalvetegevust RÜde üle ning pakkudes välja soovitusi protseduuride ja protsesside parendamiseks. Ettevalmistamisel on RÜ suunalise järelevalve teostamiseks kontroll-lehed, et analüüsida ministeeriumite järelevalvealast tööd sh nende kontrolli vastavate RÜ töö üle paikvaatluste, projektivaliku protsessi, väljamaksetaotluste menetlemise ning riigihangete valdkondades.

4.2.2 Järelevalvetegevused

EARKs on perioodil 2007-2010 tehtud 289 paikvaatlust, mis moodustab 13% kõikidest heakskiidetud projektidest ning 36% heakskiidetud projektide eelarvetest (paikvaatlused meetmete lõikes lisas 1).

- Prioriteetsetes suundades 1, 2 ja 3 oli KKM 2010. a kõige olulisem eesmärk uue järelevalvesüsteemi ülesehitamine lähtuvalt meetme rakendamisel tõusetunud probleemidest, riskianalüüsist ning KIK järelevalve üksuse loomisest. Uue korraga muutus RA järelevalve planeerimine kvartalipõhiseks.

KKM tuvastas, et projektijuhtide töötasud on väga erinevad ja töökoormus võib olla mitmes projektis korraga töötamise tõttu väga suur. RA soovitas RÜ-l jälgida projektijuhtide töökoormust ning RA-RÜ koostöös on projektijuhtide töötasude ülevaatamiseks jõutud järeldusele, et vajalik on KIKi taotluste hindamise süsteemi ja korralduse parendamine. Tehti ettepanek koostada ka iga meetme jaoks spetsiifiline taotlusvorm, kuhu tuleb täidetavate lahtritena kanda kõik hindamise aluseks olevad andmeväljad. Enne iga hindamise planeerimist tuleb hinnata meetmespetsiifilisi vajadusi ja üles ehitada konkreetne hindamise skeem ja vajadusel kaasata sisulisi hindajaid juba vastavushindamise läbiviimisse.

KIK paikvaatluste käigus on kõige rohkem tähelepanekuid projekti dokumentatsiooni osas, st dokumentide säilimine ei ole piisavalt tagatud, projektipõhise/sihtfinantseerimise raamatupidamise reeglid puudusid. Tähelepanekuid on olnud ka avalikustamise osas, kus teavitustahvilil on olnud ebatäpsusi (viide valele EL fondile, logod pole piisava suurusega, ebakorrektned projekti nimetus vms). Kõik paikvaatluse käigus väljatoodud tähelepanekud on toetuse saajate poolt arvesse võetud. Peale taotluse rahuldamisotsuste tegemist korraldab KIK toetuse saajatele infopäeva, kus käsitletakse struktuurivahendite kasutamisega seonduvaid nõudeid.

Ühtegi ettekirjutust toetuse saajatele paikvaatluse käigus või selle järeltegevusena ei ole olnud vaja koostada.

Projektide järelevalve tõhustamiseks viidi KIKis 2010. a ka sisse projektide nn "fooristamine" – projektid jaotatakse vastavalt rakendamise edukusele rohelisteks, kollasteks ja punasteks. Punaste projektide puhul rakendati igakuise hetkeseisu ülevaatus taktikat. Taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud rahastamiskavade järgimise tagamiseks toetuse saajate poolt kehtestab RÜ 2011. a alguses projektide ajakavas püsimise järelevalve ja seire korra, mis muuhulgas sätestab ka sanktsioonid rahastamiskava mittejärgivatele toetuse saajatele, sh sunniraha sissenõudmise, projektijuhi kulu abikõlbmatuks tunnistamise, otsuse osalise või tervikuna kehtetuks tunnistamise. Tugevdatud järelevalvet on kavas rakendada alates 2011. a kevadest, pärast toetuse saajate uuest korrast informeerimist ning taotluste rahuldamise otsustes sisalduvate rahastamiskavade objektiivsuse ülehindamist

Kredexi paikvaatluse käigus tuvastati, et toetust saanud ja valimisse võetud projektid eksisteerivad realselt ja et deklareeritud kulutused on tegelikkuses aset leidnud. Toetuse saaja kohustuste täitmisel (dokumentide säilimise tagamine, raamatupidamisreeglite täitmine, struktuurifondide logo kasutamine) ilmnes võrreldes 2009. aastaga oluliselt vähem kõrvalekaldeid. Kontrollitud projektidest täheldati ebakorrektselt kohustuste täitmist 5 juhul ning väikeseid kõrvalekaldeid 4 projektis, siiski võib kinnitada, et toetuse saaja kohustuste täitmine on üldjuhul korrektne. Sellele aitas kaasa 2010. aastal sihtgrupi teavitustöö tõhustamine toetuse saamisega kaasnevate kohustuste täitmisel. Selleks täiendati toetuse väljamaksmise teavituskirja teksti, teavituskiri muudeti kahekeelseks ja saadetakse toetuse saajale nii eesti kui vene keeles, samuti täiendati ja tõsteti esile kodulehe teksti toetuse saajate kohustuste osas. MKM programmide paikvaatluse käigus ei tuvastatud mitteabikõlblikke kulusid ning programmid olid ellu viidud vastavalt taotluse rahuldamise otsuses sätestatud eesmärkidele.

- Prioriteetses suunas 4 viis SIM toetuse saaja ja RÜ juures läbi 4 paikvaatlust, mille raames tehti ka kaks ettekirjutust teavitamisreeglite mittetäitmise kohta. Samuti juhiti RÜ tähelepanu teavitamisnõuete kontrolli parema kontrolli tagamiseks. RA jälgib ka jooksvalt kõiki muid RÜ üle läbi viidavate järelevalvetoimingute (sh auditüksuste poolt läbi viidavate kontrolltoimingud) tulemusena tehtud soovitude või ettekirjutuste täitmist. Samuti teostatakse järelevalvet läbi meetmete komisjonide.

EAS 2010. aastal läbi 28 paikvaatlust toetuse saajate juures, rahalise mõjuga rikkumisi paikvaatluste käigus ei avastatud. Järelevalveametnike poolt tehtud märkused olid valdavalt seotud märkustega hangetealase dokumentatsiooni paremaks korraldamiseks, projekti kulude parema eristamisega raamatupidamisprogrammis ning projektiga seotud dokumentatsiooni säilimise tagamisega (dokumentide säilitamise tähtsuse lisamine raamatupidamise siseeskirjadesse ja/või kaustadele).

Paikvaatluse valim, mis hõlmab järelevalve üksuse poolt teostavaid tegevusi, on RA ja RÜ hinnangul piisav. Lisaks järelevalve üksuse tegevustele, teostavad täiendavaid kohapealseid kontrole ka EASi projekte menetlevad divisjonid. Riskide maandamise mõttes on oluline, et kõikides projektides, milles toetussumma on üle 32 000 euro, teostatakse paikvaatlus ka divisjonide poolt. Paikvaatlustel läbiviidava hangete kontrolli tõhustamiseks, võttis EAS alates 14.07.2010 kasutusele täiendatud

järelevalve üksuse paikvaatluse protokollis vormi, milles on konkreetsemalt määratletud kontrollkohad riigihangete seaduse nõuetest. Lisaks on EASis alates 01.06.2010 kasutusel RMii poolt väljatöötatud riigihangete kontroll-leht. Edaspidisteks rikkumiste vähendamiseks on vajalik jätkuv riigihangetealase kompetentsi täiendamine nii taotlejate kui administratsiooni tasandil. Samuti on 2011. aastal EASs loomisel täiendav hankeeksperdi ametikoht, kelle ülesandeks on projektide hangetealane nõustamine ja kontroll.

- Peamised leiud ja märkused paikvaatlustel prioriteetses suunas 5 puudutasid riigihangete korraldust ja kulude abikõlblikkust. Kõige sagedamini esinevateks puudusteks on riigihankeseadust puudutavad rikkumised. Enamasti hangete tükeldamine, et vältida avatud hankemenetlust. Alla avatud hanke piirmäära puuduvad võrreldavad pakkumused või puudub kirjalik jälg, et pakkumusi on võrreldud. On esinenud ka personalikulude teema rikkumisi, nt tööde kattuvus erinevates lepingutes või on võlaõiguslike lepingute lepinguobjektiks juba ametijuhendis kajastatud tööülesanded. RÜ puudub võimalus sellelaadseid rikkumisi ennetada, sest dokumentide eelkontrolli RÜ ei teosta. Samas käsitleb RÜ kõiki neid teemasid toetuse saajatele korraldatud koolitustel ja/või infopäevadel. Abinõudks on ka see, et toetuse saaja kooskõlastavad hankedokumendid HTM-ga. Parendustegevusteks on RÜ täiendanud enda (riigi) hangete kontroll-lehte.

- Prioriteetses suunas 6 oli rikkumiseks mitteabikõlblik kulu, mis tekkis seoses riigihankega (vale hankementluse valik). Edaspidiste riigihangete rikkumiste vältimiseks peavad toetuse saajad enne riigihanke väljakuulutamist esitama SOMle riigihanke pakkumise dokumendid, mille kohta esitab SOM vigade vältimiseks vajalikud ning asjakohased märkused ja ettepanekud. Rikkumiste vähendamiseks on nõustatud ka toetuse saajat ja osutatud RHS nõuetest kinnipidamise vajalikkusele. Paikvaatluse tulemusena tuvastati ka puudujääke projekti sisuliste tegevuste (ehitus) ja tähistuse osas (tähistus). Nimetatud puuduste vältimiseks on kavas tõhustada ehitusjärelvalvet ja teavitada toetuse saajat ehitusobjekti tähistuse kohustuslikust tähtsusest.

- Prioriteetses suunas 7 ja 8 on 2010.a lõpu seisuga läbi viidud korralisi paikvaatlusi kõikide toetuse saajate juures vähemalt korra projekti rakendamise perioodi jooksul. Paikvaatluse käigus kontrolliti kulude abikõlblikkust, riigihangete ja muude hangete reeglite järgimist, teavitamise nõuete täitmist ning soetatud asjade olemasolu. Kontrolliti ka kuludokumentide vastavust originaalidele, väljamakse taotlusega esitamata kuludokumentide olemasolu ja nende tasumist tõendavaid dokumente; samuti töölepingu või ametisse nimetamise käskkirja ja osalise tööajaga töötaja tööajatabelite olemasolu ning nende täitmist. Tähelepanu pöörati ka raamatupidamisele ja sellele, mil moel on tehnilise abi kulud eristatavad muudest kuludokumentidest ning kas on säilitatud piisav kontrolljälg.

Kohapealsete kontrollide käigus avastati mitteabikõlblike kulusid (personalikulude osas või siis arvetes, mille tehnilise abi proportsioon oli arvestatud tegelikust suuremaks), mis on toetuse saajale välja makstud. Parendustegevusena pööratakse kohapealsete kontrollide läbiviimisel suuremat tähelepanu personalikulude kontrollimisele.

5. JUHTIMIS- JA KONTROLLISÜSTEEMID

Alljärgnevides peatükkides antakse ülevaade toimunud juhtimis- ja kontrollisüsteemide (JKS) audititest, 2010.a toimunud muudatustest neis ning ka läbiviidud projektaudititest.

5.1 Läbiviidud juhtimis- ja kontrollisüsteemide auditid

Auditeeriv asutus (AA) on võtnud eesmärgiks auditeerida iga RA ja RÜ JKS programmiperioodil 2007-2013 vähemalt üks kord. Detailne informatsioon projekt- ja JKS auditite läbiviimise ja nende tulemuste kohta on toodud AA 2010. a auditeerimise aastaaruandes (2010. a auditeerimise aastaaruanne; leitav RM kodulehel: <http://www.fin.ee/valisvahendite-auditid>).

Eelmistel aastatel läbiviidud JKS auditite järeltegevuste seire toimub pidevalt RAde, RÜde ja RM poolt ning järeltegevused on ellu viidud.

- AA auditeeris ajavahemikul 01.10.2010 kuni 28.01.2011. a, SOMi kui RA ja RÜ struktuuritoetuse administreerimisega seotud juhtimis- ja kontrollisüsteemide (JKS) tõhusust struktuuritoetuse rakendamisperioodil 2007-2013. Auditi tulemusena jõudsid audiitorid järeldusele, et SOMi kui RA ja RÜ JKS toimivad, kuid mõningad parandused on vajalikud (II kategooria).

Audiitorite hinnangul olid:

a) RÜ-le suunatud olulised tähelepanekud järgmised:

1) Järelevalve funktsioon ei ole sõltumatu projektide menetlemisest: finants- ja varahalduse osakonna ERF peaspetsialist ei ole sobiv tegelema järelevalvega, kuivõrd tema ülesannete hulka kuulub ka projektide menetlemine.

Soovitati korraldada järelevalve funktsiooni sõltumatus projekti menetlemise eest vastutavast ametnikust. Samuti soovitati ajakohastada järelevalveametnike määramise käskkirjad. SOM planeerib ajakohastada 2011. a II kvartalis.

2) Vaiete lahendamisel ei ole tagatud kohustuste lahusus RÜ funktsioonidest.

Soovitati korraldada vaide lahendamise otsuse tegija sõltumatus toetuse rakendamisega seotud protsessides osalenud ametnikust.

ERF osas on kavandatud 2011. a II kvartalis menetleda vaiete menetlemise protseduurireegli muudatus, mille kohaselt ERF meetmetes lahendab vaideid õigusosakonna nõunik, kes ei ole seotud RÜ ülesannete täitmisega.

b) RA-le suunatud olulised tähelepanekud järgmised:

1) Puuduvad protseduurireeglid rahaliste vahendite arvestamise ja kasutamise kohta

Soovitati koostada protseduurireeglid, seaduses ettenähtud ülesannete korrektseks ja läbipaistvaks täitmiseks.

Rahaliste vahendite kasutamise osas peetakse RA-s arvestust SFOS-i, SFCS-i abil ja RÜ-ga koostöös. Prioriteetse suuna põhise seirearuandluse menetlemiseks

protseduurireegli koostamisel 2011. a IV kvartalis võetakse arvesse ka meetme vahendite kasutamise rahaliste vahendite kasutamise aruandluse koostamise.

2) RAI puuduvad protseduurid RÜ üle kontrolli teostamiseks;

Soovitati koostada protseduurireglid ja täita seaduses ettenähtud ülesandeid RÜ kontrollimise osas. RA koostab protseduurireglid 2011. aasta IV kvartalis.

c) **RÜle ja RAlle suunatud oluline tähelepanek oli järgmine:** puuduvad protseduurid auditi tulemuste ülevaatamiseks ja soovitude rakendamiseks

RA ja RÜ nõustusid tehtud soovitustega. RA esitab KAlle ülevaate JKS auditi tulemusena tehtud tähelepanekutes toodud soovitude rakendamisest koos tõendusmaterjaliga määruse nr 14 „Perioodi 2007 – 2013 struktuuritoetuse kasutamise ja väljamaksmise aruannete esitamise tähtajad ja kord ning aruannete vormid“ § 2 lõikes 2³ toodud tähtaegadel.

- AA viis 2010. aasta teisel poolel (04.08-17.12) KredExi läbi struktuurivahendite perioodi 2007-2013 JKS auditi. Auditi eesmärk oli hinnata KredExi kui RÜ struktuuritoetuse administreerimisega seotud JKS-de tõhusust, kuid auditi käigus analüüsiti ka programmide elluviimisega seotud töökordasid. Auditi tulemusena jõudsid audiitorid järeldusele, et KredExi JKS toimib, kuid mõningad parandused on vajalikud (II kategooria).

Auditi käigus tehti neli olulist tähelepanekut, millest üks puudutas ka prioriteetse suuna 3 elamumajanduse alasuunda:

RÜs ei toimu terviklikku ja süsteemset riskide juhtimist ning puudub riskide hindamise ja juhtimise kord.

KredExi põhitegevusriskide hindamine teenuste tasemel toimub jooksvalt riske võttes ning iga teenuse juurutamise ja muutmise käigus. Riskidest kokkuvõtete tegemine ja aruandlus toimub kvartaalselt. Kehtestatud on enam kui 100 sisemist korda ja muud dokumenti, mille üheks peamiseks eesmärgiks on määratleda riskide haldamise seisukohalt efektiivsed protseduurid. Seega on KredExis tagatud olulisemate asutuse toimimist ohustavate riskide hindamine. Aruandeperioodil alustati üldise riskide hindamise meetodika välja töötamist koostöös siseaudiitori teenust pakkuva audiitorfirmaga. Üldine riskide hindamise meetodika ei asenda olemasolevaid riskijuhtimise tegevusi, vaid annab täiendava vaate ja võimaldab reastada teadaolevad riskid tähtsuse ja võimaliku mõju järgi. Meetodika on plaanis välja töötada koos riskide hindamisega 2011. aasta esimeses pooles.

Lisaks tehti auditi käigus kaks väheolulist tähelepanekut ning kaks soovitust. Auditi käigus mitteabikõlblikke kulusid ei tuvastatud.

- AA viis MKM JKS auditi läbi 2009. aasta lõpus ning auditi aruanne ja tähelepanekud esitati 2010. aasta märtsis. Auditi tulemusena jõudsid audiitorid järeldusele, et MKM JKS toimib, kuid mõningad parandused on vajalikud (II kategooria).

Auditi käigus tehti 16 tähelepanekut, neist viis olulist. Prioriteetse suuna 3 elamumajanduse alasuunaga oli seotud üks neist:

Riskide juhtimise protsess ei ole süsteemne ning kontroll-jälg sellest on puudulik.

Auditi tulemusel peab RA riskide hindamise tabelis kontrolljälge tehtud riske maandavatest tegevustest.

- AA viis SIMis JKS auditi läbi 2010.a mille raames tehti 1 oluline märkus. Auditi tulemusena jõudsid audiitorid järeldusele, et SIM JKS toimib, kuid mõningad parandused on vajalikud (II kategooria).

Kontrolljalg hindamisprotsessist (meetmete „Üleriigilise tähtsusega turismi- ja kultuuriobjektide väljaarendamine” ning „Linnaliste piirkondade arendamine” osas) on puudulik, kuna projektide hindamistulemuste põhjendusi ei dokumenteerita piisavalt.

Audiitorite hinnangul valitseb oht, et vaidlustuste lahendamise ajal ei suudeta hindamistulemuste põhjendusi tagantjärele taastada. Eksisteerib risk, et taotlejaid ei hinnata objektiivselt. Audiitorite soovitusena oli dokumenteerida projektide hindamisel kõigi hindajate põhjendused hindamiskriteeriumide lõikes. Hindamistulemustest teavitamisel tuleb põhjalikumalt lahti kirjutada kõik hindamisel arvestatud aspektid/ kriteeriumid, et vältida hilisemate vaidlustuste esitamist. SIM nõustub, et negatiivsed hindamistulemused võiksid olla protokollis põhjalikumalt lahti kirjutatud, et suurendada otsuste läbipaistvust. Perioodi 2007-13 struktuuritoetuse seaduse § 25 lõike 6 kohaselt peab siiski arvestama, et projekti hindamisse kaasatud isikute nimesid ja hinnangut toetuse taotleja ja tema taotluse ning projekti kohta saab avalikustada viisil, mis tagab, et nime ja hinnangut ei ole võimalik omavahel seostada.

Vähemolulised märkused puudutasid eeskätt järelevalve teostamist RÜ üle, mille puhul audiitorite hinnangul ei olnud piisava põhjalikkusega protseduurides kirjeldatud paikvaatluste teostamise ulatust ning dokumenteeritud paikvaatluste kontrolljälge. Samuti viidati, et puudub süsteem struktuuritoetuste registri kasutaja volituste lõppemisest teavitamise kohta. SIM on audiitorite märkusi arvestanud ja asunud protseduurireegleid täiendama.

- AA viis KIKs JKS auditi läbi 2010. aasta lõpus ning auditi aruanne ja tähelepanekud esitati 2011. aasta märtsis. Auditi tulemusena jõudsid audiitorid järeldusele, et KIKi JKS toimib (I kategooria). Auditi käigus olulisi tähelepanekuid ei tehtud.

5.2 Läbiviidud projektiauditid

2010. a tööplaani kohaselt auditeeris AA koostöös RA, RÜ siseaudiitoritega EARKs 36 projekti. Peamised projektiauditite käigus välja toodud vead olid seotud mitteabikõlblike kulude esitamise ja tasumisega ning riigihanke menetluse reeglite rikkumisega. Kokku tehti 16 olulist tähelepanekut ning tuvastati mitteabikõlblikke kulusid summas 306 619 eurot.

Tähelepanekud jagunevad järgmiste auditi alameesmärkide lõikes:

- **Struktuuritoetuse eesmärgipärane kasutamine:**
  - Toetuse saaja ei informeerinud oma ettevõtte andmetes toimunud muudatustest ega võimaldanud auditit läbi viia;

- Tööjõukulude abikõlbliku osa arvestamisel ei ole toetuse saaja/partner alati aluseks võtnud töötajale konkreetsel kuul arvestatud töötasu ning tööjõukulude abikõlblikkuse määramisega seotud tööajatabelid sisaldavad vigu;
- Toetuse saaja on esitanud väljamaksetaotluses eksitavat infot kulude koosseisu kohta;
- Toetuse saaja on esitanud välja maksmiseks abikõlbmatuid kulusid (mitteabikõlblikud personalikulud, mitteabikõlblikud sanitaarremondi kulud, projektiga mitteseotud ühekordsete lisatasude summad, mitteabikõlblikud transpordi kulud, mitteabikõlblikud teenusekulud, mitteabikõlblikud amortisatsioonikulud, mitteabikõlblik käibemaks, mitteabikõlblikud koolituskulud);
- Mitteabikõlbliku kulu arvestamisel ei ole aluseks võetud õiget arvet;
- Tegevused on teostatud enne projekti abikõlbliku perioodi algust;
- Abikõlblikuna on deklareeritud palgakulu koos maksudega, mida toetuse saaja ei ole tegelikult välja maksnud;
- Osaliselt projektis hõivatud personal ei ole täitnud tööajatabeleid;
- Teenuste ostmist tõendavad dokumendid ei kajasta tegelikku teenuse mahtu ning toetuse saaja on deklareerinud kulusid teenuste eest, mida ta pole tegelikult selleks hetkeks saanud;
- Toetuse saaja on talle tegelikult osutatud teenuse eest tasunud rohkem;
- Projekti raames on hüvitatud kulusid, mis on seotud varem tehtud tööde ümbertegemisega.
- **Raamatupidamisarvestuse õigsus:**
  - Programmi kulusse on kantud mitteabikõlblikke kulusid (mitteabikõlblikud personalikulud, viga koolitusmaterjalide koostamise tasu arvestuses, viga tervisepäevade tasu arvestuses, mitteabikõlblikud sisustuskulud);
  - Projekti raames on hüvitatud käsunduslepingutega seotud mitteabikõlblikke kulusid.
- **Hangete läbiviimine:**
  - Taotlejaid ei ole hinnatud hanketeates sätestatud kriteeriumite alusel;
  - Hankemenetluste läbiviimisel esinesid puudused Riigihangete seaduses toodud nõuete järgimisel;
  - Hange on jaotatud osadeks;
  - Väljakuulutamiseta läbiraakimistega hankemenetluse raames ei ole koostatud hankedokumente ega pakkujate kvalifitseerimise tingimusi;
  - Toetuse saaja on rikkunud riigihangete seaduse üldpõhimõtteid, kuna ei ole taganud riigihanke läbipaistvust ja kontrollitavust;
  - Hanke läbiviimisel ei ole valitud asjakohast hankemenetluse liiki.
- **Kõikidele RÜdele suunatud tähelepanekud:**
  - Järelevalve üksus on ebakorrektselt läbi viinud paikvaatluse (ei ole teostatud piisavat kontrolli hangete menetlusprotsessi korrektsuse osas);
  - RÜ on alusetult abikõlblikke kulusid vähendanud;
  - Toetust on antud ettevõttele, kelle osas ei ole kindel, kas selle ettevõtte tegevus on jätkusuutlik, kas projekti rakendamisel on täidetud meetme eesmärgid ning kas ettevõtte suudab saavutada meetme määruuses nimetatud väljundindikaatoreid;
  - RÜ ei ole maandanud topeltrahastamise riski;

- RÜ on aktsepteerinud kulusid, mis nende hüvitamise hetkel ei ole olnud abikõlblikud.
- **Muud tähelepanekud:**
  - Projekti raames tehtud väljamaksed on vastuolus õigusaktidega.

Tabel 5. Läbiviidud projektauditid EARKs

Läbiviidud auditite statistika (tk)		Auditi tulemuste statistika (tk)		Tähelepanekute statistika (tk)		Tuvastatud mitteabikõlblikud kulud (EUR)	
Tööplaanijärgseid auditeid:	36	Märkustega, olulised tähelepanekud:	9	Olulisi tähelepanekuid	16	Mitteabikõlblikke kulusid referentsperioodil:	306 619,01
		Märkustega, väheolulised tähelepanekud:	19	Väheolulisi tähelepanekuid:	61	Potentsiaalselt mitteabikõlblikke kulusid referentsperioodil:	4 416,29
		Märkusteta:	8			Potentsiaalselt mitteabikõlblikke kulusid tulevastel perioodidel:	6 047,96
Kokku:	36	Kokku:	36	Kokku:	77	Kokku:	317 083,27

Allikas: AA

5.3 JKS muudatused 2010.a

- KKM-s on muudetud RA järelevalve korda RÜ üle järelevalve teostamisel – täpsustatud on järelevalve läbiviimise meetodikat. KIKs loodi 2010. a alguses struktuuri eraldi järelevalveüksus, mille peamiseks ülesandeks on toetuse saajate poolt tehtud kulude abikõlblikkuse tagamine, sh nii väljamaksetaotluste menetlemise käigus kulude abikõlblikkuse kontroll kui ka projektide paikvaatluste läbiviimine ning rikkumiste menetlemine. Samuti kehtestati KIKs uus hindamiskomisjonide töökord ning hakati ettevalmistama struktuuritoetuse kasutamise ajakavas püsivuse seire korda (kehtestati 2011. a jaanuaris).
- Kredexi JKS-i täpsustati 2010.a – toetuse saajaks programmide osas on lisaks eluasemedivisjonile edaspidi energiasäätis kompetentsikeskuse asemel KENA. Protseduure täiendati ka ühe uue peatükiga, mis käsitleb auditi aruannete ja järeletoimingute menetlemist.
- EASi peamised muudatused JKS-s 2010.a on olnud seotud sisemiste protseduuride täiendamisega, millest olulisemad on taotluste menetlemise ja finantseerimise kord ning järelevalve üksuse poolt teostatavate paikvaatluste kord.
- Innove JKS-s on aruandlusperioodil muudetud väljamakse taotluste vorme, väljamaksete korra lisadele (kontroll-lehtedele) kinnitati juhendid, muudeti järelevalve korda ning täiustati riigihangete kontroll-lehte, muudeti ka ettemakse taotluse vormi seoses eurole üleminekul.
- 2010. a täiendati SOM JKS-i kinnitatud protseduurireeglite osas mh kinnitati RÜle „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamise protseduuriregel“.

6. SEIRE JA HINDAMINE

6.1 KA tegevused seiresüsteemi tugevdamisel

Alates 2008 lõpust toimub struktuurivahendite seire koos kõigi muude eelarveliste vahendite seirega, mis võimaldab paigutada struktuurivahendid laiemasse konteksti ja võimaldab kõigi riigieelarveliste vahendite koosmõjusid arvestada. Kui 2009. aastal oli eelarve ja välisvahendite ülevaated eraldi, siis suurim muutus 2010. aastal oli kahe aruande ühendamine. Senise igakuise välisvahendite ülevaate asemel esitatakse koondaruanne Vabariigi Valitsusele kord kvartalis, mille alusel teavitatakse Valitsuskabineti rakendamise hetkeseisust ja probleemidest/kordaminekutest ning vajadusel langetatakse otsuseid plaanide muutmiseks.

Lisaks aruande ühendamisele toimusid 2010. aastal seirekohtumised KA/RMi ja teiste valitsemisalade vahel, kus käsitleti lisaks struktuurivahendite spetsiifilistele teemadele ka riigieelarve kasutamise seonduvaid teemasid.

Lisaks seirekomisjonide kohtumisele toimus 2010. aastal iga-aastane KA kohtumine EKga, mille peamised arutelu teemad lisaks üldisele rakendamise hetkeseisule olid järgmised:

- Strateegiline planeerimine sh LMS ja uue programmiperioodi 2014 + ettevalmistused.
- Programmiperioodi 2004-2006 sulgemine
- KA pooled järelevalve, koordineerimise ja riskide hindamisega seonduvad tegevused
- Finantskorraldusvahendite kasutamine
- Projektivalikukriteeriumide hindamine ja edasine hindamisplaan
- Kohalike omavalitsuste kaasfinantseerimise võimekus.

EK soovitude ja ettepanekutega on KA arvestanud ning vastasisulisest tegevusest EKd ka teavitanud.

6.2 N+2 reegli täitmine

N+2/3 reegel on seatud sisse Euroopa Liidu Nõukogu (EÜ) määruse 1083/2006 artikkel 93-ga selleks, et hoida struktuurivahendite kasutamisel finantsdistipliini. See tähendab, et iga rakenduskava ja fondi tasandil on EK otsusega fikseeritud summad aastatele 2007-2013, mis tuleb kumuleeruvalt välja maksta ja EKle deklareerida N+2 või N+3 aasta jooksul.

Tabel 6. N+ reegli täitmine EARKs EL Nõukogu (EÜ) määruse artikkel 93 kohaselt

	ÜF	ERF
2011. a sihttase	85 688 459	138 382 857
2012. a sihttase	177 982 675	281 539 378

	ÜF	ERF
EK poolt laekunud ette- ja vahemaksed 03.2011 seisuga	355 116 408	106 827 915
Saavutatud 2011. aasta sihttasemest (%)	136	272
Saavutatud 2012. aasta sihttasemest (%)	66	134

Allikas: KA

30. märtsi 2011 lõpu seisuga on täidetud EARKis nii ÜF kui ERF fondi sihttasemed aastaks 2011 (tabel 6). Samuti on täidetud enamik ka 2012. aasta sihttasemetest välja arvatud EARK ÜF vahendite osas. Hetkel hindame, et 2012 aasta sihttaseme täitmisega probleeme ei teki. 2013. aasta tõuseb toetuse kasutamise sihttase siiski järsult, kui tuleb EKle deklareerida umbes sama summa, mis on kasutatud eelneva kuue aasta (2007-2012) peale kokku. Vahendite kaotamise vältimiseks aastal 2013 on vaja, et väljamaksed toimuksid oluliselt kiiremini, kui aastate 2011-2012 minimaalsed sihttasemed nõuaksid.

6.3 Seirekomisjoni ning prioriteetsete suundade juhtkomisjoni koosolekud

2010.a toimus üks EARK seirekomisjoni koosolek (04.06.2010, kus anti ülevaade meetmete ja teavitamise hetkeseisust, tutvustati struktuurivahendite valikukriteeriumide hindamist ning kinnitati EARK 2009.a seirearuande). Lisaks toimus kaks kirjaliku otsuse vastuvõtmise protseduuri:

- 30.03 - 13.04.2010 lisamaks LMS puudutav alapeatükk EARKsse;
- 08. - 26.11.2010 muutmaks 04.06.2010 seirekomisjoni koosoleku otsust kvartalse aruandluse kohta veedirektiivide täitmisest (edaspidi antakse seirekomisjonile veedirektiividest ülevaade kord aastas seirearuande raames).

Järgnevalt antakse ülevaade prioriteetsete suundade juhtkomisjonide/seirekomisjone koosolekutest:

- Prioriteetsetes suundades 1 ja 2 toimus 2010.a üks juhtkomisjoni koosolek (meetmete progressi jälgimiseks ja seirearuande kinnitamiseks 05.04.2010) ning 6 kirjaliku otsuse vastuvõtmise protseduuri meetme tingimuste määruste või muudatuste heakskiitmiseks.
- Prioriteetses suunas 3 toimus 2010.a üks juhtkomisjoni koosolek (meetmete progressi jälgimiseks ja seirearuande kinnitamiseks 07.04.10) ning üks kirjaliku otsuse vastuvõtmise protseduur meetme tingimuste määruse „Taastuvenergiallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks“ muudatuse kinnitamiseks.
- Prioriteetses suunas 4 toimus 2010.a üks seirekomisjoni koosolek ning kaheksa kirjalikku otsuse vastuvõtmise protseduuri (meetme tingimuste määruste muutmise kinnitamiseks, Vabariigi Valitsuse korralduste kooskõlastamiseks ning 2009.a seirearuande kinnitamiseks).
- Prioriteetses suunas 5 toimus 2010.a üks juhtkomisjoni koosolek (meetmete progressi jälgimiseks ja seirearuande kinnitamiseks 29.03.2010).

- Prioriteetsetes suundades 6, 7 ja 8 ei ole moodustatud prioriteetse suuna juhtkomisjone/seirekomisjone.

6.4 Hindamised

2010. aasta lõpus viis KA läbi **lisanduvuse printsiibi vahehindamise aruande eelanalüüsi**, mille eesmärk oli EKga rääkida läbi enne lisanduvuse vahehindamise aruande esitamist juulis 2011 võimalikud probleemid, kas ja kuidas on majanduskriisi valguses avalike kulude maht muutunud, mis võivad lisanduvuse täitmist mõjutada ja kas Eestil oleks vajalik RSKS kinnitatud aasta keskmist summat muuta. Eelanalüüsi tulemusena tõenäoliselt Eestil lisanduvuse printsiibi täitmisega probleemi ei tule, võimalik on siiski, et tulenevalt SKP langusest tuuakse seatud keskmist summat allapoole, kuna 6% majanduskasv kogu perioodiks, mis oli kinnitatud baastabeli kinnitatud mahu eelduseks, on oluliselt muutunud.

2010. aastal toimus hindamiste vallas kaks suuremat algatust: struktuurivahendite valikukriteeriumide hindamise läbiviimine ning vahehindamise projektiga alustamine. Valikukriteeriumide hindamine lõpetati 2010. aasta suvel.

Arutelud vahehindamise fookuse osas algasid 2010. aasta sügisel ning hõlmasid kogu struktuurivahendite administratsiooni. Hindamisprojekti väljatöötamisse olid kaasatud kõik rakendusasutused ja- üksused ning projektiplaan kiideti ametlikult heaks hindamiste juhtkomisjonis. Vahehindamise läbiviimine jääb 2011. aastasse.

6.4.1 Struktuurivahendite valikukriteeriumide hindamine

RM tellis 2009. aasta lõpus **struktuurivahendite valikukriteeriumide hindamise**. Hindamise viis läbi perioodil desember 2009 kuni juuni 2010 konsortsium koosseisus Ernst & Young Baltic AS, Poliitikauuringute Keskus PRAXIS ning Balti Uuringute Instituut.

Selleks, et Ühtekuuluvuspoliitika eesmärkide elluviimiseks Eestis soodne pinnas luua, on oluline, et projektide valikusüsteem toetaks parimate ja eesmärgipärasemate projektide valikut. Hindamise kitsamaks eesmärgiks oli saada ülevaade probleemidest projektide valikusüsteemis, saada soovitusi, kuidas süsteemi parendada ning võimaldada paremini planeerida järgmist perioodi.

Üldised järeldused ning soovitusid:

- Eri tasandi eesmärkide vahelised seosed ei ole dokumentides alati piisavalt lahti kirjutatud. Seetõttu võivad jääda seosed rahastatud tegevuste ja eesmärkide vahel administratsioonivälisele inimestele arusaamatuks.
- Indikaatorite süsteem ei ole kõikehõlmav. On eesmärgi, mille puhul indikaatorid ei ole eesmärgi mõõtmiseks parimad ja leidub ka näiteid, kus eesmärgi mõõtmiseks indikaator puudub.
- Hindamisjuhendid ei ole sageli läbipaistvad ja võimaldavad taotluste hindajatele liiga suurt subjektiivsust.

- Hindamisjuhendid ei ole paljudes meetmetes avalikud.
- Taotlejale ei anta enamasti piisavalt põhjendusi, miks nende taotluse hinne kujunes selliseks, et projekt ei saanud rahastust.

Hindamissoovitused jagunevad soovitusteks, mis on rakendatavad käesoleval perioodil ning soovitusteks, mis on rakendatavad järgmisel programmiperioodil. Indikaatorite süsteemi ülevaatamist on osaliselt alustatud juba praegu, MKM on oma indikaatorite hierarhiat juba uuendanud, teised ministeeriumid kavandavad kasutada saadud õppetunde järgmise perioodi planeerimisel. Hindamisjuhendite avalikustamise soovitus on praeguseks hetkeks juba kõigi asutuste poolt ellu viidud, nagu on avalikustatud enamiku asutuste poolt ka hindamiskomisjonide koosseisud. KA plaanib järgmise perioodi planeerimise käigus, mis on tihedalt seotud riigi strateegilise raamistiku ülevaatamisega, vaadata läbi ka struktuurivahendite eesmärkide hierarhia ja seosed.

Struktuurivahendite valikukriteeriumite hindamise (http://www.struktuurifondid.ee/public/Valikukriteeriumide_uuringuaruanne.pdf) käigus analüüsisid hindajad muuhulgas ka EARK meetmeid. Lisas 8 on toodud soovitused, mis tehti käimasolevaks programmeperioodiks.

6.4.2 Kommunikatsiooniplaanide hindamine

2010. aastal korraldas KA kommunikatsiooniplaanide vahehindamise, mille viisid läbi CPD OÜ ja AS Emor. Hindamise käigus hinnati kommunikatsiooniplaanide asjakohasust ja igas kommunikatsiooniplaanis seatud eesmärkide, strateegia, sihtrühmade, sõnumite ja valitud kommunikatsioonikanalite vastavust plaani üldistele eesmärkidele. Plaanide osas hinnati ka elluviimise tõhusust ja tulemuslikkust, indikaatorite ja sihttasemete asjakohasust ning mõjuindikaatorite 2010. a sihttasemete täitmist, et leida sobivaimad viisid ja vajadused info edastamiseks.

Hindajad leidsid, et EARK kommunikatsiooniplaanis on kaetud kõik olulised sihtrühmad, kuid eraldi sihtrühmana ei ole nimetatud SV ametnikke ning tekib ka vajadus teatud sihtrühmade kitsama määratluse järgi, näiteks poliitikud, arvamussliidrid, EL avalikkus. Liiga laia määratluse korral ei pruugita jõuda kitsamate sihtrühmadeni või on info vastuvõtjal raske informatsioonist aru saada, sest info jääb liiga üldiseks.

Kommunikatsiooniplaani elluviimise hindamine näitas, et on üsna hästi jõutud sihtgruppideni. Infopuuduse üle ei kurdeta, küll on aga potentsiaalsetele taotlejatele ja toetuse saajatele problemaatiline kohati isegi liigne infotulv. Hindajad tegid ettepaneku, et võiks uurida täpsemalt erinevate sihtgruppide huvisid ja vajadusi, et nii anda neile vajalikku ja huvi pakkuvat infot. Praegu on kommunikatsioonitegevustes lähtutud pigem struktuurivahenditega tegelevate asutuste ja EARK kommunikatsiooniplaani eesmärkidest. KKMI on sihtgruppide vajaduste ja huvide uuring (rahulolu-uuring) plaanis läbi viia 2011. aastal.

Hindajad märkisid, et kanalina ei ole kommunikatsiooniplaanis välja toodud sotsiaalmeediat, mis kommunikatsiooniplaani koostamise perioodil ei olnudki veel asjakohane, kuid muutub programmiperioodi edenedes üha olulisemaks kanaliks. Praeguseks hetkeks ei ole veel EARK raames sotsiaalmeediat palju kasutatud, kuid selle kasutamise võimalusi näeme juba selle käesoleva perioodi jooksul.

Hindamise käigus selgus, et aastate jooksul tehtud kommunikatsioonitegevused vastavad reeglina EARK kommunikatsiooniplaani eesmärkidele ning kommunikatsioonitegevusi on ellu viidud rohkem, kui algselt planeeritud. Hindajad soovitasid suuremat tähelepanu pöörata kommunikatsioonitegevuste planeerimisel ja elluviimisel sihtgruppide ja kanalite fokuseerimisele ning koostööle kommunikatsioonivõrgustikus. Nendele on ka viimastel aastatel üha rohkem tähelepanu pööratud. Ka tuleb tegevustes järgida jätkuvalt seatud eesmärke ning indikaatoreid.

Ettepanekud võetakse võimaluse piires arvesse juba käesoleva perioodi jooksul ning vajalikud muudatused viiakse EARK kommunikatsiooniplaani sisse EARK kommunikatsiooniplaani muutmise protsessi käigus.

6.5 Seirekomisjoni ettepanekute elluviimine

2010. aastal toimunud EARK seirekomisjonis kinnitati seirearuande koosseisus struktuurivahendite rakendamise tõhustamise eesmärgil järgmised ettepanekud, mis on alljärgnevalt toodud meetmete abil ka ellu viidud:

- Ettepanek: arvestades fakti, et I taotlusvoorus rahastatud veemajanduse infrastruktuuri projektides läbi viidud hangete maksumused on valdavalt olnud odavamad, kui rahastusotsustega kinnitatud eelarves, samuti järeldust, et taotluste koostamisel arvesse võetud kallimate ehitushindade ning seejuures taotlejate piiratud omafinantseeringu mahu tõttu, esitati taotlused väiksemas mahus kui direktiivide täitmiseks algselt planeeriti, on vajalik:
  - selgitada välja, kui suures mahus on I taotlusvoorus rahastatud projektide puhul täiendavaid investeeringuvajadusi juba rahastatud projektidega seotud reoveekogumisaladel direktiivide nõuete täitmiseks;
  - töötada välja tingimused vajalike investeeringute rahastamiseks projektides odavnemise tõttu vabanenud vahendite kasutamiseks. Direktiivide nõuete täitmisest ülejäävad vahendid suunata niipea kui võimalik uute projektide rahastamiseks.

Järeltegevus: KKM viis aruandlusperioodil läbi analüüsi, et selgitada välja veeprojektidega seotud piirkondades täiendavad rahastamisvajadused, pidades silmas asjaolu, et täiendavalt saab projektidesse kaasata vaid tegevusi, mis on vajalikud direktiivide nõuete täitmiseks. Analüüsi põhjal oli võimalik projektide tegevusi laiendada, kuid sealjuures oli tegevuste lisamisel eelduseks projektide ümberhindamine – seda nii tehnilisest kui ka finantsilisest aspektist.

Laiendatud projekt pidi vastama samadele kriteeriumitele kui esialgselt esitatud taotlus, sh tuli täielikult uuendada taotlusele lisatud finantsanalüüs, et analüüsida vee-ettevõtte tegevusvaldkonda tervikuna. Aruandlusperioodi lõpu seisuga olid kõik veemajanduse infrastruktuuri arendamise meetme I taotlusvooru taotlused lisatööde osas ümber hinnatud ning praktiliselt kõik vabanenud vahendid suunatud tagasi I taotlusvooru projektidesse või järgnevatesse taotlusvoorudesse.

- Ettepanek: veemajanduse infrastruktuuri arendamise meetme rakendamise kiirendamiseks on vajalik potentsiaalsete taotlejate ning nende taotlemiseks valmisoleku väljaselgitamine, seda eriti üle 2000 inimekvivalendiga reoveekogumisalade puhul. Arvestades valitsevat majandusolukorda tuleks välja selgitada ka projektidega soetud taotlejate majanduslikud võimalused projektide omafinantseerimiseks ning elluviimiseks.

Järeletegevus: KKM-i veeosakond on kaardistanud kõik potentsiaalsed taotlejad, kes on seotud reoveekogumisaladega, millele laienevad direktiividest tulenevad kohustused. Analüüs näitab, et hetkel on projektidega katmata ehk rahuldava lahendusega 3 reoveekogumisala – põhjuseks potentsiaalsete taotlejate madal finantsvõimekus. RA ja kohalike omavalitsuste koostöös tegeletakse hetkel probleemile lahenduse otsimisega, üheks võimaluseks direktiivide nõuete täitmiseks oleks täiendav riiklik kaasfinantseerimine, milleks vajalikud seadusemuudatused on tehtud, kuid konkreetsed otsused veel langetamata. Täiendav riiklik finantseerimine eeldaks kindlat toetuse jagamise või laenumehhanismi, et oleks tagatud võrdne kohtlemine ülejäänud toetuse saajatega, kes on pidanud leidma võimaluse omafinantseeringu garanteerimiseks.

- Ettepanek: arvestades projektide odavnemise ulatust mitmetes meetmetes, prognoosida RA del odavnemise mõju meetmete eelarvetele ning töötada välja ennetavalt alternatiivsed stsenaariumid vahendite kasutamiseks, juhuks kui:
a) tekivad meetme eelarves vabad vahendid meetme eesmärkide täitmiseks vajalike projektide arvu ammendumise tõttu; b) tekib reaalne oht väljamaksetele kehtiva nn $n+2$ reegli alusel Vabariigi Valitsuse poolt ministriumidele kehtestatud minimaalsete väljamaksete tasemete mittetäitmiseks, juhul kui Vabariigi Valitsus need tasemed kehtestab.

Järeletegevus: KKM tegeleb alternatiivsete stsenaariumite väljatöötamisega ning esmalt lähtutakse põhimõttest, et vabanevad vahendid suunatakse tagasi samas meetmes prioriteetsete tegevuste elluviimiseks. Juhul kui meede on ammendunud ning prioriteetsed valdkonnad finantsidega kaetud, on võimalus suunata vahendeid ümber teistesse meetmetesse, mida kaasfinantseeritakse samast fondist. Hetkel on selgunud, et täiendav vajadus vahendite järele on veemajanduse alasuunas, sh nii infrastruktuuri arendamise meetmes kui ka veekogude seisundi parandamise meetmetes. Kohustustega katmise osas on probleemid jäätmemajanduse arendamise meetmetes. KKM on tellimas

hindamist selgitamaks välja, mis on põhjused, miks jäätmete taaskasutusse suunamise ja sortimise meetme vastu on potentsiaalsete taotlejate huvi eeldatust oluliselt tagasihoidlikum. Hindamise tulemused saavad olema aluseks otsuste tegemisel vahendite ümbersuunamisel.

SIM hinnangul viitavad tendentsid 2010.a pigem edasisele ehitustööde kallinemisele ning seega ei ole fookuses enam projektide odavnemisest järelejääv raha. Meetmete lõikes on variandid võimalikke tekkivate jääkide kasutamiseks aga erinevad – meetmes „Kohalike avalike teenuste arendamine“ on maakonniti kinnitatud reserv-nimekirjad projektidest, meetme „Linnaliste piirkondade arendamine“ raames said linnad 2010 lõpuni teha ettepanekuid täiendavate objektide lülitamiseks kavasse. Avatud taotlemise puhul on vajadusel võimalik avada täiendavaid taotlusvoore. Hetkel ei ole näha suurt ohtu n+2 reegli tasemete mittetäitmiseks. Pigem on küsimus selles, et vabanevate vahendite hulk fikseeruks võimalikult kiiresti ning selle tarbeks on nii kavades kui taotlustes kehtestatud projekti rakendamise perioodile kindlad tähtajad.

Projektide odavnemise tõttu vabanenud vahendite kasutusele võtmiseks tehakse muudatusi HTM meetmete investeringute kavades. SOM hoolekande alasuunas on lisatud investeringute kavasse täiendavaid projekte, mida on võimalik vahendite ülejäägi korral koheselt rakendada.

- Ettepanek: arvestades taotlemise aktiivsust ning EARK-s sätestatud jäätmevaldkonna eesmärke, laiendada jäätmete kogumise, sortimise ja taaskasutusse suunamise meetme fookust, sh jäätmeteket vähendatavate tegevuste toetamisega.

Järeltegevus: KKM on laiendanud meetme tingimustes piiritletud taotlejate ringi ning toetatavaid tegevusi tehes selleks vajalikud korrektuurid õigusaktides. Toodud ettepaneku valguses otsitakse koostöövõimalusi MKMga, et töötada välja meede toetamiseks ettevõtlussektorit jäätmeteket vähendavate tehnoloogiate kasutuselevõtu osas. Probleemid on ühisosa leidmisel, mis oleks mõlemas valdkonnas potentsiaalsetele taotlejatele atraktiivne ning samas aitaks kaasa EARK eesmärkide täitmisele.

- Ettepanek: arvestades probleemset olukorda riigihangete läbiviimisel struktuuritoetusest rahastatud projektides, sh massilist riigihangete vaidlustamist, pöörata RÜdel teravdatud tähelepanu riigihangete ettevalmistamise kvaliteedile toetuse saajate poolt. Soovituslik on:
  - töötada välja üksikasjalikud toetuse saajaid abistavad juhendmaterjalid hankedokumentide koostamiseks ja hangete läbiviimiseks,
  - järelevalve ja koostöö tõhustamine toetuse saajatega hankedokumentide koostamise faasis,
  - hankedokumentide eelkontrolli rakendamine,

- toetuse saajate ja potentsiaalsete taotlejate teadlikkuse tõstmiseks riigihangete alase nõustamise ja koolitamise arendamine.

Järeltegevus: 2010. aastal töötas KIK välja toetuse saajatele soovituslikud hangete raamtingimused, arvestades seniseid kogemusi. Raamtingimused on koostatud eelkõige silmas pidades ehitushankeid. Hinnanguliselt on soovituslike raamtingimuste rakendamine toetuse saajate poolt juba vähendanud hangetel vaidlustuste riske. Lisaks rakendatakse mahukamates ja riskantsemates meetmetes hankedokumentide eelkontrolli, mis on ühelt poolt nii järelevalve meetodiks kui teisalt koostöövorm KIK ja toetuse saajate vahel.

2010 läbi viidud projekti menetlused ja projektauditid EASis viitavad mitmetele riigihangete rikkumiste alastele leidudele. EAS on 2010. aastal tõhustanud riigihangete kontrolli ja omalt poolt püüdnud täita hangete korraldamisel ka nõustaja rolli. Meetme „Üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjektide väljaarendamine“ määrusesse viidi sisse muudatus, mille järgi EASI on õigus teostada suurprojekti riigihanke eelkontrolli. Seoses omavalitsuste poolt tekkivatele vigadele ja eksimustele hangete läbiviimisel, on EAS teinud ettepaneku meetme määrustes kehtestada kõikidele hanke kohuslastest toetuse saajatele kohustus vormistada riigihanked ainult hangete elektroonilises keskkonnas. SIMi hinnangul võivad elektroonilises keskkonnas läbiviidavad hanked tõepoolest vähendada eksimusi Riigihanke seaduse sätete vastu, kuid tulenevalt süsteemi uudsusest on otstarbekas esialgu soovitada taotlejaile selle kasutamist. HTM ja Innove on tõhustanud koostööd toetuse saajatega hankedokumentide koostamise faasis.

Kõigis SOM meetmete tingimuste määrustes on fikseeritud toetuse saajal kohustustena:

- 1) esitada enne hankemenetluse alustamist projekti elluviimisega seotud hankedokumentid rakendusüksusele teadmiseks,
- 2) teavitada hanketeate või hankedokumentide muutmise korral rakendusüksust 5 tööpäeva jooksul hanketeate muudatuste esitamisest riiklikule riigihangete registrile;
- 3) saata hankekomisjoni otsuste koopiaid rakendusüksusele teadmiseks 5 tööpäeva jooksul otsuse tegemisest;
- 4) saata hankelepingu koopia rakendusüksusele teadmiseks 5 tööpäeva jooksul hankelepingu sõlmimisest;
- 5) saata hankelepingu muudatused rakendusüksusele teadmiseks 5 tööpäeva jooksul hankelepingu muutmise kuupäevast arvates;
- 6) Toetuse saaja ei või alustada hankemenetlust enne 10 tööpäeva möödumist hankedokumentide rakendusüksusele esitamise kuupäevast arvates.

SOM vaatab esitatud hankedokumentid läbi ja koostab vastava kontroll-lehe ning edastab märkused, tähelepanekud ja ettepanekud toetuse saajale arvestamiseks. 2010. a novembris korraldatud meetme „Õendus- ja

hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine“ toetuse saajate infoseminaril käsitleti põhjalikult sh ka riigihangete temaatikat.

- Ettepanek: arvestades mitmete meetmete rakendamisel väljamaksete prognooside järjepidevat ja olulisel määral alataitmist ning väljamaksetele kehtivat nn $n+2$ reeglit, pöörata RÜdel süvendatud tähelepanu toetuse saajate tegevusele projektide elluviimise planeerimisel, eesmärgiga projektide elluviimise kavade ning väljamaksete prognooside objektiivsemaks muutmine. RAdel, kelle meetmete raames on risk nn $n+2$ reegli mittetäitmiseks, kaaluda meetmete väljatöötamist, suurendamaks toetuse saaja vastutust projektide elluviimise kavade, sh väljamakseprognooside täitmisel, eriti projektide elluviimise nende tegurite osas, mis ei kvalifitseeru *force majeure*’na ning on otseselt toetuse saaja poolt kontrollitavad.

Järeltegevus: 2010. aastal töötati KIKs välja projektide ajakavas püsimise seire ja järelevalve kord, mis sätestab projektide ajakavas püsimise tagamiseks rakendatavad meetmed ning samuti sanktsioonid toetuse saajatele taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud väljamaksekohustuste mittetäitmise eest, projektijuhtimise kulude abikõlbmatuks tunnistamisest kuni taotluse rahuldamise otsuse osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistamiseni. Korda hakatakse RÜs juurutama 2011. aasta I poolaastal, pärast seda kui on täiendavalt analüüsitud koos toetuse saajatega kehtivate rahastamisotsuste ja projektide hankeplaanide kooskõla ning hankeplaanide realistlikkust. Lisaks teavitatakse 2011. a aprillis toetuse saajat kehtivast korrast. Projektide hetkeseisu analüüsitakse põhjalikumalt kord kvartalis, jagades projektid rakendamise edukuse alusel nn valgusfoori meetodil kolme gruppi – rohelised, kollased ja punased. Nn punastele projektidele rakendatakse igakuist aruandluskohustust ning nende projektide hetkeseisu analüüsitakse ka KIKis igakuiselt, võttes vajadusel tarvitusele täiendavaid abinõusid, sh sanktsioonide kehtestamist toetuse saaja suhtes. Rahastamise otsuseid vaadatakse üle kord aastas, võttes projektide väljamaksekohustuste ajalisel edasilükkamisel arvesse vaid neid objektiivseid põhjuseid, mis ei sõltu toetuse saajast ega tema tegevusest. Lisaks on KIK koostanud toetuse saajatele soovitusliku hangete läbiviimise näidisajakava, vältimaks vigu hangete planeerimisel ning seetõttu tekkivaid riske projektide väljamaksekohustuste täitmisele.

- Ettepanek: arvestades majandusolukorda ning erinevate struktuuritoetuse meetmete summeeruvat mõju, teravdada RÜdel tähelepanu toetuse saajate finantsvõimekuse hindamisel, eriti kohalikest omavalitsustest toetuse saajate osas, tuvastamaks ennetavalt võimalikud probleemid omafinantseeringu katmisel ning sellest tulenevalt ennetamaks projektide rakendamise takerdumist.

Järeltegevus: Toetuse saajate finantsvõimekuse hindamist tõhustati KIKs 2010. a. alljärgnevate meetmetega:

- Rakendamise seisukohalt kõige kriitilisemas meetmes – veemajanduse infrastruktuuri arendamise meetmes – 2010. a suvel muudeti meetme määrust finantskriteeriumite osas, täpsustades taotluste ja toetuse saajate finantsnäitajate hindamist
- Hindamiskomisjonidesse kaasati senisest enam finantseksperthe. Riiklikul tasandil on tehtud erand struktuurifondidest kaasrahastavate projektide toetuse saajatele (kohalikud omavalitsused) laenupiirangute osas. Põhjendatud juhtudel on võimalik kohalikul omavalitsusel võimalik täiendavat laenukoormust võtta, kui sellest sõltub struktuurifondidest kaasrahastatava projekti edukas rakendamine.

Vastavalt meetme tingimuste määrustele on EASil õigus pöörduda hinnangu saamiseks RM poole, juhul kui on tekkinud kahtlused kohalikest omavalitsusest taotleja omafinantseerimise võimes. Nimetatud õigust on kasutatud ja RMst laekunud finantshinnangud on aidanud EASil paremini kaaluda tehtavate rahastamisotsuste riske. Samuti on investeringukavade kooskõlastamisel RM andnud oma seisukoha projektide finantsriskide kohta. 13.02.2011 jõustunud STSi muudatused annavad rakendusüksusele õiguse valla- ja linnaeelarve seaduse või kohaliku omavalitsuse finantssuutlikkuse seaduse sätteid rikkuva või finantssuutmatu taotleja projekti mittevastavaks tunnistamiseks.

Kohalikest omavalitsustest toetuse saajate finantsvõimekuse hindamiseks kooskõlastatakse HTMs investeringute kava muutmised RMga, paludes eraldi tuua hinnangu toetuse saajate finantsvõimekusele.

- Ettepanek: SF teavituses tuleks jätkuvalt rõhuda struktuuritoetustega tegelevate asutuste koostööle ning juhtministeeriumidel ja KA-I teha laiaulatuslikke ühisprojekte, mis oleks huvitavad ning saaks rohkem avalikkuse tähelepanu. Suurte projektidega on võimalus jõuda just nende inimesteni, kes EL struktuuritoetusest veel ei tea ning tõsta seeläbi avalikkuse teadlikkust.

Järeletegevus: 2010. aastal arendati struktuuritoetustega tegelevate asutuste koostööd. Tihendati SV teavitajate koosolekuid, kus on võimalik infot ja kogemusi vahendada, koostöö toimus ka tööplaanide planeerimise etapis (eelnevatel aastatel on ühine SV tegevusplaan tehtud aasta alguses, kus kõik asutused on oma planeeritud tegevused edastanud JM-le, 2010. aastal hakati ühiste tegevuste planeerimisega tegelema juba sügisel, et oleks võimalik need planeerida asutuste tööplaanidesse). Toimusid mitmed ühistegevused: ajakiri "EL toetused Eestis", märka struktuurifondide logo kampaania, Euroopa Päeval struktuurivahendite temade tutvustamine jne.

7. PRIORITEETSETE SUUNDADE ELLUVIIMINE

EARK jaguneb kaheksaks prioriteetseks suunaks. Kuna mitmed prioriteetsed suunad sisaldavad mitmekesiseid valdkondi, siis jagunevad need omakorda alasuundadeks. EARKs on eesmärgid ja indikaatorid sätestatud alasuundade lõikes, alasuundade ülesei (juhul kui prioriteetne suund jaguneb alasuundadeks) eesmärgid ja indikaatoreid, nagu ka prioriteetsete suundade ülesei eesmärgid ja indikaatoreid ei ole sätestatud. Seetõttu on ka seirearuandes esitatud prioriteetsete suundade elluviimine struktureeritud alasuundade lõikes. Alljärgnevalt on antud ülevaade ja hinnang prioriteetsete suundade eesmärkide täitmisest, võttes arvesse nii indikaatorite täitmist kui ka suuna finantstulemusi.

7.1 Rakendamine prioriteetses suunas “Veemajanduse ja jäätmeäitluse infrastruktuuri arendamine”

Prioriteetse suuna alla kuulub kokku 11 meetet, mis kõik on ka rakendamisel⁵, lõpetatud meetmeid ei ole. Kasutatakse nii avatud taotlemise, investeeringute kava kui programmi alusel elluviimist.

Prioriteetse suuna raames saab toetatavaid tegevusi üldistavalt grupeerida järgmiselt: veemajanduse infrastruktuuri rajamine ja renoveerimine, jääkreostuse likvideerimine endistel tööstus- ja militaaraladel, tõkestusrajatiste likvideerimine ja kalade rändetingimuste parandamiseks vajalike rajatiste ehitamine, nõuetele mittevastavate tavajäätmeprügilate ja põlevkivitööstuse- ja energeetika prügilate sulgemine ja korrastamine, jäätmeäitluskeskuste rajamine ja nende ladestusalade laiendamine, jäätmete taaskasutamise arendamist. Detailed toetatavad tegevused ja abikõlblilikud kulud sätestatakse meetme tingimustes.

Tabel 7. Prioriteetse suuna 1 meetmed

Meetme nimetus	Taotlemise skeem	Määruse kinnitamise aeg	Meetme indikatiivne SF maht (EUR)
Veemajanduse infrastruktuuri arendamine	avatud taotlemine	13.03.08	409 034 551
Vooluveekogude seisundi parandamine	investeeringute kava	02.02.09	7 881 467
Vooluveekogude seisundi parandamine	avatud taotlemine	05.07.10	9 586 747
Tõkestusrajatiste inventariseerimine vooluveekogudel kalade rändetingimuste parandamiseks	programm	05.10.10	1 705 280
Jääkreostuse likvideerimine endistel sõjaväe- ja tööstusaladel	investeeringute kava	13.02.09	19 173 495
Põlevkivitööstuse nõuetele mittevastavate prügilate (pool-koksi mäed) sulgemine ja korrastamine	investeeringute kava	01.08.08	54 324 901
Põlevkivienergeetika jäätmeäitlate	investeeringute kava	25.09.09	31 955 824

⁵ Meetmest „Põlevkivienergeetika jäätmeäitlate sulgemine ja tuhaäitlussüsteemi uuendamine” on hetkel võimalik toetust taotleda ainult Ahtme SEJ põlevkivituhha ladestuspaiga sulgemise projektile, kuna Eesti Energia Narva Elektriijaamad AS tuhaäitlussüsteemi uuendamise projektide toetamiseks on vajalik riigiabi luba, mis on jätkuvalt menetlemisel.

(tuhaväljade) sulgemine ja tuhaärastussüsteemi uuendamine			
Nõuetele mittevastavate tavajäätmeprügilate sulgemine	avatud taotlemine	13.03.08	40 264 339
Ladestusalaga jäätmekäitluskeskuste ladestusala laiendamine	avatud taotlemine	13.04.09	3 195 582
Jäätmete kogumise, sortimise ja taaskasutusse suunamise arendamine	avatud taotlemine	03.08.09	39 625 222
Ladestusalaga jäätmekäitluskeskuste ladestusala laiendamine	avatud taotlemine	19.04.09	3 195 582

Allikas: Prioriteetse suuna 1 seirearuanne

7.1.1 EARK indikaatorite ja eesmärkide täitmine

Prioriteetne suund „Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine” jaguneb kaheks alasuunaks, mida oma sisulise erinevuse tõttu on osaliselt analüüsitud eraldi. EARK sätestab eesmärgid ja indikaatorid alasuundade lõikes eraldi (tabel 8).

Alasuund „Veemajanduse arendamine”

Veemajanduse infrastruktuuri arendamisega seotud eesmärkide „**Ühisveevärgiga varustatud inimeste osakaal on suurenenud ja ühisveevärgi joogivesi vastab nõuetele**“ ja „**Keskkonna kaitstus asulareovee suublasse juhtimisest tulenevate kahjulike mõjude eest**“ saavutustasemeid 2010. aasta lõpu seisuga aga ei täidetud (indikaatorite saavutustasemed 40% - 80% planeeritud 2010.a kontrolltasemest), sest on olnud mitmeid projektide omafinantseeringute tagamise ja teenuse- ning ehitushangete vaidlustamisega, mistõttu pole projektide elluviimine planeeritud mahus alanud. Ilmeka näitena saab tuua Narva mahuka veemajandusprojekti, mille riigihange on läbimas erinevaid vaidlustusprotsesse, mis kestavad juba üle aasta. Veemajanduse infrastruktuuri arendamisega seotud tulemusindikaatori „Nõuetekohaselt töötavate reoveepuhastite arv (üle 2000 ie-se reostuskoormusega reoveekogumisalad)” osas täpsustati seireandmete alusel 2007., 2008. ja 2009. aasta saavutustaset ja saavutustaseme protsenti. On selgunud, et lähtuvalt uutest tehnilistest lahendustest ja majanduslikust otstarbekusest pole indikaatorina määratud eesmärk asjakohane ning indikaator vajaks muutmist (reoveepuhastite arv sõltub tehnilistest lahendustest ning see muutub aastate lõikes. Näiteks 2009. a oli 46 puhastit, 2007. a aga 44 puhastit). RA hinnangul saavad antud eesmärkide 2010. aasta kontrolltasemed täidetud tõenäoliselt 2011. aasta jooksul. Positiivse näitena lõpetatud projektist saab tuua Otepää linna veemajandusprojekti (I taotlusvooru projekt), mis lõpetati 2010. aasta detsembris (kuna projekti lõpparuanne ei ole veel kinnitatud, ei kajastu projekt veel seireandmetes). RA hindab EARKs sätestatud sihttasemete saavutamist reaalseks, kuigi projektide elluviimisega alustamine on võrreldes indikaatorite tasemete kunagise määramisega nihkes. Samas peaks KIKi tõhustunud järelevalve (aastapõhised väljamaksekohustused, projektide ajakavas püsimise seire ja järelevalve kord) kindlustama EARK sätestatud eesmärkide täitmise.

Vooluveekogude seisundi parandamiseks püstitatud eesmärgi „**Veekogude seisund on paranenud**“ väljundindikaatori 2010.a seatud taasavatud jõgede kontrolltasemet ei saavutatud (0% 2010.a kontrolltasemest). RA on aga seisukohal, et sihttasemeks seatud lõhilaste kudemisrändeks taasavatud 17 jõge ei ole võimalik saavutada ainult läbi investeringute kava ja programmi rakendamise, sest nt investeringute kavas on hetkel kinnitatud ainult 10 objekti, kuid ühel jõel

võib olla mitu takistavat objekti. Nimetatud eesmärki on võimalik täita vaid juhul kui paisude omanikud (kellel on veeseadusest tulenev kohustus tagada kalade läbipääs nn lõhejõgedel aastaks 2013) kasutavad võimalust taotleda läbi avatud taotlusvooru struktuuritoetust. Selleks töötati aruandlusaastal välja ka eraldi meede. RA panustab paisuomanike informeerimisse nende seadusest tulenevatest kohustustest ning annab paisuomanikele infot toetusmeetme kohta. 2015. a sihttaseme saavutamise koostoimes SA KIK keskkonnaprogrammi vahenditega ning paisuomanike informeerimisega nende kohustusest tagada kalade läbipääs, on tõenäoline, sest lisaks paisuomanike teavitamisele on SA KIK tõhustanud järelevalvet projektide ajakavas kulgemise üle.

Meede „Jääkreostuse likvideerimine endistel sõjaväe- ja tööstusaladel” aitab täita eesmärki **„Endistel sõjaväe- ja tööstusaladel olevad peamised jääkreostuskolded on lokaliseeritud”**. Eesmärk on aastaks 2015 lokaliseerida 53 riikliku tähtsusega jääkreostuskollet. 2010. aastal kontrolltasemest ei saavutatud (84% planeeritud kontrolltasemest), kuna realselt alustati 2010. aastal ainult kahe (Kose katlamaja ja Kose-Risti asfaltbetoonitehas) riiklikult tähtsa objekti likvideerimist struktuurifondide vahenditest. Mainitud töödega jõutakse lõpule 2011. aasta kevadeks, ülejäänud objektide likvideerimine hakkab samuti aktiivselt toimuma 2011. aasta kevadel. 2015. aastaks saavutatakse sihttaseme koostoimes SA KIK siseriikliku keskkonnaprogrammi vahenditega, sealjuures struktuurifondide vahenditega likvideeritakse 14 jääkreostusobjekti. SA KIK on tõhustanud järelevalvet projektide ajakavas kulgemise üle, mis peaks vähendama projektide viivitusi.

Alasuund „Jäätmeäitluse arendamine”

Nõuetele mittevastavate tavajäätmete prügilate sulgemisega on seotud eesmärk **„Kõik keskkonnanõuetele mittevastavad tavajäätmeprügilad on suletud ja korrastatud”**. Eestis on Riigi Jäätmekava 2008-2013 lisa 4 järgi 27⁶ korrastamist vajavat tavajäätmeprügilat ja 2010. aasta lõpuks oli neist korrastatud 9 (saavutatud 2010.a kontrolltaseme), rahastusotsused on tehtud 10 prügila korrastamiseks, nende seas suurimad sulgemisprojektid (ootel 8 prügila sulgemistaotlused). Seni veel mitte taotlenud kohalikud omavalitsused on üldiselt avaldanud valmidust lähiajal toetust taotleda ning KKM koostöös KIKga teeb aktiivset koostööd potentsiaalsete taotlejate teavitamiseks. Samas on esile kerkinud probleemid mõne kohaliku omavalitsusega, kes ei ole hekel võimelised tagama taotlemiseks vajalikku 10% omafinantseeringut. 2013. aasta juuliks saavutatakse tõenäoliselt struktuurifondide toel EARK eesmärk.

Eesmärgi **„Kõik keskkonnanõuetele mittevastavad põlevkivitööstuse ja –energeetika jäätmeoidlad on suletud ja korrastatud”** täitmiseks tuleb 2013. aastaks korrastada veel 7 keskkonnanõuetele mittevastavat põlevkivitööstuse ja –energeetika jäätmeoidlat (samas 2010.a kontrolltaseme saavutatud). ÜF toel korrastatakse Kohtla-Järve ja Kiviõli põlevkivitööstuse nõuetele mittevastavad prügilad ning Ahtme tuhaväli. Nende projektide rahastusotsused on tehtud ning prügilate korrastamistööd lõpevad prognooside kohaselt 2013. aastaks. Ülejäänud korrastamist vajavate prügilate sulgemise eest vastutab nende viimane käitaja. 2013. aastaks saavutatakse EARK eesmärk ning RA ja RÜ on kõik eeldused eesmärkide tähtaegseks

---

⁶ EARKs on prügilate arvuks märgitud 39, kuid EARK koostamise ajal ei olnud Riigi Jäätmekava väljatöötamisega alustatud.

saavutamiseks loonud. Kui eesmärkide saavutamist ei finantseerita struktuurivahenditest, tuleb selleks teha investeeringud sulgemiskohustusega isikul.

Eesmärgi „**Eestis on välja arendatud optimaalne regionaalsete tavajäätmeprügilate võrgustik**” saavutustase jäi 2010. aasta lõpuga saavutamata (83% planeeritud kontrolltasemest). Eestis on hetkel 5 regionaalset tavajäätmeprügilat. Riigi jäätmekava 2008-2013 näeb ühe võimalusena vajadust ka Kagu-Eestit teenindava ladestusalaga jäätmekäitluskeskuse rajamiseks. Nimetatud prügila rajamiseks kuulutas KIK 2010. a välja taotlusvooru, kuhu laekus 2 taotlust, nende hindamine toimub 2011. a (otsus 2011.a). Kagu-Eesti ladestusalaga jäätmekäitluskeskuse rajamisega saavutatakse EARKis püstitatud sihttase. Optimaalse tavajäätmeprügilate võrgustiku väljaarendamist toetab ka Väätsa prügila ladestusala laiendamise projekt. Olemasoleva informatsiooni põhjal hindab RA, et 2015. a saavutatakse eesmärk.

Eesmärgi „**Tagatud on nõuetele vastav jäätmete käitlemine, suurenenud on jäätmete taaskasutus ning vähenenud jäätmete**” sihttasemeks on seatud jäätmete käitlemine vastavalt rahvusvaheliselt tunnustatud keskkonna- ja tervisekaitse nõuetele, tahkete jäätmete taaskasutamise määr ja biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates jäätmetes (esimese kahe indikaatori osas 2010.a kontrolltase saavutatud või 2009.a andmete põhjal saavutatav, biolagunevate jäätmete indikaatori puhul saavutustase 82% kontrolltasemest). Jäätmete taaskasutamise valdkonda puudutava eesmärgi ja indikaatorite täitmine ei ole võimalik ainult meetme „Jäätmete kogumise, sortimise ja taaskasutusse suunamise arendamine” rakendamisega, kuna see eeldab paljude erinevate tasandite koostööd. Jätkuvalt tegeletakse elanikkonna ja ettevõtete teavitamisega jäätmete liigitikogumise tähtsusest, samal ajal tõhustades järelevalvet õigusaktidest tulenevate nõuete täitmisel. Pärast nõuetele mittevastavate prügilate sulgemist 2009. a toimub jäätmete käitlemine Eestis üldtunnustatud keskkonna-nõuetele vastavalt ning seega on täidetud ka vastav sihttase. 2009. aasta andmete põhjal võib eeldada, et 2010. aastaks täidetakse ka tahkete jäätmete taaskasutamise määraga seotud sihttasemed. Kõige problemaatilisemaks võib osutuda biolagunevate jäätmete osakaalu ladestavates jäätmetes iseloomustav saavutustase, sest pakendijäätmete liigiti kogumise kasvuga on biolagunevate jäätmete osakaal segajäätmetes tõenäoliselt pigem kasvanud. Samas ootavad tavajäätmete (eelkõige segajäätmete) käitlusega seoses Eestit lähima kahe-kolme aasta jooksul ees suured muutused. Toimub nii suure segajäätmete põletustehase (Iru jäätmepõletustehas) kui ka mitme segajäätmete mehhaanilis-bioloogilise käitluskeskuse arendamine, mis loovad eelduse, et aastal 2013 väheneb märgatavalt senine tavajäätmete ladestamine ning väheneb ka biolagunevate jäätmete osakaal ladestavates jäätmetes. Kokkuvõtlikult võib öelda, et 2015. aastaks saavutatakse jäätmete taaskasutamisega seotud eesmärk.

Aruandlusperioodi lõpus alustati jäätmete taaskasutamise valdkonna toetusmeetmete osas hindamise läbiviimisega, et selgitada välja nõ pudelikaelad ja põhjused, miks taotlemisaktiivsus meetmes on niivõrd väike. KKM on seadnud eesmärgiks hindamistulemuste põhjal langetada 2011. a juuniks otsus, millises suunas jäätmete taaskasutusvaldkonnas edasi liikuda. Meetme tingimusi on muudetud, laiendades toetatavate tegevuste ringi, kuid kui ka sellest ei tärka märkimisväärset huvi kasvu, siis suunatakse vahendid ümber teistesse meetmetesse.

7.1.2 Prioriteetse suuna finantsprogress

Prioriteetse suuna finantsprogressi võib ühel poolt hinnata heaks, kuna kohustusi on võetud 79% ulatuses planeeritud eelarvest, samas on mitterahuldavalt kulgenud väljamaksed, sest aruandlusperioodi lõpuks on väljamakseid tehtud vaid 6% planeeritud eelarvest (vt joonis 4). Prioriteetse suuna finantsprogressi mõjutab enim suuna rahaliselt mahukaim meede „Veemajanduse infrastruktuuri arendamine“, mille mahust ca 95% on kohustustega kaetud ehk taotluse rahuldamise otsused projektidele on tehtud, mille põhjal võib öelda, et prioriteetsete tegevuste rahastamine on läinud rahuldavalt. Ka teiste veemajanduse meetmete kohustustega katmise osas on oldud edukad.

Reaalsete väljamaksete prognoostaseme saavutamine on olnud mitterahuldav, kuna esineb probleeme projektide elluviimisel. 2010. aastal maksti nt veemajanduse infrastruktuuri arendamise meetmes toetust välja 27,8 miljonit eurot, mis on 42% eelarveprognoosist, jääkreostuse likvideerimise meetmes 465 tuhat eurot, mis on ca 15% 2010. aasta eelarveprognoosist ja veekogude seisundi parandamise meetmes 45 tuhat eurot, mis on ca 7% eelarveprognoosist. Peamised probleemid, mis rakendamise edenemist takistavad, on toetuse saajate omafinantseeringu tagamise võimekus ning riigihangetega seotud takistused. Lisaks võib alatäitmise ühe põhjusena tuua välja ehitushangete radikaalse odavnemise – projektide eelarved olid koostatud majanduse kõrgperioodil, hanked viidi läbi madalseisu ajal. Probleemiks on taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud ajakavast ja aastapõhisest väljamaksekavast mitte kinnipidamine. Aktsepteeritavad viivitused on seotud toetuse saajatest mitteolenevatest põhjustest, nt hangete vaidlustamine (markantseimate juhtumite puhul kestavad vaidlused aasta) või lepingupartneri loobumine ettemaksest, teine aspekt on aga toetuse saajate madal haldussuutlikkus: projektide juhtimise nõrk korraldus, liiga optimistlikud hangete ajakavad ja väljamaksete prognoosid.

Kokkuvõtlikult võib hinnata alasuuna rahastamise finantsprogressi võetud kohustuste osas heaks, kuid reaalse rakendamise poolelt mitterahuldavaks, sealjuures on suurimaks komistuskiviks just mahukas veefrastruktuuri meede, mis mõjutab oluliselt kogu EARK finantsprogressi. RA ja RÜ on teinud pingutusi aitamaks toetuse saajatel garanteerida omafinantseeringut, RÜ pakub erinevaid laenuskeeme. Märkimisväärselt on ümberstruktureeritud ja suurendatud RÜ inimressurssi, et olla toetuse saajatele veel enam partneriks projektide elluviimisel. Hangete eelkontrolliga püütakse minimeerida võimalusi vaidlustusteks.

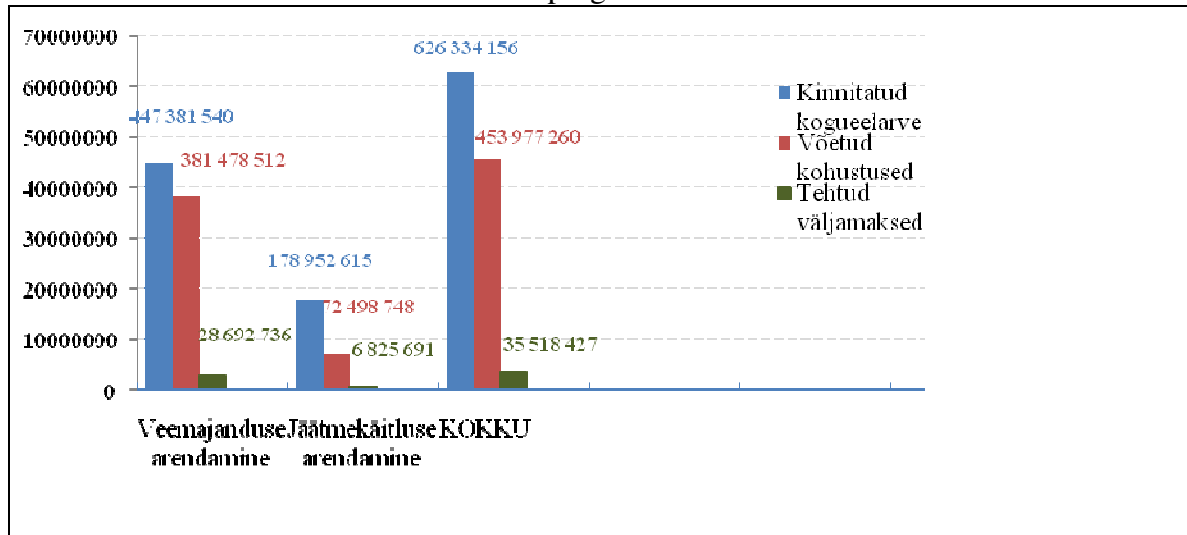
Jäätmevaldkonna meetmete edenemine on seni läinud aeglaselt. Kõigi meetmete peale kokku on taotluse rahuldamise otsuseid tehtud vähe ja kasutamata on suures mahus vahendeid. Taotluse rahuldamise otsustega oli 2010. a lõpuks kaetud ligikaudu 40% alasuuna kogueelarvest ja väljamakseid oli tehtud kõigest 3% ulatuses. 2010. aasta lõpu seisuga pole üldse väljamakseid tehtud kolmest meetmest - „Põlevkivienergeetika jäätmeheidlate sulgemine ja tuhaärastussüsteemi uuendamine“, „Ladestusalaga jäätmekäitluskeskuse rajamine Kagu-Eestisse“ ja „Ladestusalaga jäätmekäitluskeskuste ladestusala laiendamine“. Meetme „Põlevkivienergeetika jäätmeheidlate sulgemine ja tuhaärastussüsteemi uuendamine“ täielik rakendamine on seotud riigiabi küsimuste lahendamisega. Kõigi meetmete puhul jõutakse väljamakseteni suure tõenäosusega 2011. aastal.

Rahastatud projektide osas on suurimateks probleemideks hangete prognoositust olulisem odavnemine, väga pikk projektide käivitusperiood või toetuse saajate võimetus pärast rahastusotsuse saamist projektiga alustada. Üldistavalt võib jäätmemajanduse alasuuna finantsprogressi hinnata mitterahuldavaks. Erinevatest mõjuritest tingitud viivitused meetmete käivitamisel on projektide reaalset rakendamist oluliselt edasi lükanud.

Ebaselged on ka põhjused, miks jäätmevaldkonna meetmete vastu on taotlejate seas väga madal huvi, kuna meetmete avanemisele eelnevalt näidati üles elavat huvi. RA on läbi viimas hindamist, et selgitada välja, millest on tingitud äriühingutest taotlejate vähene huvi jäätmete taaskasutamise meetmest toetuse taotlemise vastu ning hindamise tulemustest lähtuvalt tehakse ettepanekuid meetme tingimuste määramise vastavaks täiendamiseks. On võimalik, et 2011. a jooksul tuleb teha valikud jäätmevaldkonna vahendite ümbersuunamiseks teistesse meetmetesse.

Järgnevatel rakendamise aastatel peab prioriteetse suuna väljamaksete hulk aga järsult suurenema, et tagada N+2 reegli täitmine ning EARKs sätestatud eesmärkide saavutamine koostöös teiste rahastamisallikatega.

Joonis 4. Prioriteetse suuna 1 finantsprogress 01.01.2007 – 31.12.2010

Allikas: SFCS 15.04.2011

7.1.3 Ülevaade direktiivide täitmisest

Alasuund „Veemajanduse arendamine”

Veemajanduse arendamise meetme puhul on prioriteediks vajalike direktiivide nõuetele vastavuse saavutamine ehk prioriteetsuse järjestuses on tegevused joogivee- ja kanalisatsioonisüsteemide arendamine ja rekonstrueerimine üle 2000 i.e reostuskoormusega reoveekogumisaladel ja olemasolevate joogivee- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine alla 2000 i.e reostuskoormusega reoveekogumisaladel.

Direktiivide täitmise analüüsimisel jaotatakse reoveekogumisalad üle 2000 inimekvivalendi (ie) ja alla 2000 ie reostuskoormusega reoveekogumisaladeks ning lähtutakse asjaolust, et veemajandusprojektide kestel ei saa jooksvalt anda ülevaadet edenemisest direktiivi eesmärkide mõistes, kuna projekti eesmärk (nt liitujate arv või rekonstrueeritud reoveepuhasti) saavutatakse

projekti lõpus, millal on võimalik konstanteerida, et reoveekogumisala vastab direktiividega kehtestatud nõuetele. Üle 2000 ie reostuskoormusega reoveekogumisalade seis kirjeldab täpsemalt tabel lisas 8, projektide mõju direktiivi nõuete täitmisele on kirjeldatud tabeli kujul lisas 9.

60st üle 2000 ie reostuskoormusega reoveekogumisalast on projektidega kaetud 56. Probleemseteks reoveekogumisaladeks on Keila-Jõe (Kohila vald ja Saku vald), Rummu (Vasalemma vald) ja Kilingi-Nõmme (Kilingi-Nõmme linn) reoveekogumisalad. Peamiseks probleemiks on kohalike omavalitsuste suutmatus tagada vajalikku omafinantseeringut. Projektidele on taotletud raha, kuid puuduliku planeerimise, sealhulgas omafinantseeringu puudumise tõttu ei ole olnud neid võimalik rahastada. Probleemile otsitakse KKM-i ja omavalitsuste koostöös jätkuvalt lahendust. Toetust saavate reoveekogumisalade puhul saab hinnanguliselt väita, et investeeringute teostamise järgselt vastavad nõuetele rajatavate ja rekonstrueeritavate reoveepuhastite väljavoolud ja hinnanguliselt 90-95% kanalisatsiooni- ja veetorustikest. Üle 2000 ie reostuskoormusega reoveekogumisalade direktiivide nõuete vastavuse saavutamisele suunatud projektide eesmärkide täitmise järgselt on KKM-i prioriteet ka alla 2000 ie reostuskoormusega reoveekogumisalade projektid, mille korral toetatakse olemasolevate kanalisatsioonisüsteemide ja veevarustussüsteemide rekonstrueerimist.

Meetmed jääkreostuse likvideerimiseks ja vooluveekogude seisundi parandamiseks aitavad kaasa veepoliitika raamdirektiivis 2000/60/EMÜ püstitatud eesmärgi täitmisele saavutada veekogude hea seisund aastaks 2015. Paljudel juhtudel on veekogumi hea seisundi saavutamiseks vajalik tagada kalade rändetingimused kogu veekogumil, mistõttu on vooluveekogudele suunatud meetmete põhifookus seatud rändetakistuste likvideerimisele vooluveekogudel. Samuti panustavad meetmed veeseadusest tulenevate nõuete täitmisele, mille kohaselt tuleb lõhejõgedel asuvatel paisudel tagada kalade vaba läbipääs 2013. aasta 1. jaanuariks.

Alasuund „Jäätmeäitluse arendamine”

Jäätmeäitluse valdkonda reguleerivad mitmed direktiivid, millest EARK meetmete kontekstis on olulisim prügiladirektiiv 1999/31/EÜ, mille nõuete täitmisele on suunatud EARK meetmed tavajäätme- ja põlevkivitööstuse prügilate ja põlevkivienergeetika jäätmeäitlate sulgemiseks. Kõik keskkonnanõuetele mittevastavad prügilad, mis suleti jäätmete ladestamiseks 16.06.2009 tuleb nõuetekohaselt korrastada hiljemalt 16.06.2013. Eestis oli 2010. a seisuga 18 korrastamist vajavat keskkonnanõuetele mittevastavat tavajäätmeprügilat ja 7 ohtlike jäätmete prügilat.

Prügiladirektiivi nõuetest tulenevalt on keelatud töötlemata jäätmete ladestamine ja seatud piirangud biolagunevate jäätmete ladestamiseks. Jäätmeäitluse § 134 alusel ei tohi prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas biolagunevaid jäätmeid olla üle 45 massiprotsendi alates 2010. aasta 16. juulist, üle 30 massiprotsendi alates 2013. aasta 16. juulist ning üle 20 massiprotsendi alates 2020. aasta 16. juulist. Biolagunevate jäätmete äitluse arendamist toetatakse EARK meetmest „Jäätmete kogumise, sortimise ja taaskasutusse suunamise arendamine“. 2010. aastal sai muu hulgas positiivse rahastusotsuse ka kaks otseselt biojäätmete taaskasutusele suunatud projekti. Lisaks hõlmavad biojäätmete taaskasutamist ka rahastusotsuse saanud jäätmeäitluskeskuste rajamise projektid.

Lisaks EARK raames rahastatavatele tegevustele, mis on suunatud otseselt direktiivi nõuete täitmisele, rahastatakse ka muid tegevusi, mis on suunatud samuti direktiivide täitmisele, kuid mille finantseerimine toimub lisaks ka teiste rahastusskeemide kaudu. Tegevused on väga eripalgelised, puudutades muu hulgas nii pakendijäätmeid, elektoonikajäätmeid, patarei- ja akujäätmeid kui ka romusõidukeid. Käesoleval hetkel võib anda hinnangu, et kõik direktiividega seatud nõuded täidetakse tähtaegselt.

7.1.4 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus

Prioriteetse suuna „Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine“ veemajanduse alasuuna meetmete eesmärkide täitmiseks ei kasutata teisi EL rahastamisallikaid. Meetme „Veemajanduse infrastruktuuri arendamine“ projektide omafinantseeringu katteks on KIKI vahendusel võimalik taotleda Euroopa Investeeringuspanga (EIB) laenu.

Siseriiklikult toetatakse ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemide arendamisega seotud tegevusi siseriiklikust keskkonnaprogrammist. Veeprogrammi raames igal aastal ligikaudu 10-16 miljoni euro ulatuses. Siseriiklike projektitaotluste puhul on nõutav minimaalselt 15% omaosalus, äriühingutelt nõutakse 50% omaosalust. Tegevusi veekogude tervendamiseks ja jääkreostuse likvideerimiseks toetatakse siseriiklikult samuti keskkonnaprogrammi veeprogrammi raames igal aastal ligikaudu 3 miljoni euro ulatuses. Siseriiklike projektitaotluste puhul on tavaliselt nõutav minimaalselt 20% omaosalus, äriühingutelt nõutakse 50% omaosalust.

Jäätmekäitluse valdkonna rahastamisel on püütud vältida olukorda, kus üheks ja samaks tegevuseks on võimalik taotleda toetust mitmest erinevast allikast. Näiteks jäätmejaamade rajamine on toetatav tegevus nii siseriiklikust keskkonnaprogrammist kui ka meetmest „Jäätmete kogumise, sortimise ja taaskasutusse suunamise arendamine“. Erisus kahe rahastusallika vahel seisneb aga selles, et struktuurifondidest saab toetust taotleda jäätmejaama rajamise projektidele, mille abikõlblike kulude suurus on vähemalt 320 tuhat eurot, keskkonnaprogrammist rahastatakse väiksemate jäätmejaamade rajamist. Seega Ühtekuuluvusfondist rahastatakse suuremaid investeeringuid, keskkonnaprogramm keskendub väiksematele projektidele.

Projektide topeltrahastamise vältimiseks peab taotleja struktuurifondide projektide puhul teavitama RÜd juhul, kui samade tegevuste tarvis taotletakse toetust mõnest teisest rahastamisallikast. Projektitaotluste hindamise raames toimub vastavasisuline kontroll, et vältida samade tegevuste rahastamist. Peamine kattuvusoht on keskkonnavaldkonnas struktuurivahendite ja siseriikliku keskkonnaprogrammi vahenditega. Asjaolu, et mõlemaid fonde vahendab toetuse saajateni sama RÜ, on samuti kontrollimeetmeks.

7.1.5 Hinnang

Alasuund „Veemajanduse arendamine“

Enamus alasuuna finantsvahenditest on suunatud meetmesse „Veemajanduse infrastruktuuri arendamine“, mistõttu see meede avaldab enim mõju ka kogu prioriteetse suuna rakendamisele. Üldiselt saab hinnata veemajanduse infrastruktuuri meetme progressi rahastamisel rahuldavaks, kuna enamik kavandatud vahenditest on kaetud taotluse rahuldamise otsustega. Paraku ei ole võimalik rahuldavalt hinnata projektide senist elluviimist ning tehtud väljamakseid.

Aruandlusperioodil **toimunud progressi veemajanduse alasuunas hindavad RA ja RÜ rahuldavaks**, sest enamus alasuuna rahalistest vahenditest on haldusotsustega kaetud, RA ja RÜ teevad tihedat koostööd projektide käivitumise ja elluviimise kiirendamiseks. Eesmärkide indikaatorite kontrolltasemeid ei saavutatud, kuid see oli tingitud meetmete rakendumise viivitustest võrreldes planeerituga ning sihttasemed 2015. aastaks peaks RA hinnagul saavutatama. Järgneval aastal on prioriteediks projektide elluviimise tempo tõstmine ja optimaalsete tööprotsesside juurutamine. Samuti on fookuses projekti hangete elluviimise ajagraafiku üle järelevalve tõhustamine.

Alasuund „Jäätmeäitluse arendamine“

2010. aastal avanes ka viimane jäätmeäitluse arendamise meede, mille raames toetatakse ladestusalaga jäätmeäitluskeskuse rajamist Kagu-Eestisse. Positiivne on ka see, et alasuunas on juba lõppenud projekte ehk esimesed tavajäätmeprügilad on edukalt suletud. Paraku ei ole võimalik positiivseks hinnata asjaolu, et 2010. a lõpuks polnud veel väljamakseid tehtud kolmest meetmest ning ülejäänud meetmetest tehtud väljamaksed jäid märkimisväärselt alla prognoositud taseme. Jäätmeäitlussektor Eestis on hetkel suures muutuses, seda eelkõige tänu Eesti Energia plaanile rajada kogu jäätmeäitlusturgu mõjutav Iru jäätmeäitlustehas, sest Eesti segaolmejäätmete maht on limiteeritud ning konkurents erinevate jäätmeäitlajate vahel muutub üha teravamaks. See avaldab mõju ka struktuurifondidest toetatavate meetmete rakendamisele – taotlejad (nii kohalikud omavalitsused kui ka erasektor) on äraootaval seisukohal ning huvi toetuse taotlemise vastu on olnud väike.

Kokkuvõtlikult **hindavad RA ja RÜ jäätmevaldkonna meetmete rakendamist aruandeperioodil mitterahuldavaks**. Jäätmevaldkonnas saavutati küll kontrolltasemed peaaegu kõikide eesmärkide puhul ning ka eesmärkide sihttasemed on üldjoontes täidetavad, kuid meetmete finantsprogress ei vasta planeeritule – rahastusotsustega oli 2010. a lõpuks kaetud ligikaudu 40% alasuuna kogueelarvest, väljamakseid oli tehtud kõigest 3% ulatuses. Suures mahus vahendeid on kasutamata, sest meetmete ja projektide käivitamine võtab palju aega. 2011. aastal tuleb keskenduda probleemide analüüsimisele ning vajadusel teha otsused kasutamata vahendite ümbersuunamiseks.

Tabel 8. Indikaatorite saavutustasemed prioriteetses suunas 1

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas
Priroteetne suund: Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine								
Alasuund: Veemajanduse infrastruktuuri arendamine								
Eesmärk : Ühisveevärgiga varustatud inimeste osakaal on suurenenud ja ühisveevärgi joogivesi vastab nõuetele								
Ühisveevärgiga täiendavalt ühinenud rahvastik (üle 2000 tarbijaga ühisveevärgid)	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	18			
	Saavutustase	0	0	0	10000			Projektaruanded
	Eesmärk				25000		55000	
	Esialgne tase	0						
Nõuetekohase joogiveega kindlustatud rahvastik (üle 2000 tarbijaga ühisveevärgid)	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	20			
	Saavutustase	0	0	0	20000			Projektaruanded
	Eesmärk				25000		100000	
	Esialgne tase	0 (2006)						
Eesmärk: Keskkonnakaitstus asulareovee suublasse juhtimisest tulenevate kahjulike mõjude eest								
Ühiskanalisatsiooniga liitunud täiendav rahvastik (üle 2000 ie-se reostuskoormusega reoveekogumisalad)	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	18			
	Saavutustase	0	0	0	10000			
	Eesmärk				25000		55000	Projektaruanded
	Esialgne tase	0						
Nõuetekohaselt töötavate reoveepuhastite arv (üle 2000 ie-se reostuskoormusega reoveekogumisalad)	Saavutustase eesmärgist %	75,5%	77,5%	77,5%	7			
	Saavutustase	37	38	38 ⁸				KTK
	Eesmärk				49			
	Esialgne tase	29 (2005)						
Eesmärk : Veekogude seisund on paranenud								
Lõhilaste kudemisrändeks taasavatud jõgede arv	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	0			
	Saavutustase	0	0	0	0			
	Eesmärk				11		17	Projektaruanded
	Esialgne tase	6						

⁷ Andmed 2010.a kohta avalikustatakse Keskkonnateabe Keskuse poolt 2011.a II poolel, seega 2010.a saavutustasemeid hetkel anda ei saa

⁸ Seireandmete alusel täpsustati nõuetekohaselt töötavate reoveepuhastite saavutustaset aastatel 2007, 2008 ja 2009

Eesmärk : Endistel sõjaväe- ja tööstusaldel olevad peamised jääkreostuskolled on lokaliseeritud								
Lokaliseeritud reostuskollete arv	Saavutustase eesmärgist %	35%	39%	41%	41%			
	Saavutustase	26	29	31	31			
	Eesmärk				37		53	Riiklik jääkreostuskollete andmebaas, projektaruanded
	Esialgne tase	22						
Alasuund suund: Jäätmeäritluse arendamine								
Eesmärk : Kõik keskkonnanõuetele mittevastavad põlevkivitööstuse ja -energeetika jäätmehoiuld on suletud ja korrastatud								
Suletud ja korrastatud keskkonnanõuetele mittevastavate tööstusjäätme hoiuldte arv	Saavutustase eesmärgist %	36%	36%	36%	36%			
	Saavutustase	4 prügilat suletud, kuid mitte veel korrastatud	4 prügilat suletud ja korrastatud ja 7 suletud, kuid korrastamata	4 prügilat suletud ja korrastatud, 7 prügilat suletud, kuid korrastamata	11 prügilat suletud, millest 7 prügilat korrastamata			
	Eesmärk			11 nõuetele mittevastavat hoiuld suletud, kuid kõik mitte veel korrastatud		11 ⁹		Projektaruanded
	Esialgne tase	11 sulgemist vajavat hoiuld (2006)						
Eesmärk : Kõik keskkonnanõuetele mittevastavad tavajäätmeprügilad on suletud ja korrastatud								
Suletud ja korrastatud keskkonnanõuetele mittevastavate tavajäätmeprügilate arv	Saavutustase eesmärgist %	31%	31%	38%	54%			

⁹ Tegevused lõpetatud enne 16.07. 2013. a.

	Saavutustase	17 prügilat suletud aga korrastamata ja 12 korrastatud	17 prügilat suletud aga korrastamata ja 12 korrastatud	24 prügilat suletud aga korrastamata ja 15 korrastatud	39 prügilat suletud, neist 18 prügilat korrastamata			
	Eesmärk				39 prügilat suletud	39 ¹⁰		Projektaruanded
	Esialgne tase	39 sulgemist vajavat prügilat (2006)						
Eesmärk : Eestis on välja arendatud optimaalne tavajäätmeprügilate võrgustik								
Regionaalsete tavajäätmeprügilate arv Eestis	Saavutustase eesmärgist %	83%	83%	83% ¹¹	83%			
	Saavutustase	5	5	5	5			Ametlik prügilate nimistu
	Eesmärk				6		6-7	
	Esialgne tase	5 (2006)						
Eesmärk : Tagatud on nõuetele vastav jäätmete käitlemine, suurenenud on jäätmete taaskasutus ning vähenenud jäätmete								
Jäätmete käitlemine vastavalt rahvusvaheliselt tunnustatud keskkonna- ja tervisekaitse nõuetele (% jäätmetest) ¹²	Saavutustase eesmärgist %	85%	85%	100%				
	Saavutustase	85%	85%	100% ¹³				
	Eesmärk		30%	100%				KTK
	Esialgne tase	15% (2004)						
Tahkete jäätmete taaskasutamise määr (va põlevkivi- ja põllumajandus-)	Saavutustase eesmärgist %	67%	67%	67%	¹⁴			
	Saavutustase	40%	40%	40%				
	Eesmärk				40%		60%	KTK

¹⁰ Tegevused lõpetatud enne 2015.a

¹¹ Jõelähtme prügila, Uikala prügila, Väätša prügila, Torma prügila, Paikuse prügila. Lisaks on nõuetele vastav tavajäätmeprügila ka Tallinna ehitusjäätmeteladestus, kuhu ladestatakse ehitus-lammutusjäätmeid ja asbesti

¹² Tegevused lõpetatud enne 2015. a.

¹³ Alates 16.07.2009.a toimub ladestamine ainult nõuetele vastavatesse prügilatesse

¹⁴ Andmed 2010.a kohta avalikustatakse 2011.a II poolal, seega 2010.a saavutustasemeid hetkel anda ei saa

jäätmed)	Esialgne tase	30% (2004)						
Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates jäätmetes	Saavutustase eesmärgist %	17%	17%	17%	¹⁵			
	Saavutustase	55%	55%	55%				
	Eesmärk				45%		30%	KTK
	Esialgne tase	50-60% (2004)						

¹⁵ Andmed 2010.a kohta avalikustatakse 2011.a II poolel, seega 2010.a saavutustasemeid hetkel anda ei saa

7.2 Rakendamine prioriteetses suunas „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine“

Prioriteetne suund 2 on jagatud viieks alasuunaks ja seda rakendatakse 8 meetme kaudu. Avamata on programm „Keskkonnaseire korralduse täiustamine ning veemajanduskavade tugisüsteemide arendamine“, mille väljatöötamine otsustati 2010. a. Programm peaks kinnitama 2011. a II kvartalis.

Meetmete raames toetatakse looduse mitmekesisuse säilitamist, kaitsealade kaitsekorralduskavade ja liikide tegevuskavade koostamist, keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamist, keskkonnajärelevalve võimekuse parandamiseks vajalike seadmete ja tehnika soetamist, keskkonnaseire arendamiseks vajalike uuringute, analüüside ja infotehnoloogiliste arengute toetamist ja keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamiseks vajaliku tehnika soetamist.

Tabel 9. Prioriteetse suuna 2 meetmed

Meetme nimetus	Taotlemise skeem	Määruse kinnitamise aeg	Meetme indikatiivne SF maht (EUR)
Looduse mitmekesisuse säilitamine	investeeringute kava	02.11.09	11 951 478
Looduse mitmekesisuse säilitamine	avatud taotlemine	09.08.09	5 112 932
Kaitsealade kaitsekorralduskavade ja liikidele tegevuskavade koostamine looduse mitmekesisuse säilitamiseks	programm	29.09.09	4 665 550
Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine	avatud taotlemine	07.12.09	22 369 077
Keskkonnajärelevalve arendamine	investeeringute kava	25.09.09	6 391 165
Keskkonnaseire arendamine	investeeringute kava	10.07.08	3 042 194
Keskkonnaseire korralduse täiustamine ning veemajanduskavade tugisüsteemide arendamine	programm	2011.a II kvartal	153 388
Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine	investeeringute kava	12.07.09	38 346 989

Allikas. Prioriteetse suuna 2 seirearuanne

7.2.1 EARK eesmärkide ja indikaatorite täitmine

Prioriteetse suuna raames toetatavate projektide ellurakendamisega liigutakse eesmärkide suunas ning perioodi lõpuks prognooside kohaselt eesmärgid saavutatakse. Ülevaate prioriteetse suuna eesmärkidest ja indikaatorite 2010. a saavutustasemetest täitmisest annab tabel 10.

Alasuund „Looduse mitmekesisuse säilitamine“

EARKs sätestatud eesmärgiks on, et **ohustatud liikide ja elupaigatüüpide soodne looduskaitseline seisund on tagatud**. Looduskaitse meetmete väljundindikaator on „Hangitud poollooduslike koosluste taastamis- ja hooldustehnika masinate arv (traktorid, rooniidukid, niidukid, hakkurid 2010 – 10 ja 2015 – 25)“. 2009. aasta sügisel esitati ettepanek muuta väljundindikaatoreid (2010 – 2 ja 2015 – 5) põhjusel, et täiendava analüüsi tulemusel selgus, et poollooduslike koosluste taastamis- ja

hooldustehnikat on otstarbekas soetada ainult juhul, kui töö teostamiseks vajaminevaid teenuseid turul piisavalt ei pakuta ning EARKs sätestatud mahus ei ole neid mõistlik soetada. EK-le on esitatud muudatustepepanek lisada eesmärgi täitmise jälgimiseks täiendavad indikaatorid: taastatud elupaikade ja maastiku pindala (saavutustase 2010. a 218 ha, mis moodustab 2010. a eesmärgist 44%) ning võõrliikide arvukuse piiramise pindala (saavutustase 2010. a 1173 ha, mis moodustab 2010.a eesmärgist 117%). Taastatud elupaikade ja maastiku pindala jäi väiksemaks planeeritust investeringute kava projektide elluviimisel tekkinud viivituste (varajane lume mahatulek) tõttu.

EARK muudatuse tulemusena hetkel kehtivaid indikaatorit ei vähendatud, mistõttu ei ole hooldustehnika osas 2010. a sihttasemeni jõutud ning selleni jõudmine ei ole olnud ka võimalik, sest see ei oleks tänases majandussituatsioonis mõistlik. Arutelude käigus on jõutud tõdemuseni, et tehnika soetamisega kaasneks risk varade sihtotstarbelise kasutamise osas, samuti on majanduslikult ebaotstarbekas soetada tehnikat tööde teostamiseks, kui sama teenust on turult võimalik soodamatel tingimustel tellida. Hetkel on meetme raames seatud määрусesse kitsendav tingimus tehnika soetamiseks. Eeltoodud põhjustel ei ole kavas EARK-s oleva indikaatori sihttasemeni jõuda ka perioodi lõpuks. Lisanduvate indikaatorite sihttasemed on perioodi lõpuks saavutatavad.

Mõjuindikaatori 2010. a sihtase on saavutatud – ühegi liigi ega elupaigatüübi seisund ei ole halvenenud ning tehakse olulisi pingutusi ebasoodsas seisundis olevate elupaigatüüpide ja liikide seisundi parandamiseks. Nii näiteks soetatakse avatud taotlusvooru esimeses taotlusvoorus heaks kiidetud projektide raames 623 karilooma, mille abil suurendatakse hooldatavate pool-looduslike koosluste pindala rohkem kui 1500 ha võrra, lisaks taastatakse pool-looduslike kooslusi rohkem kui 800 ha võrra. Seega annavad avatud vooru projektid olulise panuse hooldatavate pool-looduslike koosluste pindala suurendamiseks ja seega nende koosluste seisundi parandamiseks, sest praegusel hetkel hooldatakse 35% kõikidest Natura 2000 aladel esinevatest pool-looduslikest kooslustest (~20 000 ha).

Alasuund „Keskonnahariduse infrastruktuuri arendamine”

Alasuuna eesmärgiks on, et **kõigis maakondades on välja arendatud keskkonnahariduslikeks tegevusteks sobiva infrastruktuuriga keskkonnahariduse tugikeskused**. 2010. aastal toimunud taotlusvooru puhul võib positiivseks pidada TRO saanud taotluste head vastavust meetme eesmärgile (keskkonnahariduse kättesaadavuse suurendamine), mis loob head eeldused seatud indikaatori täitmisele. Kaks toetusesaajat (Keskonnaamet ja RMK) kolmeteistkümnest omavad keskkonnahariduse keskuste võrgustikku, mis paikneb üle kogu riigi. Seeläbi suudetakse meetme abil tagada kvaliteetse sihtotstarbelise infrastruktuuri arendamine ka nendes maakondades, kust ühtegi taotlejat ei olnud. Keskonnaameti loodava keskkonnabussi tegevuse eesmärk on samuti pakkuda senisest enam mitmekesisest keskkonnahariduslikku tegevust piirkondades, kus seni sellealane tegevus on väga vähene. Valdav osa toetuse saajaid teenindab sihtrühmasid lisaks asukohamaakonnale ka teistest maakondadest (Tallinna Loomaed, TÜ Loodusmuuseum, Eesti Loodusmuuseum jt). Seeläbi mõjutab nende infrastruktuuri väljaarendamine keskkonnahariduse kättesaadavust kaugelt üle nende asukohamaakonna piiri. Eesmärk, et 2015. aastaks on Eestis 15 keskkonnahariduse tugikeskust, täidetakse suure tõenäosusega (kuigi 2010.a kontrolltaset ei saavutatud, sest ükski projekt ei ole

lõppenud). TRO saanud projektide üle käib KIKis tõhus järelevalve, mis peaks garanteerima projektide elluviimise ning seeläbi EARK eesmärgi saavutamise.

Alasuund „Keskkonnajärelevalve arendamine”

Alasuuna eesmärk on saavutada **Keskkonnainspektiooni kasvanud järelevalve võimekus**. Väljundindikaatori, keskkonnajärelevalve operatiivjuhtimis- ja koolituskeskuse 2010. a kontrolltase „projekteerimise lõpetamine“, on täidetud. Keskuse käivitamine on kavas aastal 2015 ning sellega saavutatakse ka meetme eesmärk. Keskkonnajärelevalvevahendite ja –tehnikate soetamine ning regioonides asuvate keskuste operatiivjuhtimise tingimuste ja inspektorite koolitamisvõimaluste parandamine suurendab järelevalvetöö kvaliteeti ja inspektorite reageerimiskiirust ja aitab kaasa keskkonnaalaste rikkumiste ärahoidmisele ning kiiremale avastamisele.

Alasuund „Keskkonnaseire võimekuse parandamine”

Alasuuna eesmärgiks on **keskkonnainfo regulaarne tootmine ja edastamine üldsusele**. Praegu tehakse Eestis looduskeskkonna seiret riikliku keskkonnaseire programmi, ettevõtjate oma programmide ja mõningatel juhtudel piirkondliku või kohaliku omavalitsuse seirena, seega kolmel tasandil. Jätkuvalt on keskkonnaseire erinevate tasandite andmestiku haldamine nõrgalt koordineeritud ja mõningates valdkondades ka seirega ebäühtlaselt kaetud. Kavast oli katta kohalike omavalitsuste või piirkondlike seirekavadega 40% Eestist aastaks 2010 (tegelik saavutusaste 75% seatud kontrolltasemest). Seoses organisatsiooniliste muudatustega tuli muuta ka meetme „Keskkonnaseire arendamine” meetmete rakendamist ja tuua sisse programmipõhine lähenemine, mistõttu seirekavade koostamine lükkus edasi aastasse 2012. Seega on nõuetekohase seirekavade olemasolu kohaliku omavalitsuse tasemel praegu alla 40%. EMHI projekti „Hüdromeetrilise, meteoroloogilise ja rannikumere seirevõrgu moderniseerimine keskkonnaseire võimekuse tõhustamiseks“ lõpetamisel on vajadused meteoroloogia ja hüdroloogia seire valdkonnas nõuete kohaselt kaetud (2010. a kontrolltase täidetud 40% ulatuses). 2010. a alustatud programmi „Keskkonnaseire korralduse täiustamine ning veemajanduskavade tugisüsteemide arendamine“ rakendamine meetme „Keskkonnaseire arendamine“ sissejuhatava osana suurendab kasutajate rahulolu info kasutamise osas. Programmiperioodi lõpuks prognoosi kohaselt indikaatorite püstitatud sihttasemed saavutatakse ja alasuuna eesmärk täidetakse, kuigi meetme lisandumise tõttu rakendamine takerdus väheseks ajaks. Kui programm saab 2011. a kinnitatud, siis KIKi tõhustunud järelevalve toel sihttasemed saavutatakse.

Alasuund „Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine”

Päästeamet on oma projektidega täitnud kõikide EARKs seatud eesmärkide 2010. a kontrolltasemeid, milledeks on:

- **merereostuse avastamise ja likvideerimise võimekust on suurendatud**
- **hädaolukordadest tingitud reostuskoormus keskkonnale on vähenenud**

2015. aastaks seatud saavutusastemete täitmiseks töötab Päästeamet välja tegevusplaan. Lõplikud hinnangud saab anda pärast Päästeameti projektide lõppemist 2011. a II poolel.

PPA suurprojekti osas on tegevused kulgenud ajaplaani kohaselt. RA rõhutab asjaolu, et hetkel on EARK-is antud suurprojekti osas 2015. aasta saavutusindikaatorina märgitud kahe reostustõrjelaeva soetamine ja EK-d on teavitatud võimalusest soetada esialgu vaid üks laev. Arvestades valdkondlikke vajadusi ja prioriteete, võib tekkida

vajadus sihtindikaatorite muutmiseks, kui perioodi kestel ilmneb, et valdkondlikud eesmärgid on võimalik saavutada ka vähendatud sihtindikaatori juures.

2010. aastal soetas Päästeamet ERFi toel juurde eriliigiliste päästesündmuste lahendamiseks vajalikku eritehnikat ja varustust, mis võimaldas oluliselt tõhustada keemiaõnnetustele reageerimist, naftareostuse korjetoide, suureulatuslikke päästetööde logistilist toetust ja juhtimist. Loodi pidev valmisolek naftasaaduste korjeks ja lokaliseerimiseks ning rannikureostuse korjetoodeks neljas päästkeskuses. Loodi valmisolek ka naftareostuse tagajärjel määratud lindude puhastamiseks ja hooldamiseks. Projektide tulemusena suudetakse kaasata päästetöösse täiendavad 15 päästemeeskonda ning 100 vabatahtlikku. Soetatud tehnika leidis kasutust näiteks märtsis 2010. a Ülemiste järvele hädamaandumise teinud kaubalennuki päästetööl, märtsis 2010. a Jõhvi-Tartu maanteel Mustvee lähistel teelt välja kraavi sõitnud gaasiveoki päästetööl, aprillis 2010. a Emajõe veetaseme tõusust tingitud üleujutuste tagajärgede likvideerimisel Tartus ning mitmetel teistel päästesündmustel.

7.2.2 Prioriteetse suuna finantsprogress

Üldhinnang suuna meetmete finantsprogressile on rahuldav, kuna suur osa kinnitatud kogueelarvest on kohustustega kaetud (84%), ka väljamaksete osakaal on olnud rahuldav (19%), mis tuleb aga peamiselt väga hästi rakendunud meetmest „Keskonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine“ (vt joonis 5). Osade meetmete puhul on saavutatud rahuldav osakaal planeeritud väljamaksetest, osade meetmete puhul jäi prognoos suure osas täitmata.

Alasuund „Looduse mitmekesisuse säilitamine“

Aruandlusperioodil alustati sisuliselt kõigi kolme looduse mitmekesisuse säilitamise meetme (programm, investeeringute kava, avatud taotlemine) rakendamist. Erinevate rakendusskeemide abil tagatakse võimalused toetuste taotlemiseks laiapõhjalisele huvigrupile, samuti on võimalik suunata investeeringuid riigile prioriteetsemate eesmärkide saavutamiseks.

2010. a eelarvesse kavandatust on kõige paremini täidetud programmi eelarveprognoosi, kus on väljamakseid teostatud 71% ulatuses. Ka ülejäänud osa planeeritud eelarvest on väljamaksetaotlustega kaetud, kuid on tekkinud küsimused võimalike tegevuste kattuvuste osas teiste rahastamisallikatega ja hangete läbiviimise korrektsuse osas, mistõttu toimub tavapärasest põhjalikum kontroll ja väljamakseid ei ole teostatud. Probleemide lahendamisega tegeleb nii RÜ, RA kui ka KA.

Avatud taotlusvooru osas on 2010. a eelarveprognoosist täidetud 37%. Tagasihoidlik täitmismäär on põhjendatav peamiselt taotlejate vähese teadlikkusega struktuurivahendite kasutamisest, mille tõttu on tekkinud viivitus projektide rakendamisel. Avatud taotlusvooru II vooru toetuse saajate koolitusel juhib KIK erilist tähelepanu juba praktikas esinenud puudustele, mis on tekkinud I vooru rakendamisel, et edaspidi oleks neid võimalik vältida.

Investeeringute kava rakendamine on seni olnud rahuldav. Kuigi 2010. a eelarveprognoosist on täidetud vaid 23%, on lõpule viidud kaks projekti, ülejäänud projektidel on tööd pooleli, viidi läbi hankeid või toimusid ettevalmistavad tööd hangete läbiviimiseks. Ka antud rakendusskeemi puhul seisneb probleem toetuse

saajate väheses kogemuses struktuurivahendite kasutamisel. Olukorda parandab kindlasti RMKs alates 2011. a rakendunud ümberkorraldused looduskaitse valdkonna juhtimises (tööd alustas RMK looduskaitseosakond). Kuna investeringute kava projektide elluviimine on suuresti sõltuv ilmastikuoludest, seiskusid enamik kavandatud töödest novembris lumeolude tõttu.

Alasuund „Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine”

Meetme finantsprogress on olnud mitterahuldav. 2010. a väljamaksete prognoosist täideti aasta lõpuks 0,5% ehk välja maksti 8 628 eurot. Prognoosi täitmata jätmine on tingitud viivitustest projektidega alustamisel (TROd 21 225 451 euro ulatuses tehti 2010.a keskel ning projektide tegevused algasid 2010.a lõpupoole). Meetme ainuke taotlusvoor toimus 2010. a, esitatud taotluste hulk oli väga suur ning taotluste rahastamisotsusteni jõudmiseks kulus planeeritust enam aega. Lisaks tekkisid viivitused kulude abikõlblikkuse tõlgendamisega, nii et esimeste väljamakseteni jõuti aasta lõpuks. Toetuse saajate valmisolek projektide elluviimiseks on üldiselt hea, 2010. aasta lõpuks on enamiku projektide tegevustega alustatud, mistõttu on oodata väljamaksete suurenemist 2011. aastal.

Alasuund „Keskkonnaseire võimekuse parandamine”

Hästi on kulgenud EMHI projekti “Hüdromeetrilise, meteoroloogilise ja rannikumere seirevõrgu moderniseerimine keskkonnaseire võimekuse tõhustamiseks” ellurakendamine. Projekti raames on 2010. aastal töid ja väljamakseid tehtud 50% ulatuses kogu projekti eelarvest. 2010. a jooksul on väljamakseid kogu meetme ulatuses tehtud ligi 30%.

Alasuund „Keskkonnajärelevalve arendamine”

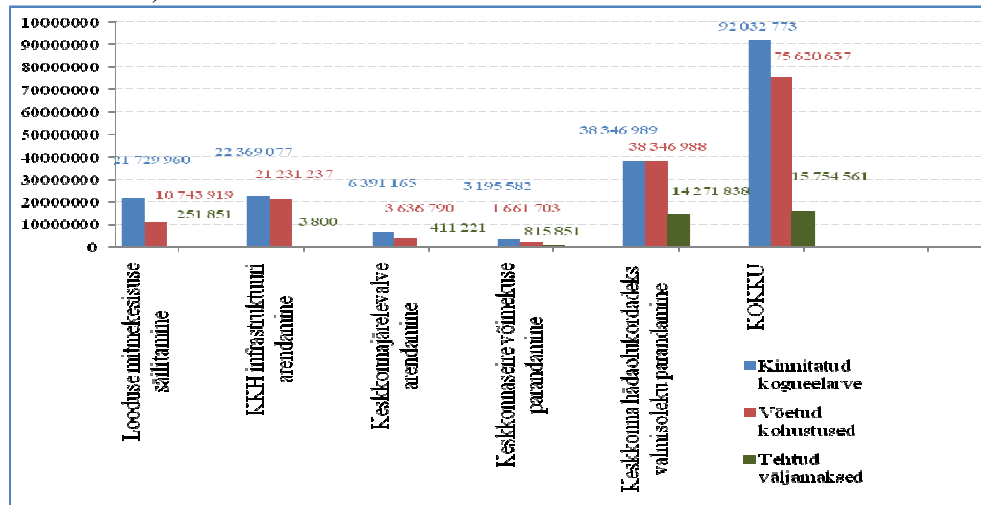
Meetme väljamakseprognoosi on täidetud 8% ulatuses, mistõttu tuleb finantsprogressi hinnata mitterahuldavaks. Probleemid rakendamisel on taas kord seotud hangete läbiviimisega, vaidlustuste ja valdkonna spetsiifikaga, mistõttu on raske leida turult konkurentsivõimelisi pakkujaid. Praeguseks on suudetud tõsta kogu tegevuse efektiivsust kava elluviiva meeskonna tugevdamisega.

Alasuund „Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine”

PPA suurprojekt „Multifunktsionaalne reostustõrje laev” täitis 2010. aasta eelarveprognoosi. Planeeritud 6,9 miljonit eurot ületati ning väljamakseid teostati 8,4 miljoni euro ulatuses, mis on üle 20% rohkem kui oli planeeritud, seega meetme finantsprogressi saab hinnata heaks.

Joonis 5. Prioriteetse suuna 2 finantsprogress (01.01.2007 – 31.12.2010)

Allikas: SFCS 15.04.2011

7.2.3 Ülevaade direktiivide täitmisest

Struktuurivahendite kasutamisel lähtutakse esmalt direktiividest tulenevatest kohustustest ning direktiivides sätestatud tingimusi ja nõudeid (meetmete puhul, kus on kohalduvad) on silmas peetud nii valdkondliku seadusandluse kui ka meetme tingimuste väljatöötamisel. Toetatavate valdkondade, tegevuste ja abikõlblike kulude määratlemise ning hindamisprotsessi ja -kriteeriumitega suunatakse vahendid esmalt direktiividest ning siseriiklikest õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmisele.

Alasuund "Loodusliku mitmekesisuse säilitamine"

EL looduskaitsepoliitika alustaladeks on kaks direktiivi - Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (nn linnudirektiiv) ja Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (nn loodusdirektiiv). Mõlema direktiivi eesmärgiks on üle-euroopaliselt ohustatud liikide ja elupaikade soodsa seisundi saavutamine. Peamiseks vahendiks soodsa seisundi tagamisele on oluliste liikide leiukohtade ja elupaikade esinemisalade kaitseks Natura 2000 alade moodustamine ning nende alade kaitse korraldamine. Vastavalt EL loodusdirektiivile tuleb kõikidele Natura 2000 loodusaladele kaitsekorralduskavad koostada ja kinnitada veebruariks 2014. Seega annavad alasuunas rakendatavad meetmed olulise panuse loodusdirektiivist tulenevate kohustuste täitmiseks läbi eelnevalt kirjeldatud toetatavate tegevuste.

2007. aastal esitatud aruande kohaselt on Eestis soodsas seisundis 60 loodusdirektiivi elupaigatüübist 25 elupaigatüüpi ja 99 loodusdirektiivi liigist 23 liiki. Ülejäänud elupaigatüüpide ja liikide seisund on kas ebapiisav, halb või on neid liike ja elupaigatüüpe seisundi määramiseks ebapiisavalt uuritud. Struktuuritoetuste kasutamise peamiseks eesmärkideks on suurendada Eesti võimekust kaitse alla võetud territooriumite, samuti väljaspool neid alasid asuva, Eestile omase, elustiku kaitse korraldamisel. Selleks koostatakse ja rakendatakse ellu struktuuritoetuste toel kaitstavate alade kaitsekorralduskavasid ja liikide tegevuskavasid, luuakse kaitse korraldamiseks ja külastatavuseks vajalikku infrastruktuur, samuti vähendada võõr- ja probleemliikide poolt Eesti elustikule põhjustatud mõjutusi.

Alasuund „Keskonnajärelevalve arendamine”

Nõuded, mille täitmist keskkonnajärelevalve raames kontrollitakse, on esitatud erinevates direktiivides nagu veepoliitika raamdirektiiv 2000/60/EÜ; Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitsest; EL Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ (II-V) looduslike elupaikade ning looduslike looma- ja taimeliikide kaitsest; õhukvaliteedi raamdirektiiv 2008/EÜ ja tema tütdirektiivid, keskkonnakvaliteedi standardite direktiiv 2008/105/EÜ, mis seotud ohtlike ainete seirega ja nende prioriteetsuse tasemega eelkõige ja katselaborite direktiiv 2009/90/EÜ jt. Alasuuna tegevused aitavad kaasa direktiividest tulenevate nõuete täitmisele.

Alasuund „Keskonnaseire võimekuse parandamine”

Kogu seiresüsteemi arendamine on seoses EL üldiste eesmärkidega keskkonnainfo avalikustamisel ja aruandluses, mis on seotud Arhusi konventsiooni, *INSPIRE* (ruumiandmete infrastruktuuri loomine) direktiivi, SEIS (Shared Environmental Information System) ja SISE (Single Information Space in Europe for the Environment), WISE (Water Information System of Europe) ning muude infoalaste ja statistiliste initsiatiivide rakendamisega. Nõuetekohase info saamiseks on EMHI teinud 2010. a kävitunud projekti, mille eesmärk on keskkonnaseire võimekuse suurendamine hüdromeetrilise, meteoroloogilise ja mereseirevõrkude kaasajastamise läbi ning mis aitab tagada ühiskonna turvalisust varajase hoiatusega ilmasituatsioonidest ja annab nõuetekohase info vee kvantitatiivsetest andmetest, aidates ühtlasi kaasa direktiividest ja rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevate eesmärkide täitmisele.

7.2.4 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus

Maaelu arengukava (MAK) raames makstakse Euroopa Põllumajandusfondist toetusi Natura 2000 alade põllumajandusmaade kasutajatele, erametsamaa omanikele ja poollooduslike koosluste hooldajatele. MAKi raames makstava poolloodusliku koosluse toetuse abil hooldatakse 20 000 ha Natura 2000 aladel asuvatest poollooduslikest kooslustest. See moodustab umbes kolmandiku kõikidest Natura 2000 aladel asuvatest poollooduslikest kooslustest. EARK-i alasuuna „Looduse mitmekesisuse säilitamine” avatud vooru projektid, mille raames taastatakse väärtuslike poollooduslike kooslusi ja soetatakse kariloomi poollooduslike koosluste hooldamiseks, täiendavad otseselt MAK-i raames makstavat poollooduslike koosluste hooldamise toetust.

LIFE+ looduse ja bioloogilise mitmekesisuse bloki eesmärgiks on kaasa aidata Euroopa Liidu loodust ja bioloogilist mitmekesisust reguleeriva poliitika ja õigusaktide rakendamisele. Rahastatavatel projektidel peab olema lisandväärtus Euroopa tasandil ja nad peavad täiendama meetmeid, mida on võimalik rahastada ühenduse teiste vahendite raames perioodil 2007-2013.

Siseriiklikult kujundab KKM keskkonnahariduse arengut KIK keskkonnateadlikkuse programmi abil. Lahkmejooned struktuurivahenditega on tagatud toetatavate tegevuste piiritlemisega – KIK rahastab keskkonnahariduslike tegevusi, kuid mitte infrastruktuuri arendamist.

7.2.5 Hinnang

Alasuund „Looduse mitmekesisuse säilitamine”

2010. a eelarveprognoosiga võrreldes on rakendamine kõige paremini edenenud kaitsekorralduskavade ja liikide tegevuskavade programmi puhul. Oluliselt vähem väljamakseid on olnud avatud taotlusvooru ja investeeringute kava projektidele. Probleemiks on taotlejate vähene kogemus struktuurivahendite kasutamisel, kõige haldussuutmatumad on vastloodud mittetulundusühingud (MTÜ). Samuti on probleemid hangete läbiviimisel ja hankeprotsess on olnud planeeritust oluliselt ajamahukam, mis on osaliselt seoses toetuse saajate tagasihoidliku kogemusega – planeerimisel ei osata ette näha võimalikke takistavaid tegureid.

Kokkuvõttes **hindavad RA ja RÜ alasuuna meetmete rakendamist rahuldavaks**. Kõigi kolme meetme rakendumine käivitus sisuliselt, kuid toetuse saajate kogenematusel on tekkinud viivitused meetmete planeeritud eelarvemahus rakendamisel. Indikaatorite kontrolltasemete täitmise puhul tekkis probleem vaid tehnikasoetuse indikaatori kontrolltaseme saavutamisel, aga RA ei hinda indikaatori seatud sihttasemeid ka enam hetkeolukorrale vastavaks. 2010. a on RÜ teinud pingutusi muuhulgas ka toetuse saajate võimekuse suurendamiseks (koolitused, projektikoordinatorite abi), mistõttu võib eeldada edasistel aastatel rakendamissuutlikkuse paranemist.

Alasuund „Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine”

Meede on osutunud taotlejate seas väga huvipakkuvaks, positiivseks võib hinnata ka taotluse rahuldamise otsuse saanud taotluste head kvaliteeti, mis loob head eeldused seatud indikaatori täitmisele. **RA ja RÜ hinnangul on meetme rakendamine aastal 2010 kulgenud rahuldavalt**- toetuse saajate valmisolek projektide elluviimiseks on üldiselt hea. Taotluste mahukuse ja suure hulga tõttu TROd küll viibisid, kuid esimeste väljamakseteni 2010.a siiski jõuti. 2010. a indikaatori sihttasest ei saavutatud, sest meetme väljatöötamine võttis planeeritust kauem aega (algne seotus keskkonnahariduse arengukava valmimisega ning siis sellest loobumine), toetuse taotlusi esitati taotlusvooru raames väga palju ning nende läbitöötamine oli planeeritust ajamahukam. Võib ennustada, et alasuuna eesmärk saab projektide sisu alusel täidetud või isegi ületatud.

Alasuund „Keskkonnajärelevalve arendamine”

Rakendamine on RA ja RÜ hinnangul edenenud rahuldavalt – sarnaselt teiste meetmetega on olnud probleemkohaks riigihanked, mis on progressi pidurdanud, kuid probleemid on suudetud lahendada ning projektide rakendamine kulgeb plaanipäraselt. Meetme eelarveprognoosi täideti 8%, mida ei saa rahuldavaks hinnata, kuid tagasihoidlik maksete hulk on tingitud just hangetega seonduvatest küsimustest, mille lahendamine on eelduseks väljamaksetele. Väljundindikaatori kontrolltasest 2010.a küll ei täidetud, kuid keskuse käivitamine on kavas aastal 2015 ning eesmärgi saavutamine on kokkuvõttes reaalne.

Alasuund „Keskkonnaseire arendamine”

Nõuetekohaste seirekavade koostamine kohaliku omavalitsuse ja piirkonna tasandil lükkus uue rakenduskeemi väljatöötamise tõttu aastasse 2012 ja indikaatori kontrolltasest 2010 ei saavutatud. Meetme sihttase aastaks 2015 praeguste hinnangute kohaselt saavutatakse. Kokkuvõttes võib **RA ja RÜ hinnangul hinnata meetme**

progressi aastal 2010 heaks. EMHI projekt kulgeb plaanipäraselt (väljamakseid on tehtud 50% ulatuses kogu projekti eelarvest) ning meetmest on väljamakseid tehtud 30% ulatuses. Välja on töötatud uue meetmena programmi eelnõu. Alasuuna eesmärk on saavutatav.

Alasuund „Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine”

Hetkel on EARK-is antud suurprojekti osas 2015. aasta saavutusindikaatorina märgitud kahe reostustõrjelaeva soetamine ja EK-d on teavitatud võimalusest meetme eelarve piiratusena soetada esialgu vaid üks laev. **RA ja RÜ hinnangul** on toetuse saajate suutlikkus projekte ellu viia kõrge ja meetme **progressi** 2010. aastal saab **hinnata väga heaks**. Päästeameti projektide mõningane viibimine on seotud spetsiifiliste seadmete hangetega, kus pakkujate ring on väga piiratud, kuid vaatamata sellele lõppevad kõik Päästeameti projektid 2011. a II poolel. Päästeamet täidab kõik EARKs seatud eesmärgid ja kõik 2010. aastaks seatud indikaatorite saavutustasemed on täidetud. 2015. aastaks seatud saavutustasemete täitmiseks töötab Päästeamet välja plaane. Lõplikud hinnangud saab anda pärast Päästeameti projektide lõppemist 2011.a II poolel.

Tabel 10. Saavutused prioriteetses suunas 2

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas
Prioriteetne suund: Säätliku keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine							
Alasuund: Looduse mitmekesisuse säilitamine							
Eesmärk : tagatud on ohustatud liikide ja elupaigatüüpide soodne looduskaitseline seisund							
Poollooduslike koosluste taastamis- ja hooldustehnika masinate arv	Saavutustase eesmärgist	0	0	0	0		
	Saavutustase	0	0	0	0		
	Eesmärk				10	25	Projektaruanded
	Esialgne tase	Pole rakendatav					
Ohustatud liikide ja elupaigatüüpide seisund	Saavutustase eesmärgist	0	0	0	100%		
	Saavutustase	0	0	0	ühegi ohustatud liigi ja elupaigatüübi seisund pole halvenenud		
	Eesmärk				ühegi ohustatud liigi ja elupaigatüübi seisund pole halvenenud	ühegi ohustatud liigi ja elupaigatüübi seisund pole halvenenud	EKle esitatav aruanne
	Esialgne tase	Määratud 2007. aastal vastavalt komisjoni juhendmaterjalile „Assesment, monitoring and reporting under Article 17 of the Habitats Directive“					
Taastatud elupaikade ja maastiku pindala ¹⁶	Saavutustase eesmärgist				22%		
	Saavutustase				218 ha		

¹⁶ Ettepanek lisada EARKi see indikaator on veel Euroopa Komisjonis heaks kiitmata.

	Eesmärk				500 ha	1000 ha	
	Esiolgne tase	Pole rakendatav					
Võõrliikide arvu piiramise pindala ¹⁷	Saavutustase eesmärgist				83%		
	Saavutustase				1173 ha		
	Eesmärk						
	Esiolgne tase	Pole rakendatav			1000 ha	1200 ha	
Alasuund Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine							
Eesmärk: Kõigis maakondades on loodava üleriigilise võrgustiku raames rajatud või moderniseeritud keskkonnahariduse tugikeskused							
Väljaarendatud tugikeskuste arv	Saavutustase eesmärgist	0	0	0	0		
	Saavutustase	0	0	0	0		
	Eesmärk				5	15	Projekti-aruanded
	Esiolgne tase	täpsustamata					
Alasuund: Keskkonnaseire võimekuse parandamine							
Eesmärk : Elukeskkonna seire vastavalt Euroopa üldistele põhimõtetele							
Nõuetekohase seiresüsteemi tagamine eluslooduse mitmekesisuse, mulla, pinnavee, põhjavee ja rannikumere seire valdkondades (%)	Saavutustase eesmärgist	0	0	30%	30%		
	Saavutustase	0	0	30%	30%		
	Eesmärk				80%	100%	KKM

¹⁷ Ettepanek lisada EARKi see indikaator on veel Euroopa Komisjonis heaks kiitmata.

	Esialgne tase	Ei vasta veel täielikult EL direktiivide ja seaduste nõuetekohase seire korraldamiseks (2006)					
Nõuetekohaste seirekavade olemasolu kohaliku omavalitsuse tasemel	Saavutustase eesmärgist	30%	30%	30%	30%		
	Saavutustase	30%	30%	30%	30%		
	Eesmärk				40%	100%	KKM
	Esialgne tase	Hinnaguliselt 30% (2006)					
Keskonnainfosüsteemi (keskkonnaregistri baasil) kasutajate rahulolu	Saavutustase eesmärgist	pole rakendatav	89%	97%	97%		
	Saavutustase	pole rakendatav	60%	65%	65%		
	Eesmärk				40%	67%	KKM
	Esialgne tase	täpsustamata					
Alasuund: Keskonnajärelvalve arendamine							
Eesmärk : Keskonnainspektiooni kasvanud järelevalve võimekus							
Keskonnajärelvalve juhtimis- ja koolituskeskuse ehitamine ja käivitamine	Saavutustase eesmärgist	0	0	0	Projekteerimiseks kulutatud vahendite hulk moodustab koguhinnast esialgse hanke maksumuse alusel 3,5%.		
	Saavutustase	0	0	0	projekteerimine lõpetatud		
	Eesmärk				projekteerimine lõpetatud	keskus käivitatud	Projekti-aruanded
	Esialgne tase	puudub					
Alasuund: Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine							
Eesmärk: Merereostuse avastamise ja likvideerimise võimekust on suurendatud.							

Hangitud reostustõrjelaevade arv	Saavutustase eesmärgist	0	0	0	0		
	Saavutustase	0	0	0	0		Politsei- ja Piirivalveamet
	eesmärk					2	
	esialgne tase	0 (2006)					
Rannikureostuse likvideerimise võimekus km 48 h jooksul	Saavutustase eesmärgist	55%	60%	60%	75%		
	Saavutustase	1,1	1,2	1,2	1,5		Päästeamet
	eesmärk				1,5	2	
	esialgne tase	1 (2006)					
Eesmärk: Hädalukordadest tingitud reostuskoormus keskkonnale on vähenenud							
Kuni 600 hektariliste metsa-, maastiku- ja pinnase suurtulekahjude arv, mida suudetakse samaaegselt lokaliseerida ja likvideerida.	Saavutustase eesmärgist	67%	67%	67%	83%		
	Saavutustase	2	2	2	2,5		Päästeamet
	eesmärk				2,5	3	
	esialgne tase	2 (2005)					
Raskesti ligipäätavates piirkondades (väikesaared, mets, raba) päästetööde alustamiseks vajaminev aeg	Saavutustase eesmärgist	33,3%	33,3%	33,3%	61%		
	Saavutustase	300 min	300 min	300 min	250 min		Päästeamet
	eesmärk				250 min	180 min	
	Esialgne tase	360 min					

7.3 Rakendamine prioriteetse suunas „Energiamajanduse arendamine“

Prioriteetne suund jaguneb kaheks alasuunaks, mis omakorda jagunevad neljaks meetmeks. Kõik meetmed on tänase seisuga avatud ja rakendamisel.

Alasuunda "Taastuenergiaallikate laialdasem kasutamine ja välisõhu kaitse" rakendatakse ühe meetmena, mille raames toetatakse taastuvaltel energiaallikatel põhinevate elektri ja soojuse koostootmisjaamade rajamist, kaugküttekatalamajade taastuenergiale üleviimist ja energiasäästu kaugküttevõrkudes.

Alasuunda „Energiasäästu arendamine elamumajanduses“ rakendatakse kolme meetmega, millega toetatakse soodustingimustel laenu andmist korterelamute renoveerimiseks; teavitustegevusi eesmärgiga suurendada elanike energiasäästualast teadlikkust, propageeritakse ümbritseva keskkonna saastamist vähendavate arukate energiasäästumeetmete rakendamist korterelamutes ning energiaauditi ja ehitise ekspertiisi tegemist ning ehitusprojekti koostamist.

Tabel 11. Prioriteetse suuna 3 meetmed

Meetme nimetus	Taotlemise skeem	Määruse jõustumise aeg	Meetme indikatiivne ERF maht (EUR)
Taastuenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks	avatud taotlemine	24.03.09	9 586 747
Energiasäästu arendamiseks energiaauditi teostamise toetamine	avatud taotlemine	12.06.08	1 597 791
Korterelamute renoveerimislaen	programm	05.12.08	17 000 499
Elanike teavitamine elamute energiasäästlikkusest	programm	28.04.08	575 205

Allikas: Prioriteetse suuna 3 seirearuanne

7.3.1 EARK indikaatorite ja eesmärkide täitmine

EARK taastuenergeetika alasuunast tulenevate eesmärkide täitmise hindamisel tuleb arvestada, et sihtide saavutamisele on kaasa aidanud ka muud valdkonnas läbiviidavad tegevused, nagu näiteks elektrituruseadusest tulenevad toetuskeemid (vt lisa 13). Koostootmise osakaal võib mõningatel aastatel kahaneda, kuna kütuste hindade ja kättesaadavuse osas võib tekkida olukord, kus mõnede energiaallikate kasutamine on teatud perioodi lõikes liialt kulukas või kütuse varumisel tekib probleeme.

Prioriteetse suuna eesmärgid ja indikaatorite saavutustasemed aruandlusperioodi lõpu seisuga on toodud tabelis 12.

Taastuenergeetika alasuuna esimese alaeesmärgi – **taastuvaltel energiaallikate osakaalu kasv energiatarbimises** – saavutustase ületab planeeritud kontrolltaseme (196%). Taastuvaltel energiaallikate osakaal on kasvanud märkimisväärselt aastaks 2010 peamiselt tuuleparkide ja suurte biokütusel töötavate koostootmisjaamade (Tallinnas ja Tartus) rajamise tõttu. Teise alaeesmärgi saavutamine – **alternatiivsete transpordikütuste kasutamine suureneb aasta-aastalt** – valmistab probleeme. Kasutuselevõtt on raskendatud, kuna turuosalistele puuduvad piisavad majanduslikud stiimulid biokütuste kasutuselevõtuks transpordis. Meede, mille mõju tulemusena oodati suurimat biokütuste osakaalu suurenemist transpordis (biokütuste

aktsiisivabastus), on ajaliselt piiratud riigiabi loa kehtivusega kuni 2011. aasta juuli lõpuni ning RMi hinnangul ei olnud aktsiisivabastuse meede piisavalt efektiivne ning Eesti maksupoliitika printsiipidega kooskõlas, et kavandada selle jätkamist. Eesti edasine tegevuskava taastuenergia direktiivist (2009/28/EÜ) tuleneva alternatiivsete transpordikütuste eesmärgi täitmiseks on leitav „Eesti taastuenergia tegevuskavast aastani 2020“. **Õhusaasteainete emissiooni vähenemist** on oodata koos energiasäästu mõjuga peale projektide elluviimist.

Struktuurivahendite kasutamise mõju 2010. aasta kohta ei ole võimalik hinnata, sest ühelgi toetuse saajal ei ole veel olnud täis küttehooga peale projekti lõppemist ja riiklik energiastatistika avaldatakse alles septembris 2011. Samas võib öelda, et meetme tulemusena suureneb Eesti energeetiline sõltumatus ning kuna väheneb fossiilsete kütuste kasutamine, siis väheneb energiatootmisest tulenev keskkonnakoormus. Taastuenergeetika alasuuna indikaatorite sihttasemed, va alternatiivsete transpordikütuste osakaal, eeldatavasti saavutatakse.

Arvestades üldist majanduses valitsenud olukorda perioodil 2008-2010, võib rakendamise käiku alasuunas „Energiasäästu arendamine elamumajanduses“ pidada heaks. Alasuuna eesmärgiks on **energiatõhusamaks muudetud eluasemefond**. Korterelamu renoveerimislaua indikaatori - ERF osalusega renoveeritud korterelamute osakaal kõigist enne 1993¹⁸. aastat ehitatud korterelamutest - puhul ei ole antud vahendite hulgaga kavandatud sihttasemete saavutamine võimalik, kuna mais 2009 programmi tehtud muudatusega kaotati varem kehtinud laenu maksimumpiir 63 900 EUR korterelamu kohta ning seati sisse terviklahenduse nõue (2010.a kontrolltaseme saavutati 32% ulatuses). Võttes aluseks, et programm maht on ca 49 mln eurot ja keskmine laenusumma 80 000 eurot, renoveeritaks üle 600 maja. 2010. aastal on kontrolltasemeks 5% ning 2015. aasta sihttasemeks 8%, mis lähtearvu 14 000 korterelamut puhul tähendaks vastavalt 700 ja 1120 korterelamu renoveerimist. RA hinnangul oleks sihttase saavutatav ainult täiendavate vahendite suunamisel antud eesmärgi toetuseks.

Indikaatori „Energiaauditi ja ehitise ekspertiisi tegemise ning ehitusprojekti koostamise toetamine“ 2013. aasta sihttase (30%) on realselt saavutatav. Eestis on 14 000 korterelamut ning 30%-line kaetus tähendab, et auditi toetust peaks saama 4200 korterelamut. Hetkel on välja antud 1647 toetust ning seega on 2013. aasta sihttase saavutatav.

RA hinnangul on rakendamise algusaastate käivitusraskused ületatud ning algselt seatud indikaatorite taseme saavutamine programmiperioodi lõpuks on tõenäoline energiaauditi ja ehitusprojekti toetuse meetme puhul. Samas korterelamute renoveerimislaua puhul vajaks indikaator peale struktuurivahendite vahetamist ülevaatamist ja muutunud olude tõttu sihttaseme vähendamist. Riigi eesmärgiks on toetada elamute kompleksset renoveerimist, mitte ositi üksikute tegevuste tegemist ja

---

¹⁸2009. aastal esitas MKM EKle ettepaneku indikaatori tehniliseks muudatuseks. MKM soovib, et loetaks kõigi ERF osalusega renoveeritud korterelamute osakaalu kõigist enne 1993. aastat ehitatud korterelamutest, et indikaator oleks vastavuses olev Eesti eluasemevaldkonna arengukavaga 2008-2013.

seetõttu on renoveerimise investeeringute kallinemise tõttu vähenenud¹⁹ renoveerimislaenu meetme abil renoveeritud majade saavutatav võimalik sihttase.

7.3.2 Prioriteetse suuna finantsprogress

Arvestades üldist majanduses valitsenud olukorda võib alasuuna finantsprogressi tervikuna hinnata rahuldavaks – kohustusi on võetud 102% ulatuses ettenähtud eelarvest (tingituna mõnede projektide planeeritust suuremas omafinantseeringu määrades) ning väljamakseid tehtud 32% (vt joonis 6)

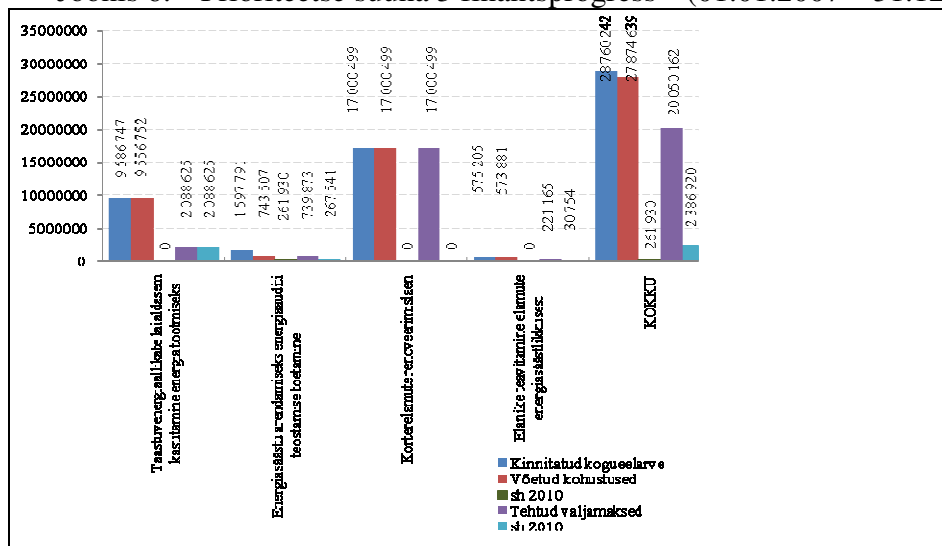
Meetme "Taastuenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks" finantsprogressi võib hinnata rahuldavaks - väljamaksed on peamiselt toimunud väiksemahulistes projektides, kus tööd olid ettenähtud ühe ehitushooajaga tehtavaks. Suuremahulistes projektides, mis on pikema kestusega, on valdavalt osa kuludest ja seega väljamaksetest oodata projektide teisel poolel, seega 2011. ja 2012. aasta jooksul. Väljamaksete prognoos oli 2010.a 4,86 miljonit eurot, millest maksti välja 2,08 miljonit eurot, mis moodustab planeeritust 42,8%. Prognoos jäi täitmata viivituste tõttu (elektrivõrguga liitumine, ebakindlus taastuenergia toetuste üle) koostootmisjaamade projektide rakendamisel. 2015.a sihttaseme saavutamist see ei mõjuta.

Energiaauditite toetuse kasutamine korterelamute poolt oli 2010. aastal võrreldes 2009. aastaga mõnevõrra madalam. Kui 2010. aastal väljastati meetme raames 591 toetust kokku summas ca 260 000 eurot, siis 2009. aastal väljastati 742 toetust kokku summas ca 350 000 eurot. Peamisteks toetuse vähesema kasutamise põhjusteks olid toetuse saajate esitatud dokumentide puudulikkus (taotluse lisana ei esitatud kõiki nõutud dokumente), taotlemise viimasel kuul laekunud taotluste arvukus (70) ja RÜ ülekoormatus. 2010. aastal laekunud 270 taotluse menetlemine jätkus 2011. aastal. Seega taotlusi esitatakse samas mahus. Viivitused finantstulemustes, võrreldes planeerituga, olid minimaalsed. Hinnang finantsprogressile on positiivne, taotlusi esitatakse vastavalt auditite ja projektide valmimisele ja võib prognoosida progressi, kuna majanduslangusest tingitud kõhkluste leevendamiseks on ühiskonna teadlikkust aktiivselt kujundatud ja propageeritud korterelamute renoveerimise vajadust.

---

¹⁹ Arvestused on tehtud ERF+ laen, eelarvega ca 49 mln eurot. Laenufondi kogumaht suurenes, kuid samas võimalike laenude arv vähenes, sest laenusumma ühe korterelamu kohta suurenes - kaotati maksimumpiir korterelamu kohta ning seati terviklahenduse nõue (mis muudabki projekti/laenu mahult kallimaks)

Joonis 6. Prioriteetse suuna 3 finantsprogress²⁰ (01.01.2007 – 31.12.2010)

Allikas: SFCS 15.04.2011

7.3.3 EL direktiividega pandud kohustused

Eesti on praeguseks vähendanud kasvuhoonegaaside heitmekogust 1990. aastaga võrreldes üle 50%, Eurostati andmetel oli taastuvate energiaallikate osakaal 2008. aastal energiatarbimises 19,1%. Tõenäoliselt oli 2010. aastal taastuvate energiaallikate osakaal energiatarbimises üle 20%. Vastavalt taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise direktiivile 2009/28/EÜ peab taastuvenergia osakaal Eestis aastaks 2020 moodustama 25% kogu lõpptarbimisest. Meede "Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks" on otseselt suunatud mainitud direktiivi täitmiseks. Energia lõpptarbimise tõhustamise direktiivi (2006/32/EC) nõuete täitmist toetab struktuuritoetustest ka kortermajade renoveerimislaen.

7.3.4 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus

Toetusi taastuvenergia allikate kasutuselevõtuks energiaspektori ettevõtjatele antakse elektrimajanduses elektritootjatele elektrituruseaduse alusel, vedelkütuse tootjatele alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse alusel ning kaugkütte-majanduses KIKi siseriikliku programmi vahendusel. Elektrituruseadusest tuleneb taastuvelektri ostukohustus fikseeritud hinnaga, toetuse maksab välja põhivõrguettevõtja ja rahastamisest tekkiva kulu kannab tarbija. Põllumajandustootjad saavad bioenergia tootmiseks toetust Maaelu arengukava 2007-2013 põhjal (vt lisa 12).

Muude rahastamisvahenditega vastastikuse täiendavuse hindamine toimub meetme tingimuste väljatöötamisel, samuti kontrollitakse täiendavust ja topetrahastamise riski

²⁰ Meetme "Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks" raames tehti kõik TROd aastal 2009. Renoveerimislaenu puhul võeti kohustus ja väljamakse laenufondi tehti täismahus 2008.a. Teavitusprogrammis uusi kohustusi aastal 2010 ei võetud.

taotluste hindamise faasis. Sõltuvalt meetmest kaardistatakse vastavushindamise käigus võimalikud kattuvad valdkonnad/rahastajad ja esitatakse asjakohased päringud. Taotlejal tuleb kirjeldada kas ja milliste teiste projektidega on projektiidee seotud ning kinnitada, et peltrahastamist ei toimu.

Eluaseme valdkonda toetatakse KredExis ka riigieelarvelistest vahenditest. Toetusmeede on olemas lasterikastele peredele kaasaegsete elamistingimuste loomiseks, toetades paljulapseliste perede eluaseme renoveerimist või uue eluaseme soetamist. Uue eluaseme ostuks või olemasoleva renoveerimiseks annab KredEx ka välja laenukäendusi noortele peredele, noortele spetsialistidele ja tagastatud eluruumis elavatele üürnikele. Kuna ERF-ist toetatakse korterelamute renoveerimist siis on kattuvus välistatud.

Energiatõhusust toetatakse Norra/EMP finantsmehhanismist, kuid ka siin on kattuvus välistatud, sest erinevalt prioriteetses suunas 3 rahastatakse mehhanismiga energiasäästlikku hoone ehitusstandardi väljatöötamist, kahe avaliku hoone renoveerimist ja ühe avaliku hoone ehitust vastavalt välja töötatud energiasäästliku ehitamise standardile. Seega toetatakse riigi või kohaliku omavalitsuse omandisse kuuluvaid hooneid, kuid struktuurivahenditest toetatakse vaid korterelamute renoveerimist.

Kortermajade energiatõhusat renoveerimist hakkas riigieelarvelisest eraldisest 2010. aastal toetama KENA. Toetatakse korterelamu energiatõhusa renoveerimise terviklahenduseni viiva projekti koostamist ja selle projekti järgi teostatavate ehitustööde omanikujärelevalvet. Toetuse suurus on 90% projekteerimise ja omanikujärelevalve teenuste kogumaksumusest konkreetse toetuse taotleja kohta. KENAst vastava toetuse saanutel ei ole võimalik saada sama toetust KredExist, küll aga on neil võimalik kasutada ehitustööde finantseerimiseks KredExi renoveerimislaenu.

7.3.5 Hinnang

Alasuund "Taastuenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks"

Kuna energeetikavaldkonna kiire areng Eestis on loonud mitmeid võimalusi sektori arengu toetamiseks (lisa 12), tegi EARK seirekomisjon 04.12.2009.a otsuse suunata alasuuna vahendid seoses majandussurutisega summas 58 415 247 eurot Majanduskeskkonna arendamise rakenduskavva ettevõtlusmeetme toetuseks (Vabariigi Valitsus kiitis muudatuse heaks 13.05.2010).

RA ja RÜ hinnangul on meetme **rakendamine kulgenud rahuldavalt**, kuna kohustusi on võetud planeeritud eelarve ulatuses ning projektide rakendamine on saanud hoo sisse. Väljamakseid tuleb järjest enam ning loodetavasti projektide elluviimist raskendanud probleemid (taastuenergeetika toetus ning liitumine elektrivõrguga) lahenevad. 2010.a kontrolltasemete saavutamise osas on andmed kättesaadavad ühe indikaatori puhul, mille puhul kontrolltaseme ületati, mis oli tingitud kütuste ja gaasi hinna kõikumistest. Ülejäänud indikaatorite puhul laekuvad andmed hilinevusega. Taastuenergeetika alasuuna eesmärgid ja biokütuste osakaal transpordis kasutatavates kütustes (põhjustatuna turuosaliste ebahuvitavusest biokütust kasutada) eeldatavasti saavutatakse.

Alasuund „Energiasäästu arendamine elamumajanduses”

Alasuuna raames on vahendite eraldamine toimunud suhteliselt plaanipäraselt ja suuremate tõrgeteta, probleemideks osutusid renoveerimislaenu laenuaotluste peatumine paariks kuuks ning KENA raskused teadlikkuse tõstmise programmi rakendamisel. Alasuuna eesmärkide saavutamist ja eelarveliste vahendite ammendumist struktuurivahendite programmiperioodi lõpuks (2013) võib pidada realistlikuks, pigem eeldab RÜ meetmete rakendamisel mõningast toetuseks eraldatud ressursi nappust võrreldes nõudlusega.

RA ja RÜ hindavad meetme rakendamise heaks. Alasuuna raames on vahendite eraldamine toimunud suhteliselt plaanipäraselt ja suuremate tõrgeteta (2010.a maksti välja 72% planeeritust). Teostatavate rekonstrueerimistöödega saavutatav keskmine energiasääst on 34,2%. EARKs sätestatud väljundindikaatori kontrolltaset küll ei saavutatud, kuid antud vahendite hulgaga ei olegi see enam võimalik, sest seoses terviklahenduse nõude sisseviimisega kaotati ka laenu maksimumpiir, mis ei võimalda enam saavutada algselt planeeritud renoveeritud elamute osakaalu, kuna toetust ei jätku enam niipaljudele korterelamutele. Samas oli terviklahenduse sisseviimine vajalik alasuuna sisueesmärgi saavutamiseks.

Tabel 12. Saavutused prioriteetse suunas 3

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas
Alasuund: Taastuenergiaallikate laialdasem kasutamine ja välisõhu kaitse								
Eesmärk : taastuvate energiaallikate osakaalu kasv energiabilansis								
Elektrienergia tootmise maht taastuvatest energiaallikatest aastas GWh	Saavutustase eesmärgist	30%	41%	110%	176%			
	Saavutustase	149	199	541	862			
	Eesmärk				440		491	Statistikaamet Elering OÜ
	Esialgne tase	110 (2005)						
Soojusenergia tootmiskaht elektri ja soojuse koostootmisjaamades ning katlamajades taastuvatest energiaallikatest aastas (GWh)	Saavutustase eesmärgist	69%	69%	86%	²¹			
	Saavutustase	2534	2534	3157				
	Eesmärk				3154		3680	Statistikaamet
	Esialgne tase	2246 (2005)						
Alasuund: Alternatiivsete energiaallikate kasutamine transpordis								
Eesmärk : Alternatiivsete transpordikütuste kasutamine suureneb aasta-aastalt.								
Biokütuste osakaal transpordis kasutatavates kütustes (energiasalduse alusel)	Saavutustase eesmärgist	0,75%	10%	4,5%	²²			
	Saavutustase	0,06%	0,6%	0,26% ²³				
	Eesmärk				5,75%		8%	MKM, Statistikaamet

²¹ Andmed 2010.a kohta pole veel avaldatud

²² Andmed 2010. a kohta pole veel avaldatud

²³ Osakaalu mõjutas kütuse hinna kõikumine

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2013	2015	Saavutustaseme andmete allikas
	Esialgne tase	0% (2005)						
Alasuund suund: Välisõhukaitse ja kliimamuutuste leevendamine								
Eesmärk : Vähenenud on õhusaasteainete emissioon energiasüsteemist.								
Elektrienergia tootmismahd elektri ja soojuse koostootmisjaamades aastas GWh	Saavutustase eesmärgist	50%	71%	63%	²⁴			
	Saavutustase	869	915	813 ²⁵				
	Eesmärk	1733 (2020)					1294	Statistikaamet
	Esialgne tase	1038 (2005)						
Alasuund: Energiasäästu arendamine elamumajanduses								
Eesmärk : Energiatõhusamaks muudetud eluasemefond								
ERF osalusega renoveeritud korterelamute osakaal kõigist enne 1993 ²⁶ . aastat ehitatud korterelamutest	Saavutustase eesmärgist*	0	0	6,3%	20%			
	Saavutustase	0	0	0,5%	1,6%			Ehitusregister, 14 000 korterelamust
	Eesmärk				5%		8%	
	Esialgne tase	0,3% (2006)						
Energiaauditi ja ehitise ekspertiisi tegemise ning ehitusprojekti koostamise toetamine	Saavutustase eesmärgist*	0	7,3%	25%	39,2%			
	Saavutustase	0	2,2%	7,5%	11,8%			14 000 korterelamust
	Eesmärk					30%		
	Esialgne tase	0,3% (2006)						

* Arvutuste aluseks on võetud 14 000 korterelamut.

²⁴ Andmed 2010. a kohta pole veel avaldatud

²⁵ 2009.a oli gaasi hind suhteliselt kõrge ning see mõjutas tootmismahtu

²⁶ 2009. aastal esitas MKM EKle ettepaneku indikaatori tehniliseks muudatuseks. MKM soovib, et loetaks kõigi ERF osalusega renoveeritud korterelamute osakaalu kõigist enne 1993. aastat ehitatud korterelamutest, et indikaator oleks vastavuses olev Eesti eluasemevaldkonna arengukavaga 2008-2013.

7.4 Rakendamine prioriteetses suunas „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“

Prioriteetne suund 4 koosneb kuuest meetmest, millest 2010. aasta lõpu seisuga oli 5 meetet avatud ja 1 avamata. Meetme „Interneti ühendust kättesaadavuse parandamine uue põlvkonna elektroonilise side võrgu kasutuselevõtuga piirkondades“ väljatöötamisega on alustatud, kuid meetet siiski ei avatud. Puuduliku lähteinfo tõttu on meetme eelnõu ja meetme rakenduspõhimõtete lõplik väljatöötamine viibinud, samuti osutus planeeritust ajamahukamaks riigiabi loa taotlemise protsess ja sellega seoses 3 sarnast meetet rakendava ministeeriumi (MKM, Põllumajandusministeerium, SIM) vaheliste koostööpunktide, ühisosa ja vastutuste lõplik väljaselgitamine. Samas ei sisalda meetme avamise viibimine olulisi riske vahendite täielikuks kasutamiseks.

Tabel 13. Prioriteetse suuna 4 meetmete rakendamine

Meetme nimetus	Meetme eelarve (EUR)	Määruse jõustumise aeg	taotlusskeem
Meede „Kohalike avalike teenuste arendamine“	144 056 856	1.11.2007	investeeringute kava
Meede „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“	93 785 595	1.11.2007	avatud taotlemine
Meede „Linnaliste piirkondade arendamine“	56 625 721	25.05.2008	investeeringute kava
Meede „Üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjektide arendamine“	62 158 827	9.06.2008	investeeringute kava
Meede „Kompetentsikeskuste arendamine“	19 173 494	16.07.2009	avatud taotlemine
Meede „Internetiühenduste kättesaadavuse parandamine uue põlvkonna elektroonilise side võrgu kasutuselevõtuga piirkondades“	12 782 330	jõustub 2011 ²⁷	avatud taotlemine

Allikas: Prioriteetse suuna 4 seirearuanne

7.4.1 EARK eesmärkide ja indikaatorite täitmine

Viimaste aastate muutuseid vaadates on positiivse trendina olnud märgatav teatav piirkondlike erinevuste vähenemine maakondades loodava sisemajanduse koguprodukti osas inimese kohta just Tallinna ja Harjumaa vastava osatähtsuse vähenemise arvelt. Ent Eesti sisemised regionaalsed arenguerisused on väikese riigi kohta endiselt küllaltki suured, seda ka Euroopa mastaabis. Seetõttu on vajalik jätkuvalt suunata regionaalpoliitilisi meetmeid ja regionaalse arengu toetusprogrammide vahendeid piirkondade erilaadsetesse arendustegevusse. EARKis kirjeldatud regionaalse arengu vajaduste kohaselt on inimeste põhivajaduste parema rahuldamiseks vajalik tagada avalike teenuste ruumiline ühtlus. Inimeste põhivajaduste parem rahuldamine eeldab ühelt poolt kvaliteetsete avalike teenuste kättesaadavuse parandamist ning teiselt poolt eelduste loomist uute töökohtade tekkeks. Prioriteetse suuna 4 indikaatorite saavutamisest annab ülevaate tabel 14.

²⁷ Määrus jõustus 18.02.2011

Alasuund „Kohalike avalike teenuste arendamine“

Alasuuna eesmärk on „**Avalike teenuste kättesaadavus ja kasutusefektiivsus maakondades on paranenud**“. Valdkondlikult panustavad seni KOIT kavadega kinnitatud projektid enamjaolt haridusse (68% KOIT kava toetusmahust, sh moodustavad investeeringud lasteaedade arendamisse 27% ja koolide arendamisse 41%). Arvestades, et meetme raames saab korrastatud infrastruktuuri 18% olemasolevast koolivõrgust, võib meetme panust hariduse infrastruktuuri pidada tugevaks. Kultuurivaldkonna investeeringute osakaal on 21% ning investeeringud sotsiaalvaldkonda 11%. Indikaatorite „Kvalitatiivselt paranenud seisundiga infrastruktuuriobjektide arv“, „Mitmekesisstatud kasutusega infrastruktuuriobjektide arv“ ja „Investeeringutest kasu saanud inimeste arv“ osas on ületatud 2010.a kontrolltase. 2015. aastaks ületatakse sihttasemed indikaatorite „Mitmekesisstatud kasutusega infrastruktuuriobjektide arv“ ja „Investeeringutest kasu saanud inimeste arv“ osas“. Indikaatori „Kvalitatiivselt paranenud seisundiga infrastruktuuriobjektide arv“ täitmine võib vähesel määral jääda alla prognoositule seoses projektide kavandatust suurema keskmise rahalise mahuga.

Kuigi 2010. a sihttase on indikaatorite puhul saavutatud, on meetme rakendamisel mõningaid probleeme projektide kvaliteedi osas, eriti seoses riigihangete läbiviimise nõuete rikkumisega ning taotlejate esindajate madala motiveeritusega projektiga tegeleda. Nimetatud rikkumisi on EAS tuvastanud peamiselt taotluste menetlemisel, mis on omakorda pikendanud projektide menetlusaegu. Samas on ilmnunud rikkumisi ka juba rahuldatud taotluste osas, kus ehitustöödel on algse taotluse eelarve aluseks olnud projekteeija kalkulatsioon ning hange on läbi viidud projekti rakendamise käigus. KATA spetsiifiliseks probleemiks võib pidada ka kohtuvaidlusi Loksa linnaga Loksa Kultuurikeskuse projekti rahastamise teemadel, mis on oluliselt takistanud 2009-2012 KOIT kava Harju maakonna projektide kinnitamist. Loksa linn vaidlustas Loksa Kultuurikeskuse projekti väljajäämise 2007-2010 KOIT kavast ning Tallinna halduskohtu otsusega kohustati Vabariigi Valitsust uuesti eeltaotlust läbi vaatama. Ühtlasi vaidlustas Loksa linn sama projekti hindamistulemused ka perioodi 2009-2012 KOIT kava koostamise raames.

Hea näitena võib tuua Kõue valla projekti „Ardu Kooli lasteaiaaia ehitamine ja sisustamine ning mängu- ja spordiväljaku ehitus“. Ardu lasteaed tegutses pikka aega selleks kohandatud ruumides kortermaja kahel korrusel, laste mängu- ja spordirajatiste tarbeks ettenähtud krundiosa oli väljaehitamata, lastel puudus võimalus õues mängimiseks ja aktiivseks tegevuseks.

Alasuund „Linnaliste piirkondade arendamine“

Alasuuna eesmärgiks on „**Atraktiivsem ja paremat elukvaliteeti võimaldav avalik linnaruum**“. Investeeringute kavasse nimetatud projektide alusel võib hinnata, et eesmärkide saavutamine rajatavate kergliiklusteede pikkuse, väljaarendatavate rohe- ja puhkealade pindala ning kasusaajate koguarvu osas on perioodi lõpukssaavutatav. 2010. aastaks seatud kontrolltasemeid ei ole täies mahus saavutatud, sest mitmete kavasse nimetatud projektide alustamine on nihkunud edasi ja lõpptähtajad jäävad järgnevasse aastatesse – projektide ettevalmistustööd on veninud planeeritust kauemaks (maaomandiküsimused, projekteerimine).

Säästva linnatranspordi arendamisele ja avalike puhke- ja rohealade planeeringute koostamisele suunatud projektide arv on olnud planeeritust väiksem. Seni on

investeeringute kavasse nimetatud 6 säästva linnatranspordi projekti, millest 2 on lõppenud (2010 kontrolltase – 3 projekti). Säästva linnatranspordi elemente kergliiklusteede näol on ka mõnes avaliku linnalise ruumi ja rekreatsioonialade arendamise projektis. Avalike alade planeeringu koostamine on seni vaid ühe projekti tegevuste koosseisus, mille keskne eesmärk on avaliku linnalise ruumi arendamine. Arvestades kavaga kinnitamata vahendite vähest mahtu, ei ole nende indikaatorite saavutamine ilmselt täies mahus saavutatav. Säästva linnatranspordi projektide koguarvule avaldab mõju asjaolu, et investeeringute kavasse on nimetatud teiste seas ka üks mahukas ühisprojekt, mis hõlmab 10 erinevat kohaliku omavalitsuse üksust. Projekt „Harjumaa kergliiklusteede võrgustiku rajamine“ ei ole kulgenud loodetus tempos, mida on eeskätt põhjustanud projekti raames rajatavate erinevate kergliiklustee lõikude omandiküsimused. Kergliiklusteede alune maa kuulub väga paljudele omanikele, kellega läbirääkimised kinnistute võõrandamiseks või kasutuse seadmiseks on osutunud arvatust palju ajamahukamaks. Seetõttu on taotleja palunud luba jagada projekt mitmesse etappi, et projekti erineva ettevalmistuse tasemega osad ei hakkaks üksteist segama. SIM on taotlust aktsepteerinud ning 2010. a sai rahastamisotsuse projekti I etapp.

Esitatud taotluste ning aruannete kvaliteediga võib rahule jääda, samas aga esineb probleeme suutlikkusega projekte ellu viia, mistõttu võib projekti investeeringute kavasse lisamisest taotluse esitamiseni kuluda poolteist aastat. LPA meetme peamised väljakutsed on tingitud meetme spetsiifilisest ülesehitusest. Nimelt on võimalik projektide lisamine investeeringute kavva eskiisprojektide alusel. See tähendab paljude projektide puhul, et alles ettepaneku kinnitamisest alustatakse projekteerimishankega, toimub projekteerimine, projekti ekspertiis, ehitushanke korraldamine ning taotluse esitamine EASile. Projektide elluviimist on pikendanud ka hindamiskomisjoni poolt lisatingimuste seadmine, sh eelkõige projekteerija leidmiseks ideekonkursi läbiviimine. Projektide kiiremat (taotlejate soovidest tulenevalt) elluviimist on veidi takistanud ka ettepanekute hindamise ja investeeringute kavasse lülitamise aeganõudev protsess, mis tuleneb meetme ülesehitusest.

Meetmes on lõppenud 4 linnaliste piirkondade kava projekti, millest uus Tartu lasteaed aitas lahendada linna probleemi lasteaia järjekorra lahendamisel ning pakkuda kõigile kaasaegsetele vajadustele vastavat alusharidust, Võru- ning Ihaste-suunalised kergliiklusteed löid ohutud liiklemisvõimalused paljudele Tartu elanikele, Pärnu Rannapargi rekonstrueerimine aitas kaasa ajaloolise vabaajaveetmise koha taaselustamisele.

Alasuund „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“

Alasuuna eesmärk on „**Piirkonnad on atraktiivsemad investorite, kvalifitseeritud tööjõu ja küllastajate jaoks**“. Hinnates lõppenud projektide tulemuslikkust seoses meetme raames seatud indikaatorite sihtväärtuste täitmisega, on nende täitmine olnud keskpärasel tasemel. Indikaatori „Rajatud või kvalitatiivselt parandatud külastusobjektide arv“ sihttase jääb 2015.a kavandatud mahuks täitmata, kuna rahastatud on rahalise mahu mõistes keskmisest suuremaid taotlusi (2010.a kontrolltase täidetud 87%). Samas võib öelda, et rahuldatud taotlused omavad enim mõju piirkonna turismiettevõtluks läbi töökohtade loomise ja erainvesteeringute kaasamise. Ka indikaatori „Piirkondlikku traditsioonilist oskusteavet arendavate projektide arv“ täitmine jääb seatud sihttasemega võrreldes tagasihoidlikumaks ning

eelkõige seetõttu, et loodavad külastusobjektid ei ole suunatud niivõrd suures mahus just kohalikku oskusteavet edasi arendamisele (2010.a kontrolltase täidetud 30%). Küll aga võib indikaatorite täitmist pidada heaks ettevõtluse suunal, kus 2010.a sihttase on ületatud. 2015.a kavandatud sihttase võib jääda prognoositule veidi alla, kuna rahastatud on rahalise mahu mõistes keskmisest suuremaid taotlusi. Indikaatorist „Loodud ettevõtlus- või külastusinfrastruktuurist kasu saanud ettevõtjate arv“ on ületatud 2010.a sihttase ning tõenäoline on vastava indikaatori prognoositud mahu ületamine programmiperioodi lõpuks.

2010. aastal panustati oluliselt meetme raames läbiviidava menetlusprotsessi täiendamisele, sh taotluste hindamismetoodika täiustamisele ning edaspidine taotlemine kavandati voorudena varasema jooksva taotlemise asemel. Lisaks töötati aruandeperioodil meetme raames ettevõtluse suunal välja eraldi võimalus nn suurinvestori toetamiseks, mis tähendab, et lisaks alade väljaarendamisele avanes võimalus toetada ka üksikuid ettevõtteid ettevõtluse käivitamiseks vajaliku taristu rajamisel juhul, kui ettevõtte teeb Eestisse investeeringu vähemalt 100 mln krooni ehk ligikaudu 6,4 miljoni euro eest. Vähesel määral on küll esinenud viivitusi projektide esialgselt prognoositud ajakavas püsimisel, kuid need on tulenenud peamiselt halvenenud majandusolukorrast, mis on sundinud taotlejaid (eelkõige omavalitsusi) pikendama projektide elluviimisega, et hajutada omafinantseeringut pikema perioodi peale.

7.4.2 Prioriteetse suuna finantsprogress

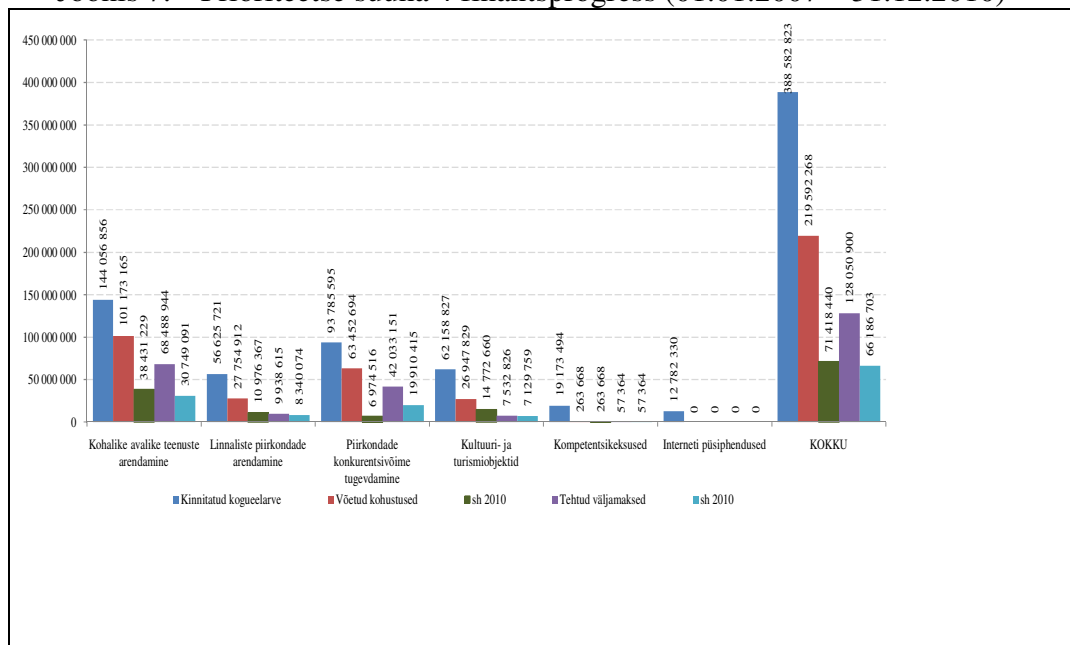
Prioriteetse suuna „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ raames oli 31.12.2010 seisuga esitatud kokku 437 vastavaks tunnistatud taotlust, millest rahastati 244 taotlust toetuste kogumahuga 219,3 miljonit eurot (vt ka joonis 7). Kinnitatud projektide eelarved moodustasid 56,5% perioodi 2007-2013 kogueelarvest. Võrreldes esialgse 2010 prognoosiga kujunes kohustuste maht ca 20% väiksemaks. Kohustuste mahu vähenemine toimus ka võrreldes 2009. aastaga. Põhjustena võib tuua rahaliste vahendite lõppemise tõttu tekkinud pausid „Piirkondade konkurentsivõime arendamise“ taotlusvoorudes ning suurprojekti „Eesti Rahva Muuseumi“ osas tehtavate otsuste edasilükkumise. Eesti Rahva Muuseumi taotluse täiendamine koostöös JASPERSi ekspertidega kestis oodatust kauem. JASPERS esitas oma lõppraporti 2011. a jaanuaris ning EKle kinnitamiseks esitati taotlus 2011.a. veebruaris. 2011. a on prognoositav kohustuste mahu stabiilne kasv kõikides meetmetes. Olulist mõju omavad Eesti Rahva Muuseumi projekti osas tehtavad otsused EK tasandil, mille toetusmaht ainuüksi moodustab 8% prioriteetse suuna ERF vahenditest.

Üldjuhul on toetusotsuse tegemise hetkeks projekti tegevuste käivitamiseks läbi viidud hange ja sõlmitud ka ehituslepingud (prioriteedi raames on 96% võetud kohustustest kaetud ka lepingutega). Vähestel juhtudel kinnitatakse projekti eelarve hinnakalkulatsiooni põhjal. Seega ei toimu pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist projektide tegevuste rakendamisel enam olulisi viivitusi ning töövõtja saab alustada lepinguliste kohustuste täitmisega.

Väljamaksete mahuks 2010. a lõpuks kujunes 128,1 miljonit eurot, mis moodustab 33% meetme mahust. Väljamaksete voog 2010. a ületas prognoose (eeskätt LPA ja ÜKT meetmetes). 2011. a on prognoositav väljamaksete kasv, mis peaks

kulmineeruma 2012. a. Kuna väljamaksete maht on otseselt seotud ka taotlejate suutlikkusega ettenähtud ajal tegevused ellu viia, peab muutumas majanduskeskkonnas olema valmis siiski ka projekti lõpptähtaegade edasi lükkumiseks. Taotlejate finantssuutlikkus ei ole üldjuhul suutnud kaasas käia viimasel aastal toimunud ehitushindade kasvuga ja seetõttu on tegevuste elluviimiseks hakatud projekti realiseerimist ajatama pikema perioodi peale.

Joonis 7. Prioriteetse suuna 4 finantsprogress (01.01.2007 – 31.12.2010)

Allikas: Prioriteetse suuna 4 seirearuanne

7.4.3 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendus

Siseriiklikult on piirkondliku arengu kavandamise programmist on võimalik taotleda toetust piirkonna konkurentsivõime tugevdamisele suunatud strateegiate ja arengukavade koostamiseks, et valmistada ette struktuurifondidest või riiklikest vahenditest rahastatavaid arenguprojekte (alates 13. augustist 2009.a peatati taotlusvooru vahendite lõppemise tõttu külastuskeskkonda (turismi- ja puhkemajandust) toetavate taotluste vastuvõtt, tootmis- ja logistikaettevõtete jaoks olulist ettevõtluskeskkonda toetavate taotluste vastuvõttu jätkati märtsini 2011).

Regionaalsete investeeringutoetuste programmi eesmärgiks on kvaliteetsema kohaliku elukeskkonna loomiseks ja arendamiseks toetada regionaalseid investeeringuid laste, noorte, perede, vanurite ja puuetega inimeste (edaspidi sihtgrupp) jaoks hoolekande-, õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise tingimuste parandamiseks, et suurendada toetuse sihtgrupile osutatavate avalike teenuste kättesaadavust ja kvaliteeti. Programm omab sarnaseid eesmärke meetmega „Kohalike avalike teenuste arendamine“, kuid toetatakse väiksemahulisemaid investeeringuid. Samuti on prioriteetse suunaga seotud kohaliku omaalgatuse programm kohalike mittetulundusühenduste võimekuse suurendamiseks viia ellu arenguprojekte.

2010. aastal on kohalikele omavalitsustele avanenud mitmeid võimalusi avaliku infrastruktuuri arendamiseks ka muudest välisvahenditest:

- MKMi ning KENA koostöös välja töötatud toetuskeem KOIT kavast toetust saavate hoonete ehitamiseks või rekonstrueerimiseks energiatõhusamaks. Toetust võis taotleda hoonete projekteerimiseks, ehitamiseks või rekonstrueerimiseks madala energiakasutusega majade kriteeriumidele vastavaks. Hooned, millele toetust väljastatakse, võivad kasutamise otstarbe järgi olla lasteaiad, koolid, lastekodud, hooldekodud, rehabilitatsioonikodud ja –keskused, rahvamajad, kultuurimajad ja –keskused, sotsiaalmajad, kohalike avalike teenuste keskused ja nende kombinatsioonid.

- Šveitsi-Eesti koostööprogrammi projekt „Energiasäästu suurendamine avalikes hoonetes ning uute ehitusstandardite väljatöötamine“. Toetust võis taotleda eelmainitud programmiga sarnaselt avalikke funktsioone täitvate KOV-i hoonete projekteerimiseks, ehitamiseks või rekonstrueerimiseks madala energiakasutusega majade kriteeriumidele vastavaks. Toetuse taotlemiseks ei pidanud objekt kuuluma KOIT kavasse. Projekti koordineerisid MKM ja KENA.

- Kyoto protokolliga raames saastekvootide müügist laekunud vahendite eest avaliku kasutusega hoonete energiasäästlikumaks muutmine. Vabariigi Valitsus on vastu võtnud kuus korraldust, millega suunatakse kasutamata saastekvoodi müügist laekunud raha kohalike omavalitsuste objektidele. Nendes pakettides on kokku 236 kohaliku omavalitsuse üksuse objekti. Nimetatud vahendeid saab kasutada aastatel 2010-2012 sihtotstarbeliselt üksnes kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisele suunatud projektide ja toetusmeetmete rahastamiseks. Vahendite jagamist koordineerisid Rahandusministeerium ja Riigi Kinnisvara AS.

7.4.4 Hinnang

Alasuund „Kohalike avalike teenuste arendamine“

Meetme „Kohalike avalike teenuste“ raames täiendati perioodi 2009-2012 KOIT kava Järva, Tartu ja Viljandi maakonna projektidega. Jätkusid vaidlused Loksa linna ja Harku valla projektide ümber, mistõttu ei õnnestunud Harju maakonna projekte 2010.aasta lõpu seisuga veel KOIT kavasse kinnitada. Meetme vahendid on enamuses kavadega broneeritud ja täiendavaid taotlusvoore ei ole plaanis läbi viia. Projektide elluviimisel esines mõningaid probleeme taotluste ettevalmistamises ja tegevuste kavandatud ajakava täitmisega (projekteerimise ja ehitustööde venimine). Saavutatud tulemuste põhjal on tegemist kõige kiiremini rakendunud alasuunaga. 2010. aasta kontrolltasemete ületamise põhjal võib eeldada seatud indikaatorite täitmist perioodi lõpuks. TROde ja väljamaksete maht vastab kavandatule ja **RA ja RÜ hinnang toetuse kasutamise tulemuslikkusele on hea.**

Alasuund „Linnaliste piirkondade arendamine“

2011 a jooksul saab linnaliste piirkondade arendamise kava komplekteeritud. Jätkus kava alusel jooksev projektide elluviimine, kuigi plaanitud mõnevõrra aeglasemas tempos. Meetme spetsiifiliselt on projektide elluviimist pikendanud muuhulgas hindamiskomisjoni poolt lisatingimuste seadmine, sh eelkõige projekteerija leidmiseks ideekonkursi läbiviimine. Kavas sätestatud taotluse esitamise tähtaegu ja nende pikendamisi jälgitakse tähelepanelikult, samuti on arutlusel kavasse reservprojektide kinnitamiseks taotlusvooru läbiviimine. Esines ka mõningaid probleeme suutlikkusega projekte ellu viia (näiteks on seoses maaomandiküsimustega Harjumaa kergliiklusteede projekti rahastamine jaotatud mitmesse etappi). TROde ja

väljamaksete maht vastab kavandatule, samas ei saavutatud 2010.a kontrolltasemeid, sest mitmete projektidega alustamine ja lõpetamine on nihkunud järgnevasse aastatesse. **RA ja RÜ hinnang toetuse kasutamise tulemuslikkusele on hea.**

Alasuund „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“

Piirkondade konkurentsivõime toetamise valdkonda iseloomustas taotlejate väga suur huvi pakutavate toetuste vastu. Üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjektide meetmes toimus Eesti Rahva Muuseumi suurprojekti taotluse täiendamine JASPERSi ekspertide juhendamisel. JASPERSi eksperdid esitasid lõppraporti 2011. a jaanuaris ning EKle kinnitamiseks saadeti projekt 2011. a veebruaris. Oluline samm astuti edasi meetmes „Kompetentsikeskuste arendamine“, kus valiti välja parimad piirkondlike kompetentsikeskuste arendamise ideekavandid. Taotlusvoorud lõplike kompetentsikeskuste projektide toetamiseks leiavad aset 2011. aastal. Kohustuste ja väljamaksete maht vastab kavandatule. 2010.a ei saavutatud kahe väljundindikaatori kontrolltasemeid, kuna rahalise mahu mõistes rahuldati planeeritust suuremaid taotlusi, samas ületati kahe teise indikaatori puhul kontrolltasemeid märkimisväärselt. **RA ja RÜ hinnang toetuse kasutamise tulemuslikkusele on hea.**

Prioriteetse suuna rakendamisele avaldas mõju majanduskeskkonna ebastabiilsus. Pikenes projektide realiseerimisaeg, mille ühelt poolt tingis nii keeruline situatsioon ehitusturul (vaidlustatud hanked, ehitustööde kallinemine, katkestatud töövõtulepingud ning ehitustööde tähtaegade edasi lükkumine) kui ka taotlejate finantsvõimekuse langus omafinantseeringu katmisel. Tõenäoliselt võib samade tegurite mõju jätkuda ka järgnevatel aastatel, mida võimendavad ka perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse seaduses kehtima hakanud piirangud taotlejate finants-suutlikkusele. Mõningaid probleeme ilmses ka projektide kvaliteedi osas, eeskätt esines eksimusi riigihankeseaduse nõuete vastu.

RA ja RÜ hinnangul võib prioriteetse suuna 4 rakendamisele ning saavutatud tulemustele anda hindeks hea. Rahuloluks annab põhjust seni nii projektidele teostatud väljamaksete maht, mis on vähendanud EK poolt seatud n+2/3 reegli täitmisega seotud riske prioriteetse suuna raames, kui ka katkestatud projektide minimaalne arv. Indikaatorite 2010. a kontrolltasemeid saavutati või isegi ületati mitme eesmärgi puhul, samas aga oli kontrolltaseme saavutamine mõne indikaatori puhul probleemiks. (2010 kontrolltasemetega võrreldes 12 indikaatorist on 5 ületäidetud, 7 puhul võib täheldada väiksemas või suuremas mahus alatäitmist.) Nii alasuundade „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ kui ka „Linnaliste piirkondade arendamine“ raames ei võimalda meetme elluviimise hetkeseis veel anda adekvaatset hinnangut tulemusnäitajate sihttasemete saavutamisele. Ei saa välistada, et mõnede indikaatorite sihttasemete saavutamine ei ole projektide üldist spetsiifikat arvestades reaalne. Kontrolltasemete mittesaavutamine on tinginud meetmete mõnevõrra aeglasem käivitumine, ka on edasi lükkunud projektide lõppemine. Samuti ei ole mõnedele indikaatoritele vastavaid taotlusi esitatud piisavalt või ei ole projektide hindamisel leitud meetme eesmärkide seisukohast piisavat kvaliteeti või mõju. SIM ei kavanda meetmete rakendamisel suunavaid tegevusi alatäidetud indikaatorite saavutamiseks ning peab pigem vajalikuks sihttasemete ümber vaatamist.

Tabel 14. Saavutused prioriteetses suunas 4

Näitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas
Kohalike avalike teenuste arendamine							
Eesmärk: avalike teenuste kättesaadavus ja kasutusefektiivsus maakondades on paranenud							
Kvalitatiivselt paranenud infrastruktuuriobjektide arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	1%	13,8%	34,2%		
	Saavutustase eesmärk	0	3	31	77		Projektiaruanded
	eesmärk				65	225	
	esialgne tase	Ei kohaldata	ole				
Mitmekesistatud infrastruktuuriobjektide arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	8%	28%	76,0%		
	Saavutustase eesmärk	0	4	14	38		Projektiaruanded
	eesmärk				15	50	
	esialgne tase	Ei kohaldata	ole				
Investeeringutest kasu saanud inimeste arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	1%	29,2%	93,5%		
	Saavutustase eesmärk	0	1 295	35 068	112 155		Projektiaruanded
	eesmärk				35 000	120 000	
	esialgne tase	Ei kohaldata	ole				
Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine							
Eesmärk: piirkonnad on atraktiivsemad investorite, kvalifitseeritud tööjõu ja külastajate jaoks							
Rajatud kvalitatiivselt ettevõtlusinfrastruktuuri objektide arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	28%	40,0%		
	Saavutustase eesmärk	0	0	14	20		Projektiaruanded
	eesmärk				15	50	
	esialgne tase	Ei kohaldata	ole				
Piirkondlikku oskusteavet arendavate projektide arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	10,0%		
	Saavutustase eesmärk	0	0	0	3		Projektiaruanded
	eesmärk				10	30	
	esialgne tase	Ei kohaldata	ole				

Näitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas
Rajatud või kvalitatiivselt parandatud külastusobjektide arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	1%	4%	26,0%		
	Saavutustase eesmärk	0	1	4	26		Projektaruanded
	eesmärgist				30	100	
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav					
Loodud ettevõtlus- või külastusinfrastruktuurist kasu saanud ettevõtjate arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	24%	48,3%		
	Saavutustase eesmärk	0	0	72	145		Projektaruanded
	eesmärgist				90	300	
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav					
Linnaliste piirkondade arendamine							
Eesmärk: Atraktiivsem ja paremat elukvaliteeti võimaldav avalik linnaruum							
Säästva linnatranspordi arendamisele suunatud projektide arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	10%	30,0%		
	Saavutustase eesmärk	0	0	1	2		Projektaruanded
	eesmärgist				3	10	
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav					
Rajatud kergeede pikkus	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	2,2%	15,2%		
	Saavutustase eesmärk	0	0	1,1	7,61		Projektaruanded
	eesmärgist				15 km	50 km	
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav					
Välja arendatud avalike rohe- ja puhkealade pindala	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	10,5%		
	Saavutustase eesmärk	0	0	0	10,45		Projektaruanded
	eesmärgist				30 ha	100 ha	
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav					
Koostatud ja kehtestatud planeeringutega määratud avalike rohe- ja puhkealade pindala	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	0%		
	Saavutustase eesmärk	0	0	0	0		Projektaruanded
	eesmärgist				300 ha	1000 ha	

Näitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav					
Investeeringuprojektide st kasu saanud inimeste arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%			
	Saavutustase	0	0	0	0		Projektiaruanded
	eesmärk				1500	5000	
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav					

7.5 Rakendamine prioriteetse suunas „Hariduse infrastruktuuri arendamine“

Prioriteetse suuna 5 projektide eesmärkideks on noorsootöö ja kutsehariduse taristu ning hariduslike erivajadustega õpilaste koolide õpikeskkonna kaasajastamine. Suund hõlmab kolme meetet, mida viiakse ellu investeeringute kavade alusel, kõik meetmed on avatud ja rakendamisel.

Tabel 15. Prioriteetse suuna 5 meetmed

Meetme nimetus	Taotlemise skeem	Meetme tingimuste määrus, jõustumise aeg	Meetme SF maht (EUR)
Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine	Investeeringute kava	14.01.2008	20 199 277
Kutseõppeasutuste õpikeskkonna kaasajastamine	Investeeringute kava	18.04.2008	166 980 686
Hariduslike erivajadustega õpilaste õpikeskkonna kaasajastamine	Investeeringute kava	19.05.2008	25 585 750

Allikas: Prioriteetse suuna 5 seirearuanne

7.5.1 EARK eesmärkide ja indikaatorite täitmine

Prioriteetse suuna 5 eesmärkide ja indikaatorite täitmisest annab ülevaate tabel 16. RA/RÜ üldine hinnang eesmärkide ja indikaatorite täitmisele on hea. Indikaatorite 2010. a kontrolltasemeid saavutati või isegi ületati mitme eesmärgi puhul (vt. detailsemat infot meetmete kaupa allpool), samas aga oli kontrolltaseme saavutamine mõne indikaatori puhul probleemiks, sest projektide lõppemine on edasi lükkunud või seire metoodika ei kohandu ning indikaator ei anna õiget pilti eesmärkide täitmise poole liikumisest. Kutsehariduse taristu kaasajastamise meetmes on RA hinnangul kavandatud indikaatorite sihttasemete saavutamine 2015. aastaks võimalik ainult tingimusel, et meetmele eraldatakse täiendavaid riigieelarvelisi vahendeid esialgselt planeeritud mahus.

Meede „Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine“

Alasuuna eesmärk „Noorsootöö infrastruktuur toetab noorsootöö teenuste regionaalset kättesaadavust ja noorte kaasatust noorsootöö tegevustesse“.

Meetme raames toetatakse järgmisi tegevusi:

- Avatud noortekeskuste, noorte teavitamis- ja nõustamiskeskuste ja huvikoolide ruumide ja hoonete ja teenuse osutamiseks kasutatava ümbritseva keskkonna renoveerimine ja ehitamine;
- Infotehnoloogiliste infrastruktuuride väljaarendamine;
- Noorsootööd toetava tehnilise ja materiaalse baasi kindlustamiseks vajalike kaasaegsete seadmete, inventari ja töövahendite hankimine.

Eesti erinevates piirkondades on noorsootöö teenuste kättesaadavus ebahühtne ja ei toeta piisaval määral noorte valmisolekut ühiskonnas hakkamasaamisel ja tööturule sisenemisel. Selle üks põhjusi on noorsootöö peamiste teenuseid osutavate infrastruktuuri osade – avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide – kehv seisukord.

Meetme väljundindikaatoriks on renoveerida 2015. a lõpuks kokku vähemalt 45 avatud noortekeskust, teavitamis- ja nõustamiskeskust ning huvikooli ning tulemusindikaatoriks meetme raames toetavate asutuste füüsilise keskkonna noorte vajadustele vastamine ning noorsootöö teenuste osutamise toetamine. Aruandlusperioodi lõpuks on 2010.a kontrolltasemed kõikide antud eesmärgi indikaatorite puhul ületatud. 2015 aastaks seatud indikaatorite sihttaseme saavutamine on väga tõenäoline. See on seletatav üsna madalate sihttasemetega (10% ja 45 objekti) seadmisega planeerimise faasis.

Vaatamata sellele, et valdkonnas suudetakse tõenäoliselt seatud sihtasemed täita, säilib vajadus noortevaldkonna infrastruktuuri edasiseks arendamiseks, kuna vaid vähesed objektid vastavad kaasaegsetele nõuetele. Põhjuseks on hoonete amortisatsioon ja kohalike omavalitsuste vähenenud suutlikkus neid renoveerida. Meetme planeerimine toimus 2007. ja 2008. aastal, ehitusbuumi ajal, millal ehitushinnad olid võrdlemisi kõrged. Hetkel olukord on muutunud ning sama eelarvega saab saavutada paremat tulemust. Tänu projektide odavnemisele, mis leidis aset 2009, ja osaliselt ka 2010 aastal, vabanes meetme eelavest ca 2 miljonit eurot. Vabanenud vahendite kasutusele võtmiseks korraldatakse uus projektikavandite voor.

Meede „Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine“

Meetme raames toetatakse järgmisi tegevusi:

- Kutseõppeasutustes erialaseks ja praktiliseks väljaõppeks kaasaegsete tingimuste loomine so kaasaegsete õppevahendite ja –seadmete vajalikus koguses ja sortimendis soetamine;
- Kutsehariduse kättesaadavuse tagamiseks õpilaskodude renoveerimine ja vajadusel uute ehitamine;
- Kutseõppeasutuste praktilise ja teoreetilise väljaõppe ruumide ja sellega seonduvate tugistruktuurideks ettenähtud ruumide, hoonete ning tehnovõrkude renoveerimine ja vajadusel uute ehitamine.

Eesti üleminek teadmispõhisele majandusele on võimalik üksnes juhul, kui tööjõuturul on piisaval hulgal kvalifitseeritud tööjõudu. Seega sõltub edasine majandusareng tööjõu kvalifikatsioonist ja selle hulgast. Sellest tulenevalt on Eesti kutsehariduse põhiliseks väljakutseks lähiaastatel selle sisuline uuendamine, kutseõppe tõstmine uuele kvalitatiivsele tasemele. Selleks arendatakse Eesti kutseharidust kahes põhilises prioriteetses suunas:

1. Kutseõpe peab kujunema kaasaja nõuetele vastavaks, mis oleks üheks peamiseks kvaliteedi tunnuseks.
2. Kutseõpe peab olema kättesaadav kõigile soovijatele ja erinevatele sihtgruppidele.

Tänaseks on kutseõppeasutuste võrk üldjoontes välja kujunenud. Kutseõppeasutused pakuvad järjest rohkem paindlike ja ühiskonna nõudmistega arvestavaid koolitusi nii taseme hariduses, kui ka täiskasvanutele, kellele pakutakse nii ümber-, kui täiendõpet. Tööjõuturu halvenenud olukord on märgatavalt tõstnud huvi täiskasvanutele mõeldud koolituste vastu.

Alasuuna üldise väljundindikaatori „ERDFst toetust saanud kutseõppeasutuste arv“ kontrolltasemet ei saavutatud 2010.a, kuna saavutustase määratlemisel võetakse arvesse ainult lõpetatud projektid, kuid mitme projekti lõpetamine lükkus 2010.aastast

2011.aastasse hangete vaidlustamisest tekkinud viivituste tõttu (2010.a kontrolltasemest saavutati 73%). RA hinnangul on kavandatud indikaatori sihttaseme saavutamine 2015.aastaks võimalik tingimusel, et meetmele eraldatakse täiendavaid riigieelarvelisi vahendeid investeringute kavas planeeritud mahus.

2010.aastaks seatud kontrolltase on formaalselt saavutamata ka teiste indikaatorite osas:

Eesmärgi **„Kutseõppeasutustes on kvaliteetset ja tänapäevast õpet võimaldavad õppevahendid ja seadmed“** väljundindikaatori „Kutseõppeasutuste õppepraktika-baaside kaasajastatud õppeseadmete ja –vahendite osakaal“ puhul tekkis probleem seireandmete kättesaamisega. Kavandatud metoodika ei kohandu ja indikaator ei anna õiget pilti eesmärkide täitmise poole liikumisest (2010.a kontrolltasemest saavutati 34%). Vastavalt EARKs sätestatud definitsioonile arvestatakse taset lähtudes koolide taotlustest võrreldes kõigi vajalike seadmete hulgaga. Toetuse saajate arusaam indikaatori sisust oli ebahühtlane, tihti lähtuvad toetuse saajad indikaatori saavutamistase raporteerimisel subjektiivsest hinnangust oma õppeseadmete ja –vahendite vajaduste kohta. RÜ ja RA teevad ettepaneku seirekomisjonile ja KALE vaadata üle indikaatori selgitused, et tagada ühtne arusaam. Reaalse olukorra selgitamiseks on HTM ka läbi viimas riigivara inventuuri, et teada saada tegelik õppeseadmete ja –vahendite hulk.

Eesmärgi **„Kutseõppe kättesaadavuse tagamiseks on õppijatele loodud kaasaegsed elamis- ja olmetingimused“** väljundindikaatori „Kaasajastatud elamiskohtade osakaal õpilaskodudes“ 2010.a kontrolltaset ei saavutatud (tegelik täitmine 63%), kuna saavutustase määratlemisel võetakse arvesse ainult lõpetatud projektid, aga investeringute kava õpilaskodude 22st projektidest on viivituste tõttu lõppenud ainult 3. Indikaatori sihttase saavutatakse 2015.aastaks.

Eesmärgi **„Kutseõppeasutustes on õppeotstarbeline infrastruktuur kaasajastatud“** väljundindikaatori „Kaasajastatud õppekohtade osakaal kutseõppeasutustes“ kontrolltaset 2010.a ei saavutatud (tegelik täitmine 73% kontrolltasemest). Peamiseks takistuseks on olnud hangete vaidlustamisest tekkinud viivitused projektide elluviimisel. Hankedokumentide ettevalmistamine projektide rakendajate poolt võtab plaanitud kauem aega ning ka kooskõlastamine HTM riigivara osakonnaga võtab aja, mida esialgu projekti tegevusi planeerides arvesse ei võetud.

Suuremaks takistuseks antud meetme rakendamisel on esialgselt planeeritud täiendavate riigieelarveliste vahendite puudumine üldsummas 29 467 180 eurot. Selle tõttu pidi RA vaatama ümber investeringute kava ning edasi lükkama projektide, mille rahastamises moodustasid täiendavad riigieelarvelised vahendid olulise osa, rakendamise 2012. ja 2013. aastasse. Kokku moodustab riigieelarveliste täiendavate vahendite osa ca 10% meetme kogumahust. **RA hinnangul on kavandatud indikaatorite sihttasemete saavutamine 2015. aastaks võimalik ainult tingimusel, et meetmele eraldatakse täiendavaid riigieelarvelisi vahendeid investeringute kavas planeeritud mahus.**

Meetmes on täheldatud probleeme hangete vaidlustamisega pakkujate poolt. Hangete vaidlustamise tõttu on projektide elluviimine pikenenud märkimisväärselt, projektid ei

pea kavandatud ajagraafikust kinni. Projektid, mis pidid esialgu 2010.aastal lõppema, on pikenenud 2011.aastasse.

Meede „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekeskkonna kaasajastamine“

Toetatavad tegevused:

- Hariduslike erivajadustega õpilaste koolide renoveerimine - õppe- ja eluruumide kehtivate normatiividega kooskõlla viimine ning nende kohandamine tulenevalt õpilaste erivajaduste spetsiifikast.

Erivajadustega õpilastele mõeldud koolides toimuva õppetöö tulemuslikkus ja õppe kvaliteet sõltub suuresti turvalisest õppekeskkonnast ning tervislikest olme- ja õpitingimustest. Meetme raames tagatakse keha-, kõne-, meele- ja vaimupuuetega, psüühika- ja tervisehäiretega ning kasvatus eritingimusi vajavatele õpilastele võimalus omandada võimetekohast põhiharidust koolis, mille õpikeskkonda (õpperuumid, õppevahendid, olmetingimused) on kohandatud tulenevalt kooli õpilaste erivajaduste spetsiifikast. Viimastel aastatel on suurenenud nii hariduslike erivajadustega õpilaste kui ka kasvatusraskustega üldhariduskoolide õpilaste arv. Põhjuseks on nii sotsiaal-majanduslikud probleemid, aga ennekõike riigi hariduspoliitiline põhimõte – kaasata kõik HEV lapsed haridussüsteemi.

Meetme eesmärgiks on tagada, et **HEV õpilaste koolide õpikeskkond vastab kehtivatele normatiividele ning on kohandatud tulenevalt kooli õpilaste erivajaduste spetsiifikast.** Meetme indikaatorite saavutamistase on rahuldav. Meetme raames on rahastatud 20 HEV kooli projekti, millest lõpetatud on viivituste tõttu kolm. Väljundindikaatori „ERFst toetust saanud HEV koolide arv“ 2010.a kontrolltaset (4 kooli) ei saavutatud, kuna indikaatorite täitmisel võetakse arvesse ainult lõpetatud projekte (tegelik saavutamistase 75%). Tulemusindikaatori „HEV koolide õpilaste arv, kelle õppimis- ja elutingimused (sh võimalused töösüsteemide arendamiseks) on kaasajastatud ning vastavad kehtivatele normatiividele“ 2010.a kontrolltase on 300. Lõppenud projektide tulemusena on õppimis- ja elutingimused parandatud 108 õpilasel. Koos käimasolevate projektidega on kasusaajate arv 745 ehk 2015 aasta sihttase (1500) saavutamine on tõenäoline.

7.5.2 Prioriteetse suuna finantsprogress

RA hindab prioriteetse suuna rakendamist aruandeperioodil heaks. Meetmete rakendamine toimus tõhusalt ja toetuse väljamaksmise dünaamika oli hea. Kinnitatud projektide eelarved katavad 81 % suuna planeeritud vahenditest. 2010. aastal on teostatud väljamakseid (ERF osa) summas 19 776 111 EUR. Perioodi algusest on välja makstud kokku 59 045 200 eurot ERFi toetust ehk 28,39% eelarvest (vt joonis 8). 2010. a. väljamaksed (koos ettemaksetega) moodustasid 94% riigi 2010. a. eelarves planeeritust summast.

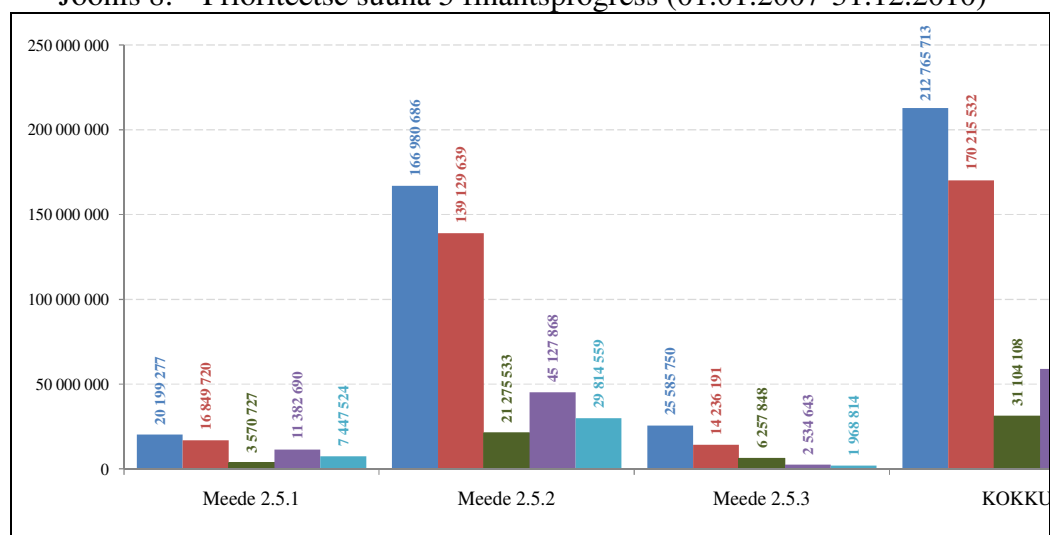
Olulisemateks õnnestumiseks võib nimetada meetme 2.5.1 „Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine“ rakendamist kus aasta väljamaksed ületasid 2010. a. prognoosi (143%), kuna ehitusturu seisund (tööjõu kättesaadavus) võimaldas töövõtjail objekte kiiremini lõpuni viia. Kohustustega on kaetud 82% meetme ERFi vahenditest. Kokku on välja makstud 57,97% meetme eelarvest. 2009. a ja osaliselt ka 2010.aastal aset leidnud ehitustööde odavnemise tõttu on vabade vahendite maht ~1 mln eurot. Veel ligikaudu 1,2 mln

EUR oli meetme reservis – kokku moodustab vabade vahendite maht ligikaudu 2,2 mln EUR. Vabanenud vahendite kasutamiseks korraldatakse 2011. aastal uus taotlusvoor, mille tulemuste alusel täiendatakse investeeringute kava.

Meetme 2.5.2 „Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine“ osas on prognoos põhimõtteliselt täidetud - 2010 a. jooksul maksti välja 94% aasta prognoosist. Meetme 2.5.3 „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekeskkonna kaasajastamine“ rakendamise tempo oli oodatust aeglasem. Aastaga on välja makstud 49% aasta prognoosist, mis oli tingitud projektide rakendamise viivitustest riigihangete kallinemise tõttu, sest planeeritud kallimad hanked tingisid hangete uuesti väljakuulutamise või investeeringute kavas projekti maksumuste muutmist.

Positiivsetest aspektidest on RÜ ja RA hinnangul olulisim toetuse saajale loodud võimalus taotleda esitatud prognooside alusel ettemakseid. Ettemaksete abil on toetusesaajatel olnud võimalik tagada projektidele piisavad kassavood tarnijatega arveldamiseks ja objektide sujuvaks valmimiseks.

Joonis 8. Prioriteetse suuna 5 finantsprogress (01.01.2007-31.12.2010)

Allikas: SFCS 15.04.2011

7.5.3 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendus

ERFi rahastusele lisaks on käesoleval programmeerimisperioodil ka ESF vahendeid suunatud noorte teavitamis- ja nõustamiskeskuste arengusse läbi programmi „Karjääriteenuste süsteemi arendamine“. ERF ja ESF vahendite kasutamine lõimitult ja eesmärgistatult noorte teavitamis- ja nõustamiskeskustes toetab oluliselt karjääriteenuste ulatuse ja kvaliteedi suurenemist läbi teenuse osutamise keskkonna ja teenuse sisulise arendamise ning parandab noorte konkurentsivõimet, tööhõivevalmidust ja toimetulekut.

Kutsehariduse ja HEV-koolide rahastamise põhielemendiks on riiklik koolitustellimus. Riiklik koolitustellimus koostatakse selleks, et tagada kõikidele õppida soovijatele võimetele ja vajadustele vastavate õppekohtade olemasolu ning luua eeldused tööturu vajadustele vastava tööjõu kujundamiseks, lähtudes majanduslikust ja sotsiaalsest aspektist ning koolide võimalustest. Riikliku koolitustellimuse alusel moodustatavate õppekohtade arv kinnitatakse kolmeks

aastaks. 2011. aastaks on riikliku koolitustellimuse koolituskohtade arv kokku 24 674, sh 760 HEV ja 295 koolituskohta vanglaõppes õppijatele.

7.5.4 Teise fondi tüüpi kulutused

Teise fondi tüüpi kulutusi on prioriteetses suunas tehtud väga vähe, kuna nende alla kuuluvad vaid koolituskulud. Aruandeperioodil on ESF-tüüpi kulusid tehtud summas 568 EUR.

7.5.5 Hinnang

RÜ ja RA hindavad prioriteetse suuna rakendamist aruandeperioodil **heaks**. Meetmete rakendamine toimus tõhusalt ja plaanipäraselt. toetuse väljamaksmise dünaamika oli hea. 2010. a. väljamaksed (koos ettemaksetega) moodustasid 94% riigi 2010. a. eelarves planeeritust summast. Aruandlusperioodil avastati 9 rikkumist. Vaideid aruandlusperioodil polnud.

Alasuund "Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine"

Taotluste kvaliteet ning toetuse saajate suutlikkus projektide rakendamisel on hea. RA hinnangul on kavandatud eesmärkide saavutamine 2015. aastaks võimalik tingimusel, et meetmele eraldatakse täiendavaid riigieelarvelisi vahendeid investeringute kavast planeeritud mahus (2013.a alustatavatele projektidele). Meetmes on täheldatud probleeme hangete vaidlustamisega ja seetõttu ei püsi mõned projektid ajagraafikus, kuid suurem osa meetme projektides püsib ettenähtud ajakavas. Projektide lõpetamise viivitustega ei saavutatud formaalselt ka 2010.a indikaatorite kontrolltasemeid. Vaatamata tekkinud probleemidele **RÜ/RA hinnang meetme rakendamisele on „hea“**. 2010.a. väljamaksete prognoosist on täidetud 94%.

Alasuund „Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste õpikeskkonna kaasajastamine“

Meetme indikaatorite 2010. aasta kontrolltase on formaalselt saavutamata, kuna ametlikult lõpetatud pole vajalikul arvul projekte. RA hinnangul on kavandatud indikaatorite sihttasemete saavutamine 2015. aastaks võimalik. Käimasolevates projektides on täheldanud 2010. aastal hangete kallinemist. Meetme rakendamise tempo oli oodatust aeglasem ning välja on makstud 49% 2010.a planeeritud prognoosist. Prioriteetse suuna 5 toetuse saajatest vajavad just antud meetme rakendajad kõige rohkem nii RA- kui ka RÜ-poolset juhendamist ja nõustamist. **RÜ/RA hinnang meetme rakendamisele on „rahuldav“**.

Alasuund „Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine“

Taotluste kvaliteet ning toetuse saajate suutlikkus projektide rakendamisel on väga hea. Indikaatorite 2010. a kontrolltase on ületatud. Üksikute projektide puhul probleemiks hangete vaidlustamine. Meetme väljamaksed ületasid 2010.a prognoosi (143%), kuna ehitusturu seisund (tööjõu kättesaadavus) võimaldas objektide ehitamist kiiremini teostada. Tegemist on RÜ/RA hinnangul prioriteetse suuna kõige paremini rakendunud meetmega ning seetõttu on **RÜ/RA hinnang meetmele „väga hea“**.

Tabel 16. Saavutused prioriteetses suunas 5

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas
Alasuund suund: Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine							
Üldine eesmärk: ERDFst toetust saanud kutseõppeasutuste arv							
ERDFst toetust saanud kutseõppeasutuste arv ²⁸	Saavutustase eesmärgist %	0	3,2%	16%	35%		
	Saavutustase	0	1	5	11		Projektiaruanded
	Eesmärk				15	31	
	Esioluline tase	10 (2006)					
Eesmärk 1: Kutseõppeasutustes on kvaliteetset ja tänapäevast õpet võimaldavad õppevahendid- ja seadmed							
Kutseõppeasutuste õppepraktikabaaside kaasajastatud õppeseadmete ja -vahendite osakaal ²⁹	Saavutustase eesmärgist %	0	0	18%	18%		
	Saavutustase	0	0	16%	17%		
	Eesmärk				50%	90%	
	Esioluline tase	11% (2006)					
Eesmärk 2: Kutseõppe kättesaadavuse tagamiseks on õppijatele loodud kaasaegsed elamis- ja olmetingimused							
Kaasajastatud elamiskohtade osakaal õpilaskodudes ³⁰	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	29%		
	Saavutustase	0	0	0	25%		HTM
	Eesmärk				40%	85%	
	Esioluline tase	15% (2006)					
Eesmärk 3: Kutseõppeasutustes on õppetstarbeline infrastruktuur kaasajastatud							
Kaasajastatud õppekohtade osakaal kutseõppeasutustes ³¹	Saavutustase eesmärgist %	0	0	42%	43%		
	Saavutustase	0	0	18%	18%		HTM
	Eesmärk				25%	42%	

²⁸ Munitsipaal- ja riigikutseõppeasutuste arv, mis saavad perioodil 2007-2013 investeeringute ning soetuste toetust ERFst.

²⁹ Taset arvestatakse lähtudes koolide taotlustest võrreldes kõigi vajalike seadmete hulga. Täielik tase (100%) on 30 000 kaasaegse õppetehnikaga varustatud õppekohta.

³⁰ Arvestuslikult on elamiskoha pinnanormiks võetud 12 m². Täielik tase (100%) on 5 700 õpilase elamiskohta.

³¹ Arvestuslikult on ühe õppekohta pinnanormiks arvestatud 12 m². Täielik tase (100%) on 30 000 õppekohta.

	Esialgne tase	12% (2006)					
Alasuund suund: Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekeskkonna kaasajastamine							
Eesmärk: HEV õpilaste koolide õpikeskkond vastab kehtivatele normatiividele ning on kohandatud tulenevalt kooli õpilaste erivajaduste spetsiifikast							
ERDFst toetust saanud HEV koolide arv ³²	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	33%		
	Saavutustase	0	0	0	3		Projektiaruanded
	Eesmärk				4	9	
	Esialgne tase	0 (2006)					
HEV koolide õpilaste arv, kelle õppimis- ja elutingimused (sh võimalused töösüste arendamiseks) on kaasajastatud ning vastavad kehtivatele normatiividele ³³	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	7%		
	Saavutustase	0	0	0	108		Projektiaruanded
	Eesmärk				300	1500	
	Esialgne tase	0 (2006)					
Alasuund suund: Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine							
Eesmärk: Noorsootöö infrastruktuur toetab noorsootöö teenuste regionaalset kättesaadavust ja noorte kaasatust noorsootöö tegevustesse							
ERDFst toetust saanud avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide arv ³⁴	Saavutustase eesmärgist %	0	0	13%	47%		
	Saavutustase	0	0	6	21		
	Eesmärk				20	45	
	Esialgne tase	14 (2006)	0				
Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide füüsiline keskkond vastab noorte vajadustele ja toetab noorsootöö teenuste osutamist ³⁵	Saavutustase eesmärgist %	0	0	40%	76%		
	Saavutustase	0	0	4%	7,6%		
	Eesmärk				5,5%	10%	
	Esialgne tase	3% (2006)					

³² HEV koolide arv, mis saavad perioodil 2007-2013 ERF toetust õppimis- ja elutingimuste kaasajastamiseks ning normatiividega kooskõlla viimiseks.

³³ Renoveeritud koolihooned võimaldavad rakendada õpilastele vajalikke tugistruktuure, uuendada koolide sisustust ja tehnilist varustatust.

³⁴ Perioodil 2007-2013 ERFst toetust saanud objektide arv. Perioodil 2004-2006 sai toetust kokku 14 valdkondlikku objekti.

³⁵ Eestis on 140 avatud noortekeskust, 20 teavitamis- ja nõustamiskeskust ning 300 huvikoole. Indikaatoriks on renoveeritud/ehitatud avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuse ning huvikoolide osakaal nende koguarvus (460 tk). Investeertakse peamiselt noorsootöö struktuuriüksustesse lähtudes regionaalsetest kaalutlustest, piirkondlikust noorte arvust ja noorsootöö võrgustiku arendamise vajadusest.

7.6 Rakendamine prioriteetses suunas „Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine“

Prioriteetses suunas 6 „Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine“ on kaks alasuunda:

1. Tervishoiu infrastruktuuri arendamine
  - 1.1. Meede „Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine“
  - 1.2. Meede „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine“
2. Hoolekande infrastruktuuri arendamine
  - 2.1. Meede „Riiklike hoolekandeesutuste reorganiseerimine“

Kõik meetmed on avatud ja rakendamisel.

Tabel 17. Prioriteetse suuna 6 meetmed

Meetme nimetus	Taotlemise skeem	Määruse jõustumise aeg	Meetme indikatiivne SF maht (EUR)
Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine	Investeeringute kava	31.03.2008	110 234 811
Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine	Investeeringute kava	20.07.2009	27 558 703
Riiklike hoolekandeesutuste reorganiseerimine	Investeeringute kava	03.11.2008	31 316 708

Allikas: Prioriteetse suuna 6 seirearuanne

Tervishoiu alasuunas on meetme „Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine“ toetuse andmise eesmärk arendada aktiivravi infrastruktuuri, loomaks eeldused haiglate funktsionaalselt terviklikuks toimimiseks. Meetmest toetatakse kesk- ja piirkondlike haiglate hoonete ehitamisega seotud projektide elluviimist.

Meetme „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine“ toetuse andmise eesmärgiks on õendus- ja hooldusteenuste parema kvaliteedi ja kättesaadavuse tagamine. Meetmest toetatakse hooldusravi statsionaarse tegevuslooga teenuseosutajate hoonete ehitamisega, sh rekonstrueerimisega seotud projektide elluviimist.

Hoolekande infrastruktuuri arendamine hõlmab endas asutuste reorganiseerimist ehk paremate elamis-, õppimis- ja töötamistingimuste loomist, toetatavad tegevused on seotud valdavalt ehitamisega (näiteks detailplaneeringute koostamine, riigihangete korraldamine, ehitusprojektide koostamine, ekspertiisid, kommunikatsioonidega liitumine jms).

7.6.1 EARK eesmärkide ja indikaatorite täitmine

Prioriteetse suuna eesmärgid on valdavalt saavutatavad va aktiivravi infrastruktuuri eesmärgi puhul, kuna meetme eelarves ei ole piisavalt vahendeid, et kesk-ja piirkondlikud haiglad saaksid koondada aktiivravi ühte hoonekompleksi.

Alasuund „Tervishoiu infrastruktuuri arendamine“

Eesmärk „**Aktiivravi infrastruktuur loob eeldused haiglate funktsionaalselt terviklikuks toimimiseks**“. Väljundindikaatori „ehitatud/rekonstrueeritud aktiivravi

osutamiseks kasutatav pind“ osas on juba 2010.a ületatud 2011.a kontrolltase 9 807 m² võrra, kuna ehitatava pinna prognoosimisel lähtuti kasuliku pinna näitajast, ehitatud pind sisaldab ka üldpinda ja tehnilise korruse pinda. 2015. aastaks planeeritud sihttase on saavutatav.

Indikaator „Kahes või enamas erinevas hoonekompleksis statsionaarset eriarstiabi osutavate haiglate osakaal 2011. aastaks (kontrollaasta) planeeritud kontrolltaset ei saavutata, kuna Hiiu nakkus- ja nahahaiguste korpust ei saa Põhja- Eesti Regionaalhaiglasse üle kolida enne selle hoone C-korpuse rekonstrueerimist. Sihttase, kahes või enamas erinevas hoonekompleksis statsionaarset eriarstiabi osutatavate haiglate osakaal ei ole samuti saavutatav, kuna meetme eelarve ei ole piisav, et toetada vajalikus mahus haiglavõrgu arengukava haiglaid, mille funktsionaalsed üksused paiknevad eraldiasetsevates hoonekompleksides. Välja jääb ehitamata SA Ida-Viru Keskhaigla II ehitusetapp, mistõttu ei ole võimalik koondada haigla aktiivravi ühte hoonekompleksi.

Kättesaadavuse osas on üheks olulisemaks probleemiks ka nt koduse õendusabi ebahütlane ja ebapiisav kättesaadavus. Eesti hooldusravivõrgu arengukava 2004 – 2015 kohaselt on kavandatud vajaduse katmiseni jõuda aastaks 2015. Eesmärgiks on esmatasandi tervishoiu õiglane ja hea kättesaadavus, kvaliteet ning efektiivne toimimine. Vähendamaks vajadust kuluka haiglaravi järele ning kasutamaks tervishoiuressursse efektiivsemalt, pakkudes elanikele nende tegelikele vajadustele vastavaid teenuseid on oluline õendus- ja hooldusteenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse suurendamine. EARK tervishoiu meetmed toetavad otseselt eelnimetatud arengukavades püstitatud eesmärkide täitmist.

EARKs on püstitatud meetme „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine” eesmärgiks **õendus- ja hooldusteenuste parema kvaliteedi ja kättesaadavuse tagamine**. Indikaatorite „Ehitatud/rekonstrueeritud õendus- ja hooldusteenuste osutamiseks kasutatav pind“ ning „Õendus- ja hooldusteenuste osutamiseks ehitatud/ rekonstrueeritud pinnal avatavate voodikohtade arv , sh juurde loodud voodikohtade arv“ 2011. aastaks (kontrollaasta) seatud taset ei täideta, kuna toetuse taotluste rahuldamise otsuste kohaselt on plaanitud 2011. aastal lõpetada 4 väiksemamahulist projekti, mis ei taga kontrolltaseme täitmist. Projektide rakendamise tulemusena on kasutatava pinna osas planeeritud mõnevõrra vähem pinda, (st indikaatori sihttaset 2015.a ei saavutata), mis on seotud eelkõige sellega, et nt aktiivravi haiglates asuvatel hooldusravi osakondadel on mitmete abiruumide pind juba olemas. Voodikohtade sihttase on saavutatav.

Alasuund „Riiklike hoolekandeesutuste reorganiseerimine“

Eesmärk „**Lastele ja psüühilise erivajadustega inimestele on tagatud paremad elamis-, õppimis- ja töötamistingimused**“. Väljundindikaatoriks on ehitatud pere- ja tegelusmajade arv, 2010. a kontrolltaset ei saavutatatud (täitmine 7%), kuna mitmed projektid (nii pere- kui ka tegelusmajad) valmivad 2012. aasta alguseks. Teisalt tuleb arvestada ka indikaatori kontroll- ja sihttaseme omavahelist vastuolu – aastaks 2010 tuleks sisuliselt juba saavutada 2015 aastaks kavandatud sihttase, mis ei ole sellisel kujul teostatav. Mõningase alatäitmise põhjus seisneb aga ühest küljest meetme hilisema rakendumise algusajast võrreldes esialgselt kavandatuga. Teisalt on pidurdanud kogu protsessi erihooldekodude reorganiseerimisega seotud probleemistik. Kuna uute sobivate maatükkide leidmine pere- ja tegelusmajade

ehitamiseks oli arvatust keerulisem, siis toimus 2010. aasta alguses kõikide erihooldekodude projektide taotluste muutmine ning projektide heakskiitmine leidis aset 2010. a. esimesel poolaastal. See aga on nihutanud ehitustegevuse algust 2011. a. IV kvartalis. Seega valmivad esimesed pere- ja tegelusmajad psüühilise erivajadusega inimestele 2012. a. RA ja RÜ võimuses ei ole rakendamist pidurdavaid probleeme väga mõjutada, kuid kindlasti tehakse toetuse saajate üle tõhusat järelevalvet ning antakse igakülgset nõu, et projektid kulgeksid.

Praeguste plaanide kohaselt on hoolekande meetmes kavandatud ehitustegevus lõpetada 2013. aasta lõpuks. Kuigi viie laste asenduskodude reorganiseerimise projekti mahajäämus esialgsest ajagraafikust on umbes 6 kuud ei mõjuta see veel hetkel sihttaseme saavutamist. Erihoolekandes on peremajade ehitamiseks kavandatud sõltuvalt projektist 10 – 16,4 kuud. Seega peab ehitustegevus algama hiljemalt 2011 a. IV-s kvartalis. Erihooledekodude reorganiseerimise protsess on kavandatud mõnevõrra aeglasem, kuid ka siin on sihttaseme saavutamine võimalik. Täpsema hinnangu sihttaseme saavutamise tõenäolise mahu kohta saab anda järgmise aasta seirearuandes.

7.6.2 Prioriteetse suuna finantsprogress

Üldhinnang prioriteetsele suunale on hea, kuna kõik meetmed on avatud ja rakendamisel. Võetud kohustused prioriteetse suuna projektide kogumaksumusest moodustavad 110% ja ühenduse osaluse kohustused on 98%. Väljamakseid on teostatud 31% kogu eelarvest ja EL toetuse eelarvest 25%. Üks hoolekande alasuuna projekt on tegevused lõpetanud ning viimane väljamakse taotlus menetluses. 2010. aastal võeti tervishoiu alasuuna meetmes „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine“ kohustusi ehk kinnitati 21 projekti eelarve 100% ulatuses meetme eelarvest. Meetmes „Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine“ on 2010. aastaks võetud kohustusi 99,94%.

Prioriteetse suuna väljamaksed 2010. aastal võrreldes riigieelarvesse planeeritud summaga moodustasid 76,18%. Tervishoiu alasuuna meetme „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine“ prognoosid olid koostatud enne meetme määruse jõustumist ning investeringute kava koostamist (meetme raames 2010. aastal tehtud väljamaksed moodustavad 22,61% 2010. a eelarves kavandatud prognoosist). Meetme eelarve prognoos 2010. aastaks oli koostatud liiga optimistlikult ja see ei arvestanud asjaoluga, et esimesel aastal moodustavad väljamakstavad summad valdavalt üksnes projekti ettevalmistamisega seotud töödega seonduvaid kulusid, vähesel määral ka ehitusprojekti koostamise ja projektijuhtimisega seonduvaid kulusid. Meetmes „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine“ märkimisväärseid viivitusi ja probleeme väljamaksete teostamisel esile ei kerkinud.

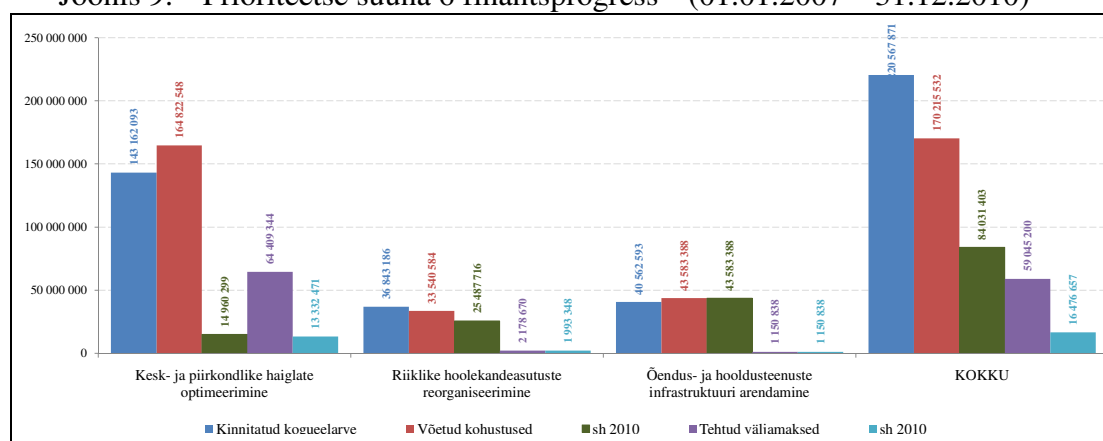
Meetmes „Riiklike hoolekandeaasutuste reorganiseerimine“ moodustasid tehtud väljamaksed (ilma ettemakseteta) 2010. aastal võrreldes riigieelarvesse 2010. aastaks planeeritud summaga 12,48%, sest tekkisid viivitused taotluste esitamise, parandamise ja rahuldamisega, kuna toetuse saajatel tekkisid probleemid hangete vaidlustamise ning kokkulepete sõlmimisega. Suures osas tehti väljamaksetest ka makseid omafinantseeringust-laste asenduskodude meetme raames. 2010. aastal välja makstud EL toetuse summa oli 794 638 eurot, moodustades 2,5% meetme toetatavast eelarvest.

Kõige suuremas ulatuses on tehtud abikõlblikke kulusid meetmes „Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine“: 44,99% perioodi kogueelarvest ning 39,08% kinnitatud eelarve mahust. Meetmes „Riiklike hoolekandeesutuste reorganiseerimine“ on teostatud abikõlblikke kulusid 5,91% ulatuses perioodi kogueelarvest ning 6,50% kinnitatud eelarvest. Meetmes „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine“ on vastavad näitajad 2,84% ja 2,64%.

Meetmes „Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine” SA Tartu Ülikooli Kliinikumi projekti II ehitusjätkorra tegevused olid 2010. aastal takerdunud seoses projekteerimislepingu vaidlustusega, kuid 17. detsembril 2010 aasta tegi Riigikohus SA TÜK projekti osas otsuse, mitte võtta menetlusse AS AB Kalle Rõõmus poolt esitatud kassatsioonikaebust. Sellest lähtuvalt sõlmiti 2011. aasta alguses projekteerimisleping ning projekt saab tegevustega alustada. SA Ida-Viru Keskhaigla osas tehti toetuse taotluse rahuldamise otsus 2010. aastal.

Vaatamata sellele, et meetmete rakendamine prioriteetses suunas on erinevas staadiumis ning elluviimisel on tekkinud erinevaid probleeme ajakavades ja takistusi rakendamisel on RÜ hinnang kogu prioriteedi rakendamisele hea, sest saavutatud on oluline alus projektide edukaks teostamiseks ning planeeritud tulemuste saavutamiseks.

Joonis 9. Prioriteetse suuna 6 finantsprogress³⁶ (01.01.2007 – 31.12.2010)

Allikas: SFCS 15.04.2011

7.6.3 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendus

Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismidest on rahastatud kahe haigla, SA Ida-Viru Keskhaigla ja AS Lääne-Tallinna Keskhaigla nakkuskorpuste renoveerimist. Šveitsi finantsmehhanismi kaasabil on hangitud Tallinna Lastehaigla lastele mõeldud automatiseeritud kõnniortoos Lokomat Pediatric, mis on mõeldud liikumispuudega laste rehabilitatsiooniks.

Kohaliku omavalitsuse investeeringutoetuste kavast KOIT on saanud toetust Lõhavere Ravi- ja Hooldekeskus ning SA Rõngu Hooldusravikeskus.

Välisvahendeid on edukalt kombineeritud laste asenduskodude reorganiseerimise protsessis. Riiklikke laste asenduskodusid oli algselt kokku 12, millest osade

³⁶ Tervishoiu ja haiglate meetmes moodustavad väljamaksud suurema summa, kui kinnitatud kogueelarve, kuna toetuse saajad on projektidesse panustanud suurema omafinantseeringu.

reorganiseerimiseks kasutatakse lisaks „Eesti-Šveitsi koostööprogrammi” abi, mille raames on kavas ehitada 10 peremaja (Maidla, osaliselt Elva ja ka Viljandis). Riigieelarve vahenditega on praeguseks reorganiseeritud 2 asenduskodu (Viljandis ja Vinnis; kokku 8 peremaja).

2010. aastal tehtud Vabariigi Valitsuse korralduste kohaselt saavad heitkoguse ühikutega kauplemise finantsvahendeid mitmed haiglad ja hoolekande asutused rohelise investeerimisskeemi raames hoonetesse energiatarbimist vähendavate investeeringute tegemiseks.

7.6.4 Hinnang

Alasuund „Tervishoiu infrastruktuuri arendamine“

Meetmete toetuse taotluste sisuline kvaliteet on hea, taotluste esitamisel esines tehnilisi vigu. Projektide rakendamine on üldjuhul kulgenud plaanipäraselt v.a SA TÜK projekt, mis seoses projekteerimise riigihanke vaidlustamisega on edasi lükkunud 1,5 aastat, kuid projekt teostatakse abikõlblikkuse perioodi 2015. a veebruariks. Alasuuna eesmärgi aktiivravi osutamiseks kasutatava pinna 2011.a määratud kontrolltase on saavutatud juba 2010. a. 2015. aastaks planeeritud indikaatori sihttase on saavutatav. Õendus- ja hooldusteenuse indikaatorite kontrolltasemed on küll seatud 2011.a, kuid juba praegu saab väita, et projektide rakendamise tulemusena kasutatava pinna osas on planeeritud mõnevõrra vähem pinda, mis on seotud eelkõige sellega, et nt aktiivravi haiglates asuval hooldusravi osakondadel on mitmete abiruumide pind juba olemas. Kui eelnevatel aastatel oli mõneti probleemiks erihoolekande projektide taotluste madal kvaliteet, siis 2010. aasta I kvartaliks suudeti kõik taotlused toetuse saaja poolt korrektselt esitada. Arvestades seda, et ehituseks on kavandatud maksimaalselt 16,4 kuud, siis peaksid psüühilise erivajadustega inimestele ehitatud pere- ja tegelusmajad valmima põhiliselt 2013. aasta II kvartalis. Sellest tulenevalt hinnatakse protsessi rakendamist pigem heaks ning hetkel on eesmärk üldjoontes saavutatav.

RA hinnang prioriteetse suuna rakendamisele tervikuna on hea. Projektid on üldiselt rakendunud toetuse TRO aja- ja tegevuskavade kohaselt. Eesmärgid on saavutatavad ja aktiivravi infrastruktuuri eesmärgi puhul. Kontrolltasemed on selle prioriteetse suuna indikaatoritele seatud 2011.a. Prioriteetse suuna võetud kohustused moodustavad 98% eelarvest, mis on märkimisväärne kasv võrreldes eelneva aastaga. Prioriteetse suuna väljamaksed 2010. aastal võrreldes riigieelarvesse 2010. a planeeritud summaga moodustasid 76,18% olles peamiselt mõjutatud meetmete „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine“ ja „Riiklike hoolekandeasutuste reorganiseerimine“ rakendamisest

RÜ hinnang prioriteetse suuna rakendamisele hea, kuna vaatamata sellele, et meetmete rakendamine on erinevas staadiumis ning tekkinud on erinevaid probleeme ajakavadest kinnipidamises, on saavutatud oluline alus projektide edukaks teostamiseks. Raskused ajakavadest kinnipidamisega on tingitud liiga optimistlikult koostatud ajakavadest ning osaliselt on teatud projektide elluviimise ajakava mõjutanud hangete vaidlustamine. Toetuse saajad on väga erineva tasemega, mistõttu sujub osade toetuse saajatega projektide rakendamine väga edukalt, kuid teiste toetuse saajatega võtavad protsessid rohkem aega.

Tabel 18. Saavutused prioriteetses suunas 6

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2015	Saavutustasemete andmete allikas
Alasuund: Tervishoiu infrastruktuuri arendamine								
Eesmärk: õendus- ja hooldusteenuste parem kvaliteet ja kättesaadavus								
Ehitatud/rekonstrueeritud õendus- ja hooldusteenuste osutamiseks kasutatav pind (m ²)	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	0			
	Saavutustase	0	0	0	0			Projektiaruanded
	eesmärk	82 500 m ² (2015)				33000	82500	
	esialgne tase	ei ole kohaldatav						
Õendus- ja hooldusteenuste osutamiseks ehitatud/rekonstrueeritud pinnal avatavate voodikohtade arv, sh juurde loodud voodikohtade arv	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	0			
	Saavutustase	0	0	0	0			Projektiaruanded
	eesmärk	1 500, sh 750 (2015)				600, sh 300	1 500, sh 750	
	esialgne tase	Pole kohaldatav						
Eesmärk: aktiivravi infrastruktuur loob eeldused haiglate funktsionaalselt terviklikuks toimimiseks								
Ehitatud/rekonstrueeritud aktiivravi osutamiseks kasutatav pind (m ²)	Saavutustase eesmärgist %	0	0	46%	46%			
	Saavutustase	0	0	29 807 m ²	29 807 m ²			
	eesmärk	65 000 (2015)				20 000 m ²	65 000 m ²	Projektiaruanne
	esialgne tase	ei ole kohaldatav						
Kahes või enamas erinevas hoonekompleksis statsioonarset	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	0			
	Saavutustase	0	0	0	0			
	eesmärk	0% (2015)				16%	0%	Projektiaruanded

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2015	Saavutustasemetede andmete allikas
eriarstiabi osutavate haiglate osakaal (%) ³⁷	esialgne tase	ei ole kohaldatav						
Alasuund: riiklike hoolekandeesutuste reorganiseerimine								
Eesmärk: Lastele- ja psüühilise erivajadusega inimestele on tagatud paremad elamis-, õppimis- ja töötamistingimused								
Ehitatud pere- ja tegelusmajade arv	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	7,4%			
	Saavutustase eesmärk	0	0	0	7			Projektaruanded
		95 pere- ja tegelusmaja – 29 lastele ja 66 psüühilise erivajadusega inimestele (2015)			95 pere- ja tegelusmaja – 29 lastele ja 66 psüühilise erivajadusega inimestele		95 pere- ja tegelusmaja – 29 lastele ja 66 psüühilise erivajadusega inimestele ³⁸ (2015)	
	esialgne tase	0						
Nõuetele vastavad hoolekandeesutused	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	11%			
	Saavutustase	0	0	0	1			

³⁷ Kahes või enamas erinevas hoonekompleksis statsionaarset eriarstiabi osutavate haiglate osakaal (%) ei ole 2010 aasta näitajate alusel muutunud, kuigi SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla projekti osas on X-korpus valmis, siis Hiiult on ületoodud onkoloogia ravi, kuid Hiiu nakkushaiguste korpus tuuakse üle alles pärast C-korpuse rekonstrueerimist (kuna enne ei ole võimalik leida ruume ambulatoorseks vastuvõtuks).

³⁸ Tegevused lõpetakse enne 2015.a

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2015	Saavutustasemete andmete allikas
	eesmärk	5 asutust: 29 peremaja Psüühilise erivajadusega inimeste hoolekandeesutused 4 asutust: 55 peremaja ja 11 tegelusmaja (2015)				3 asutust: 19 peremaja Psüühilise erivajadusega inimeste hoolekandeesutused 2 asutust: 30 peremaja ja 6 tegelusmaja		Projektiaruanded
	esialgne tase	0						

7.7 Rakendamine prioriteetsetes suundades 7 ja 8 „Horisontaalne tehniline abi“ ja „Tehniline abi“

Tehnilise abi ja horisontaalse tehnilise abi meetmed on avatud ja rakendamisel. Horisontaalse tehnilise abi meetme kogueelarve perioodiks 2007–2013 on 64 894 314 eurot, millele lisandub 15% omafinantseeringut. Horisontaalse tehnilise abi meede hõlmab kõiki rakenduskavasid ja eelarve on jagatud nende rakenduskavade vahel moodustades eraldiseisva prioriteetse suuna igas rakenduskavas. Horisontaalse tehnilise abi meedet rahastatakse 12% ulatuses ESFist ehk Inimressursi arendamise rakenduskava vahenditest ja 88% ulatuses Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF) ehk 44% EARK ja 44% Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava vahenditest.

Tabel 19. Prioriteetsete suundade 7 ja 8 meetmed

Meetme nimetus	Taotlemise skeem	Määruse kinnitamise aeg	Meetme indikatiivne SF maht (EUR)
Horisontaalne tehniline abi	RE seaduses määratud kord	30.04.2007	28 553 498
Tehniline abi	RE seaduses määratud kord	30.04.2007	2 759 832

Allikas: Prioriteetsete suundade 7 ja 8 seirearuanne

7.7.1 EARK eesmärkide ja indikaatorite täitmine

Horisontaalse tehnilise abi ja EARK tehnilise abi meetmete vahendeid on võimalik kasutada igal aastal, sõltuvalt toetuse saaja vajadustest ning nõudlusest. 2010. a kasutati aktiivsemalt pigem horisontaalse tehnilise abi vahendeid kui EARK tehnilist abi. Põhjus on toetavate tegevuste eripäras, sest horisontaalsetest vahenditest kaetakse personali- ja administratiivkulud, koolitus-, lähetus ja IT kulud; tehnilisest abist rahastatakse pigem uuringuid ja hindamisi, mida viiakse läbi harvemini.

Tehnilise abi meetmete üldeesmärk on „**Perioodi 2007-2013 rakenduskavad ning struktuurivahendite kasutamise strateegia oma struktuurivahendeid puudutavas osas, on tulemuslikult ellu viidud**“. Tehnilise abi prioriteetsed suunad panustavad sünergias kõikide teiste suundade eesmärkide saavutamisse.

Eesmärki „**Eesti rahva teadlikkuse kasv struktuurivahenditega kaasnevatest võimalustest**“ vaadeldakse struktuurivahendite kodulehel registreeritud külastuste arvuna, mille sihttase on juba 2010.a mitmekordselt ületatud. Teise alapunktina mõõdetakse ka avalikkuse teadlikkust struktuurivahenditest ning ka selle indikaatori sihttasest on juba praegu ületatud. Nii kodulehe külastuste kui avalikkuse teadlikkuse tõus on seotud üksteisega, sest mida aktiivsem meediakajastus, seda enam tuntakse huvi ka taotlemiste ja võimaluste vastu ning need numbrid kajastusid ka saavutustasemes.

Eesmärgi „**Kasvav kogemustevahetus ning suurema rakenduskavade elluviimisel tekkinud parimate praktikate levik**“ osas toimus 2010. a ka kaks planeeritud horisontaalsest hindamist, millega on ületatud 2010.a kontrolltase. 2015. aastaks saavutustasemeni jõudmine on väga reaalne, sest sihttasemeni on aega veel viis aastat ja järgmise hindamise osas toimuvad juba ettevalmistused. Hindamisaruanded on kättesaadavad aadressil: <http://www.struktuurifondid.ee/hindamisaruanded/>.

Eesmärgi ”**Personali kogemuste ning kompetentsi kasv**” osas ületati 2010.a kontrolltase ka KA poolt struktuurivahendite administratsioonile suunatud koolituste ning kursuste arvus. Koolitusi korraldatakse struktuurivahendite administratsiooni vajadusi arvestades ning sellest tulenevalt toimus enim koolitusi SFCSi ja SFOSi kasutajatele. Asjakohased oli ka koolitused riigiabi ja riigihangete teemadel. Uudsena viidi läbi infopäevi riigihangete teemadel, ja seda piirkonnakeskustes, kus osalejaid oli neil koolitustel kokku 562. 2015. aastaks seatud sihttasemeni jõudmine on üsna tõenäoline, kuna, arvestades finantsvahendite nappust, on struktuuritoetuse osatähtsus tõusmas, sest vähegi aktiivsed inimesed püüavad ka ise infot hankida, et end erinevate toetuse saamise võimaluste ja reeglitega kurssi viia.

7.7.2 Hinnang

Kõikides horisontaalse tehnilise abi eesmärkide indikaatorite puhul ületati 2010.a kontrolltase, sest 2010. aastal kasutati väga aktiivselt struktuurifondide kodulehekülge, toimus ka aktiivne meediakajastus struktuurivahendite teemal ning ka koolitusi korraldati enam, kui indikaatoris sätestatud.

2010. a riigieelarvesse planeeritud horisontaalse tehnilise abi vahenditest kasutati 75,17% ning kasutamata vahendite osas võib tõdeda optimistlikumat planeerimist, kui realselt ellu viidi. 2010. a jooksul kasutati riigieelarvesse planeeritud tehnilise abi vahenditest vaid 9,54%. Nii madal protsent võib olla tingitud suuremates ootustest tegevuste elluviimisel ja ebapiisavast planeerimisoskusest. Eeldatakse, et kasutamiskiivsus suureneb lähiaastatel, kui viiakse läbi suuremaid uuringuid tehnilise abi vahenditest.

KA hinnang taotletud horisontaalse tehnilise abi vahendite kasutamisele on hea, kuna aruandlusperioodil on horisontaalses tehnilises abis projektide kinnitatud eelarvetest tehtud väljamakseid 73% ning kontrolltasemeid on ületatud. **Hinnang tehnilise abi vahendite kasutamise osas on rahuldav**, sest alates 2007. aastast on selles meetmes tehtud väljamakseid vaid 4% ulatuses, mis on kasutamisefektiivuse poolest väga madal. Tuginedes väljamaksete protsentuaalsele kasutamisele, on vahendite kasutusosakaal siiski kahe meetme peale kokku madal. Samas annab see aga võimaluse viia järgmistel aastatel läbi põhjalikumaid hindamisi ja uuringuid, mida seniajani pole suuremas mahus tehtud.

Tabel 20. Saavutused prioriteetses suunas 8

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustasemete andmete allikas
Alaeesmärk 1: Eesti rahva teadlikkuse kasv struktuurivahenditega kaasnevatest võimalustest							
Struktuurivahendite registreeritud külastuste arv	Saavutustase eesmärgist %	125%	240%	264%	351%		
	Saavutustase	149 873	289 187	316 549	421 267		
	eesmärk	120000 aastas (2015)			114000 aastas	120000 aastas	Kasutusstatistika, mida loeb veebimootor: http://www.struktuurifondid.ee/admin/kasutus/
	esialgne tase	90 000 aastas	90 000 aastas				
Avalikkuse struktuurivahenditest teadlikkus	Saavutustase eesmärgist %	53%	93%	71%	116%		
	Saavutustase	24%	42%	32%	52%		Avaliku arvamuse uuring (2009): http://www.struktuurifondid.ee/uuringud
	eesmärk	45% (2015)			37%	45%	
	esialgne tase	28%	28%				
Alaeesmärk 2: Kasvav kogemustevahetus ning suurem rakenduskavade elluviimisel tekkinud parimate praktikate levik							
Horisontaalsete hindamiste arv (mis katavad kõiki rakenduskavasid)	Saavutustase eesmärgist %	0	0	20%	60%		RM
	Saavutustase	0	0	1	3		
	eesmärk	5 (2015)			2	5	
	esialgne tase	-					
Alaeesmärk 3: Personali kogemuse ja kompetentsi kasv							
Koolituste ning kursuste arv, mis on suunatud struktuurivahendite administratsioonile ning mida korraldab või koordineerib korraldusamet	Saavutustase eesmärgist %	0%	19%	36%	51%		
	Saavutustase	0	42	79	112		Koolitusel osalejate registreerimislehed
	eesmärk	220 (2015)	220		90	220	
	esialgne tase	-	-				

8. SUURPROJEKTIDE RAKENDAMINE

8.1 Suurprojektide indikatiivne loetelu

Tabel 21. Suurprojektide indikatiivne loetelu

Suurprojekti nimetus	Euroopa Komisjoni poolt tehtud rahastamisotsuse kuupäev (heakskiidetud projektide puhul)	Indikatiivne suurprojekti taotluse Euroopa Komisjonile esitamise aeg (planeeritavate projektide puhul, vähemalt kvartali täpsusega)	JASPERS ekspertide kaasamine (jah/ei)
Narva veevarustus- ja kanalisatsioonisteede rekonstrueerimise projekt	10.06.2009		ei
Kohtla-Järve piirkonna veevarustusüsteemide rekonstrueerimine	14.12.2009		ei
Multifunktsionaalse laeva soetamine	23.02.2010		ei
Eesti Rahva Muuseumi kui üleriigiliselt olulise kultuuriturismi- uurimis-, haridus- ja külastuskeskuse väljaarendamine		28.02.2011	jah
SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla juurde- ja ümberehitus	11.03.2010		jah

Allikas: SFCS (15.04.2011)

8.2 Muudatused projektide indikatiivses loetelus

Suurprojektide loetelust on eemaldatud "Harku valla Ühtekuuluvusfondi veemajandusprojekt", kuna EK-le esitatud projekti menetluse käigus täpsustas toetuse taotleja projekti eelarve, tegevuste ning lõppkasusaajate andmeid ning projekti maksumus jäi alla EK suurprojektile sätestatud piiri, 25 milj euro. 2010. a alguses kutsuti odavnemise tõttu EKst suurprojekti menetlusest tagasi ka Kohtla-Järve põlevkivitööstuse ohtlike jäätmete keskkonnanõuetele mittevastava prügila sulgemise projekt, kuna projekti maksumus jäi alla suurprojekti piiri.

8.3 Suurprojektide rakendamine aruaruandlusperioodi lõpu seisuga

Tabel 22. Suurprojektide rahastamistabel (kumulatiivne, EUR)

Suurprojekt	Investeeringu kogumaksumus	EL osalus (b)	Eesti avaliku sektori osalus	Erasektori osalus	Tehtud kulud (EL osalus)	Tehtud kulude osakaal investeringu maksumusest (EL osalus)	Tehtud kulud kokku (kõik allikad)	Tehtud kulude osakaal investeringu kogumaksumusest (%)
Narva veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimise projekt	44 361 142	28 586 176	15 774 966	0	695 484	2,43%	1 079 300	2,43%
Kohtla-Järve piirkonna veevarustusüsteemide rekonstrueerimine	45 896 193	30 724 621	15 171 572	0	952 325	3,10%	1 422 576	3,10%
Multi-funktsionaalse laeva soetamine	33 083 677	28 121 125	4 962 552	0	6 230 490	22,16%	8 101 732	24,49%
Eesti Rahva Muuseumi kui üleriigiliselt olulise kultuuriturismi-, uurimis-, haridus- ja külastuskeskuse väljaarendamine	63 069 894	49 009 014 ³⁹	31 114 070	0	0	0%	0	0%
SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla juurde- ja ümberehitus	107 422 149	66 073 862	41 348 287	0	39 302 369	59,48%	63 921 071	59,50%

Allikas: Prioriteetse suuna 4 seirearuanne, SFCS (15.04.2011)

Narva veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimise projekt

Rahastusotsuse muudatus allkirjastati 29.11.2010 ja sellega muudeti ühtlasi projekti elluviimise ajakava. Kõik planeeritud tegevused on realiseerunud vastavalt esialgse rahastusotsuse (18.12.2008) ajakavale, v.a torustike ehituse hankelepingu sõlmimine (RH11534). Nimetatud riigihange avaldati Riigihangete registris 26.11.2009, pakkumused laekusid 23.02.2010. Hindamistulemused on korduvalt vaidlustatud nii Riigihangete Vaidlustuskomisjonis (VAKO) kui kohtus (lisainfo Riigihangete registris). Kuna selle hanke menetlemine toimub vastavalt Riigihangete seadusele, ei ole toetuse saajal legaalseid võimalusi protsessi kiirendamiseks. Kuna

³⁹ See summa on 85% abikõlblikust kogumaksumusest. Investeeringute kavas on maksimaalseks toetussummaks kinnitatud 31 955 824.

rahastusotsuse muudatustaotluse esitamisel on võetud arvesse kolme kvartali pikkust viivitust, mis on tingitud torustike ehituse hankelepingu RH11534 menetlemisest, siis muudetud rahastusotsuse ajakavast on võimalik kinni pidada ning projekt tähtaegselt ellu viia.

Kohtla-Järve piirkonna veevarustussüsteemide rekonstrueerimine

Aruandlusperioodi lõpuks on projekt ajakavas ning viivitusi võrreldes taotluses sätestatuga ei ole. 2010. a sõlmiti 4 ehituslepingut, lisaks omanikujärelevalve ja projekteerimise lepingud. Sõlmida on veel kaks suuremahulist ehituslepingut ja väiksemad omanikujärelevalvelepingud. Projekt on võimalik tähtaegselt ja ettenähtud mahus lõpetada. Samas võib tähtajas püsimine osutada problemaatiliseks, kui 2011. a algusesse planeeritud hanked ei osutu edukaks (vaidlustused, hanke maksumused).

Multifunktsionaalse laeva soetamine

Projekti TRO tehti 03.03.2010. Juba enne TRO tegemist alustas toetuse saaja hangete läbiviimisega. Vastavalt meetme määruks sätestatule teostab rahvusvahelist piirmäära ületavad hanked toetuse saajate eest SIM. Projekti eelarve osas teostati 28.05.2010 muudatus, kus lisati täiendavad eelarveread, et oleks tagatud projekti latus kulgemine erinevate erialaspetsialistide kaasamise läbi. Muudatus on ennast õigustanud, sest aruandlusperioodi lõpuks on projekt ajakavas ning viivitusi võrreldes taotluses sätestatuga ei ole. 2010. a sõlmiti laeva ehitusleping (Uudenkaupungin Työvene OY), omanikujärelevalve leping, õigusabi teenuse leping ning aruannete koostamise-nõustamise teenuse leping. Projekt on võimalik tähtaegselt ja ettenähtud mahus lõpetada.

Eesti Rahva Muuseumi kui üleriigiliselt olulise kultuuriturismi- uurimis-, haridus- ja külastuskeskuse väljaarendamine

2010. a tegeleti Jaspersi ekspertide juhendamisel taotluse täiendamiseks. Ekspertid analüüsisid ja esitasid omapoolsed soovitused teostatavusuuringu, tasuvusanalüüsi ja keskkonnamõjude hinnangu täiendamiseks⁴⁰. Taotluse täiendamine koostöös Jaspersi ekspertidega kestis oodatust kauem, seetõttu lükkus esialgselt planeeritud ajakava mõne kuu võrra edasi. Ehituse peatöövõtja hange kuulutatakse välja märtsis 2011, esialgu oli planeeritud see välja kuulutada oktoobris 2010.

SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla juurde- ja ümberehitus

Projekti rakendamine vastab toetuse taotluses esitatud ajakavale. X-korpus on ehitatud ja töötab, C- ja patoloogia korpust projekteeritakse ning ehituse riigihange on ettevalmistamisel. Projekt on võimalik ellu viia tähtaegselt ning ettenähtud mahus.

2010.a. lõpu seisuga lõpetatud suurprojekte ei ole.

---

⁴⁰ Jaspersi ekspertid esitasid lõppraporti 11.jaanuaril 2011.

8.4 Mahukate projektide elluviimine

Mahukateks projektideks peetakse EARK-s kokkuleppeliselt projekte, mille kogueelarve on üle 19 113 724 mln EUR ja alla suurprojekti määra –50 mln EUR (va juba kinnitatud keskkonnaprojektide puhul, mil kehtis enne üldmääruse muutmist piir 25 mln eurot).

Tabel 23. Mahukad projektid

Mahukas projekt (nimi)	Projekti kestvus (kuu täpsusega)	Projekti eelarve (EL osalus) EUR	Projekti väljamaksed (EL osalus) EUR	Rakendamise seis aruandlusperioodi lõpus (ettevalmistavas faasis, rakendamisel, lõppenud)
Harku valla Ühtekuuluvusfondi veemajandusprojekt	42	20 518 948	0	Ettevalmistamisel
Kohtla-Järve põlevkivitööstuse ohtlike jäätmete keskkonnanõuetele mittevastava prüügila sulgemine	42	28 888 065	2 110 421	Rakendamisel
Pärnu Keslinna, Ülejõe ja Rääma linnaosade ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rekonstrueerimine ja laiendamine	40	15 080 223	2 658 785	Rakendamisel
Maardu linna veemajandusprojekt	48	16 922 547	1 975 300	Rakendamisel
SA Tartu Ülikooli Kliinikumi juurdeehitus	55	32 594 941	38 631	Rakendamise ettevalmistavas faasis (projekteerimist ei saanud alustada, kuna projekteerimise riigihange vaidlustati)

Allikas: SFCS (15.04.2011)

Harku valla Ühtekuuluvusfondi veemajandusprojekt

Projekti käivitumine on oluliselt viibinud, kuna toetuse saajal ei ole õnnestunud täita rahastusotsuse eritingimusi, mis on toetuse esimese väljamakse eelduseks – toetuse saaja peab tõendama, et planeeritud trassiga liitujate koguarvust on enam nõus rajatava süsteemiga liituma. On sõlmitud 3 projekteerimislepingut, mille tasumine on kuni eritingimuse täitmiseni toetuse saaja enda kohustus.

Potentsiaalsete liitujate teavitamise ja nõusoleku küsimisega tegeletakse ning eritingimuse täimine peaks olema võimalik hiljemalt 2011. a esimeses pooles. Kuna hankeplaan on koostatud nii, et esialgu toimub rajatiste projekteerimine ja seejärel ehitus, siis rahastusotsuses sätestatud ajakavas püsimine ei ole võimalik ning rahastusotsus vajab muutmist (tuleb pikendada 2014. a lõpuni). KIK on võtnud projekti teravdatud tähelepanu alla, igakuiselt toimuvad toetuse saaja esindajatega koosolekud ning arutatakse projekti elluviimise hetkeolukorda, eritingimuste täitmisega seonduvat ning ajakava raames püsimist.

Kohtla-Järve põlevkivitööstuse ohtlike jäätmete keskkonnanõuetele mittevastava prügila sulgemine

Algselt suurprojektide hulka kuulnud projekt "Kohtla-Järve põlevkivitööstuse ohtlike jäätmete keskkonnanõuetele mittevastava prügila sulgemine" kuulub nüüdest mahukate projektide liigituse alla, kuna projekt odavnes võrreldes planeerituga.

Viietus projekti elluviimisel on seotud sellega, et projekteerimis-ehituslepingu hankemenetlus lõpetati kavandatud hiljem seoses läbirääkimistega EKga poolkoksiprügilate sulgemise tehnilise lahenduse üle. Projekteerimistöode koosseisus tehtavate täiendavate uuringute käigus ilmnisid asjaolud, mida ei olnud võimalik lepingu sõlmimise ajal ette näha ja mis tingisid prügila sulgemise tehnilise lahenduse muutmise (esialgselt planeeritud kattekonstruktsioonile lisandusid täiendavalt bentoniitkate). See omakorda pikendas tunduvalt projekteerimise perioodi pikkust. Töövõtjad ei olnud suutelised esitama muudetud tehnilise lahenduse kohaseid tööprojekte ja alustama ehitustöödega kavandatud ajal. Bentoniit- ja dreanažimattide hange korraldati seoses Kiviõli poolkoksiprügila sulgemise tehnilise lahenduse muutmisega. Bentoniit- ja dreanažimattide hankemenetluse lõpetamine on hilineanud hankedokumentide vaidlustamise ja vaidlustuse osalise rahuldamise tõttu. RÜ hinnangul ei ole kõrvale-kaldumised ajaplaanist takistuseks projekti tähtaegseks lõpetamiseks.

Pärnu Kesklinna, Ülejõe ja Rääma linnaosade ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rekonstrueerimine ja laiendamine

Projekt kulgeb plaanipäraselt ning planeeritud tegevused on võimalik ellu viia ettenähtud tähtajal ja mahus.

Maardu linna veemajandusprojekt

Projekt kulgeb plaanipäraselt ning planeeritud tegevused on võimalik ellu viia ettenähtud tähtajal ja mahus.

SA Tartu Ülikooli Kliinikumi juurdeehitus

Projekti elluviimist on takistanud projekteerimise riigihanke vaidlustamine. Nüüdseks on kohtuvaidlus lõpetatud ja projekteerimise leping allkirjastatud. Projekti ajakava on vaidlusest tingituna lükkunud edasi 1,5 aastat, projekti uus planeeritud lõpptähtaeg on veebruar 2015. Projekt on võimalik ellu viia toetuse abikõlblikul ajaperioodil.

9. TEAVITAMINE JA KOMMUNIKATSIOON

9.1 Saavutused aruandlusperioodi lõpu seisuga

Tabel 24. Kommunikatsiooni saavutused aruandlusperioodi lõpu seisuga

1. Eesmärk: **TEADLIKKUS** elukeskkonna arendamise rakenduskavast ja struktuurifondidest on tõusnud.

Mõjuindikaatorid		2007	2008	2009	2010	2015
Näitaja (tegevus)						
Avalikkuse teadlikkus EL struktuuritoetustest	Saavutustase eesmärgist %	53%	93%	71%	118%	
	Saavutus	24%	42%	32%	53%	
	Eesmärk	45% (2015)	45% (2015)	45% (2015)	45% (2015)	45%
	Esialgne olukord	24%	24%	24%	24%	
Potentsiaalsete taotlejate teadlikkus elukeskkonna arendamise rakenduskavast	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	-	
	Saavutus	-	-	-	28%	
	Eesmärk	-	-	-	-	
	Esialgne olukord	-	-	-	-	
Avalikkuse teadlikkus ERF-st	Saavutustase eesmärgist %	97%	69%	74%	70%	
	Saavutus	84%	60%	64%	61%	
	Eesmärk	87% (2015)	87% (2015)	87% (2015)	87% (2015)	87%
	Esialgne olukord	84%	84%	84%	84%	
Avalikkuse teadlikkus ÜF-st	Saavutustase eesmärgist %	96%	54%	47%	44%	
	Saavutus	65%	37%	32%	30%	
	Eesmärk	68% (2015)	68% (2015)	68% (2015)	68% (2015)	68%
	Esialgne olukord	65%	65%	65%	65%	
Kasusaajate teadlikkus ERF-st	Saavutustase eesmärgist %	94%	-	-	117%	
	Saavutus	49%	-	-	61%	
	Eesmärk	52% (2015)	-	-	52% (2015)	52%
	Esialgne olukord	49%	49%	49%	49%	
Kasusaajate teadlikkus ÜF-st	Saavutustase eesmärgist %	84%	-	-	176%	
	Saavutus	21%	-	-	44%	
	Eesmärk	25% (2015)	-	-	25% (2015)	25%
	Esialgne olukord	21%	21%	21%	21%	
Tulemusindikaatorid						
Struktuurivahendite kodulehte(www.stru	Saavutustase eesmärgist %	125%	241%	264%	351%	

Mõjuindikaatorid						
Näitaja (tegevus)		2007	2008	2009	2010	2015
ktuurifondid.ee) külastanute arv	Saavutus	14987	289187	31654	421267	
	Eesmärk	12000 0 (2015)	120000 (2015)	12000 0 (2015)	120000 (2015)	120000
	Eisialgne olukord	90 000	90 000	90 000		
Elukeskkonna arendamise rakenduskava teemasid puudutavate meediakajastuste arv	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-		
	Saavutus	-	5153	6996	7256	
	Eesmärk	-	-	-	-	
	Eisialgne olukord	-	-	-	-	
Väljundindikaatorid						
Elukeskkonna arendamise rakenduskava sisaldavaid valdkondi tutvustavad suuremad sotsiaalturunduslikud eriprojektid	Saavutustase eesmärgist %	60%	180%	280%	180%	
	Saavutus	3	9	14	9	
	Eesmärk	5 (2015)	5 (2015)	5 (2015)	5 (2015)	5
	Eisialgne olukord	0	0	0	0	
Elukeskkonna arendamise rakenduskava valdkondi sisaldavate läbiviidud seminaride/infopäev ade arv	Saavutustase eesmärgist %	91%	103%	71%	94%	
	Saavutus	32	36	25	33	
	Eesmärk	35	35	35	35	35
	Eisialgne olukord	0	0	0	0	
Elukeskkonna arendamise rakenduskava valdkondi sisaldavate koostatud trükmaterjalide arv	Saavutustase eesmärgist %	100%	100%	100%	120%	
	Saavutus	5	5	5	6	
	Eesmärk	5 (2015)	5 (2015)	5 (2015)	5 (2015)	5
	Eisialgne olukord	-	-	-		
Elukeskkonna arendamise rakenduskava teemasid puudutavate pressiteadete arv	Saavutustase eesmärgist %	86%	151%	237%	271%	
	Saavutus	30	53	83	95	
	Eesmärk	35 (2015)	35 (2015)	35 (2015)	35 (2015)	35
	Eisialgne olukord	0	0	0	0	
Elukeskkonna arendamise rakenduskava teemasid puudutavate artiklite arv	Saavutustase eesmärgist %	100%	50%	92%	183%	
	Saavutus	12	6	11	22	12
	Eesmärk	12 (2015)	12 (2015)	12 (2015)	12 (2015)	
	Eisialgne olukord	0	0	0	0	

2. Eesmärk: LÄBIPAISTVUS elukeskkonna arendamise rakenduskava ja struktuurifondide rakendamiseks on tõusnud

Mõjuindikaatorid						
Näitaja (tegevus)		2007	2008	2009	2010	2015
EL toetuste jagamise ja planeerimise läbipaistvus avalikkuse seas	Saavutustase eesmärgist %	82%	182%	144%	133%	
	Saavutus	22%	49%	39%	36%	
	Eesmärk	27% (2015)	27% (2015)	27% (2015)	27% (2015)	27%
	Esialgne olukord	22%	22%	22%	22%	
Taotlejate teadlikkus taotluste hindamiskriteeriumite koht	Saavutustase eesmärgist %	90%	-	-	106%	
	Saavutus	60%	-	-	71%	
	Eesmärk	67% (2015)	-	-	67% (2015)	67%
	Esialgne olukord	60%	-	-	60%	

Kommunikatsiooniplaanis puuduvad indikaatorite tasemed määratakse EARK kommunaktsiooniplaani muutmise käigus. Potentsiaalsete taotlejate teadlikkust mõõdetakse samuti 2010. aastal vahehindamise raames.

2010. aastal toimus aktiivne avanenud taotlusvoorude, TROde ning juba valminud projektide teavitamine avalikkusele ja potentsiaalsetele taotlejatele. KA, JM-d, RA-d ning RÜ-d teavitasid avalikkust ja potentsiaalseid taotlejaid läbi pressiteadete ja uudiste avalikustamisega asutuste kodulehtedel ning struktuurivahendite kodulehel www.struktuurifondid.ee. Lisaks teavitati ajakirjanikke ning avalikkust ka investeeringute kavadest ja programmidest.

Ajakirjandusele edastati 2010. aastal 95 EARK valdkondi puudutavat pressiteadet, mis on 12 võrra rohkem kui eelmisel aastal. RÜ-d teavitasid taotlusvoorude avanemisest potentsiaalseid taotlejaid ametlike teadete Eesti suuremates päevalehtedes ning korraldati 35 valdkondlikku teabepäeva/seminari. Näiteks alasuuna „Energiasäästu arendamine elamumajanduses” raames korraldati sihtgruppidele üle Eesti enam kui 15 linnas 55 esinemist ning neist võttis osa üle 3000 inimese. Lisaks teabepäevadele valmis KIK-l toetuse saajatele suunatud abimaterjal "Toetuse saaja käsiraamat", mis sisaldab endas selgitusi ja nõuandeid kogu toetusprotsessi (sh avalikustamine) osas. Tagasiside nii teabeüritustele kui abimaterjalile on olnud positiivne.

Kõik RA-d ja RÜ-d arendasid oma kodulehti, et teave kodulehtedelt oleks paremini leitav ning pidevalt uuendatud. Täiesti uue kodulehe tegi KIK ning KA alustas www.struktuurifondid.ee kodulehe uuendamist, mis valmis 2011. a mais. Prioriteetse suuna „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ meetmetest toetust saanud projektide paremaks visualiseerimiseks koostati 2010. a Google Mapi kaart, mida regulaarselt uuendatakse. Kaardi vaadatavus on suur, 2010. aoli kokku 4202 külastust. SIM kodulehel avaldati toetust saanud projektide ülevaade erinevate toetusmeetmete ja maakondade lõikes koos illustreerivate kaartidega.

2010. aastal viidi KA, JM-de, RA-de ja RÜ-de koostööna läbi mitmeid teavituspunkte ning esmakordselt osaleti ka EK Eesti Esinduse korraldataval Euroopa Päeval, kus tutvustati struktuuritoetuste kasutamist.

Aasta peamise teavitüsüritusena viidi KA ja JM-de ühise projektina läbi 2010.a suvel meediakampania „Eurotoetused Eestis”, mis oli mõeldud EL struktuuritoetuse kaksiklogo laiemaks tutvustamiseks, et Eesti elanikud märkaksid logo ning neid projekte, mida EL struktuuritoetuse abil on üle Eesti ellu viidud.

2010. aasta novembris andsid kõikide rakenduskavade JM-d ja KA välja ajakirja „Euroopa Liidu toetused Eestis“. Ajakirjas olid käsitletud mitmed EARK teemad. Ajakiri ilmus nii eesti kui vene keeles, tiraaž oli 180 000 ning seda jagati väljapool Tallinna otsepostitusega ja avalikes kohtades (bussid, rongid, raamatukogud jne). Ajakirja elektroonilised versioonid olid üleval veebiportaalides www.postimees.ee ja www.postimees.ru.

Energiasäästu valdkonnas korraldas RÜ KredEx kaks laiapõhjalist kampaniat, üks kevadel (märtsis) ja teine sügisel (novembris). Kampaniate sihtrühmaks olid kortermajade elanikud, korteriühistute juhatused ja professionaalsed haldurid.

RA KKM eestvedamisel telliti lastele veebikeskkonda www.lastekas.ee Jussi multifilm „Juss näeb eurotoetuse märki“ <http://www.lastekas.ee/index.php?go=web&t=1&id=3647>, mille eesmärk oli selgitada lastele, mida struktuuritoetuse eest Eesti keskkonnahoiu valdkonnas tehakse. Multifilmi vaadati www.lastekas.ee lehel 31 788 korda ning <http://www.youtube.com/watch?v=jrJBO3xpY90> lehel 16 072 korda. Multifilm tõlgiti ka inglise keelde.

RA HTM tutvustas prioriteetse suuna 5 valdkondi teleklippidega (seitse klippi, Kanal 2) ning haakuvalt ESF teemadega venekeelses saates „Действуй“, „Tegutseja“ (ETV2-s venekeelsele auditooriumile; kordusedastus ETVs eestikeelsele auditooriumile). EARK teavituse raames toimus mitu ajakirjanikele suunatud üritust – Kohtla-Järve ja Kiviõli poolkoksi prügilate sulgemise projektide alguse teavitamiseks toimus Ida-Virumaal pidulik avaüritus, mis oli suunatud meediale ning koostööpartneritele. Ürituse vastu oli meedia huvi suur ning see sai üleriigilises - ja kohalikus meedias hulgalist kajastust.

Hoolekande alasuuna üks olulisemaid kommunikatsiooniüritusi 2010. a oli seotud laste peremajade valmimisega Pärnus 17. novembril. Avaüritust kajastati nii raadios, televisioonis kui ka pressiväljaannetes. MKM korraldas maakondlike ajalehtede ajakirjanikele ühepäevase infoseminari, kus teiste valdkondade kõrval tutvustati ka energiasäästu meetmeid. Eraldi maakondlike ajakirjanike seminar oli vajalik selleks, et anda meeldetuletavalt maakonna ajakirjanikele terviklik ülevaade struktuurifondide eesmärkidest, toetatavatest valdkondadest ning teavitustöö olulisusest struktuurifondidega seoses. Seminaril osales kuue maakonna ajakirjanikud. Ajakirjanduses ilmus 22 KA, JM-de, RA-de ja RÜ-de poolt kirjutatud EARK puudutavat aramusartiklit, mis on 2 korda rohkem kui eelmisel aastal.

9.2 Parimad näited

Parima näitena võiks välja tuua aasta peamise teavitüsüritusena läbi viidud KA ja JM-de ühise projekti „Eurotoetused Eestis”, mis oli mõeldud EL struktuuritoetuse kaksiklogo laiemaks tutvustamiseks ning toetust saanud projektide märgatavuse suurendamiseks. Meediakampania oli uuenduslik eelkõige oma ülesehituse poolest – varasemalt pole tehtud eraldi teavitustegevusi

logo tuntuse ja märgatavuse suurendamiseks. Samuti on märkimisväärne antud projekti kuluefektiivsus, millele aitas muuhulgas kaasa see, et auhindu panid võitjatele välja toetuse saajad. Kampaaniasse oli kaasatud kolm raadiokanalit (Elmar, Uno ja Kuku), Eesti populaarseim uudisteportaal Postimees.ee ning sotsiaalmeedia (blogi Toetustasku, Facebook). Kampaania käigus tuli osalejatel teha endast pilt struktuurifondide logo kõrval ning laadida see üles Postimehe pildikeskkonda. Kampaaniat reklaamiti sotsiaalmeedias, veebibännerite ja raadioreklaamidega ning kaks korda nädalas räägiti kampaaniast otse-eeetris). Kokku laeti veebikeskkonda üles 2229 pilti 348 erineva kasutaja poolt, mida võib hinnata väga heaks tulemuseks.

Energiasäästu valdkonnas korraldas RÜ KredEx kaks laiapõhjalist kampaaniat, üks kevadel (märtsis) ja teine sügisel (novembris). Kampaaniate sihtrühmaks olid kortermajade elanikud, korteriühistute juhatused ja professionaalsed haldurid. Kampaaniate raames kasutati meediakanalitest raadiot, üleriigilisi ja maakonnalehti, otsepostitust ning suuremates linnades (Tallinn, Tartu, Pärnu) ka välimeediat. Meediakanalite valikul oli tähtis jõuda ka vene keelt kõneleva sihtgrupini. Kogu teavitust viidi läbi komplekselt ehk infot jagati üheaegselt kõikidest KredExi poolt rakendatavatest energiasäästu meetmetest saavutades nõnda suurema sünergia. Kampaaniate sõnum jõudis hinnanguliselt kuni 700 000 inimeseni.

9.3 Hinnang

2007-13 perioodi jooksul seni saavutatud tulemused (tabel 24) näitavad, et 7 aastaks seatud teavitustegevuste eesmärgid on juba praegu peaaegu täidetud. Perioodi keskpaigaks märgitud vahetasemed on ületatud kõikides tulemus- ja väljundidikaatorite osas kui ka struktuuritoetusest teadlikkuse ning läbipaistvuse tõusu osas. Probleemaatiline on avalikkuse teadlikkus fondidest (tabel 25). 2010. aastal korraldas KA kommunikatsiooniplaanide hindamise, mille viisid läbi CPD OÜ ja AS Emor. Hindajad märkisid, et indikaatori avalikkuse teadlikkus konkreetsetest fondidest algtase võiks olla aasta 2006. Hetkel on algtasemeks võetud aasta 2007, mil uuringu järgi oli teadlikkus äärmiselt kõrge. Vastavalt aluseks võetud algtasemele on ka kontroll- ning sihttase määratud väga kõrged. Kommunikatsiooniplaani muutmisel on soov sihttase muuta realistlikumaks, sest praeguseid fondidest teadlikkuse tasemeid ja trende vaadates, määratud sihttaset ei saavutata.

Tabel 25. Avalikkuse teadlikkus struktuurivahenditest

	2006	2007	2008	2009	2010
Avalikkuse teadlikkus ERF-st	48%	84%	60%	64%	61%
Avalikkuse teadlikkus ÜF-st	11%	65%	37%	31%	30%

EARK Kommunikatsiooniplaani eesmärkide saavutamiseks on fondidest teadlikkuse ja struktuurivahendite üldine teadlikkuse tõstmine avalikkuse seas väga oluline. Toetuse saajate, taotlejate ja ajakirjanike tasandil on mõnedel juhtudel jätkuvalt probleemne fondi nimetuse mainimisega meediakajastustes (mainitakse nt abi päritoluks EL, välisabi, ka RÜ). Olukord on küll paranenud, kuid sellekohane teavitustöö on jätkuvalt prioriteediks. Rohkem tuleb abistada ja harida ka toetuse saajaid, et kuidas toetatud projekti paremini teavitada ning kindlasti jätkata ajakirjanike koolitamist.

2010. aastal viidi kommunikatsioonitegevused läbi vastavalt kommunikatsiooniplaanis ette nähtule. Teavitustegevuste hulk on võrreldes eelmiste aastatega tõusnud (vaata tabel 26). Proaktiivsetele tegevustele on teavituses rohkem tähelepanu pööratud ning pressiteadete ja arvamuskajastuste arv on tõusnud. Palju uusi tegevusi on seotud erinevate veebilahenduste arendamisega.

Tabel 26. Teavitustegevused

Näitaja (tegevus)	2007	2008	2009	2010
1. Teavitussüritused (seminar/infopäev)	32 (15*)	36 (2*)	25(2*)	33 (2*)
2. Pressiteated	30 (19*)	53 (10*)	83(17*)	95 (5*)
3. Ametlikud teated	5	14	27	21
4. Artiklid	12 (5*)	6 (3*)	11(3*)	22(5*)
5. Triikimaterjalid	5 (3*)	5 (3*)	5(2*)	6
6. Internet	7 (1*)	8 (3*)	9(3*)	20(1*)
7. kampaaniad/projektid	3 (3*)	9 (1*)	14(2*)	9(2*)
8. uuringud/teised tegevused	3 (1*)	2 (1*)	5(2*)	4(4*)

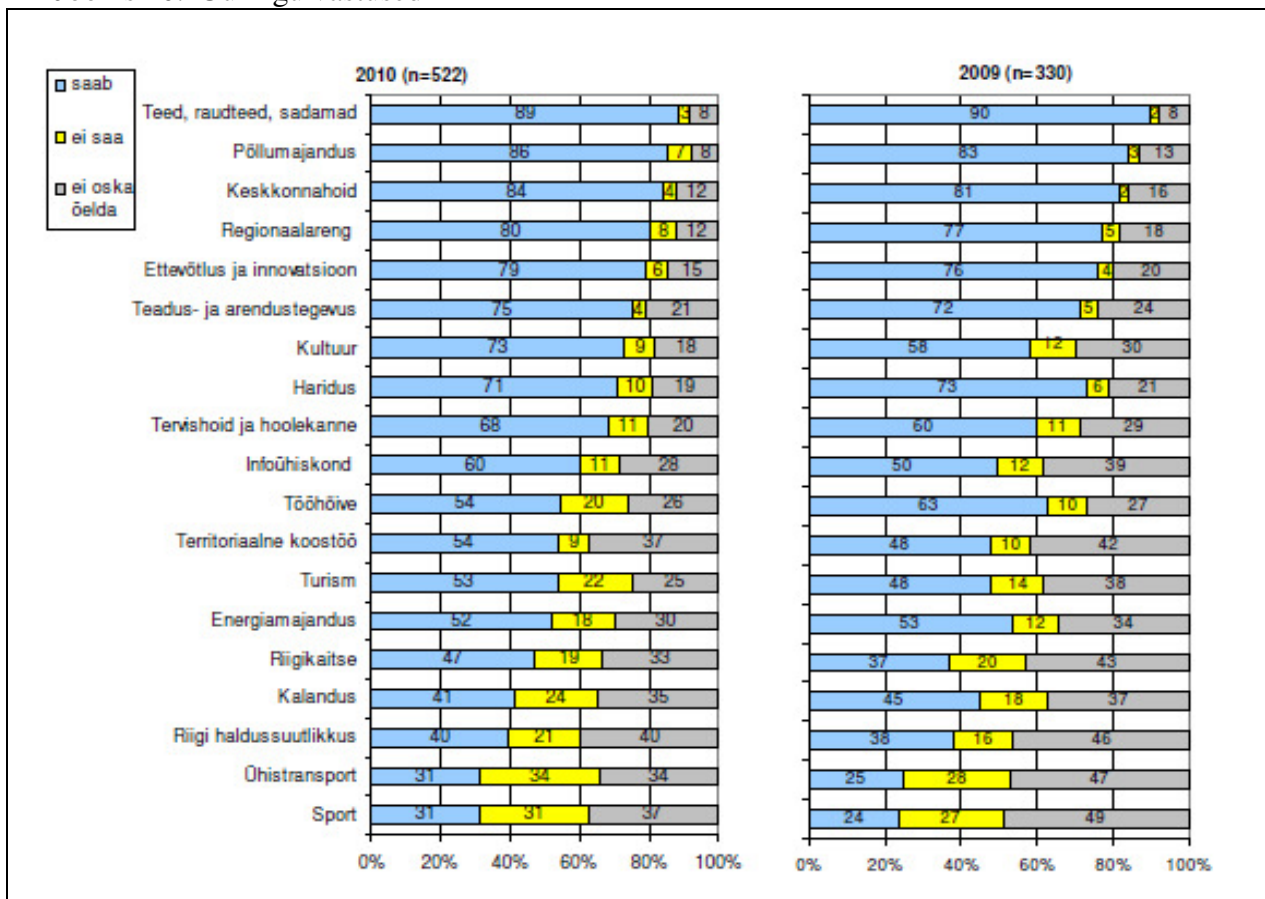
*KA tegevused, mis kajastuvad kõigis rakenduskavade seirearuannetes

Meediakajastuste arv on suurenenud – kui 2009. aastal oli monitooringu andmetel 6996 eurotoetuste teemalist kajastust, siis 2010. a on see tõusnud 7256 kajastuseni (Meedius Eesti OÜ). 2010. a august-september toimus KA tellitud ja Turu-Uuringute AS-i poolt läbi viidud avaliku arvamuse uuring, et saada ülevaade struktuurivahendite mainest, avalikkuse teadlikkusest ning kasutatavatest ja eelistatud informatsiooni tarbimise kanalitest. Uuringust selgus, et 52% Eesti elanikest teab või on kuulnud midagi EL struktuuritoetusest (eurotoetustest). Võrreldes eelmise aastaga on see tõusnud (2009: 32%). Keskmisest kõrgem on struktuuritoetuse tundus eestlaste, kõrgharidusega ja kõrgema sissetulekuga inimeste seas. Edaspidi tuleb erilist tähelepanu pöörata endiselt nendele sihtgruppi kuuluvatele gruppidele, kelle seas teadlikkus on madalam (muukeelse, madalama haridustasemega jne).

Kindlasti tasub ka 2011. a pöörata suuremat tähelepanu taotlejate ja toetuse saajate koolitamisele ning jätkata intensiivselt proaktiivsete tegevustega, tõstes seeläbi toetuse saajate teadlikkust ja teemade nähtavust avalikkuse seas. Samuti on oluline veelgi suurendada selliste teavitustegevuste (projektide/kampaaniate) arvu/ulatust, kus oleks kaasatud võimalikult suur auditoorium., Eesmärk on püüda neid, kelleni läbi meediaväljaannete ja veebi ei jõua (nt kasutada ulatuslikke reklaamikampaaniaid). Senise kogemuse järgi on osutunud edukamateks just asutuste koostööna tehtavad teavitustegevused ning ühiseid projekte on kavas ellu viia ka edaspidi.

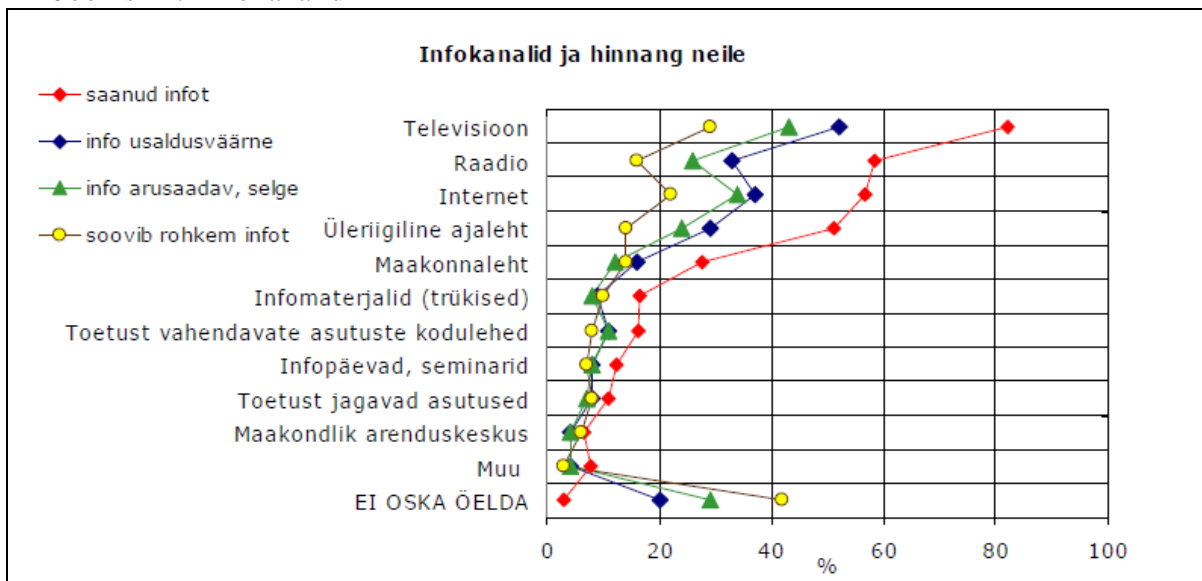
Joonis 10. Uuringu vastused

Uuringus küsiti nende käest, kelle jaoks oli EL struktuuritoetuse mõiste tuttav, et millised EL struktuurifondidest hetkel toetust saavad. Siinkohal võib öelda, et EARK valdkondi struktuurifondidega seostatakse hästi. Kõige kindlamalt teatakse, et toetust saavad jätkuvalt: teed, raudteed, sadamad (89%), põllumajandus (86%) ning keskkonnahoid (84%). 80% vastanutest teadis, et toetust saab regionaalareng. EARK valdkondade keskkonnahoid, regionaalne areng ning tervishoid ja hoolekanne teadlikkus on võrreldes eelmise aastaga vastanute seas tõusnud (vt joonis 10)

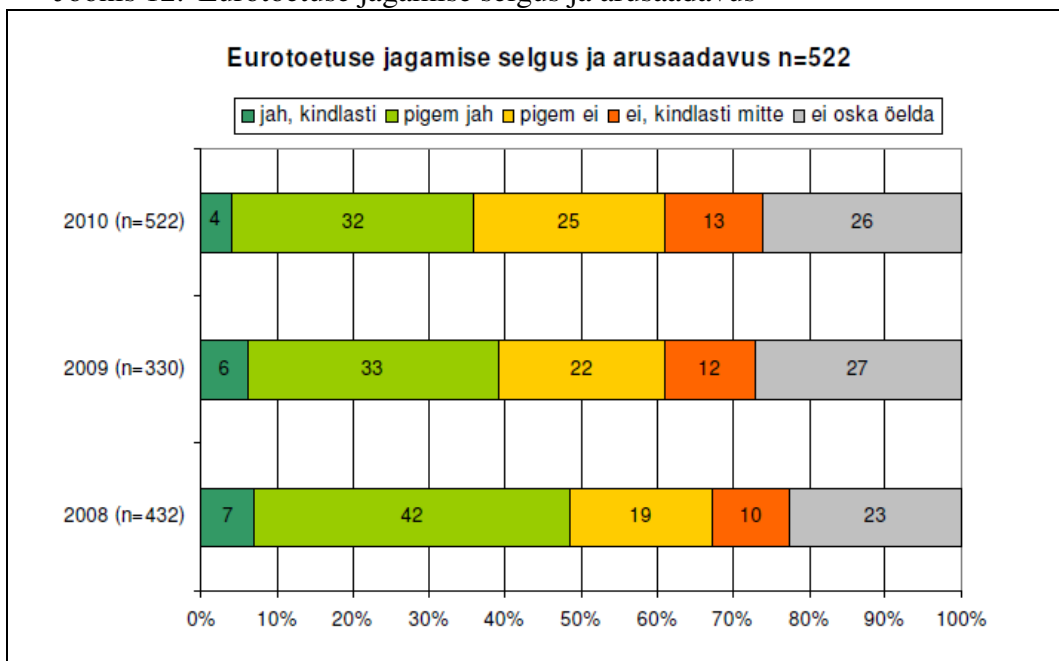
Teavitustegevustega sihtgrupini paremini jõudmiseks uuriti ka kanaleid, kust struktuuritoetuste kohta on infot saadud, kuidas nad seda infot hindavad ning kust sooviksid informatsiooni saada. Kõige levinum kanal EL struktuuritoetuse kohta info saamiseks on olnud televisioon. Sellele järgnevad raadio, internet ja üleriigilised lehed. Aastaga on langenud tele, raadio ja lehtede osakaal infoallikana ning kasvanud toetust vahendavate asutuste kodulehtede ja üldiselt interneti osakaal. Üldiselt on usaldusväärsus kõikidel kanalitel üsna sarnane (~50-70%). Kõige arusaadavamad ja selge infoga kanalid on internet ja televisioon. Televisioon ja internet on kõige eelistatumad kanalid, mille kaudu soovitakse senisest rohkem infot saada.

Joonis 11. Infokanalid

Kommunikatsioonitegevuste planeerimisel on mitmeid aastaid sihtgruppide eelistusi ka aluseks võetud ning sihtgrupipõhist lähenemist kasutatud. Seepärast on jätkuvalt oluline avalikkusele suunatud teavituses kasutada televisiooni, internetti ning üleriigilisi ajalehti, sest nendest kanalitest otsitakse kõige enam informatsiooni. Oluline on muidugi tõsta ka kanalites edastatud informatsiooni usaldusväärset.

Joonis 12. Eurotoetuse jagamise selgus ja arusaadavus

EARK kommunikatsioonikava teine eesmärk on suurendada läbipaistvust elukeskkonna arendamise rakenduskavast ja struktuurifondide rakendamisest. 2009. aastal pidas struktuuritoetuse planeerimist ja jagamist Eestis läbipaistvaks ja selgeks 36% vastanutest, mis on küll madalam kui eelmisel aastal, kuid ületab siiski oluliselt 2015-ks aastaks püstitatud

eesmärki, milleks on 27%. Peamise põhjusena, miks toetuste jagamine ja planeerimine ei ole läbipaistev ja selge, toodi välja asjaolu, et selle kohta levib vähe informatsiooni, mistõttu puudub ülevaade (38%). Teadmatus ja keerukus ongi peamised tegurid, mida enam nimetati. Siiski oli ka neid, kes nägid struktuuritoetuse planeerimises ja jagamises onupojapoliitikat/korruptsiooni (11%). Võrreldes eelmise aastaga ei olnud neid vastajaid, kes heitsid ette, et kõiki rahasid ei kasutata ära, eelmine aasta oli neid 4%.

Üldine hinnang EARK kommunikatsioonitegevustele on hea. Huvi meetmete vastu on kõrge, mida näitab aktiivne osavõtt infopäevadest ja positiivne tagasiside neile, samuti suur esitatud eeltaotluste ja taotluste hulk. EARK kommunikatsiooniplaani hindamise käigus viis AS Emor läbi uuringud EARK potentsiaalsete taotlejate, toetuse saajate ning kasusaajate seas. Uuringus hindasid toetuse saajad taotlusvõimalustest teavitust paremaks ning infot kättesaadavamaks kui potentsiaalset taotlejad, mis on ka igati loogiline. Väga suuri probleeme uuringust välja ei tulnud, kuid potentsiaalsete taotlejate teadlikkust, et neil on võimalus EL struktuurifondidest toetust saada võiks olla ikkagi kõrgem. Potentsiaalsed taotlejad hindasid teavitust ja projekti elluviimiseks vajaliku info olemasolu ning RÜ poolset abi heaks.

Kasusaajate teadlikkus fondidest on enamvähem samal tasemel, mis Eesti elanikel üldiselt. Oluline oli see, et 95% kasusaajates pidas eurotoetust Eestile kasulikuks ning pea samapalju pidas neid kasulikuks konkreetsele piirkonnale. Teadlikkus sellest, et Eesti saab struktuurifondidest toetust on tõusnud, kuid langenud on fondide teadlikkus avalikkuse seas. Avalikkusele suunatud teavitustegevusi on aga tehtud eelnevatest aastatest rohkem ning samuti on tõusnud meediakajastuste arv.

Järgnevatel aastatel tuleb jätkuvalt pöörata rohkem tähelepanu avalikkuse teavitamisele ning jätkata ajakirjanike koolitustega. Ajakirjanikud on väga oluline sildsihtgrupp, et avalikkuseni jõuaks pädev ja asjatundlik informatsioon. Kindlasti tuleb koolitada ja abistada ka toetuse saajaid, kellel on väga oluline roll teadlikkuse tõstmisel. Projektide aktiivsema tutvustamisega meedias on võimalik tõsta struktuurifondide teadlikkust avalikkuse ning kasusaajate seas. Rohkem tuleks rõhuda ka struktuuritoetustega tegelevate asutuste koostööle teavituses ning teha jätkuvalt ühisprojekte, mis oleks huvitavad ning saaks rohkem avalikkuse tähelepanu.

10. ETTEPANEKUD JA SOOVITUSED

- Kinnitada 2010.a seirearuanne
- KKM koostada ülevaade meetmete raames kasutamata (projektidega katmata) vahenditest ning kaardistada edasised valdkondlikud investeringuvajadused, et oleks võimalik operatiivselt kasutamata vahendid ümber suunata.
- KKM ja KIK koostöös leida lahendus toetuse saajate riigihangete alase kompetentsiga seonduvatele probleemidele. Analüüsida olukorda ning leida sobivaim meetod, et toetuse saajate hangete läbiviimisega seonduvaid riske maandada (koolitused, järelevalve tõhustamine).
- KIK järelevalvet toetuse saajate üle tuleb tõhusamaks muuta aspektist, kus toetuse saajad põhjendavad projektide tagasihoidlikku progressi suure koormuse, ajanappuse või projektide suutmatusena. Toetuse saajatele on eraldatud vahendid projektide rakendamiseks, sh personali palkamiseks. Vajadusel tuleb KIK suunata toetuse saajaid, et vajalik ning pädev meeskond komplekteeritaks ning projektide rakendamine ei pidurduks projektijuhtide ebapiisavate teadmiste või aja tõttu.
- KIK peaks nõustama toetuse saajaid hangete ning tööde planeerimisel, mis on sestoone iseloomuga – kogemuste baasilt tuleks toetuse saajatele selgitada hooajaliste tööde planeerimise ja ajatamise eripära, et projektide rakendamine ei lükkuks edasi põhjusel, et vajalike ettevalmistustöödega ei jõuta tegelikult tööde tegemise perioodiks valmis.
- Meetme „Keskkonna-hädaolukordadeks valmisoleku parandamine” rakendamine on sujunud Päästeameti osas väga edukalt ning kaaluda võiks võimalusel lisavahendite suunamist Päästeameti kaudu reostustõrje ja keskkonnahädaolukordi ennetavate meetmete tõhustamiseks.
- Kaaluda täiendavate vahendite leidmist „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise“ meetme „Külastuskeskkonna suuna” taotluste rahuldamiseks, kuna positiivsete taotluste hulk ja rahaline maht on võrreldes viimase märtsis 2011 lõppeva voo eelarvega oluliselt suurem.
- SIM võiks kaaluda meetme „Linnaliste piirkondade arendamine“ linnaliste piirkondade kava täiendamist reservprojektidega, põhinimekirja projektide ära jäämise riskide ilmnemisel.
- SIMI jätkata tegevusi KOV finantssuutlikkuse riskide maandamisel (pidev seire projektide elluviimise, selged mängureeglid, varajane reageerimine probleemidele), koostöö RMga finantsvõimekuse suuniste andmisel.
- SIMI levitada meetmete rakendamise head kogemust, paremini kommunikeerida saavutatud tulemusi ja diskuteerida läbi kasusaajatega, kavandada erinevaid tulemuslikkuse analüüse ja uuringuid.
- HTM ja Innove ettepanekul kaaluda EARKs toodud tulemusindikaatori „Kutseõppeasutuste õppepraktikabaaside kaasajastatud õppeseadmete ja –vahendite osakaal“ ülevaatamist. Ettepanek on seotud indikaatori sisu tõlgendamisega ning ka seireandmete kättesaamisega. Vastavalt EARKs sätestatud definitsioonile arvestatakse taset lähtudes koolide taotlustest võrreldes kõigi vajalike seadmete hulga. Täielik tase (100%) on 30 000 kaasaegse õppetehnikaga varustatud õppekohta. Toetuse saajate arusaam indikaatori sisust oli ebahütlane - indikaatori tõlgendamisel tekitab küsimus, mis on kaasaegne õppetehnikaga varustatud õppekoht? Kas nt data—projektori ja arvutiga varustatud 20-kohaline õpperuum annab 20 kaasaegne õppetehnikaga varustatud

õppekohta? Või lähevad arvesse ainult nt. tehniliste erialadega seotud õppekohad? Kas autolukksepa uus tööpink või keevitaja uus tööpink on üks õppekoht või peab kajastama aruandes kõiki õppureid, kes mingi aja jooksul õppivad selle tööpingi taga? Tihti lähtuvad toetuse saajad indikaatori saavutamistase raporteerimisel subjektiivsest hinnangust oma õppeseadmete ja –vahendite vajaduste kohta.

- KA võiks tugevdada koostööd RM riigihangete ja riigiabi osakonnaga, et vajadusel saaks toetuse saaja või RÜ riigihangetega seonduvates küsimustes operatiivset tagasisidet ning selgeid seisukohti RHS tõlgendamisel.

LISAD

LISA 1: PAIKVAATLUSED

Tabel 27. Läbiviidud paikvaatlused

Meede	Meetme nimetus	Aktsepteeritud ja lõpetatud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide osakaal kõikidest projektidest	Heakskiidetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	Paikvaatlusega kaetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	%	Projektides tehtud abikõlblikud kulud viimase paikvaatluseni (EL osalus)	%
2.1.1	Veemajanduse infrastruktuuri arendamine	58	20	34%	351 927 196	171 709 823	49%	9 862 917	3%
2.1.2	Nõuetele mittevastavate tavajäätmeprügilate sulgemine	16	9	56%	24 077 512	12 134 319	50%	1 019 239	4%
2.1.3	Põlevkivitööstuse nõuetele mittevastavate prügilate sulgemine ja korrastamine	2	0	0%	35 276 800	0	0%	0	0%
2.1.4	Vooluveekogude seisundi parandamine (investeeringute kava)	1	0	0%	4 986 387	0	0%	0	0%
2.1.5	Jääkreostuse likvideerimine endistel sõjaväe- ja tööstusaladel	1	1	100%	13 549 269	13 549 269	100%	175 240	1%
2.1.6	Jäätmete kogumise, sortimise ja taaskasutusse suunamise arendamine	11	1	9%	11 559 722	504 902	4%	0	0%
2.1.7	Ladestusalaga jäätmekäitluskeskuste ladestusala laiendamine	1	0	0%	1 590 031	0	0%	0	0%
2.2.1	Keskkonnajäreldamine	3	0	0%	3 636 790	0	0%	0	0%
2.2.2	Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine	6	2	33%	38 346 988	4 382 960	11%	4 347 896	11%

Meede	Meetme nimetus	Aktsepteeritud ja lõpetatud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide osakaal kõikidest projektidest	Heakskiidetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	Paikvaatlusega kaetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	%	Projektides tehtud abikõlblikud kulud viimase paikvaatluseni (EL osalus)	%
2.2.3	Looduse mitmekesisuse säilitamine (Avatud taotlemine)	27	4	15%	3 195 582	536 360	17%	70 760	2%
2.2.4	Keskonnaseire arendamine	1	0	0%	1 661 703	0	0%	0	0%
2.2.5	Kaitsealade kaitsekorralduskavade ja liikide tegevuskavade koostamine looduse mitmekesisuse säilitamiseks	1	0	0%	4 665 550	0	0%	0	0%
2.2.6	Looduse mitmekesisuse säilitamine (Investeeringute kava)	27	2	7%	2 882 787	417 135	14%	4 422	0%
2.2.7	Keskonnahariduse infrastruktuuri arendamine	13	0	0%	21 225 729	0	0%	0	0%
2.3.1	Elanike teavitamine elamute energiasäästlikkusest	1	1	100%	573 881	573 881	100%	190 411	33%
2.3.2	Energiaauditi ja ehitise ekspertiisi tegemise ning ehitusprojekti koostamise toetamine	1647	90	5%	743 507	51 554	7%	51 553	7%
2.3.3	Korterelamute renoveerimislaen	1	1	100%	17 000 499	17 000 499	100%	17 000 499	100%
2.3.4	Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks	21	10	48%	9 556 752	2 373 178	25%	413 270	4%
2.4.1	Kohalike avalike teenuste arendamine	150	24	16%	101 189 491	14 506 012	14%	12 681 533	13%
2.4.2	Linnaliste piirkondade arendamine	21	4	19%	27 750 126	3 998 814	14%	3 387 817	12%
2.4.3	Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	59	14	24%	63 452 694	9 126 866	14%	8 710 231	14%

Meede	Meetme nimetus	Aktsepteeritud ja lõpetatud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide osakaal kõikidest projektidest	Heakskiidetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	Paikvaatlusega kaetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	%	Projektides tehtud abikõlblikud kulud viimase paikvaatluseni (EL osalus)	%
2.4.4	Üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjektide väljaarendamine	5	1	20%	26 947 829	3 802 743	14%	3 802 743	14%
2.4.5	Kompetentsikeskuste arendamine	9	0	0%	262 359	0	0%	0	0%
2.5.1	Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine	43	41	95%	16 760 716	15 313 434	91%	5 643 086	34%
2.5.2	Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine	61	42	69%	139 310 413	79 125 317	57%	23 500 102	17%
2.5.3	Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekeskkonna kaasajastamine	20	12	60%	14 236 191	8 067 217	57%	1 773 178	12%
2.6.1	Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine	3	1	33%	110 167 787	32 594 941	30%	22 797	0%
2.6.2	Riiklike hoolekandeesutuste reorganiseerimine	11	1	9%	28 072 651	1 069 326	4%	0	0%
2.6.3	Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine	21	0	0%	27 558 703	0	0%	0	0%
2.7.1	Tehniline abi	15	8	53%	1 241 995	988 202	80%	109 659	9%
Kokku		2256	289	13%	1 103 407 641	391 826 752	36%	92 767 353	8%

Allikas: SFCS (26.04.2011)

LISA 2: TAOTLEMISE JA RAKENDAMISE SEIS MAAKONDADE LÕIKES

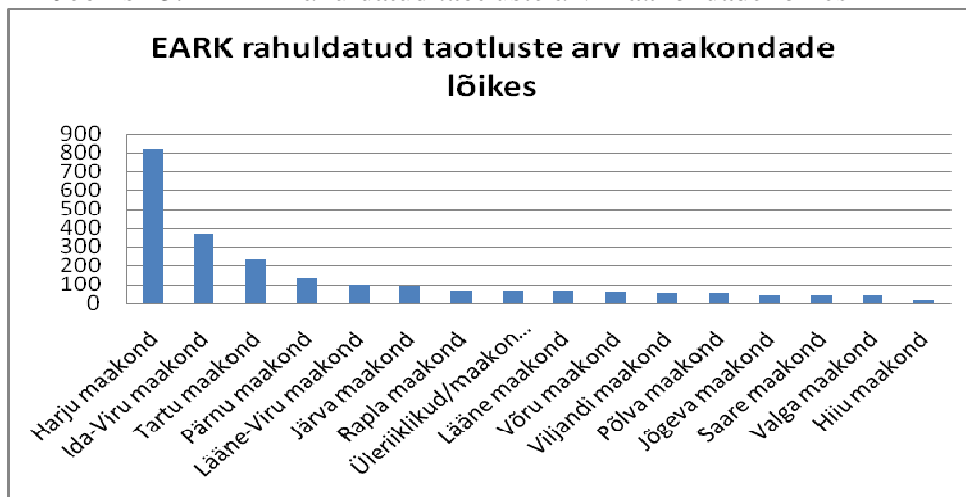
Tabel 28. Taotlemise ja rakendamise seis maakondade kõikes

Maakond		Rahuldatud taotluste arv	Kinnitatud projektide eelarve (EUR)	Tehtud väljamaksed (EUR) ⁴¹
Harju maakond	Absoluutsummana	821	394 518 520	109 364 370
	Inimese kohta	0,0016	753,94	208,9989996
Hiiu maakond	Absoluutsummana	18	4 735 877	2 994 318
	Inimese kohta	0,0018	468,06	295,9397361
Ida-Viru maakond	Absoluutsummana	372	226 772 124	24 025 525
	Inimese kohta	0,0022	1 328,34	140,7314038
Jõgeva maakond	Absoluutsummana	41	35 930 451	10 795 501
	Inimese kohta	0,0011	973,14	292,3866822
Järva maakond	Absoluutsummana	90	69 382 525	13 143 422
	Inimese kohta	0,0025	1 916,22	362,9977458
Lääne maakond	Absoluutsummana	63	14 668 620	9 235 892
	Inimese kohta	0,0023	532,40	335,2167694
Lääne-Viru maakond	Absoluutsummana	102	77 197 951	15 678 661
	Inimese kohta	0,0015	1 145,80	232,7074053
Põlva maakond	Absoluutsummana	51	17 970 681	10 852 837
	Inimese kohta	0,0016	576,45	348,1262727
Pärnu maakond	Absoluutsummana	136	83 489 272	21 911 241
	Inimese kohta	0,0015	942,71	247,4085232
Rapla maakond	Absoluutsummana	66	32 221 404	11 011 896
	Inimese kohta	0,0018	878,35	300,1825202
Saare maakond	Absoluutsummana	41	22 156 494	12 747 366
	Inimese kohta	0,0012	635,86	365,830559
Tartu maakond	Absoluutsummana	233	132 753 758	31 185 908
	Inimese kohta	0,0016	889,28	208,9046179
Valga maakond	Absoluutsummana	41	47 235 646	21 189 215
	Inimese kohta	0,0012	1 378,54	618,3923709
Viljandi maakond	Absoluutsummana	56	39 093 846	20 166 173
	Inimese kohta	0,0010	699,64	360,9029352
Võru maakond	Absoluutsummana	61	38 973 285	14 543 506
	Inimese kohta	0,0016	1 023,67	382,0000399
Üleriiklikud/maakondade vahelised projektid	Absoluutsummana	64	194 933 755	50 272 356
	Inimese kohta	0,0000	145,37	37,49052419
Kokku	Absoluutsummana	2256	1 432 034 209	379 118 186
	Inimese kohta	0,0017	1 067,94	282,73

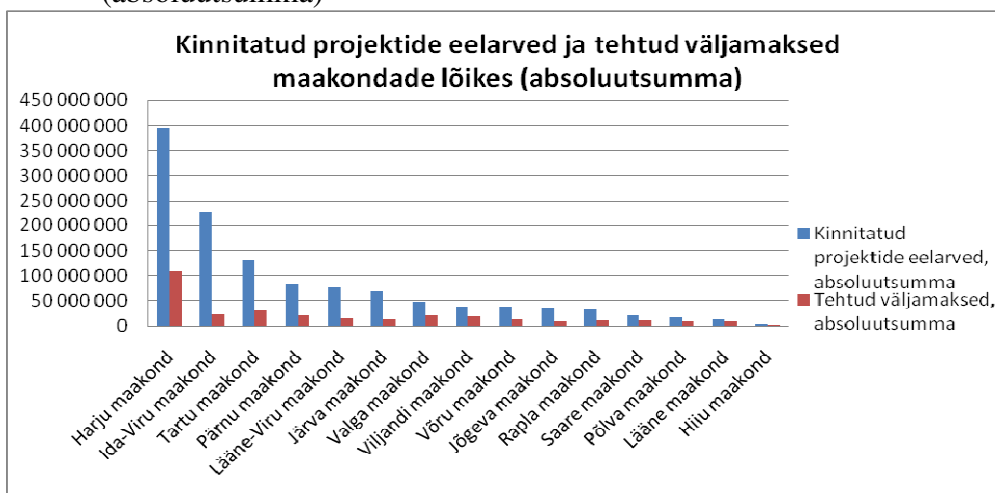
Allikas: SFCS (26.04.2011)

⁴¹ Toetuse saaja poolt tehtud ja rakendusüksuse poolt hüvitatud abikõlblikud kulud. Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksetel, kus toetuse saaja ei ole veel esitanud kulude tasumist tõendavaid dokumente, kajastatakse vaid omafinantseeringu osa.

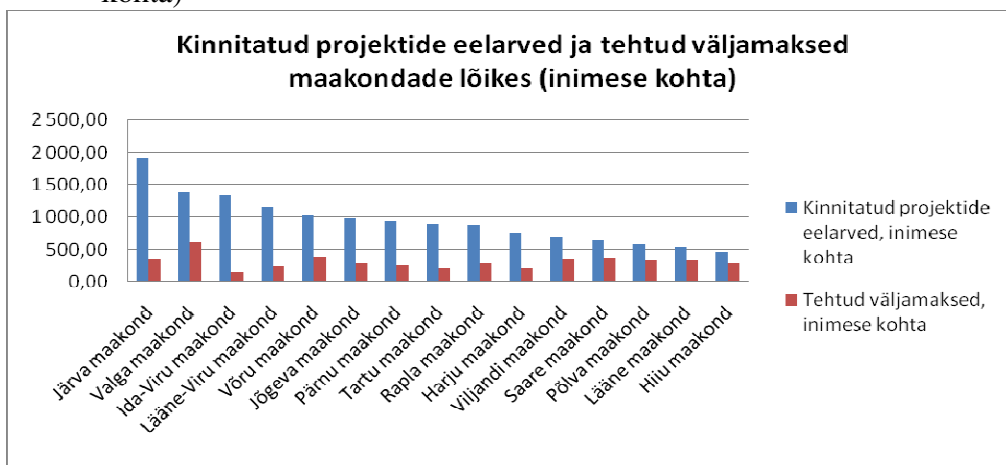
Joonis 13. EARK rahuldatud taotluste arv maakondade lõikes

Joonis 14. Kinnitatud projektide eelarved ja tehtud väljamaksed maakondade lõikes (absoluutsumma)

Joonis 15. Kinnitatud projektide eelarved ja tehtud väljamaksed maakondade lõikes (inimese kohta)

LISA 3: VAIDED

Tabel 29. 2010. a esitatud vaided

Meede	Vaide sisu	Esitamise sagedus	RA / RÜ poolne otsus vm tegevused vaide suhtes	Edasi-kaebamised
2.1.6 Jäätmete kogumise sortimise ja taaskasutusse suunamise arendamine	Tunnistada AS Bestor Grupp, OÜ Taararing ja AS Ragn-Sells kohta tehtud taotluse rahuldamise otsused kehtetuks. Vaide esitajateks OÜ Pakendihai, OÜ Eesti Plast, AS Veolia Keskkonnateenused	5	Kõik vaided vaadati läbi ja otsustati rahuldamata jätta	4 vaiet on edasi kaevatud. Menetlus käib.
2.1.6 Jäätmete kogumise sortimise ja taaskasutusse suunamise arendamine	Vaie taotluse rahuldamata jätmise otsuse nr 1-25/279 kohta.	1		
2.2.3 Looduse mitmekesisuse säilitamine (avatud taotlemine)	Toetuse saaja vaidlustas, tuginedes Haldusmenetluse seaduse 5. peatükile, STSi § 34 lõikele 3 ja TS poolt 04.10.2010.a. esitatud projekti "Võlupe ja Mujaste küla rannaniidu hooldamine" väljamaksetaotluse nr 3 kohta SA KIKi poolt 29.10.2010 tehtud väljamaksetaotluse rahuldamata jätmise otsuse nr 1-25/282. Põhjenduseks toodi, et toetuse saaja oli võtnud MAK tunnistatud kulude parima hinna tagamiseks suulised hinnapakkumised.	1	Vaiet ei rahuldatud 31.12.2010 3-7/17-67 KIKi vaidekomisjoni otsusega.	-
2.2.7 Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine	Taotleja poolt esitatud vaie KIKi 08.07.2010 juhatusel taotluse rahuldamata jätmise otsuse nr 1-25/92 tühistamiseks (taotleja ei ole majanduslikult jätkusuutlik).	1	Kohtumenetluses	Kohtu-menetluses ⁴²
2.4.1 Kohalike avalike teenuste arendamine	Perioodi 2009-2012 KOIT kava koostamise etapis eeltaotlusele antud maakondliku komisjoni hinnangu vaidlustamine	2	SIM otsus vaide mitterahuldamise kohta.	1 vaideotsus on edasi kaevatud Tallinna Halduskohtule. Halduskohus ei ole otsust veel langetanud.
2.4.2 Linnaliste piirkondade arendamine	Linnaliste piirkondade kava koostamise etapis hindamise tulemuste vaidlustamine.	1	SIMi otsus vaide rahuldamise kohta. Ettepanek hinnati uuesti.	-
2.4.3 Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	SIMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS hindas taotluse uuesti	-
2.4.3 Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	SIMi otsus vaide mitte-rahuldamise kohta	
2.4.3 Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	Vaie tagastati esitajale vaide esitamise tähtaja möödumise tõttu	-
2.4.3 Piirkondade	Taotleja vaidlustas väljamaksest keeldumise otsuse.	1	SIM otsustas vaide osaliselt	-

⁴² 18.04.2011 tegi Tallina halduskohus otsuse mitte kaebust rahuldada.

Meede	Vaide sisu	Esitamise sagedus	RA / RÜ poolne otsus vm tegevused vaide suhtes	Edasi-kaebamised
konkurentsivõime tugevdamine			rahuldada, millest tulenevalt tühistas EAS toetuse osalisest väljamaksmisest keeldumise otsuse ja tegi uue otsuse.	
2.4.5 Kompetentsikeskuste arendamise toetuskeem	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	SIM otsus vaide rahuldamise kohta. EAS hindas taotluse uuesti.	-
2.4.5 Kompetentsikeskuste arendamise toetuskeem	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	Vaide esitaja võttis vaide tagasi.	-
2.6.1 Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine	AS Lääne-Tallinna Keskaigla vaidlustas meetme määruse muutmise ja investeringute kava kohtus	1	RA/RÜ-le ei saa esitada vaiet VV korralduse või määruse osas, kaebus on esitatud kohtule, vastustaja on Vabariigi Valitsus (SOMi(RA) kaudu)	Halduskohus, ringkonnakohus ei rahuldanud kaebust, kassatsioonikaebus on esitatud Riigikohtule 24.11.2010, Riigikohus ei ole teinud otsust kaebuse menetlusse võtmise või mitte võtmise osas.

Allikas: Prioriteetsete suundade seirearuanded

LISA 4: RAKENDAMINE PRIORITEETSETES SUUNDADES

Tabel 30. Rakendamine prioriteetsetes suundades

Aasta	Prioriteetne suund	Vastavaks tunnistatud taotluste arv	Rahuldatud taotluste arv	Rahuldatud taotluste/vastavaks tunnistatud osakaal	EL Fond	Kohustuste-ga kaetud summad	Lõpetatud projektid ⁴³	Katkestatud projektid ⁴⁴	Väljamaksed	Mitteabikõlblikud kulud	Keskmine projekti elluviimise aeg (kuudes)
2007	2.7 Tehniline abi	1	1	100%	ERDF	10 354	0	0	4 136	0	5,6
	2.4 Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	3	0	0	ERDF	0	0	0	0	0	0
2008	2.7 Tehniline abi	3	3	100%	ERDF	83 405	1	0	4 430	0	10,0
	2.5 Hariduse infrastruktuuri arendamine	42	36	86%	ERDF	78 352 369	1	0	1 917 198	0	14,2
	2.4 Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	91	48	53%	ERDF	42 982 883	2	0	3 475 845	0	16,1
	2.3 Energiamaajanduse arendamine	327	316	97%	ERDF	17 707 013	235	0	6 603 154	0	1,0
	2.1 Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine	39	23	59%	ÜF	147 024 894	0	0		0	37,8
2009	2.7 Tehniline abi	5	5	100%	ERDF	574 630	3	0	54 162	0	12,9
	2.6 Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	10	4	40%	ERDF	100 701 576	0	0	31 405 014	0	0
	2.2 Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine	10	8	80%	ERDF	16 182 679	0	0	6 087 733	0	32,1
	2.5 Hariduse infrastruktuuri	60	60	100%	ERDF	62 027 404	16	0	17 897 106	34 974	12,8

⁴³ projektid, mille kohta on esitatud lõpparuanne ja millele makseasutus on kõik väljamaksed teostanud

⁴⁴ projektid, mis on katkestatud pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist või mille rahuldamise otsus on osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistatud.

Aasta	Prioriteetne suund	Vastavaks tunnistatud taotluste arv	Rahuldatud taotluste arv	Rahuldatud taotluste/vastavaks tunnistatud osakaal	EL Fond	Kohustuste-ga kaetud summad	Lõpetatud projektid ⁴³	Katkestatud projektid ⁴⁴	Väljamaksed	Mitteabikõlblikud kulud	Keskmine projekti elluviimise aeg (kuudes)
	arendamine										
	2.4 Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	139	114	82%	ERDF	103 657 426	44	0	58 447 228	180 424	12,5
	2.3 Energiamaajanduse arendamine	839	763	91%	ERDF	9 905 696	795	1	11 060 088	1 772	1,5
	2.1 Veemajanduse ja jäätmeäitluse infrastruktuuri arendamine	48	34	71%	ÜF	237 812 069	3	0	4 631 589	0	6,5
	2.7 Tehniline abi	6	6	100%	ERDF	573 607	5	0	46 932	0	0
	2.6 Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	25	31	124%	ERDF	65 097 565	0	0	9 787 349	0	0
	2.5 Hariduse infrastruktuuri arendamine	26	28	108%	ERDF	29 927 548	33	0	39 230 896	69 956	12
	2.2 Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine	186	70	38%	ERDF	59 432 451	3	1	9 972 223	0	39,4
	2.4 Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	204	82	40%	ERDF	72 962 190	63	1	66 768 230	44 670	31,2
	2.3 Energiamaajanduse arendamine	615	591	96%	ERDF	261 930	508	0	2 386 921	0	2,3
	2.1 Veemajanduse ja jäätmeäitluse infrastruktuuri arendamine	89	33	37%	ÜF	58 129 955	2	1	30 566 119	0	8,4
Kokku		2768	2256	82%		1 103 407 641	1714	4	300 346 351	331 679	3

Allikas: SFCS (26.04.2011)

LISA 5: TEAVE ABIKÕLBLIKE KULUDE JAOTUMISE KOHTA SEKKUMISVALDKONDADESSE

Vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 1828/2006 lisa II, osale C.

Tabel 31. Teave abikõlblike kulude jaotumise kohta sekkumisvaldkondadesse

Sekkumisvaldkonna koodid				Projekti eelarve EL osaluse summa (EUR)
Prioriteetne valdkond	Rahastamise vorm	Territoriaalne mõõde	Majandustegevuse valdkond	
03	01	01	00	2 369 184
25	01	01	00	7 051 264
43	01	00	21	1 317 387
43	01	01	21	2 191 840
43	01	03	21	371 523
43	01	05	21	6 993 390
43	02	00	21	17 000 499
44	01	01	21	15 400 714
44	01	03	21	99 683
44	01	05	21	21 726 869
45	01	01	09	91 986 567
45	01	05	09	23 342 387
46	01	01	09	193 895 085
46	01	05	09	42 703 157
50	01	01	00	2 118 449
50	01	01	11	4 943 700
50	01	01	21	13 549 269
50	01	05	00	1 938 003
50	01	05	11	887 158
50	01	05	21	35 276 800
51	01	01	21	572 157
51	01	03	21	913 626
51	01	05	21	9 258 137
53	01	00	21	38 346 988
54	01	01	18	21 046 139
54	01	05	18	179 590
54	01	05	21	10 284 880
57	01	01	11	1 157 056

57	01	01	17	8 669 759
57	01	01	20	4 743 560
57	01	01	22	10 520 262
57	01	03	12	1 299 030
57	01	03	20	1 289 381
57	01	05	00	2 886 419
57	01	05	11	90 477
57	01	05	12	3 802 743
57	01	05	17	2 583 465
57	01	05	19	891 463
57	01	05	20	5 543 950
57	01	05	22	4 714 842
58	01	01	00	9 235 233
58	01	01	17	1 579 578
58	01	01	18	851 141
58	01	01	20	3 828 488
58	01	03	17	528 330
58	01	03	20	341 177
58	01	05	17	5 840 750
58	01	05	20	383 055
58	01	05	22	1 087 563
59	01	01	00	5 537 427
61	01	01	00	466 394
61	01	05	00	197 555
61	01	05	17	337 289
75	01	00	18	170 307 321
75	01	01	00	2 539 517
75	01	01	17	1 980 936
75	01	01	18	318 858
75	01	03	17	916 603
75	01	05	00	22 273 580
75	01	05	12	415 856
75	01	05	17	8 394 346
75	01	05	18	5 967 426
75	01	05	22	319 558

76	01	01	00	438 840
76	01	01	12	135 193 761
76	01	03	12	1 535 429
76	01	03	20	1 322 701
76	01	05	00	3 240 619
76	01	05	12	997 300
76	01	05	19	952 284
76	01	05	20	931 895
77	01	01	00	5 010 520
77	01	01	16	733 386
77	01	01	17	721 557
77	01	01	20	525 732
77	01	03	00	303 655
77	01	03	17	655 778
77	01	05	00	11 230 560
77	01	05	17	3 945 709
77	01	05	18	726 561
77	01	05	20	187 567
79	01	00	12	28 072 651
79	01	01	00	19 616 685
79	01	01	17	3 215 401
79	01	03	17	1 215 995
79	01	05	00	12 636 071
79	01	05	12	1 625 478
79	01	05	17	4 963 489
79	01	05	18	1 018 638
79	01	05	19	188 466
79	01	05	20	3 138 670
79	01	05	22	215 416
85	01	00	00	202 919
86	01	00	00	1 039 076
Kokku				1 103 407 641

Allikas: SFCS (26.04.2011)

LISA 6: NÕUKOGU (EÜ) MÄÄRUSE 1083/2006 art 67 JÄRGNE RAHASTAMISTABEL

Tabel 32. Finantsteave

Prioriteetne suund		Toetuse saajate poolt tehtud abikõlblikud kulud kokku ⁴⁵	Avaliku sektori osalus ⁴⁶	Erasektori osalus	RÜ poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud kokku ⁴⁷	Maksud Euroopa Komisjonilt
2.1 Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine	ÜF tüüpi kulud	45 285 736	45 243 642	42 094	45 285 736	28 536 145
	Ei kohaldu	0	0	0	0	0
2.2 Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine	ERDF tüüpi kulud	19 536 535	19 509 954	26 580	19 536 535	16 310 802
	ESF tüüpi kulud	0	0	0	0	0
2.3 Energiamaajanduse arendamine	ERDF tüüpi kulud	23 024 651	21 520 393	1 504 258	23 024 651	13 296 030
	ESF tüüpi kulud	0	0	0	0	0
2.4 Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	ERDF tüüpi kulud	163 015 274	157 436 767	5 578 507	163 015 274	126 170 849
	ESF tüüpi kulud	0	0	0	0	0
2.5 Hariduse infrastruktuuri arendamine	ERDF tüüpi kulud	60 406 911	60 340 129	66 783	60 406 911	51 668 385
	ESF tüüpi kulud	568	568	0	568	565
2.6 Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	ERDF tüüpi kulud	67 738 852	67 197 258	541 594	67 738 852	51 198 772
	ESF tüüpi kulud	0	0	0	0	0
2.7 Horisontaalne tehniline abi	ERDF tüüpi kulud	9 898 961	9 898 961		9 898 961	8 073 680
	ESF tüüpi kulud	0	0		0	0
2.8 Tehniline abi	ERDF tüüpi kulud	109 659	109 659		109 659	109 659
	Ei kohaldu	0	0		0	0
ESF tüüpi kulud ERDF meetmetes⁴⁸		568	568	0	568	565

Allikas: SFCS (26.04.11), makseasutus

⁴⁵ Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Abikõlblikud kulud, mis on toetuse saajate poolt tehtud (sh omafinantseering) ning rakendusüksuse poolt välja makstud. Ei sisalda ettemakseid riigiabi skeemides ega riigiasutustele. Osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksete korral sisaldab toetuse saaja poolt tasutud omafinantseeringut.

⁴⁶ Sisaldab nii EL finantseeringut, kui ka Eesti avaliku sektori finantseeringut.

⁴⁷ Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Toetuse saaja poolt tehtud ja rakendusüksuse poolt hüvitatud abikõlblikud kulud. Sisaldab tehtud ettemakseid riigiabi skeemides (omafinantseeringut kajastada kuludokumentide esitamisel). Ettemaksed riigiasutustele ja osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksed kajastatakse kuludokumentide esitamisel.

⁴⁸ Kulud, mis on tehtud ERFi vahenditest, kuid ESFi reeglite vastavalt (EK Reguleerimine Nr 1083/2006 Artikkel 34 (2)). Selliste kulude maht ei tohi programmiperioodi lõpuks ületada 10% prioriteetse suuna kuludest.

LISA 7. TUUMIKINDIKAATORITE SAAVUTUSTASEMED

Tabel 33. Tuumikindikaatorite saavutustasemed (kumulatiivselt)

Tuumikindikaatorid	2007	2008	2009	2010
Loodud töökohtade arv	0	0	100	170,5
Sh meeste töökohad	0	0	51	28,25
Sh naiste töökohad	0	0	49	138,25
Jäätmekäitlusprojektide arv	0	0	3	5
Taastuenergeetika projektide arv	0	0	0	5
Lisandunud taastuenergia tootmiskaht aastas (MWh)	0	0	0	5800
Välisõhu kvaliteedi parandamise projektide arv	0	0	0	5
Linnade jätkusuutlikkust ja atraktiivsust tõstvate projektide arv ⁴⁹	0	0	10	16
Haridusprojektide arv	0	1	17	50
Kasusaanud õpilaste arv	0	800	1050	4916
Tervishoiuprojektide arv	0	0	0	0

Allikas: SFCS (15.04.11), prioriteetsete suundade aruanded

⁴⁹ Tuumikindikaatori all kajastatakse lõpetatud projekte, mis on ellu viidud linnades, mis moodustavad eraldiseisva haldusüksuse. Euroopa Komisjonile on tehtud 2010. aastal ettepanek muuta indikaatori sõnastust EARKs järgmiselt: „Linna- ja maapiirkondade jätkusuutlikkust ja atraktiivsust tõstvate projektide arv“. Praegune indikaator ei iseloomusta kogu prioriteetset suunda tervikuna ega kata maapiirkondades elluviidavaid projekte, kuigi prioriteetse suuna eesmärgiks on kõigi Eesti piirkondade areng.

LISA 8: STRUKTUURIVAHENDITE VALIKUKRITEERIUMITE HINDAMISSOOVITUSED⁵⁰

Tabel 34. Hindamissoovitused

Meede	Soovitus	Vastu- taja	Tähtaeg	Hinnang soovitusele	Edasine tegevus- kava
Veemajanduse infrastruktuuri arendamine	Strateegia indikaatorite juurde oleks soovituslik lisada kokkuvõtva indikaatori tarbijate arvu kohta, kellele on loodud võimalus liituda ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga.	KKM	Jooksvalt	Nõus	Järgmise EARK muutmise ajal lisame täiendava indikaatori
	Olemasolevaid indikaatoreid oleks soovituslik täiendada vastavalt „täiendavalt võimalike liitujate arv“ „täiendavalt liitujate arv“ asemel, kuna veevärgiga liitumine ei ole kohustuslik ning liitumine ei pruugi toimuda koheselt.	KKM	Jooksvalt	Nõus	Järgmise EARK muutmise ajal lisame täiendava indikaatori
	Soovituslik oleks kaaluda ka sadeveetorustike kulusid abikõlblikeks, kuna on seotud tegevusega, mis aitavad kaasa meetme eesmärgi elluviimisele.	KKM	Järgmise määruse muudatusega	Ei ole nõus, Eesti riik on võtnud kohustuse asulareovee ja joogivee direktiiviga korrastada veemajandussüsteemid ning selleks on vaja kogu olemasolev raha suunata nende eesmärkide saavutamiseks, kuid sadeveetorustike rajamine ei ole direktiivide kohaselt kohustuslik. Lisaks võimaldatakse läbi keskkonnatasude seaduse muudatuse sadeveetorustike ehitamist toetada läbi saastetasu asendamise, samuti on selleks võimalik raha taotleda SA KIK Keskkonnaprogrammist (veemajanduse programmi reoveekäitluse alamprogramm).	
	Soovituslik oleks lisada toetatava tegevusena ka ühisveevärgi ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks alla 2000 inimekvivalendiga reoveekogumisaladel.	KKM	Järgmise määruse muudatusega	Ei ole nõus, see on kehtiva meetme määruse alusel juba võimaldatud.	
	Soovitav on välja tuua põhjendused selliste kriteeriumite juurde, kus algselt on esinenud probleemne aspekt, mis oli edasine samm ning millise tulemuseni jõuti, või põhjendus, miks probleemse aspektiga taotlus sai positiivse hinnangu, et projektide valikuprotsess oleks läbipaistvam.	KIK	jooksvalt	Nõustume, et mõistlik on piisavalt õiguslikult ja faktiliselt põhjendana hinnangute aluseid. Küsimust on täpsustatud hindamise töökorras ja ka eksperte on täiendavalt instrueeritud.	Hindamise töökorras ja protseduur ja täpsustavad aspekti.
Jäätmete kogumise, sortimise ja taaskasutusse suunamise	Äriühingute puhul oleks soovituslik projekti jätkusuutlikkust hinnata sisuhindamisel valikukriteeriumina, et parimad projektid välja valida.	KKM	Järgmise määruse muudatusega	Ei ole nõus, kuna antud valikukriteeriumi rakendamine ei aita kaasa meetme keskkonnakaitseliste eesmärkide saavutamisele. Eelmisel aastal oli töös määruse eelnõu, mille kohaselt oleks tööstusettevõtjatest äriühingute	

⁵⁰ Ainult need soovitusel, mis tehti käimasoleva programmi perioodi kohta

Meede	Soovitus	Vastu- taja	Tähtaeg	Hinnang soovitusele	Edasine tegevus- kava
arendamine				puhul hinnatud ka organisatsioonilist võimekust ja ärimudeli jätkusuutlikkust, kuid Euroopa Komisjon (DG Regio) avaldas eelmise aasta lõpus seisukoha, et konkurentsivõime element ei kuulu keskkonnaeesmärkide alla.	
	Soovituslik oleks samale jäätmevoole konkureerivad projekte grupeerida ja omavahel võrrelda peale hindamispunktide andmist, et tagada parimate projektide välja valimine, kuna kõikidele kandideerivatele projektidele ei pruugi jätkuda vastavat jäätmevoogu. Tuleks arvestada ka varasemates taotlusvoorudes saadud projektidega, kuna tegelikkuses ei pruugi samuti jäätmevoogu uuele projektidele jätkuda	KKM	Järgmise määruse muudatus ega	Ei ole nõus, kuna konkurentsiseadusest tulenevalt puudub ettevõtetel sageli võimalus projektiga seotud jäätmete koguste kättesaadavust tõendada.	
	Üheks valikukriteeriumiks võib lisada näiteks ekspordikriteeriumi, mis annaks kõrgemad punktid projektidele, millega kaasneb taaskasutatavate jäätmete käitlemise tulemi/toodete hilisem eksport.	KKM	Järgmise määruse muudatus ega	Ei ole nõus, kuna jäätmete käitlemise tulemi/toodete ekspordi toetamine ei aita kaasa keskkonnakaitseliste eesmärkide täitmisele.	
	Kasutada meetme määruse raames ühte valuuta segaduste vältimiseks – kas eurosid või Eesti kroone.	KKM	Järgmise määruse muudatusega	Nõus, arvestatakse määruse muutmisel.	Määrust muudetakse
	Äriühingute puhul oleks soovituslik projekti jätkusuutlikkust hinnata sisuhindamisel valikukriteeriumina, et parimad projektid välja valida.	KKM	Järgmise määruse muudatusega	Ei ole nõus, kuna antud valikukriteeriumi rakendamine ei aita kaasa meetme keskkonnakaitseliste eesmärkide saavutamisele. Eelmisel aastal oli töös määruse eelnõu, mille kohaselt oleks tööstusettevõtjatest äriühingute puhul hinnatud ka organisatsioonilist võimekust ja ärimudeli jätkusuutlikkust, kuid Euroopa Komisjon (DG Regio) avaldas eelmise aasta lõpus seisukoha, et konkurentsivõime element ei kuulu keskkonnaeesmärkide alla.	
	Soovituslik oleks samale jäätmevoole konkureerivad projekte grupeerida ja omavahel võrrelda peale hindamispunktide andmist, et tagada parimate projektide välja valimine, kuna kõikidele kandideerivatele projektidele ei pruugi jätkuda vastavat jäätmevoogu. Tuleks arvestada ka varasemates taotlusvoorudes saadud projektidega, kuna tegelikkuses ei pruugi samuti jäätmevoogu uuele projektidele jätkuda	KKM	Järgmise määruse muudatusega	Ei ole nõus, kuna konkurentsiseadusest tulenevalt puudub ettevõtetel sageli võimalus projektiga seotud jäätmete koguste kättesaadavust tõendada.	

Meede	Soovitus	Vastu- taja	Tähtaeg	Hinnang soovitusele	Edasine tegevus- kava
2.2.5 Kaitsekorralduskavade ja liikide tegevuskavade ettevalmista-mine looduse mitmekesisuse säilitamiseks	Võtta täiendavaid meetmeid olulisemate kaitsealade kaitsekorralduskavade eelisjärjekorras/kiirendatud vastuvõtmiseks. Seal hulgas tuleks kiirendada lepingute sõlmimise protsess ning kaaluda võiks näiteks ka kavadele esitatavate nõuete ja struktuuri lihtsustamist.	KKM/ Kesk- onna- amet	Koheselt	Nõus, kavade kinnitamine ja lepingute sõlmimine võiks minna kiiremini. Kavadele esitatavate nõuete ja struktuuri lihtsustamisega ei ole nõus, tuleks kriitiliselt suhtuda kõigi inventuuride läbiviimise põhjendustesse.	Järgmisteks investeeringuteks peaks valmis kaitsekorralduskavad olema kinnitatud.
	Tuua programmdokumendis välja kriteeriumid, mille alusel iga-aastased tegevuskavad kokku pannakse või viidata määrusele, kus kriteeriumid välja toodud on. Soovitame kriteeriumid kavade valikukriteeriumid selgemalt lahti kirjutada.	KKM	Programm - dokumendi muutmisel	2013. aasta lõpuks peavad olema koostatud kaitsekorralduskavad (KKK) kõigile Natura aladele (loodusdirektiivist tulenev nõue). Eelisjärjestamise kriteeriumid on toodud ära ministri määruses „KKK koostamise ja kinnitamise kord ning KKK kinnitaja määramine“	
2.2.7 Keskkonnanahariduse infrastruktuuri arendamine	Soovitame määruse üles ehitada nii, et info oleks taotlejale võimalikult selgelt kättesaadav. Samuti vajaks selgemat sõnastamist ja täiendamist meetmes toetatavate tegevuste ja abikõlblike tegevuste nimistu. Toetatavaid tegevusi võiks täpsemalt lahti kirjutada ka määruse seletuskirjas ja juhendis taotlejale. Samuti võiks välja tuua tegevuste loetelu, mida ei toetata.	KKM	Järgmise määruse muudatus ega	Nõus. Kuna esimeses taotlusvoorus vabaneb vahendeid, kuulutatakse välja teine taotlusvoor	Arvestatakse määruse muutmisel enne II taotlusvooru väljakuulutamist
	Lihtsustada meetme valikukriteeriume <ul style="list-style-type: none"> - Vältida ühe kriteeriumi ja alakriteeriumi all erinevaid eesmärgi teenivaid aspekte - Koondada sarnast eesmärgi teenivad alakriteeriumid ja alakriteeriumite aspektid kokku ühe kriteeriumi alla - Vähendada kriteeriumite arvu vähendades dubleerimisi erinevate kriteeriumite vahel. See aitab muuta kriteeriumid selgemini mõistetavaks ja hoomatavamaks. 	KKM	Järgmise määruse muudatus ega/hindamisjuhendite muutmisel	Nõus. Kuna esimeses taotlusvoorus vabaneb vahendeid, kuulutatakse välja teine taotlusvoor	Arvestatakse määruse muutmisel enne II taotlusvooru väljakuulutamist
	Võiks kaaluda väga selgete loetelude defineerimise asemel jätta kriteeriumisse veidi rohkem paindlikkust (loetelu ei pruugi arvestada kõikide antud hindamiskriteeriumi osas asjakohaseid aspekte).	KKM	Järgmise määruse muudatus ega/hindamisjuhendite muutmisel	Ei nõustu. Loetelud on määruses väga selged sellepärast, et puudub valdkondlik arengudokument, mis defineeriks keskkonnanahariduse. Mõistet tõlgendatakse suvaliselt ja taotlejale sobivalt, mahutades keskkonnanahariduse alla igasuguse tegevuse vabas õhus, formaalhariduse ja sellega seotud täienduskoolituse tegevuse jne. Määruse muutmisel jälgime sõnastuse paremat arusaadavust.	Arvestatakse määruse muutmisel enne II taotlusvooru väljakuulutamist
	Siduda meetme tingimused rohkem valdkonda käsitlevates dokumentides välja toodud prioriteetidega	KKM	Järgmise määruse muudatus	Nõus. Kuna esimeses taotlusvoorus vabaneb vahendeid, kuulutatakse välja teine taotlusvoor	Arvestatakse määruse muutmisel enne II taotlusvooru väljakuulutamist

Meede	Soovitus	Vastu- taja	Tähtaeg	Hinnang soovitusele	Edasine tegevus- kava
	<ul style="list-style-type: none"> - Suurendada regionaalse jaotuvuse kriteeriumi osakaalu hindamismudelis ning tuua selgemalt välja regionaalsest aspektist lähtuvalt eelistatud piirkonna - Kaaluda formaalhariduse ja keskkonnahariduse vaheliste seostatuse kriteeriumi mahu suurendamist 		ega/ hindamis- juhendite muutmisel		
2.4.2.Linnaliste piirkondade arendamine	Muuta meetme eesmärki konkreetsemaks tuginedes toetavatele tegevustele;	SiM	Järgmise määruse muudatus ega	Ettepanekut meetmetele eraldi eesmärke seada on võimalik arvestada järgmise programmiperioodi kogu strateegilise protsessi ülesehitusel (mitte eraldi meetmete kontekstis. Samas tuleb silmas pidada, et vastavalt EK ja Korraldusametuse suunistele on kogu käesoleva programmiperioodi strateegiline alus paika pandud rakenduskavade tasemel, mille ülesehitusse meetmed ei kuulu. Meede on rakenduskava eesmärkide ja indikaatorite elluviimise tehniline vahend. (erinevalt perioodist 2004-2006, kus RAK planeeriti meetmete tasandil). Eesmärkide tuletamine konkreetsetest tegevustest on metodoloogilises mõttes ebakorrektnes soovitus	
	Hindamisjuhendit peaks muutma detailsemaks läbi teatud mõistete definitsioonide esitamise ja kvantitatiivsete projektitaotluste põhiste mõõdikute lisamise.	SiM	järgmise määruse muudatus ega/ hindamisj uhendite muutmisel	Kavaga on kaetud 96,4% meetme mahust. Hindamisjuhendi muutmine sellel programmiperioodil ei ole enam põhjendatud	
2.4.3. Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	Muuta meetme eesmärki konkreetsemaks tuginedes toetavatele tegevustele;	SiM	Järgmise määruse muudatus ega	Ettepanekut meetmetele eraldi eesmärke seada on võimalik arvestada järgmise programmiperioodi kogu strateegilise protsessi ülesehitusel (mitte eraldi meetmete kontekstis. Samas tuleb silmas pidada, et vastavalt EK ja Korraldusametuse suunistele on kogu käesoleva programmiperioodi strateegiline alus paika pandud rakenduskavade tasemel, mille ülesehitusse meetmed ei kuulu. Meede on rakenduskava eesmärkide ja indikaatorite elluviimise tehniline vahend. (erinevalt perioodist 2004-2006, kus RAK planeeriti meetmete tasandil). Eesmärkide tuletamine konkreetsetest tegevustest on metodoloogilises mõttes ebakorrektnes soovitus	
2.4.3. Piirkondade konkurentsivõime	Hindamisjuhendit peaks muutma detailsemaks läbi teatud mõistete definitsioonide esitamise (nt. eelarve	SiM	järgmise määruse	Kavaga on kaetud 100% meetme mahust. Hindamisjuhendi muutmine sellel programmiperioodil ei	

Meede	Soovitus	Vastu- taja	Tähtaeg	Hinnang soovitusele	Edasine tegevus- kava
tugevdamine	optimaalsus) ja andes ette need arengudokumendid/-kavad, mis on eriti olulised antud meetme jaoks ja millele vastavust peaksid hindamiskomisjoni liikmed projekti juures hindama.		muudatus ega/ hindamisj uhendite muutmisel	ole enam põhjendatud. Ettepanek on tehtud eeldusel, et peaks olema olemas hulk strateegiadokumente, millele peaksid vastama kõik projektid, selliseid ei ole.	
2.4.4. Üleriigilise tähtsusega turismi- ja kultuuriobjektide väljaarendamine	Muuta meetme eesmärki konkreetsemaks tuginedes toetavatele tegevustele;	SiM	Järgmise määruse muudatus ega	Ettepanekut meetmetele eraldi eesmärgi seada on võimalik arvestada järgmise programmiperioodi kogu strateegilise protsessi ülesehitusel (mitte eraldi meetmete kontekstis. Samas tuleb silmas pidada, et vastavalt EK ja Korraldusametuse suunistele on kogu käesoleva programmiperioodi strateegiline alus paika pandud rakenduskavade tasemel, mille ülesehitusse meetmed ei kuulu. Meede on rakenduskava eesmärkide ja indikaatorite elluviimise tehniline vahend. (erinevalt perioodist 2004-2006, kus RAK planeeriti meetmete tasandil). Eesmärkide tuletamine konkreetsetest tegevustest on metodoloogilises mõttes ebakorrekne soovitus	
2.4.4. Üleriigilise tähtsusega turismi- ja kultuuriobjektide väljaarendamine	Kulude põhjendatust ja eelarve optimaalsust oleks pidanud arvesse võtma juba projektiettepanekute hindamisel ehk projektide lülitamisel investeringutekavasse.	SiM	järgmise määruse muudatus ega/ hindamisj uhendite muutmisel	Detailne eelarve koostatakse koos põhitaotlusega	
2.5.2 Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine	Viia projektivalikusüsteemi tugevamalt sisse kuluefektiivsuse ja projektide tulemuslikkuse (sh mõju) kriteerium, eelkõige plaanitavate investeringu kava muudatuste kontekstis (kriteeriumid, mille alusel suunatakse osa raha projektide vahel ümber).	HTM	järgmise määruse ja investeeri ngute kava muudatus ega	Investeeringute kava koostati meetme kogumahule ja HTM ei kavanda käesoleval perioodil investeeringute kavas sisulisi muudatusi. Täiendava taotlusvooru korraldamise korral, tingituna kas valminud objektide odavnemisest, vajadusest teha kutseõppeasutuste võrku muudatusi või mõnel muul põhjusel, arvestab HTM võimaluse korral esitatud soovitusettepanekuga.	Täiendava taotlusvooru korraldamise korral arvestab HTM võimaluse korral esitatud soovitusettepanekuga.
	Monitoorida võimalikku kattuvust Maaelu Arengukava 2007-2013 meetmetega (reaalselt jagatud toetuste kontekstis) ning arvestada seda ka planeeritava investeringute kava muudatuse kontekstis. Jälgida hoolikamalt ka lisanduvuse aspekti. Rohkem tuleks tähelepanu pöörata ka sellele, kuidas tegevused haakuvad prioriteetse suuna 1.1 tegevustega, mis toetab kutseõppe sisulist arendamist.	HTM	kohelelt	Nõustumine osaliselt. Investeeringute kava koostamisel arvestati piirkondlike arengukavadega ning piirkonna tööjõu vajadusega. Investeeringute kavas sellel perioodil sisulisi muudatusi ei planeerita. Samas, kui tekkivad võimalused või vajadused täiendava taotlusvooru korraldamiseks arvestab HTM kindlasti nimetatud soovitusetega. Haakuvus kutseõppe sisulise arendamise meetmega on selgelt olemas - olemegi kavandanud, et mõlemad meetmed täiendavad teineteist ja nii uueneb kvalitatiiivselt nii kutseõppe sisu kui ka infrastruktuur.	Täiendava taotlusvooru korraldamise korral arvestab HTM esitatud soovitusetega.

Meede	Soovitus	Vastu- taja	Tähtaeg	Hinnang soovitusele	Edasine tegevus- kava
	Pöörata suuremat tähelepanu taotleja jätkusuutlikkusele juba projektide kavandamise varasemas faasis (ideaalis suurendada kriteeriumi osatähtsust investeeringute kava koostamisel, et hilisemas lõpptaotluste esitamise faasis ei saaks sellest oluline takistus projekti elluviimisel).	HTM	järgmise määruse ja investeeringute kava muudatus ega; järgmiseks struktuuri vahendite perioodiks	HTM ei nõustu. Investeeringute kava koostamise ajaks oli Eesti kutseõppeasutuste võrk üldjoonetes korrastatud. Olemasolev kutseõppeasutuste võrk on optimaalne ja jätkusuutlik, selle täiendav vähendamine võib kaasa tuua olukorra, kus kutseharidussüsteem ei suuda tööjõuturu vajadusi rahuldada.	-
	Avalikustada ka taotlejatele täpsemad valikukriteeriumid, muuta „jälgi“ valikuprotsessist avalikkusele kättesaadavaks ning võimaldada taotlejatele selgemalt põhjendatud otsuseid valikuprotsessist (eeldab ka määratud alakriteeriumite lõikes kaalude täpsemat seadmist ning sellekohast hindamist).	HTM	järgmise määruse ja investeeringute kava muudatus ega; järgmiseks struktuuri vahendite perioodiks	HTM ei nõustu esitatud seisukohaga. Valikukriteeriumid on sätestatud meetme määruses ja valikuprotsess kirjeldatud ministri käskkirjas. Nimetatud dokumendid on avalikud.	-
	Investeeringute kava muudatuse kontekstis väga hoolikalt jälgida määruses seatud valikukriteeriume, eelkõige mõjule ja jätkusuutlikkusele (sh taotleja jätkusuutlikkus) suunatud kriteeriumeid.	HTM	järgmise määruse ja investeeringute kava muudatus ega	Nõustumine osaliselt. Kutseõppeasutuste võrk on korrastatud ja HTM ei kavanda investeeringute kavas sisulisi muudatusi. Täiendava taotlusvooru korraldamise korral, tingituna kas valminud objektide odavnemisest, vajadusest teha kutseõppeasutuste võrku muudatusi või mõnel muul põhjusel, arvestab HTM võimaluse korral esitatud soovitusettepanekuga.	Täiendava taotlusvooru korraldamise korral arvestab HTM võimaluse korral esitatud soovitusettepanekuga.
2.5.3 Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekeskkonna kaasajastamine	Viia lõpule HEV riigikoolide võrgustiku kontseptsiooni väljatöötamine ning investeeringute kava hoolikalt viimase valguses üle vaadata. Vajadusel kohandada meetme eesmärgid vastavalt sellele konkreetset valdkonna arengule suunatud dokumendile (mitte vastupidi).	HTM	kohehelt	Nõustume.	Üldhariduslike riigikoolide võrgu kontseptsioon kinnitatakse 2010. aasta teisel poolel.
	Viia projektivalikusüsteemi tugevamalt sisse kuluefektiivsuse ja projektide tulemuslikkuse (sh mõju) kriteerium, eelkõige plaanitavate investeeringu kava muudatuste kontekstis (kriteeriumid, mille alusel suunatakse osa raha projektide vahel ümber).	HTM	järgmise määruse ja investeeringute kava	Nõustume.	Arvestatakse järgmise meetme määruse koostamisel.

Meede	Soovitus	Vastu- taja	Tähtaeg	Hinnang soovitusele	Edasine tegevus- kava
			muudatus ega		
	Pöörata rohkem tähelepanu sellele, kuidas tegevused haakuvad prioriteetse suuna 1.1 tegevustega, mis toetab HEV valdkonna sisulist arendamist.	HTM	kohe	Nõustume.	
	Pöörata suuremat tähelepanu taotleja jätkusuutlikkusele juba projektide kavandamise varasemas faasis (ideaalis suurendada kriteeriumi osatähtsust investeringute kava koostamisel, et hilisemas lõpptaotluste esitamise faasis ei saaks sellest oluline takistus projekti elluviimisel). Vajadusel suurendada taotlejatele pakutava konsultatsiooni ja tugiteenuste mahtu projektide koostamisel. HEV riigikoolide võrgustiku kontseptsiooni valmimisel hinnata kriitiliselt üle taotlejalt nõutavad eeltegevused toetuse taotlemisel (tähelepanu all võiks olla intensiivsem tegelemine nende taotlejatega, kes koolivõrgu kontseptsiooni kohaselt on põhjendatud suurimaid investeringuid saama).	HTM	järgmise määruse ja investeeri- ngute kava muudatus ega; järgmisek- s struktuuri vahendite perioodiks	Nõustume.	Arvestatakse järgmise perioodi planeerimisel. Üldhariduslike riigikoolide võrgu kontseptsioon kinnitatakse 2010. aasta teisel poolel.
	Avalikustada ka taotlejatele täpsemad valikukriteeriumid, muuta „jälg“ valikuprotsessist avalikkusele kättesaadavaks ning võimaldada taotlejatele selgemalt põhjendatud otsuseid valikuprotsessist (sh kogutud punktisummad alakriteeriumite ja/või hindamisetappide kaupa).	HTM	järgmise määruse ja investeeri- ngute kava muudatus ega; järgmisek- s struktuuri vahendite perioodiks	Nõustume.	Arvestame järgmise perioodi ettevalmistamisel.
	Investeeringute kava muudatuse kontekstis väga hoolikalt jälgida määruses seatud valikukriteeriume, eelkõige mõjule ja jätkusuutlikkusele (sh taotleja jätkusuutlikkus) suunatud kriteeriumeid.	HTM	järgmise määruse ja investeeri- ngute kava muudatus ega	Nõustume.	Meetme määruses seatud valikukriteeriume jälgitakse investeeringute kava muudatuste ettevalmistamisel.
2.6.2 Riiklike hoolekandeesutuste reorganiseerimine	Pöörata suuremat tähelepanu taotleja jätkusuutlikkusele pärast hoonete valmishitamist/rekonstrueerimist. Seda läbi asutuste	SoM	järgmise määruse muudatus	Jätkusuutlikkusega on arvestatud. Laste asenduskodude puhul on see fikseeritud KOV-i ja SoM-i vahelises kokkuleppes. Erihoolduse puhul teostab järelevalvet SKA	

Meede	Soovitus	Vastu- taja	Tähtaeg	Hinnang soovitusele	Edasine tegevus- kava
	tulevaste eelarvete analüüsimise (kas eelarves on vastavad kulutused ette nähtud ning vajalike finantsidega kaetud).		ega	(Sotsiaalkindlustusamet)	
	Tagada erinevate hindamiskriteeriumite ja indikaatoritega, et KOV saaks lastekodude haldamise ja juhtimisega ka peale hoonete valmishitamist hakkama.	SoM	järgmise määruse muudatus ega	Suutlikkus ja teenuse osutamise kvaliteet on tagatud Maavalitsuse kohustusega teostada selles osas järelevalvet.	
2.6.3 Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine	Pöörata suuremat tähelepanu taotleja jätkusuutlikkusele ka pärast hoonete valmishitamist/rekonstrueerimist (nt töötada välja vastavad hindamise kriteeriumid ja indikaatorid tegevuse hindamiseks).	SoM		Jätkusuutlikkust on arvestatud nii investeeringute kava taotluste kui toetuse taotluste puhul.	
	Tagada (vastavate lepingute vms näol) Haigekassa poolne õendus- ja hooldusravi rahastamine.	SoM	järgmise määruse muudatus ega	Nõustume soovitusega. Samas pole tegemist järgmise määruse muudatusega.	Eesti Haigekassaga on alustatud läbirääkimisi saavutamaks juurde loodavate hooldusravi voodikohtade täiendav finantseerimine. Kavandatakse läbirääkimisi ka KOVdega.
	Määruses või selle seletuskirjas lahti seletada, milleks teatud taotlemise tingimused vajalikud on (aitaks vähendada ka võimalikku ebavõrdset kohtlemist taotlejate vahel). Näiteks tekitab suurt segadust see, et taotleja peab alati võtma kolm pakkumist ja selles peab jääma maha ka selge jälg (hankedokumentatsioon, hinnapäringud, hinnapakkumised, lepingud, info hanke avalikustamise kohta jne).	SoM	järgmise määruse muudatus ega	Toetuse taotlemine on lõppenud investeeringute kava põhinimekirja taotlejatele. Hetkel toimub juba paljude projektide rakendamine ja suhtlemine toetuse saajatega projektipõhiselt.	Arvestame juhendavate dokumentide koostamisel
	Koostada selgete prioriteetidega ja teiste oluliste arengukavadega haakuv hooldus- ja õendusravi kontseptsioon või arengukava.	SoM		Eesti Hooldusravivõrgu arengukava 2004 - 2015 kiideti heaks Valitsuskabineti nõupidamisel 19. augustil 2004. Sotsiaalministeeriumis on heaks kiidetud kontseptsioon "Hooldus- ja õendusabi teenuste osutamine integreeritult".	SOM oluliseks eesmärgiks on optimaalse suuruse ja struktuuriga haiglavõrgu korraldus. Sotsiaalministeeriumil on välja töötatud esmased lahendusvariandid haiglavõrgu optimeerimiseks ja arendamiseks. Võtame arvesse omavahelist kooskõla.

LISA 9: ÜLE 2000 I.E REOSTUSKOORMUSEGA REOVEEKOGUMISALADE PROJEKTIDE RAHASTAMINE

Tabel 35. Üle 2000 ie reostuskoormusega reoveekogumisalade projektide rahastamine

Nr	Reovee-kogumisala	Koormus (IE)	Reoveepuhasti (RVP)	Rahastamine	Märkused
1	Tallinn	468000	Tallinn		
2	Kohtla-Järve L	219096	Kohtla-Järve	EL 2004-2006	
3	Pärnu L	180000	Pärnu	EL 2007-2013	
4	Rakvere	151173	Rakvere	EL 2007-2013	
5	Tartu L	121502	Tartu	EL 2004-2006	
6	Narva L	71015	Narva	EL 2004-2006	
7	Kuressaare	35873	Kuressaare	EL 2004-2006	
8	Paide L	35010	Paide	EL 2004-2006	
9	Valga	33000	Valga	EL 2007-2013	
10	Viljandi L	20573	Viljandi	EL 2004-2006	
11	Võru	20000	Võru	EL 2004-2006	
12	Põlva L	19566	Põlva	EL 2004-2006	
13	Ahtme	19115	Kohtla-Järve	EL 2004-2006	
14	Sillamäe L	17113	Sillamäe	EL 2007-2013	
15	Rapla	15492	Rapla	EL 2004-2006	
16	Haljala	15000	Haljala	EL 2007-2013	
17	Haapsalu	13191	Haapsalu	EL 2004-2006	
18	Jõhvi linn	13010	Kohtla-Järve	EL 2004-2006	
19	Keila	11000	Keila	EL 2007-2013	
20	Tapa	9900	Tapa	EL 2007-2013	
21	Põltsamaa L	9629	Põltsamaa	EL 2007-2013	
22	Pirita jõe	7900	2 reoveepuhastit	EL 2007-2013	
23	Türi	7632	Türi	SA KIK	
24	Vääna-Jõesuu	6880	Suurupi (1 uus RVP)	EL 2007-2013	
25	Kehra	5900	Kehra	EL 2007-2013	
26	Saku	5800	Tallinn	EL 2007-2013	
27	Jõgeva L	5636	Jõgeva	EL 2007-2013	
28	Elva L 1	5617	Elva	SA KIK	
29	Paldiski	5600	Paldiski	EL 2007-2013	
30	Muraste	4860	2 RVP	EL 2007-2013	
31	Kärdla linn	4774	Kärdla	EL 2004-2006	
32	Tamsalu	4620	Tamsalu	EL 2007-2013	
33	Kunda	4599	Kunda	SA KIK	
34	Kadrina	4555	Kadrina	EL 2007-2013	
35	Sindi L	4120	Pärnu	EL 2007-2013	
36	Kiviõli linn	4000	Kohtla-Järve	EL 2004-2006 EL 2007-2013	
37	Loksa	4000	Loksa	EL 2007-2013	
38	Otepää	3900	Otepää (2 RVP)	EL 2007-2013	
39	Järvakandi	3773	Järvakandi		
40	Kohila	3757	Kohila	EL 2007-2013	
41	Märjamaa	3694	Märjamaa	EL 2004-2006	
42	Audru	3570	Pärnu	EL 2004-2006	
43	Vändra alev	3500	Vändra	EL 2007-2013	
44	Türisalu	3388	Individaalsed kogumis- ja puhastussüsteemid		
45	Räpina L	3120	Räpina	EL 2004-2006	

46	Väike- Maarja	2946	Väike-Maarja	EL 2007-2013	
47	Narva-Jõesuu L	2900	Narva		
48	Tõrva	2700	Tõrva (1 RVTP)	EL 2007-2013	
49	Rummu	2500	Rummu		Joogivesi, reoveepuhasti ja torustik
50	Püssi L	2378	Kohtla-Järve	EL 2004-2006	
51	Luige	2250	Tallinn	EL 2007-2013	
52	Kiili	2100	Tallinn	EL 2007-2013	
53	Kilingi-Nõmme L	2100	Kilingi-Nõmme		Joogivesi, reoveepuhasti ja torustik
54	Kose	2100	Kose	EL 2007-2013	
55	Koeru	2035	Koeru	EL 2007-2013	
56	Aruküla	2000	Aruküla	EL 2007-2013	
57	Võsu	2000	Võsu		
58	Aseri	2198	Aseri	EL 2007-2013	
59	Järva-Jaani	12000	Järva-Jaani	EL 2007-2013	
60	Keila-Jõe	9520	Individaalsed RVP süsteemid		Joogivesi, reoveepuhasti ja torustik

18	EL 2004-2006	Projektid, mis on rahastatud perioodil 2004-2006 EL või SA KIK toetusel
38	EL 2007-2013	Projektid, mis on rahastatud perioodil 2007-2013 EL või SA KIK toetusel
3		Projektid, millele on abi taotletud, kuid mis ei ole saanud rahastamisotsust
1		Vee-ettevõtja on eraettevõtte, mis ei ole meetme määruse mõistes abikõlblik taotleja
60	Kokku	

Allikas: KKM veosakond, prioriteetse suuna 1 seirearuanne

LISA 10: MEETME „VEEMAJANDUSE INFRASTRUKTUURI ARENDAMINE“ I JA II TAOTLUSVOORUS RAHASTATUD PROJEKTIDE VASTAVUS ASULAREOVEE DIREKTIIVI JA JOOGIVEE DIREKTIIVI NÕUETE TÄITMISE OSAS

Tabel 36. Direktiivide täitmine prioriteetses suunas 1

N r	Reoveekogumisala nimetus	Reoveekogumisalaie (inimekvialentide arv)	Projekti nimetus	Projekti piirkonnas ühiskanalisisatsiooniga liitumiste arv ja % praegusel hetkel.	Projekti piirkonnas elavate inimeste arv, kellele on pärast projekti võimalus liituda ühiskanalisisatsiooniga ja liitumisvõimaluste % projekti piirkonnas.	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas praegusel hetkel (JAH/EI)	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas pärast projekti lõppu (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindava(te) reoveepuhasti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele praegusel hetkel (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindava(te) reoveepuhasti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele pärast projekti lõppu (JAH/EI)
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Võru	20 720	Võru linna veemajandusprojekt	12 226 inimest, 91%	12 910 inimest, 94%	JAH	JAH	JAH	JAH
2	Laekvere alevik	626	Laekvere aleviku veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemi rekonstrueerimine	400 inimest, 83%	453 inimest, 90%	EI	JAH	EI	JAH
3	Pandivere veekaitseala	1 446	Rakke valla ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine	792 inimest, 68%	892 inimest, 73%	EI (osaliselt)	JAH	JAH (kuid avariiohtlik)	JAH
4	(1) Kehra linna reoveekogumisala, (2) Alavere küla reoveekogumisala, (3) Anija küla reoveekogumisala, (4) Lilli küla reoveekogumisala	(1) Kehra 88 000, (2) Alavere 400, (3) Anija 100, (4) Lilli 100	Kehra reoveekogumisala veevarustuse ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine ja laiendamine	Kokku 3 749 inimest, 81 %. Reoveekogumisalade lõikes: (1) Kehra linna reoveekogumisalal (sh Ülejõe ja Lehtmetsa küla) 3289 inimest; (2) Alavere küla reoveekogumisala 360 inimest; (3) Anija küla reoveekogumisala 68 inimest; (4) Lilli küla	(1) 4 006 inimest, 100%, (2) 347 inimest, 92%, (3) 120 inimest, 95%, (4) 31 inimest, 27%	EI	JAH	EI	JAH

N r	Reoveekogumisala nimetus	Reoveekogumisalaie (inimekvialentide arv)	Projekti nimetus	Projekti piirkonnas ühiskanaliseerimisega liitumiste arv ja % praegusel hetkel.	Projekti piirkonnas elavate inimeste arv, kellele on pärast projekti võimalus liituda ühiskanaliseerimisega ja liitumisvõimaluste % projekti piirkonnas.	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas praegusel hetkel (JAH/EI)	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas pärast projekti lõppu (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindavate (te) reoveepuhastite (te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele praegusel hetkel (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindavate (te) reoveepuhastite (te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele pärast projekti lõppu (JAH/EI)
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
				reoveekogumisala 32 inimest.					
5	Sillamäe linn	17 113	Sillamäe linna veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine	16 183 inimest, 100%	16 183 inimest, 100%	EI	JAH	EI	JAH
6	Saue valla Tallinna reoveekogumisala	6 255	Saue valla Tallinna reoveekogumisala ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni projekt	3 273 inimest, 67%	4 885 inimest, 100%	EI	JAH	JAH (suunatakse Tallinna reoveepuhastisse)	JAH (suunatakse Tallinna reoveepuhastisse)
7	Valga	18 000	Valga maakonna veemajandusprojekt	10 100 inimest, 72%	13 200 inimest, 94%	JAH.	JAH.	JAH	JAH
8	Tõrva linn	3 878	Valga maakonna veemajandusprojekt - Tõrva linn	1 353 inimest, 46%	2 925 inimest, 100%	EI (osaliselt)	JAH	EI	JAH
9	Pärnu	100 000	Pärnu Kesklinna, Ülejõe ja Rääma linnaosade ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rekonstrueerimine ja laiendamine	15 210 inimest, 78%	18 150 inimest, 94%	JAH	JAH	JAH	JAH

N r	Reoveekogumisala nimetus	Reoveekogumisalaie (inimekviavalentide arv)	Projekti nimetus	Projekti piirkonnas ühiskanaliseerimisega liitumiste arv ja % praegusel hetkel.	Projekti piirkonnas elavate inimeste arv, kellele on pärast projekti võimalus liituda ühiskanaliseerimisega ja liitumisvõimaluste % projekti piirkonnas.	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas praegusel hetkel (JAH/EI)	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas pärast projekti lõppu (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindava(te) reoveepuhasti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele praegusel hetkel (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindava(te) reoveepuhasti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele pärast projekti lõppu (JAH/EI)
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
10	Keila	11 000	Keila linna reoveekogumisala veemajandusprojekt	9 866 inimest, 99,3%	9 941 inimest, 100%	JAH	JAH	JAH	JAH
11	Rapla reoveekogumisala	15 492	Rapla linna reoveekogumisala veemajandusprojekt	4 952; 83%	5 264, 88%	JAH	JAH	JAH	JAH
12	Türi linn	7 632	Türi linna ühisvee- ja kanalisatsioonivõrgu rekonstrueerimise ja laiendamise projekt	5200 inimest, 83%	5430 inimest, 96%	EI	JAH	JAH	JAH
13	Saue-Vanamõisa RKA	Hetkel puudub	Saue valla Saue-Vanamõisa reoveekogumisala veemajandusprojekt	0 inimest, 0%, ühisveevärg ja kanalisatsioon puudub	Liitumisvõimalus projekti piirkonnas 100% peale projekti lõppu	EK, ÜVK projekti piirkonnas puudub	JAH	EK, ÜVK projekti piirkonnas puudub	JAH (suunatakse Tallinna reoveepuhastisse)
14	Narva RKA	86 000	Narva veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine, osa I	63 985 in, 98 %	65 290 inimest, 100%	EI	JAH	JAH	JAH
15	Narva RKA	86 000	Narva veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine, osa II	63 985 inimest, 98 %	65 290 inimest, 100%	EI	JAH	JAH	JAH
16	Tartu linna reoveekogumisala	123 000	Tartu reoveepuhasti settekäitluskompleksi rekonstrueerimise projekt	98 178 inimest, 99,7 %	98 178 inimest, 99,7 %	JAH	JAH	JAH	JAH
17	Olgina reoveekogumisala	544	Olgina aleviku veemajandusprojekt	432 inimest, 81%	432 inimest, 81%	EI	JAH	JAH	JAH
18	Loksa reoveekogumisala	4 000	Loksa linna reoveekogumisala veemajandusprojekt	2367 inimest, 75 %	2426 inimest, 83%	EI	JAH	EI	JAH

N r	Reoveekogumisala nimetus	Reoveekogumisalaie (inimekviavalentide arv)	Projekti nimetus	Projekti piirkonnas ühiskanaliseerimisega liitumiste arv ja % praegusel hetkel.	Projekti piirkonnas elavate inimeste arv, kellele on pärast projekti võimalus liituda ühiskanaliseerimisega ja liitumisvõimaluste % projekti piirkonnas.	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas praegusel hetkel (JAH/EI)	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas pärast projekti lõppu (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindavate reoveepuhastite heitvee väljavoolu vastavus nõuetele praegusel hetkel (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindavate reoveepuhastite heitvee väljavoolu vastavus nõuetele pärast projekti lõppu (JAH/EI)
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
19	Ramsi reoveekogumisala	1 200	Pärsti valla Ramsi aleviku ja Päre küla veemajandusprojekt	610 inimest, 92%	610 inimest, 92%	JAH	JAH	EI	JAH
20	Päre reoveekogumisala	367	Pärsti valla Ramsi aleviku ja Päre küla veemajandusprojekt	320 inimest, 65%	320 inimest, 65%	EI	JAH	EI	JAH
21	Viiratsi vallas Viiratsi, Vana-Võidu, Uusna, Täna silma ja Valma RKA-d	1) Viiratsi 1359 2) Vana-Võidu 397 3) Uusna 317 4) Täna silma 180 5) Valma 82	Viiratsi valla ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine	Kokku 2300 elanikku, 86%	Kokku 2300 elanikku, 86%	1) Viiratsi JAH 2) Vana-Võidu JAH 3) Uusna EI 4) Täna silma EI 5) Valma EI	1) Viiratsi JAH 2) Vana-Võidu JAH 3) Uusna JAH 4) Täna silma JAH 5) Valma JAH	1) Viiratsi JAH 2) Vana-Võidu JAH 3) Uusna EI 4) Täna silma EI 5) Valma EI	1) Viiratsi JAH 2) Vana-Võidu JAH 3) Uusna JAH 4) Täna silma JAH 5) Valma JAH
23	Aruküla RKA	2 000	Raasiku valla veemajandusprojekt	840 inimest, 43%	840 inimest, 43%	EI	JAH	EI	JAH
	Raasiku RKA	1 400	Raasiku valla veemajandusprojekt	600 inimest, 44%	600 inimest, 44%	EI	JAH	EI	JAH
24	Saue linna RKA	6 255	Saue linna ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamine	0 inimest, 0% ühisveevärgi ja kanalisatsioon puudub	1215 inimest, 100%	JAH	JAH	JAH	JAH
25	Vinni-Pajusti	1 625	Vinni valla veemajandusprojekt	1512 inimest, 87%	1512 inimest, 87%	EI	JAH	EI	JAH
	Viru-Jaagupi	430		273 inimest, 64%	273 inimest, 64%	EI	JAH	EI	JAH
	Roela	415		398 inimest, 74 %	398 inimest, 74 %	EI	JAH	JAH	JAH
	Tudu	350		196 inimest, 48%	196 inimest, 48%	EI	JAH	EI	JAH
	Kakumäe	73		52 inimest, 60%	52 inimest, 60%	EI	JAH	EI	JAH
	Kadila	110		0 inimest, 0%	0 inimest, 0%	EI	JAH	EI	JAH
	Vetiku	520		99 inimest, 68%	99 inimest, 68%	EI	JAH	EI	JAH

N r	Reoveekogumisala nimetus	Reoveekogumisalaie (inimekviavalentide arv)	Projekti nimetus	Projekti piirkonnas ühiskanaliseerimisega liitumiste arv ja % praegusel hetkel.	Projekti piirkonnas elavate inimeste arv, kellele on pärast projekti võimalus liituda ühiskanaliseerimisega ja liitumisvõimaluste % projekti piirkonnas.	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas praegusel hetkel (JAH/EI)	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas pärast projekti lõppu (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindavate (te) reoveepuhastite (te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele praegusel hetkel (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindavate (te) reoveepuhastite (te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele pärast projekti lõppu (JAH/EI)
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
	Küti	115		0 inimest, 0%	0 inimest, 0%	EI	JAH	EI	JAH
34	Tallinn	468 000	Jõelähtme valla, Loo ja Iru asula ühisveevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemi kaasajastamine	2130 inimest, 88%	2410 inimest, 100%	JAH	JAH	JAH (suunatakse Tallinna reoveepuhastisse)	JAH (suunatakse Tallinna reoveepuhastisse)
35	Rakvere linna reoveekogumisala	152 840	Rakvere linna reoveekogumisala veemajandus-projekt	16 150 inimest, 85%	17 844 inimest, 100%	JAH	JAH	JAH	JAH
36	Haljala aleviku reoveekogumisala	14 950	Haljala aleviku veemajandus-projekt	980 inimest, 77%	993 inimest, 78%	EI (osaliselt)	JAH	EI	JAH
37	Võru linna RKA	20 720	Võru valla asulate ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemise rekonstrueerimine ja laiendamine	2300 inimest, 45%	3332 inimest, 66%	EI	JAH	JAH	JAH
38	Torma	765	Torma ja Sadala ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemise rekonstrueerimine	374 inimest, 64%	389 inimest, 67%	EI	JAH	EI (osaliselt)	JAH
	Sadala	350		119 inimest, 34%	119 inimest, 34%	JAH	JAH	EI (osaliselt)	JAH
39	Kadrina alevik	4 555	Kadrina aleviku veevarustuse ja kanalisatsioonisüsteemise rekonstrueerimine	2000 inimest, 83%	2385 inimest, 99%	EI	JAH	EI (osaliselt)	JAH
40	1. Muraste reoveekogumisala, 2. Väana Jõesuu	1) Muraste 4 860 2) Väana Jõesuu 6 880	Harku valla Ühtekuuluvusfondi veemajandusprojekt	0 inimest, 0% ühisveevärgi ja kanalisatsioon puudub	3800 inimest (suveperioodil 10 316 inimest), 100%	EI	JAH	EI	JAH

N r	Reoveekogumisala nimetus	Reoveekogumisalaie (inimekviavalentide arv)	Projekti nimetus	Projekti piirkonnas ühiskanaliseerimisega liitumiste arv ja % praegusel hetkel.	Projekti piirkonnas elavate inimeste arv, kellele on pärast projekti võimalus liituda ühiskanaliseerimisega ja liitumisvõimaluste % projekti piirkonnas.	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas praegusel hetkel (JAH/EI)	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas pärast projekti lõppu (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindavate reoveepuhastite heitvee väljavoolu vastavus nõuetele praegusel hetkel (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindavate reoveepuhastite heitvee väljavoolu vastavus nõuetele pärast projekti lõppu (JAH/EI)
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
	reoveekogumisala								
41	Sindi (Sindi linn)	7 100	Sindi linna ja Sauga valla Tammiste küla ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemi kaasajastamine	2400 inimest, 57%	4200 inimest, 100%	JAH	JAH	JAH (suunatakse Pärnu reoveepuhastisse)	JAH (suunatakse Pärnu reoveepuhastisse)
42	Sindi (Sauga)	7 100	Sindi linna ja Sauga valla Tammiste küla ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemi kaasajastamine – Sauga vald	0 inimest, 0% ühisveevärgi ja kanalisatsioon puudub	1000 inimest, 100%	EK (ühisveevärgi puudub)	JAH	EK (reoveepuhastite puudub)	JAH (suunatakse Pärnu reoveepuhastisse)
43	Paldiski	5 600	Paldiski Linna ühisveevarustuse ja kanalisatsiooni parendamine	3 900 inimest, 97%	4 150 inimest, 99%	EI (periooditi ka vastab)	JAH	JAH	JAH
44	Vändra alevi reoveekogumisala	3 500	Vändra alevi ühisvee- ja kanalisatsioonivõrgu rekonstrueerimise ja laiendamise projekt	1975 inimest, 76 %	2449 inimest, 100%	JAH	JAH	EI	JAH
45	Saku reoveekogumisala	5 800	Saku aleviku ühisveevärgi ja – kanalisatsiooni ehitamise ja rekonstrueerimise projekt	3518 inimest, 70 %	5 323 inimest, 100%	EI	JAH	JAH	JAH
46	Tallinna linna reoveekogumisala (Maardu)	468 000	Maardu linna veemajandusprojek	14 250 inimest, 64 %	22 342 inimest, 100%	EI.	JAH	JAH	JAH
47	Aravete	1 122	Ambla, Imavere, Kareda, Koigi, Paide ja Roosna-Alliku	700 inimest, 69%	700 inimest, 69%	EI	JAH	EI	JAH

N r	Reoveekogum isala nimetus	Reoveekogu misala ie (inimekviav alentide arv)	Projekti nimetus	Projekti piirkonnas ühiskanaliseerimisega liitumiste arv ja % praegusel hetkel.	Projekti piirkonnas elavate inimeste arv, kellele on pärast projekti võimalus liituda ühiskanaliseerimisega ja liitumisvõimaluste % projekti piirkonnas.	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas praegusel hetkel (JAH/EI)	Ühisveevärgi iga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piir konnas pärast projekti lõppu (JAH/EI)	Reoveekogu misala teenindava(t e) reoveepuhas ti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele praegusel hetkel (JAH/EI)	Reoveekogu misala teenindava(t e) reoveepuhas ti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele pärast projekti lõppu (JAH/EI)
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
			valla ning Paide linna ühisveevärgi ja – kanaliseerimisüsteemide rekonstrueerimine Ambla, Imavere, Kareda, Koigi, Paide ja Roosna-Alliku valla ning Paide linna ühisveevärgi ja – kanaliseerimisüsteemide rekonstrueerimine Ambla, Imavere, Kareda, Koigi, Paide ja Roosna-Alliku valla ning Paide linna ühisveevärgi ja – kanaliseerimisüsteemide rekonstrueerimine						
	Kärvete	450		70 inimest, 25%	70 inimest, 25%	EI	JAH	EI	JAH
	Imavere	830		340 inimest, 66%	340 inimest, 66%	EI	JAH	EI	JAH
	Peetri	296		219 inimest, 84%	219 inimest, 84%	EI	JAH	EI	JAH
	Koigi	500		340 inimest, 76%	340 inimest, 76%	EI	JAH	EI	JAH
	Päinurme	200		130 inimest, 61%	130 inimest, 61%	EI	JAH	EI	JAH
	Paide	35 010		8100 inimest, 83%	8100 inimest, 83%	JAH	JAH	EI	JAH
	Anna	156		74 inimest, 62%	74 inimest, 62%	EI	JAH	EI	JAH
	Sargvere	245		154 inimest, 60%	154 inimest, 60%	EI	JAH	EI	JAH
	Tarbja	380		300 inimest, 88%	300 inimest, 88%	EI	JAH	EI	JAH
	Viisu	300		200 inimest, 85%	200 inimest, 85%	EI	JAH	EI	JAH
	Roosna-Alliku	550		516 inimest, 94%	516 inimest, 94%	EI	JAH	EI	JAH

N r	Reoveekogumisala nimetus	Reoveekogumisalaie (inimekviavalentide arv)	Projekt nimetus	Projektipiirkonnas ühiskanalatsiooniga liitumiste arv ja % praegusel hetkel.	Projektipiirkonnas elavate inimeste arv, kellele on pärast projekti võimalus liituda ühiskanalatsiooniga ja liitumisvõimaluste % projektipiirkonnas.	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projektipiirkonnas praegusel hetkel (JAH/EI)	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projektipiirkonnas pärast projekti lõppu (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindava(te) reoveepuhasti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele praegusel hetkel (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindava(te) reoveepuhasti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele pärast projekti lõppu (JAH/EI)
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
48	Pirita Jõe reoveekogumisala	7 900	Rae valla Pirita jõe reoveekogumisala veemajandusprojekt	4 618 inimest, 42%	3 772 inimest, 54%	EI	JAH	EI	JAH
49	Kiili	2 100	Kiili valla Ühtekuuluvusfondi veemajandusprojekt Kiili valla Ühtekuuluvusfondi veemajandusprojekt	1 312 inimest, 93 %	2 100 inimest, 100%	EI	JAH	EI	JAH
	Luige	2 250		389 inimest, 17 %	2 250 inimest, 100%	EI	JAH	EI	JAH
50	Otepää linna reoveekogumisala	4 280	Otepää linna reoveekogumisala veemajandusprojekt	2460 inimest, 97%	2 727 inimest, 99%	JAH	JAH	Kastolatsi reoveepuhasti JAH, Alajaama reoveepuhasti EI	Kastolatsi reoveepuhasti JAH, Alajaama reoveepuhasti JAH
51	1.Suure- Jaani linna reoveekogumisala; 2.Olustvere aleviku reoveekogumisala; 3.Vastemõisa küla reoveekogumisala; 4.Sürgavere küla	1) Suure-Jaani 1465 2) Olustvere 600 3) Vastemõisa 323 4) Sürgava 282 5) Reegoldi 150 6) Kõidma 205	Suure - Jaani valla veemajandusprojekt	1. Suure- Jaani linna reovee kogumisala: 493 inimest, 43%; 2. Olustvere aleviku reoveekogumisala: 400 inimest, 88%; 3. Vastemõisa küla reoveekogumisala 223 inimest, 51%; 4. Sürgavere küla reoveekogumisala: 186 inimest, 45%; 5. Reegoldi küla reoveekogumisala: 90 inimest, 36%; 6. Kõidma küla reoveekogumisala:	1.Suure- Jaani linna reovee kogumisala 794 inimest, 69%; 2.Olustvere aleviku reoveekogumisala:411, 90%; 3.Vastemõisa küla reoveekogumisala: 237 inimest, 54%; 4.Sürgavere küla reoveekogumisala: 186 inimest, 45%; 5.Reegoldi küla reoveekogumisala:90	1.Suure- Jaani linna reovee kogumisala: EI ; 2.Olustvere aleviku reoveekogumisala: EI; 3.Vastemõisa küla reoveekogumisala: EI; 4.Sürgavere küla reoveekogumisala: EI; 5.Reegoldi küla reoveekogumisala:	1.Suure- Jaani linna reovee kogumisala:JAH ; 2.Olustvere aleviku reoveekogumisala: JAH; 3.Vastemõisa küla reoveekogumisala: JAH; 4.Sürgavere	1.Suure- Jaani linna reovee kogumisala:EI ; 2.Olustvere aleviku reoveekogumisala: EI; 3.Vastemõisa küla reoveekogumisala: EI; 4.Sürgavere	1.Suure- Jaani linna reovee kogumisala:JAH ; 2.Olustvere aleviku reoveekogumisala: JAH; 3.Vastemõisa küla reoveekogumisala: JAH; 4.Sürgavere

N r	Reoveekogum isala nimetus	Reoveekogu misala ie (inimekviav alentide arv)	Projekti nimetus	Projekti piirkonnas ühiskanaliseerimisega liitumiste arv ja % praegusel hetkel.	Projekti piirkonnas elavate inimeste arv, kellele on pärast projekti võimalus liituda ühiskanaliseerimisega ja liitumisvõimaluste % projekti piirkonnas.	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas praegusel hetkel (JAH/EI)	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas pärast projekti lõppu (JAH/EI)	Reoveekogu misala teenindava(t e) reoveepuhasti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele praegusel hetkel (JAH/EI)	Reoveekogu misala teenindava(t e) reoveepuhasti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele pärast projekti lõppu (JAH/EI)
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
	reoveekogum isala; 5.Reegoldi küla reoveekogum isala; 6. Kõidma küla reoveekogum isala			118 inimest, 56%	inimest, 36%; 6. Kõidma küla reoveekogum isala: 118 inimest, 56%	EI; 6. Kõidma küla reoveekogum isala: EI	küla reoveekogum isala: JAH; 5.Reegoldi küla reoveekogum isala: JAH; 6. Kõidma küla reoveekogum isala: JAH	küla reoveekogum isala: EI; 5.Reegoldi küla reoveekogum isala: EI; 6. Kõidma küla reoveekogum isala: EI	küla reoveekogum isala: JAH; 5.Reegoldi küla reoveekogum isala: JAH
52	Elva	6 600	Elva vee- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine II etapp	4015 inimest, 65%	5 992 inimest, 97%	Osa projekti piirkonnast vastab nõuetele ja osa piirkonnast ei vasta.	JAH	JAH	JAH
54	Adavere alevik	1 031	Põltsamaa, Kolga- Jaani ja Pajusi valla ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine	640 inimest, 96%	640 inimest, 96%	EI	JAH	JAH	JAH
	Esku küla	534		275 inimest, 70%	275 inimest, 70%	EI	JAH	EI	JAH
	Kamari alevik	200		175 inimest, 92%	175 inimest, 92%	JAH	JAH	EI	JAH
	Lustivere küla	444		330 inimest, 77%	330 inimest, 77%	EI	JAH	JAH	JAH
	Kolga-Jaani	351		340 inimest, 76%	340 inimest, 76%	EI	JAH	EI	JAH
	Leie küla	180		130 inimest, 61%	130 inimest, 61%	EI	JAH	EI	JAH
	Pisisaare küla	341		195 inimest, 57%	195 inimest, 57%	EI	JAH	EI	JAH
	Vägari küla	260		156 inimest, 70%	156 inimest, 70%	EI	JAH	EI	JAH

N r	Reoveekogumisala nimetus	Reoveekogumisalaie (inimekviavalentide arv)	Projekti nimetus	Projekti piirkonnas ühiskanaliseerimisega liitumiste arv ja % praegusel hetkel.	Projekti piirkonnas elavate inimeste arv, kellele on pärast projekti võimalus liituda ühiskanaliseerimisega ja liitumisvõimaluste % projekti piirkonnas.	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas praegusel hetkel (JAH/EI)	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas pärast projekti lõppu (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindava(te) reoveepuhasti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele praegusel hetkel (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindava(te) reoveepuhasti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele pärast projekti lõppu (JAH/EI)
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
55	Põltsamaa linn	25 000	Põltsamaa linna ning selle lähimbruse ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine ja laiendamine	365 inimest, 30,6%	1193 inimest, 100%.	JAH	JAH	JAH	JAH
56	Koeru alevik	2 035	Koeru aleviku ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni-süsteemide rekonstrueerimine ja laiendamine	760 inimest, 70%	1030 inimest, 94%.	JAH	JAH	JAH	JAH
57	Ervita küla	270	Ervita ja Vao külade ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemide re-konstrueerimine ja laiendamine	139 inimest, 48%	139 inimest, 48%	EI	JAH	JAH	JAH
	Vao küla	280		201 inimest, 72%	201 inimest, 72%	EI	JAH	JAH	JAH
58	Kuremaa	624	Jõgeva ja Puurmani valla ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine	264 inimest, 73%	264 inimest, 73%	EI	JAH	JAH	JAH
	Laiuse	650		367 inimest, 85%	367 inimest, 85%	EI	JAH	JAH	JAH
	Siimusti	800		673 inimest, 90%	673 inimest, 90%	EI	JAH	EI	JAH
	Vaimastvere	180		222 inimest, 76%	222 inimest, 76%	EI	JAH	EI	JAH
53	Jõgeva (linn)	6 200	Jõgeva linna ja Jõgeva aleviku ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine ja laiendamine;	143 inimest, 23%	631 inimest, 100%	JAH	JAH	JAH	JAH
59	Jõgeva (vald)	6 200	Jõgeva linna ja Jõgeva aleviku ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine ja	400 inimest, 67%	597 inimest, 100%	JAH	JAH	JAH (suunatakse Jõgeva linna reoveepuhast	JAH (suunatakse Jõgeva linna reoveepuhast

N r	Reoveekogumisala nimetus	Reoveekogumisalaie (inimekviavalentide arv)	Projekti nimetus	Projekti piirkonnas ühiskanalatsiooniga liitumiste arv ja % praegusel hetkel.	Projekti piirkonnas elavate inimeste arv, kellele on pärast projekti võimalus liituda ühiskanalatsiooniga ja liitumisvõimaluste % projekti piirkonnas.	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas praegusel hetkel (JAH/EI)	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas pärast projekti lõppu (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindava(te) reoveepuhasti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele praegusel hetkel (JAH/EI)	Reoveekogumisala teenindava(te) reoveepuhasti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele pärast projekti lõppu (JAH/EI)
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
			laiendamine: Jõgeva vald					isse)	isse)
60	Järva-Jaani	12 000	Järva-Jaani alevi ühisvee- ja kanalisatsioonivõrgu rekonstrueerimise ja laiendamise projekt	820 inimest, 73%	1 096 inimest, 100%	JAH	JAH	EI	JAH
61	Väike-Maarja	2 980	Väike-Maarja veemajandusprojekt	1800 inimest, 90%	2005 inimest, 100%	JAH	JAH	JAH (avariohtlik)	JAH
62	Tapa linna reoveekogumisala	9 900	Tapa veemajandusprojekt	4 517 inimest, 70%	6 200 inimest, 98%	JAH	JAH	EI	JAH
63	1) Kohtla-Järve, 2) Jõhvi, 3) Ahtme linnaosa, 4) Püssi	1) Kohtla-Järve 209 096 2) Jõhvi 13 010 3) Ahtme 19 115 4) Püssi 7500	Kohtla-Järve piirkonna ühisveevarustuse renoveerimine	63 210 inimest, 93%	63 210 inimest, 93%	EI	JAH	JAH	JAH
64	1) Kiviõli, 2) Kohtla-Nõmme, 3) Kohtla-Järve, 4) Jõhvi, 5) Ahtme linnaosa, 6) Püssi	1) Kiviõli 4000 2) Kohtla-Nõmme 1150 3) Kohtla-Järve 209 096, 4) Jõhvi 13 010 5) Ahtme linnaosa 19	Kohtla-Järve piirkonna reoveekäitlussüsteem	63 210 inimest, 93%	63 210 inimest, 93%	EI	EI	JAH	JAH

N r	Reoveekogum isala nimetus	Reoveekogu misala ie (inimekvia valentide arv)	Projekti nimetus	Projekti piirkonnas ühiskanaliseerimisega liitumiste arv ja % praegusel hetkel.	Projekti piirkonnas elavate inimeste arv, kellele on pärast projekti võimalus liituda ühiskanaliseerimisega ja liitumisvõimaluste % projekti piirkonnas.	Ühisveevärgiga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piirkonnas praegusel hetkel (JAH/EI)	Ühisveevärgi ga liitunud elanike joogivee vastavus nõuetele projekti piir konnas pärast projekti lõppu (JAH/EI)	Reoveekogu misala teenindava(t e) reoveepuhas ti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele praegusel hetkel (JAH/EI)	Reoveekogu misala teenindava(t e) reoveepuhas ti(te) heitvee väljavoolu vastavus nõuetele pärast projekti lõppu (JAH/EI)
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		115 6) Püssi 7 500							
65	Kiviõli	4 000	Kiviõli linna reoveekogumisala ühisveevarustus ja - kanaliseerimisüsteemi kaasaajastamine	5 370 inimest, 88%	6 067 inimest, 100%	JAH	JAH	JAH	JAH
66	Tamsalu linna reoveekogumi sala	4 620	Tamsalu reovee kogumisala veemajandusprojekt	3 003 inimest, 86%	3 360 inimest, 96%	JAH (periooditi ka ei vasta nõuetele)	JAH	EI	JAH
66	Kohila reoveekogumi sala.	3 757	Kohila veemajandusprojekt	1 166 inimest, 56%	2080 inimest, 99,9%	EI (5% tarbijate osas)	JAH	EI	JAH
67	Kose reoveekogumi sala	2 300	Kose aleviku reoveekogumisala veemajandusprojekt	1 428 inimest, 70%	2 040 inimest, 100%	EI	JAH	EI	JAH
68	Aseri reoveekogumi sala	2 198	Aseri valla ühisveevärgi ja – kanaliseerimise ehitamise ja rekonstrueerimise projekt	1 880 inimest, 93%	2 020 inimest, 100%	EI	JAH	EI	JAH

Allikas: Prioriteetse suuna 1 seirearuanne

Selgitus Elukeskkonna arendamise rakenduskava meetme „Veemajanduse infrastruktuuri arendamine“ I ja II taotlusvoorus rahastatud projektide vastavusest asulareovee direktiivi ja joogivee direktiivi nõuete täitmise osas.

Asulareovee direktiivi mõistes on prioriteetsemad eelkõige üle 10 000 ie (inimekvivalendi) reoveekogumisalad, millele järgnevad 2 000 – 10 000 ie reoveekogumisalad ja seejärel alla 2000 ie reoveekogumisalad. Reoveekogumisalade suurus ie-des on toodud tabeli veerus B.

Asulareovee direktiivile vastavust kontrollitakse reoveekogumisala põhiselt ning tulenevalt direktiivist peavad nõuetele vastama reovee kogumissüsteemid ja reoveepuhastite väljalasud. Ühe parameetri mittetäitmisel ei vasta kogu reoveekogumisala nõuetele. Direktiivi nõuete kohaselt peab reoveekogumisaladel reovesi olema kokku kogutud 100%-liselt. Samas ei tähenda see seda, et kogu reoveekogumisala peab olema kaetud ühiskanaliseerimisega ja kõigil inimestel peab olema liitumisvõimalus, vaid kui see on majanduslikult otstarbekam, võib reovee kokku koguda ka individuaalsüsteemidega (kogumismahutid) ning see transporditakse reoveepuhastisse. Eestis kasutatakse individuaalsüsteeme keskmiselt kuni 12% ulatuses reoveekogumisala elanikel.

Veerus E on välja toodud praegusel hetkel projektipiirkonnas ühiskanaliseerimisega liitunud inimeste arv ja liitumisprotsent. Veerus F on välja toodud inimeste arv ja protsent, kellel on pärast projekti lõppu võimalik liituda ühiskanaliseerimise süsteemiga. Esitatud andmetest on näha, et enamus projektipiirkondades suureneb liitumisvõimaluste arv oluliselt pärast projekti lõppemist. Lisaks tuleb arvestada sellega, et omavalitsused ja vee-ettevõtted laiendavad ühiskanaliseerimisvõrke ka omavahenditest ja siseriiklike vahendite abil.

Veergudes I ja J on vastavalt välja toodud reoveepuhastite väljavoolu vastavus kehtivatele nõuetele käesoleval hetkel ja pärast projektide lõppu. Tabelist nähtub, et kõikides projektipiirkondades vastab reoveepuhastite väljavoolud kehtivatele nõuetele ehk täidetakse asulareovee direktiivi nõudeid.

Joogivee direktiivi kohaselt on prioriteetsed üle 2 000 inimesega ühisveevärgid ja seejärel 50 - 2000 inimesega veevärgid. Direktiivi nõuete kohaselt tuleb tagada nõuetekohane joogivesi ühisveevärgiga liitunud elanikele. Veergudes G ja H on näha joogiveenõuete vastavus praegusel hetkel ja pärast projektide lõppu. Andmete põhjal on näha, et projektide tulemusel vastab kõigis piirkondades joogivesi pärast projektide lõppemist kehtivatele nõuetele.

LISA 11: FINANTSTABEL EARK MEETMETE PANUSEST LMSi

Tabel 37. LMS finantstabel

Country: Estonia Convergence (objective 1) Programme: <i>Operational Programme for the Development of Living Environment</i> Total ERDF+CF amount of the programme: 1 607 314 506 EUR			
Main Priority areas of the strategy	ERDF+CF amount of projects in link with the strategy (EUR)	ERDF+CF amount financing flagship projects identified in the action plan of the strategy (EUR)	ERDF+CF amount of other projects contributing to the strategy (EUR)
R&D	0	0	0
Innovation	0	0	0
Energy	0	0	27 874 638
Transport	13 049 195	0	0
Environment	98 800 369	4 986 387	283 539 066 ⁵¹
Other: Tourism, youth	119 079 191	0	0
Total ERDF+CF	230 928 754	4 986 387	311 413 704

2) share of ERDF investments contributing to priority areas of the strategy (sum of flagship projects+ other projects contributing to the strategy)

Main Priority areas of the strategy	ERDF/ CF amount
R&D	0
Innovation	0
Energy	27 874 638
Transport	0
Environment	403 642 355
Other: Tourism, youth	0
Total ERDF+CF	431 516 993

Allikas. SFCS (25.02.2011).

⁵¹ Meetme „Veemajanduse infrastruktuuri arendamine“ reovee käitlust puudutavate projektide summa on võetud sekkumisvaldkonna 46 alusel.

LISA 12: ÜLEVAADE TAASTUVENERGIA POLIITIKAST JA MEETMETEST

Tabel 38. Ülevaade taastuvenergia poliitikast ja meetmetest

Meetme nimetus	Meetme liik	Eeldatav tulemus	Sihtrühm ja/või tegevus	Meetme kehtivus
Soodustariif	Reguleeriv	Suurenenud energiatoodang taastuvatest allikatest	elektritootja	Elektrituru seaduse täiendus (ETS), 01.07.2010
Päritolusertifikaat	Reguleeriv	Suurenenud energiatoodang taastuvatest allikatest	elektritootja	ETS
Biokütuste vabastus kütuseaktsiisist	Reguleeriv	Suurenenud vedelate biokütuste tarbimine	tarbija	Kehtis kuni 27.07.2011
Investeeringutoetus: Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks	Rahaline (ERF)	Suurenenud energia- toodang (elekter ja soojus) taastuvatest allikatest	kaugkütte ettevõtte	Alates 24.03.2009
Bioenergia tootmise investeeringutoetus	Rahaline (EAFRD)	Suurenenud energiatoodang taastuvatest allikatest	põllumajandustootja	Kuni 2013
Mitmekesistamine mittepõllumajandusliku tegevuse suunas	Rahaline (EAFRD)	Suurenenud biokütuste tootmine	põllumajandustootja	Kuni 2013
Metsandussaadustele lisandväärtuse andmise investeeringutoetus	Rahaline (EAFRD)	Suurenenud biokütuste tootmine	biokütuse tootja	Kuni 2013
Riiklik energiatehnoloogia programm ETP	Rahaline	Tehnoloogia arendamine	T&A tegevused	2007–2013
Biomassi ja bioenergia kasutamise edendamise arengukava aastateks 2007-2013	Rahaline	Tehnoloogia arendamine/uuringud	T&A tegevused	2009-2014

Allikas: Eesti taastuvenergia tegevuskava aastani 2020. Kiidetud heaks VV 26.11.2010 korraldusega nr 452

LISA 13: EARK FINANTSSEIS

Tabel 39. EARK finantsteave

Prioriteetne suund	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal			Kinnitatud projektide eelarved (EUR)				Tehtud abikõlblikud kulud (EUR)			
	EL osalus	Eesti avaliku sektori osalus	Erasektori osalus	EL osalus	Eesti avaliku sektori osalus	Erasektori osalus	Kinnitatud programme/projektide eelarved protsendina perioodi kogueelarvest (%)	EL osalus	Eesti avaliku sektori osalus	Erasektori osalus	Tehtud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%)
Veemajanduse ja jäätmeäitluse infrastruktuuri arendamine	626 334 156	93 617 551	16 912 006	442 966 917	122 532 210	14 865 640	79	35 197 708	10 045 935	42 094	6
Säästva keskkonnakutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine	92 032 774	9 749 659	0	75 615 129	9 422 910	303 261	84	16 059 956	3 449 998	26 580	19
Energiamajanduse arendamine	28 760 241	0	44 099 037	27 874 638	35 049 799	11 096 092	102 ²	20 050 162	1 470 231	1 504 258	32

Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	388 582 823	68 573 439	0	219 602 499	47 108 679	9 639 026	60	128 691 303	28 745 463	5 578 507	36
Hariduse infrastruktuuri arendamine	212 765 713	1 188 193	0	170 307 321	2 384 381	77 190	81	59 045 200	1 295 496	66 783	28
Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	169 110 222	51 457 649	0	165 799 141	51 264 779	24 882 601	110 ⁵²	41 192 363	26 004 895	541 594	31
Horisontaalne tehniline abi	28 553 498	5 038 853	0	11 524 540	2 033 742	0	40	8 414 117	1 484 844	0	29
Tehniline abi	2 759 832	0	0	1 241 995	0	0	45	109 659	0	0	4
Kokku	1 548 899 259	229 625 344	61 011 043	1 114 932 180	269 796 500	60 863 810	79	308 760 468	72 496 862	7 759 816	21
KOKKU	1 839 535 646			1 445 592 490				389 017 146			

Allikas: SFCS (26.04.2011)

⁵² Elamumajanduse ja tervishoiu alasuuna meetmete projektide üldmaksumus kujunes reaalsuses EARKis määratletud maksumusest suuremaks, kajastades mõningate projektide puhul suuremates omafinantseeringu summades ja määrades. EARKis esitatud projektide üldmaksumuse arvestuses on lähtutud maksimaalsest toetuse määra, toetuse taotlustes esitatud (seoses suurema investeerimisvajadusega) projektide omafinantseering on suurem, mille tulemusel on kinnitatud projektide eelarve suurem EARKis kinnitatust.

LISA 14: SERTIFITSEERITUD ABIKÕLBLIKUD KULUD

Tabel 40. Sertifitseeritud abikõlblikud kulud

Prioriteetne suund	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal			Sertifitseeritud abikõlblikud kulud			Laekumised Euroopa Komisjonilt ilma ettemakseteta
	EL osalus	Eesti avaliku sektori osalus	Erasektori osalus	Sertifitseeritud abikõlblikud kulud	Avaliku sektori panus	Sertifitseeritud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%)	EL osalus
2.1 Veemajanduse ja jäätmeäitluse infrastruktuuri arendamine	626 334 156	93 617 551	16 912 006	33 614 030	33 571 936	5	28 536 145
2.2 Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine	92 032 774	9 749 659	0	18 038 716	18 021 088	18	16 310 802
2.3 Energiamajanduse arendamine	28 760 242	0	44 099 037	22 069 070	20 680 393	30	13 296 030
2.4 Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	388 582 823	68 573 439	0			0	126 170 849
2.5 Hariduse infrastruktuuri arendamine	212 765 713	1 188 193	0	51 956 927	51 914 224	24	51 668 385
2.6 Tervishoiu- ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	169 110 222	51 457 649	0	66 777 774	66 411 482	30	51 198 772
2.7 Tehniline abi	2 759 832	5 038 853	0	109 659	109 659	1	109 659
2.8 Horisontaalne tehniline abi	28 553 498	0	0	9 498 448	9 498 448	33	8 073 680
Kokku	1 548 899 260	229 625 344	61 011 043	202 064 624	200 207 229	11	295 364 322

Allikas: SFCS, KA (15.04.2011)